

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

DEDDF CWRICWLWM AC ASESU (CYMRU) 2021

Memorandwm Esboniadol

yn ymgorffori'r Asesiad
Effaith Rheoleiddiol
a'r Nodiadau Esboniadol

Ebrill 2021

Cynnwys

RHAN 1 – MEMORANDWM ESBONIADOL	2
Geirfa	2
Pennod 1 – Disgrifiad	8
Pennod 2 – Cymhwysedd Deddfwriaethol	10
Pennod 3 – Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael	11
Pennod 4 – Ymgynghori	44
Pennod 5 – Pŵer a dyletswyddau i wneud is-ddeddfwriaeth	52
 RHAN 2 – ASESIAD EFFAITH RHEOLEIDDIOL	 63
Pennod 6 - Asesiad Effaith Rheoleiddiol	63
Pennod 7 – Yr opsiynau	68
Pennod 8 - Costau a manteision	69
Pennod 9 - Asesiadau Effaith	163
Pennod 10 - Asesu'r Gystadleuaeth	181
Pennod 11 - Adolygiad Ôl-weithredu	183
 Atodiad 1 - Nodiadau Esboniadol	 186
Atodiad 2 - Mynegai o ofynion y Rheolau Sefydlog	187
Atodiad 3 - Atodlen o ddiwygiadau	192
Atodiad 4 – Y ddeddfwriaeth a'r canllawiau presennol	314
Atodiad 5 – Dysgu Proffesiynol	325

RHAN 1 – MEMORANDWM ESBONIADOL

Geirfa

Addysg gynradd	Blynyddoedd cyntaf, ffurfiannol addysg plentyn, fel arfer rhwng 3 ac 11 oed.
Addysg heblaw yn yr ysgol (EOTAS)	Addysg a ariennir gan yr awdurdod lleol, y bwriedir iddi fodloni anghenion penodol disgyblion na allant, am ba reswm bynnag, fynd i ysgol brif ffrwd neu ysgol arbennig.
Addysg yng Nghymru: Cenhadaeth ein Cenedl	Y cynllun gweithredu sy'n pennu sut y bydd y system ysgolion yng Nghymru, gan gynnwys darpariaeth chweched dosbarth, yn symud ymlaen yn ystod 2017-2021 er mwyn sicrhau y caiff y cwricwlwm newydd ei roi ar waith yn effeithiol. Mae'n tynnu sylw at gamau gweithredu a roddwyd ar waith drwy gyhoeddiadau Llywodraeth Cymru, yn ogystal â'r rheini gan bartneriaid.
Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)	Mae gan ddysgwyr ADY os oes ganddo anhawster neu anabledd dysgu sy'n gofyn am ddarpariaeth ddysgu ychwanegol. Mae gan blentyn sydd o oedran ysgol gorfodol neu berson sy'n hŷn na'r oedran hwnnw anhawster neu anabledd dysgu: (a) os yw'n cael anhawster sylweddol fwy i ddysgu na mwyafrif y dysgwyr eraill sydd o'r un oedran, neu (b) os oes ganddo anabledd, yn ystyr Deddf Cydraddoldeb 2010, sy'n ei atal neu'n ei lesteirio rhag defnyddio cyfleusterau addysg neu hyfforddiant a ddarperir yn gyffredinol ar gyfer eraill sydd o'r un oedran mewn ysgolion prif ffrwd a gynhelir neu sefydliadau prif ffrwd yn y sector addysg bellach. Mae gan blentyn o dan oedran ysgol gorfodol anhawster neu anabledd dysgu os yw'n debygol (neu y byddai'n debygol pe na bai DDdY) o gael cryn dipyn yn fwy o anhawster wrth ddysgu na'r rhan fwyaf o'i gyfoedion pan fydd yn cyrraedd oedran ysgol gorfodol. *O "Rhaglen Trawsnewid y System Anghenion Dysgu Ychwanegol – Cwestiynau Cyffredin (Chwefror 2019)". Gweler adran 2 o Ddeddf

	Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018.
Cod cynnydd	Bydd y cod yn cynnwys datganiadau cynnydd sy'n seiliedig ar ymchwil a ddefnyddir i ddatblygu cynnydd yn y Cwricwlwm i Gymru. Maent yn cynnwys datganiadau cyffredinol a datganiadau ar gyfer pob maes dysgu a phrofiad.
Cod yr Hyn sy'n Bwysig	Mae'r cod hwn yn cynnwys datganiadau o'r Hyn sy'n Bwysig yn Fframwaith y Cwricwlwm i Gymru. Bydd y datganiadau hyn yn sicrhau lefel o gysondeb wrth gynllunio'r cwricwlwm ar draws lleoliadau ac ysgolion, gan fod rhaid i ddysgwyr feithrin dealltwriaeth o'r holl ddatganiadau.
Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (CCUHP)	Cytundeb rhyngwladol cyfreithiol rwymol sy'n datgan beth yw hawliau sifil, gwleidyddol, economaidd, cymdeithasol a diwylliannol pob plentyn, ni waeth be fo'i hil, crefydd neu allu.
Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Pobl Anabl (CCUHPA)	Cytundeb rhyngwladol i hyrwyddo, diogelu a sicrhau mwynhad llawn a chyfartal o'r holl hawliau dynol a rhyddid sylfaenol gan bawb sydd ag anableddau ac i hyrwyddo parch at eu hurddas cynhenid. Ymhlith y bobl ag anableddau mae'r rhai sydd â namau corfforol, meddyliol, deallusol neu synhwyraidd hirdymor a allai, wrth ryngweithio â rhwystrau amrywiol, lesteirio eu cyfranogiad llawn ac effeithiol mewn cymdeithas ar sail gyfartal ag eraill.
Continwmm dysgu	Mae cynnydd ym mhob un o'r datganiadau o'r Hyn sy'n Bwysig wedi'i drefnu'n bum cam cynnydd. Mae'r rhain yn rhoi cyfeirbwyntiau ar gyfer cyflymder cynnydd y plentyn neu'r person ifanc. Yr un yw'r continwmm i bob dysgwr, ond gall cyflymder y cynnydd hwnnw amrywio.
Cwricwlwm	Mae'n pennu'r holl brofiadau dysgu ac addysgu sydd wedi'u cynllunio er mwyn cyflawni'r dibenion y cytunwyd arnynt ar gyfer addysg.
Cynghorau Ymgynghorol Sefydlog ar Grefydd, Gwerthoedd a Moeseg (CYSau)	Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol (CYSAG) gynt, sydd wedi'u hailenwi fel Cynghorau Ymgynghorol Sefydlog ar Grefydd, Gwerthoedd a Moeseg, a'r cyfansoddiad wedi'i ddiwygio. Mae'n ofynnol i bob awdurdod lleol ffurfio CYS yn ei ardal. Cyrff annibynnol yw'r CYSau hyn, sy'n ystyried darpariaethau ar gyfer addysg grefyddol yn eu hawdurdod lleol.

Cyrff llywodraethu	Sefydlir cyrff llywodraethu yn unol ag adran 19 o Ddeddf Addysg 2002 ac maent yn gyfrifol am lywodraethiant ysgolion a'r ffordd y maent yn gweithredu.
Dysgu proffesiynol	Cyfleoedd i ddatblygu a mireinio gwybodaeth ac ymarfer proffesiynol darparwyr addysg, er mwyn gwella ansawdd y dysgu a'r addysgu a gwella ysgolion.
Estyn	Swyddfa Prif Arolygydd Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru. Dyma arolygiaeth addysg a hyfforddiant Cymru. Mae'n arolygu ansawdd a safonau mewn meithrinfeydd, ysgolion, unedau cyfeirio disgyblion, addysg bellach, colegau, gwasanaethau addysg llywodraeth leol, addysg a hyfforddiant athrawon, Cymraeg i oedolion, dysgu seiliedig ar waith a dysgu yn y sector cyfiawnder.
Heteronormadol	Term a ddefnyddir i godi ymwybyddiaeth am y dybiaeth bod pawb yn heterorywiol, neu y dylent fod yn heterorywiol, a herio'r dybiaeth honno.
Is-ddeddfwriaeth	Deddfwriaeth a wneir gan Weinidog, neu weithiau gan gorff cyhoeddus, o dan bwerau a roddir iddynt gan Ddeddfau Seneddol, Mesurau'r Cynulliad a Deddfau'r Cynulliad er mwyn gweithredu a gweinyddu gofynion deddfwriaeth sylfaenol.
Lleoliad meithrin a ariennir nas cynhelir	Darpariaeth breifat, gan gynnwys cylchoedd chwarae a darpariaeth gwarchod plant, i blant o dan 5 oed.
Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011	Mae'n gosod dyletswydd ar Weinidogion Cymru i roi sylw dyledus i hawliau plant wrth wneud penderfyniadau am ddeddfwriaeth a pholisïau newydd neu rai sy'n bodoli eisoes, a hefyd i gyhoeddi adroddiad ynghylch sut y maen nhw a'r Prif Weinidog wedi cydymffurfio â'r ddyletswydd.
Meysydd dysgu a phrofiad (MDPh)	Bydd strwythur y Cwricwlwm i Gymru yn cynnwys chwe MDPh, a bwriedir i'r rhain annog cysylltiadau cryf ac ystyrlon rhwng gwahanol ddisgyblaethau. Dyma'r Meysydd Dysgu a Phrofiad a restrir yn y Ddeddf: • Y Celfyddydau Mynegiannol • Iechyd a Lles • Y Dyniaethau • Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu

	• Mathemateg a Rhifedd • Gwyddoniaeth a Thechnoleg
PISA	Rhaglen Ryngwladol Asesu Myfyrwyr, sy'n rhan o'r OECD. Mae'n mesur gallu disgyblion 15 oed i ddefnyddio'u gwybodaeth a'u sgiliau darllen, mathemateg a gwyddoniaeth i wynebu heriau yn y byd go iawn.
Plwraliaethol/plwraliaeth	System lle y mae dau neu fwy o fydolygon, grwpiau, egwyddorion, ffynonellau awdurdod, ac yn y blaen, yn cydfodoli.
Rhaglenni astudio	Llenyddiaeth fanwl ynghylch yr hyn y dylid ei addysgu i ddysgwyr mewn ysgolion a lleoliadau addysgol.
Rhieni	Yn y Ddeddf hon, diffinnir "rhiant" yn unol â'r diffiniad o "parent" yn adran 576 o Ddeddf Addysg 1996: "(1) Unless the context otherwise requires, "parent", in relation to a child or young person, includes any person— (a) who is not a parent of his but who has parental responsibility for him, or (b) who has care of him, except that in section 499(8) it only includes such a person if he is an individual. (2) [repealed] (3) In subsection (1) "parental responsibility" has the same meaning as in the Children Act 1989. (4) In determining for the purposes of subsection (1) whether an individual has care of a child or young person, any absence of the child or young person at a hospital or boarding school and any other temporary absence shall be disregarded."
Seciwlariaeth	Yr egwyddor o gadw crefydd ar wahân i faterion dinesig a gwladwriaethol.
Sgiliau trawsgwricwlaidd	Llythrennedd, rhifedd a chymhwysedd digidol. Mae'r rhain yn sgiliau gydol oes sy'n hanfodol er mwyn dysgu ac er mwyn gallu ymdopi'n llwyddiannus yn y byd modern. Maent yn galluogi dysgwyr i fanteisio ar ehangder cwricwlwm yr ysgol a'r llu o gyfleoedd y mae'n eu cynnig er mwyn gwireddu'r pedwar diben.

Tegwch rhwng y rhywiau	Y broses tuag at sicrhau cydraddoldeb rhwng dynion a menywod.
Trochi	Cyflwyno amgylchedd neu amodau sy'n frodorol ac yn berthnasol i'r hyn sy'n cael ei astudio. Ystyrir bod trochi yn y blynyddoedd cynnar yn allweddol er mwyn helpu i gyflawni uchelgais 'Cymraeg 2050' o sicrhau miliwn o siaradwyr Cymraeg yng Nghymru.
Uned Cyfeirio Disgyblion (UCD)	Math o ysgol a sefydlir ac a gynhelir gan awdurdod lleol yn unol ag adran 19 o Ddeddf Addysg 1996 ¹ sy'n darparu ar gyfer plant nad ydynt yn gallu mynd i ysgol brif ffrwd. Caiff disgyblion yn aml eu cyfeirio os oes angen mwy o ofal a chefnogaeth arnynt nag y gall eu hysgol arferol eu darparu.
UNESCO	Sefydliad Addysg, Gwyddoniaeth a Diwylliant y Cenhedloedd Unedig
Y Cyfnod Sylfaen	Cwricwlwm statudol i bob plentyn 3-7 oed yng Nghymru. Fe'i cyflwynwyd ym mis Medi 2010. Bwriedir iddo annog plant i fod yn greadigol a defnyddio'u dychymyg, a gwneud dysgu'n fwy hwyliog ac effeithiol.
Y pedwar diben	Dyma'r man cychwyn a'r dyhead ar gyfer pob plentyn a pherson ifanc yng Nghymru. Bydd y cwricwlwm a'r trefniadau asesu'n helpu plant a phobl ifanc i ddatblygu: • Yn ddysgwyr uchelgeisiol a galluog sy'n barod i ddysgu drwy gydol eu hoes; • Yn gyfranwyr mentrus, creadigol sy'n barod i chwarae eu rhan lawn mewn bywyd a gwaith; • Yn unigolion iach a hyderus sy'n barod i fyw bywydau boddhaus fel aelodau gwerthfawr o'r gymdeithas; ac • Yn ddinasyddion egwyddorol a gwybodus i Gymru a'r byd.
Y Sefydliad ar gyfer Cydweithrediad a Datblygiad Economaidd (OECD)	Cymdeithas o 36 o aelod-wladwriaethau. Ei nod yw hybu polisiau a fydd yn gwella lles economaidd a chymdeithasol pobl ledled y byd.
Ysgolion a gynhelir	Ysgolion y mae gan awdurdod lleol ddyletswydd i'w cynnal. Maent yn cynnwys:

¹ Mae'r Bil yn gwneud adran 19 yn ddarpariaeth ar gyfer Lloegr yn unig ac yn mewnosod darpariaeth newydd ar gyfer Cymru yn unig yn adran 19A o Ddeddf Addysg 1996.

	• ysgolion gwirfoddol • ysgolion cymunedol ac ysgolion arbennig cymunedol • ysgolion sefydledig ac ysgolion arbennig sefydledig • unrhyw ysgol arbennig a gynhelir nad yw wedi'i sefydlu mewn ysbyty²
Ysgolion arbennig a gynhelir	Ysgolion sy'n darparu ar gyfer anghenion addysgol arbennig sy'n cael eu hariannu gan awdurdod lleol.

² Mae awdurdod lleol hefyd yn cynnal Unedau Cyfeirio Disgyblion, ond caiff rhain eu rhestru ar wahan. Ystyr "cynnal" yw ariannu'r ysgol yn llwyr neu'n sylweddol.

Pennod 1 – Disgrifiad

- 1.1 Mae Deddf Cwricwlwm ac Asesu (Cymru) (“y Ddeddf”) yn darparu ar gyfer sefydlu fframwaith deddfwriaethol newydd diwygiedig i helpu i roi'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd ar waith yn rhan o raglen ehangach i ddiwygio addysg yng Nghymru.
- 1.2 Yn gryno, bwriedir i'r Ddeddf hwyluso'r canlynol:
- i) Cynllunio, mabwysiadu a gweithredu cwricwlwm i blant 3-16 oed mewn ysgolion a gynhelir, ysgolion feithrin a gynhelir ac mewn lleoliadau meithrin a ariennir nas cynhelir.
 - ii) Cynllunio a gweithredu cwricwlwm i blant 3-16 oed mewn Unedau Cyfeirio Disgyblion ac mewn lleoliadau eraill a sicrhawyd gan awdurdod lleol yng Nghymru sy'n darparu addysg heblaw yn yr ysgol.
 - iii) Darpariaeth gyfyngedig ar gyfer addysg ôl-orfodol mewn ysgolion a gynhelir.
 - iv) Pŵer i wneud darpariaeth drwy reoliadau ar gyfer y dysgwyr hynny sy'n cael addysg mewn mwy nag un lleoliad.
 - v) Pŵer i gymhwyso darpariaethau'r Ddeddf at ddysgwyr dan gadwad.
 - vi) Llunio cwricwla sy'n cynnwys sgiliau trawsgwricwlaidd (llythrennedd, rhifedd a chymhwysedd digidol), meysydd dysgu a phrofiad a'r elfennau gorfodol (Cymraeg, Saesneg (o 7 oed – blwyddyn ysgol 3), crefydd, gwerthoedd a moeseg, ac addysg cydberthynas a rhywioldeb).
 - vii) Cyhoeddi cod Yr Hyn sy'n Bwysig gan Weinidogion Cymru yn nodi'r cysyniadau allweddol ym mhob maes dysgu a phrofiad ac yn disgrifio ehangder y dysgu y mae rhaid ei gwmpasu.
 - viii) Cyhoeddi cod statudol gan Weinidogion Cymru yn darparu fframwaith ar gyfer cynnydd yn y cwricwlwm newydd.
 - ix) Cyhoeddi cod gan Weinidogion Cymru yn nodi'r dysgu craidd ar gyfer addysg cydberthynas a rhywioldeb.
 - x) Rhoi trefniadau asesu ar waith i gefnogi pob dysgwr i wneud cynnydd.
 - xi) Sefydlu continwwm dysgu 3-16 a thrwy gael gwared ar y termau cyfnodau allweddol 2, 3 a 4, a'r cyfnod sylfaen mewn deddfwriaeth.
 - xii) Eithriadau i ddisgyblion penodol (mewn amgylchiadau penodedig).
 - xiii) Dyletswydd ar bersonau penodol i ystyried iechyd meddwl a lles emosiynol dysgwyr wrth arfer swyddogaethau o dan y Ddeddf.
 - xiv) Dyletswydd ar bersonau a enwir i hyrwyddo gwybodaeth a dealltwriaeth o CCUHP a CCUHPA, ymysg pobl sy'n darparu

addysgu a dysgu mewn perthynas â chwricwlwm yr ysgol neu leoliad.

- xv) Dyletswydd ar y personau hynny a ragnodir i gydweithio.
- xvi) Dyletswydd ar Weinidogion Cymru i hyrwyddo mynediad i gyrsiau astudio drwy gyfrwng y Gymraeg.
- xvii) Pŵer i Weinidogion Cymru roi canllawiau i bersonau eraill sy'n arfer swyddogaethau o dan y Ddeddf, a dyletswydd ar y personau hynny i ystyried y canllawiau hynny.

Pennod 2 – Cymhwysedd Deddfwriaethol

- 2.1 Mae gan y Senedd y cymhwysedd deddfwriaethol i wneud y darpariaethau yn Neddf Cwricwlwm ac Asesu (Cymru) (“y Ddeddf”) yn unol â Rhan 4 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Cymru 2017.

Pennod 3 – Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

- 3.1 Addysg yw ein cenhadaeth genedlaethol. Does dim yn fwy hanfodol na sicrhau bod pob un o'n pobl ifanc yn caffael ac yn cael mynediad llawn i'r wybodaeth, y sgiliau a'r profiadau y mae eu hangen arnynt ym myd gwaith, ar gyfer dysgu gydol oes ac er mwyn bod yn ddinasyddion gweithredol.
- 3.2 Mae'r fframwaith deddfwriaethol presennol, sy'n cefnogi cynnwys y cwricwlwm a'r ffordd y mae'n cael ei roi ar waith, yn seiliedig ar fodel a luniwyd dros 30 mlynedd yn ôl, ac nid yw mwyach yn addas at y diben.³ Er bod y ddeddfwriaeth sy'n sail i drefniadau'r cwricwlwm wedi'i diweddarau ac ychwanegiadau wedi'u gwneud iddi o bryd i'w gilydd ers y 1980au, yr un yw ei nodweddion hanfodol o hyd. Nid yw'r rhain yn cyd-fynd â newidiadau diweddar a newidiadau sy'n parhau o ran y dechnoleg ac o ran y ffordd y mae ein cymdeithas a'n heconomi'n datblygu.
- 3.3 Mae'r lefel uchel o ragnodi yn y cwricwlwm presennol wedi tueddu i greu diwylliant lle y mae llai o le i greadigrwydd. Mae dysgu ac addysgu wedi mynd yn fwyfwy cul, ac nid yw cyfraniad proffesiynol y gweithlu wedi'i ddatblygu'n ddigonol.⁴
- 3.4 Dylid cefnogi dysgwyr i gyrraedd safonau uwch o ran llythrennedd a rhifedd, ac i ddod yn fwy digidol a dwyieithog gymwys. Rhaid eu helpu i ddysgu sut i feddwl yn fentrus, yn greadigol ac yn feirniadol, a dod yn ddinasyddion hyderus, galluog a gofalgar. Er mwyn gwneud hynny, mae angen grymuso ysgolion ac athrawon drwy symud oddi wrth gwricwlwm sy'n gul, yn anhyblyg ac yn orlawn.
- 3.5 Mae Addysg yng Nghymru: Cenhadaeth ein Cenedl – cynllun gweithredu 2017-2021⁵ yn ymrwmo i gyflwyno deddfwriaeth sylfaenol i weithredu'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd. Mae angen gwneud hynny gan na fydd y darpariaethau sy'n galluogi'r cwricwlwm presennol yn gallu cynnal y trefniadau newydd.
- 3.6 Fel y nodir yn "Cenhadaeth ein Cenedl", mae Gweinidogion Cymru yn bwriadu *'cyflwyno deddfwriaeth ar gyfer y cwricwlwm a'r trefniadau*

³ Nodir y ddeddfwriaeth a'r canllawiau presennol yn Atodiad 5.

⁴ Tudalen 10 Dyfodol Llwyddiannus – <https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2018-03/dyfodol-llwyddiannus.pdf>

⁵ <https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2018-03/addysg-yng-nghymru-cenhadaeth-ein-cenedl.pdf>

asesu diwygiedig gan gadarnhau egwyddor fframwaith cwricwlwm cenedlaethol newydd i Gymru, a ddiffinnir drwy gyfres eang o ddyletswyddau, ac a fydd yn rhoi rhyddid i'n hymarferwyr ddefnyddio eu proffesiynoldeb a'u creadigrwydd i ddiwallu anghenion pob dysgwr'.

- 3.7 Mae fframwaith Cwricwlwm i Gymru yn rhoi cyfle i bob ysgol yng Nghymru i gynllunio ei chwricwlwm ei hun yn unol â dull gweithredu cenedlaethol sy'n sicrhau lefel o gysondeb. Mae angen strwythur deddfwriaethol newydd i gefnogi cwricwlwm sy'n seiliedig ar ddibenion, ac y mae cynnydd y dysgwr yn gwbl ganolog iddo. Bydd y Ddeddf, ynghyd â deddfwriaeth a chanllawiau ategol, yn darparu ar gyfer cwricwlwm eang a chytbwys sy'n addas ar gyfer yr unfed ganrif ar hugain, ac yn diffinio'r 'syniadau mawrion' y dylai dysgwyr eu deall ac ymdrin â hwy er mwyn eu paratoi ar gyfer eu bywydau. Bydd yn cynnig cyfle i ysgolion, o fewn fframwaith cenedlaethol, i lunio cwricwlwm sy'n creu cysylltiadau ystyrlon â'r gymuned leol ac â phrofiadau'r dysgwyr.
- 3.8 Mae'r egwyddorion allweddol ar gyfer llunio deddfwriaeth i gefnogi'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd yn cynnwys:
- Helpu pob dysgwr i ymgorffori'r pedwar diben⁶;
 - Mae gan bob plentyn a pherson ifanc, gan gynnwys y rhai sydd ag anawsterau dysgu difrifol, dwys neu luosog, hawl i gael addysg eang a chytbwys o ansawdd uchel drwy gydol eu haddysg statudol;
 - Hybu cynnydd y dysgwyr; ac
 - Annog dysgu ac addysgu sy'n ysgogi ac yn ennyn diddordeb, ac sy'n helpu'r dysgwyr i greu cysylltiadau rhwng gwahanol agweddau ar eu dysgu.
- 3.9 Dylai'r Cwricwlwm i Gymru fod wrth wraidd ymdrechion athrawon ac ysgolion ac ymdrechion cenedlaethol i geisio codi safonau i bawb, mynd i'r afael â'r bwlch cyrhaeddiad a sicrhau system addysg sy'n destun balchder cenedlaethol, ac sy'n ennyn ffydd y cyhoedd. Yr effaith y bwriedir i'r Ddeddf ei chael yw sefydlu fframwaith deddfwriaethol i gefnogi'r amcan hwn.

⁶ Pedwar diben addysg yw cefnogi plant a phobl ifanc i fod:

- yn dysgwyr galluog ac uchelgeisiol, sy'n barod i ddysgu drwy gydol eu hoes;
- yn gyfranwyr mentrus a chreadigol, sy'n barod i chwarae eu rhan lawn mewn bywyd a gwaith;
- yn ddinasyddion egwyddorol a gwybodus i Gymru a'r byd;
- yn unigolion iach a hyderus, sy'n barod i fyw bywydau boddhaus fel aelodau gwerthfawr o gymdeithas.

3.10 Wrth lunio darpariaethau'r Ddeddf rhoddwyd ystyriaeth lawn i'r modd y gall y ddeddfwriaeth a'r dogfennau ategol gefnogi plant a phobl ifanc yn unol â'r hawliau a amlinellir yng [Nghonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn](#) (CCUHP).⁷ Mae hyn yn cydymffurfio â'r ddyletswydd a osodwyd ar Weinidogion Cymru o dan adran 1 o Fesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011 i ystyried gofynion Rhan 1 o CCUHP wrth arfer eu swyddogaethau.⁸

Cefndir a chyd-destun

3.11 Cychwynnodd y siwrnai i ddiwygio addysg yng Nghymru yn 2009, pan wnaeth Cymru'n gymharol wael yn arolwg PISA y Sefydliad ar gyfer Cydweithrediad a Datblygiad Economaidd (OECD). Roedd perfformiad plant 15 oed yng Nghymru gryn dipyn yn is na chyfartaledd yr OECD, yn enwedig o ran darllen a mathemateg. Bu hyn, ynghyd â phryderon am berfformiad yn yr arholiadau TGAU o gymharu â Lloegr, o gymorth i hoelio sylw'r gwleidyddion a gweithwyr addysg proffesiynol ar yr angen i newid y system addysg yng Nghymru'n sylweddol.⁹

Y Pedwerydd Cynulliad

3.12 Yn sgil cyhoeddi yn 2012 y byddai 'Adolygiad o Drefniadau Asesu a'r Cwricwlwm Cenedlaethol'¹⁰ yn cael ei gynnal, penderfynwyd bod angen diwygio'r cwricwlwm yng Nghymru yn fwy sylfaenol. Cyhoeddwyd ymgynghoriad, '[Cwricwlwm Cymru: Ymgynghoriad ar y cynigion ar gyfer diwygio'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu yng Nghymru](#)'¹¹, yn 2013 i gasglu barn rhanddeiliaid am gyfres o gynigion i gryfhau a chefnogi addysgu llythrennedd a rhifedd, yn ogystal â chyflwyno 'sgiliau ehangach' yn elfennau statudol o'r cwricwlwm cenedlaethol presennol.

3.13 Yn 2014, drwy wahoddiad Llywodraeth Cymru, cynhaliodd yr OECD adolygiad polisi o addysg yng Nghymru. Yn yr adroddiad, 'Improving Schools in Wales: An OECD Perspective'¹², nodwyd cryfderau i'w

⁷ Mae crynodeb ar gael ar wefan UNICEF UK: <https://www.unicef.org.uk/what-we-do/un-convention-child-rights/>

⁸ Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011
<http://www.legislation.gov.uk/mwa/2011/2/contents/enacted/welsh>

⁹ Cynhelir profion PISA bob tair blynedd. Mae'r canlyniadau yng Nghymru ers 2009 wedi bod yn gyson is nag yn Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon.

¹⁰ Cyhoeddiad ym mis Hydref 2012 gan y Gweinidog Addysg a Sgiliau ar y pryd, Leighton Andrews – <https://llyw.cymru/datganiad-ysgrifenedig-adolygiad-o-drefniadau-asesu-ar-cwricwlwm-cenedlaethol-yng-nghymru>

¹¹ <https://llyw.cymru/sites/default/files/consultations/2018-01/131022-curriculum-for-wales-consultation-cy.pdf>

¹² <http://www.oecd.org/education/Improving-schools-in-Wales.pdf>

datblygu yn ogystal â heriau i'w goresgyn yn y system addysg yng Nghymru.

- 3.14 Ymhlith y cryfderau roedd natur gyfun y system ysgolion a'r pwyslais ar degwch a chynhwysiant. Tynnodd yr adroddiad sylw at y ffaith bod perfformiad y disgyblion yn llai dibynnol ar eu hysgol a'u cefndir economaidd-gymdeithasol na chyfartaledd yr OECD.
- 3.15 Er hynny, ymhlith yr heriau a nodwyd roedd diffyg cydlyniant o ran y trefniadau asesu a gwerthuso yn eu cyfanrwydd a nodwyd, '...Wales has struggled to strike a balance between accountability and improvement'. Nodwyd nad oedd ysgolion yn gallu ymateb i anghenion dysgu pob plentyn. Yn allweddol, canfu'r adroddiad fod diffyg gweledigaeth hirdymor yn yr agenda ddiwygio.
- 3.16 Yn ogystal ag adolygiad yr OECD, cyhoeddwyd ail ymgynghoriad gan Lywodraeth Cymru yn 2014 yn ceisio barn am gynnwys meysydd dysgu (y Cyfnod Sylfaen) a rhaglenni astudio newydd; a chyhoeddwyd y byddai adolygiad annibynnol yn cael ei gynnal o'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu.
- 3.17 Comisiynodd Llywodraeth Cymru adolygiad annibynnol yr Athro Graham Donaldson, 'Dyfodol Llwyddiannus: Adolygiad Annibynnol o'r Cwricwlwm a'r Trefniadau Asesu yng Nghymru'¹³ (2015), a'r 'Sgwrs Fawr ar Addysg'¹⁴ wedi hynny, er mwyn ailystyried dibenion hanfodol addysg.
- 3.18 Tynnodd yr adolygiad sylw at nifer o faterion sylfaenol ac ymarferol o ran y cwricwlwm a'r trefniadau asesu presennol, gan gynnwys:
- Nad oedd lefelau cyflawniad mor uchel ag y dylent fod (yn ôl tystiolaeth PISA ac Estyn);
 - Diffyg dilyniant mewn addysg gynradd ac wrth symud o un cyfnod allweddol i'r llall;
 - Profiad addysgol gwael i bobl ifanc yng nghyfnod allweddol 3;¹⁵
 - Cwricwlwm a luniwyd ym 1988 nad oedd yn adlewyrchu'r byd y mae plant yn byw ynddo nawr, a goblygiadau byd sy'n newid o ran yr hyn y mae angen i bobl ifanc ei ddysgu, a sut y mae angen iddynt wneud hynny.

¹³ <https://llyw.cymru/dyfodol-llwyddiannus-adolygiad-or-cwricwlwm-ar-trefniadau-asesu>

¹⁴ <https://llyw.cymru/dyfodol-llwyddiannus-adroddiad-yr-ymatebion-ir-drafodaeth-fawr>

¹⁵ Mae cyfnod allweddol tri yn cynnwys disgyblion 11-14 oed (blynyddoedd ysgol 7-9).

- 3.19 Ar 30 Mehefin 2015, derbyniodd y Gweinidog Addysg a Sgiliau ar y pryd, Huw Lewis AC, argymhellion yr adroddiad. Croesawyd hynny gan bob plaid wleidyddol yn y Cynulliad Cenedlaethol ar y pryd.¹⁶

Y Pumed Cynulliad

- 3.20 Ym mis Mai 2016 llofnodwyd [Cytundeb Blaengar](#), gan y Prif Weinidog ar y pryd, Carwyn Jones AC, ac Ysgrifennydd Addysg y Cabinet ar y pryd, Kirsty Williams AC, wedi'i gymeradwyo gan arweinydd Democratiaid Rhyddfrydol Cymru ar y pryd, Mark Williams, i alluogi cydweithio mewn meysydd polisi allweddol, gan gynnwys addysg.¹⁷ Roedd y cytundeb yn cydnabod uchelgais ar y cyd i godi safonau a sicrhau cyfle cyfartal i bob dysgwr.

- 3.21 Cafwyd eglurhad pellach ar yr ymrwymadau yn y cytundeb pan gyhoeddwyd y rhaglen lywodraethu, [Ffyniant i Bawb](#), ym mis Medi 2017.¹⁸ Un o'r ymrwymadau allweddol oedd:

“cyfoethogi'r profiad dysgu i bob plentyn drwy newid ein cwricwlwm er mwyn ymgorffori'r ystod gywir o bynciau a rhoi hyblygrwydd i athrawon, a meithrin cryfder cymeriad a llesiant pobl ifanc i'w helpu i ddatblygu'n unigolion iach a hyderus.”¹⁹

- 3.22 Comisiynodd Llywodraeth Cymru adolygiad polisi cyflym gan yr OECD yn 2017 i ddarparu asesiad annibynnol o hynt y gwaith diwygio. Nododd yr adroddiad lle'r oedd Cymru wedi gweithredu yn sgil argymhellion yr OECD yn 2014, a lle'r oedd wedi sicrhau llwyddiannau, a thynnodd sylw at y meysydd lle'r oedd heriau i'w goresgyn o hyd.

- 3.23 Roedd adroddiad 2017 yn cydnabod y cynnydd a wnaed tuag at ddiwygio addysg ers 2014, gan gynnwys y camau a gymerwyd i lunio cwricwlwm newydd ar gyfer yr unfed ganrif ar hugain, ac yn nodi'r cynnydd a wnaed o ran hybu cyd-ddysgu a chydweithio ledled y system ysgolion yng Nghymru.

¹⁶ [Datganiad: Ymateb Llywodraeth Cymru i Adolygiad Donaldson](#), Cofnod y Trafodion, 30 Mehefin 2015.

¹⁷ https://d3n8a8pro7vhmx.cloudfront.net/ldwales/pages/1385/attachments/original/1483701500/FM_Letter_to_Kirsty.pdf?1483701500

¹⁸ <https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2017-10/ffyniant-i-bawb-y-strategaeth-genedlaethol.pdf>

¹⁹ Tudalen 16, Ffyniant i Bawb, Medi 2017.

- 3.24 Ymhlith y meysydd y nodwyd yn yr adroddiad bod angen eu datblygu ymhellach roedd gwella'r trefniadau asesu, parhau i roi sylw i ddatblygu proffesiynol a'r angen i wella safonau arweinyddiaeth.
- 3.25 Ym mis Medi 2017 cyhoeddodd Ysgrifennydd y Cabinet ar y pryd, Kirsty Williams AC, [Addysg yng Nghymru: Cenhadaeth ein Cenedl](#) ("Cenhadaeth ein Cenedl")²⁰, yn nodi sut y bydd y system ysgolion yn symud ymlaen rhwng 2017 a 2021 i sicrhau bod y cwricwlwm newydd yn cael ei weithredu gan roi pwyslais ar arweinyddiaeth, dysgu proffesiynol, a rhagoriaeth a thegwch o fewn system hunanwella.
- 3.26 Wrth gyhoeddi "Cenhadaeth ein Cenedl", nododd Ysgrifennydd y Cabinet ar y pryd ei bwriad i symud dyddiad cyflwyno Cwricwlwm i Gymru yn ôl flwyddyn o'r dyddiad gwreiddiol, sef mis Medi 2021. Ymrwymwyd i gyflwyno'r cwricwlwm newydd o'r dosbarth meithrin i flwyddyn 7 yn 2022, a'i gyflwyno i flwyddyn 8 yn 2023, i flwyddyn 9 yn 2024, ac felly ymlaen wrth i'r cohort gwblhau ei addysg.
- 3.27 Ym mis Rhagfyr 2018 cadarnhaodd Gweinidogion Cymru eu hymrwymiad i'r Cytundeb Blaengar. Roedd y llythyr a lofnodwyd gan y Prif Weinidog, Mark Drakeford AC, a'r Gweinidog Addysg, Kirsty Williams AC, yn cydnabod y cynnydd a wnaed o ran datblygu fframwaith y cwricwlwm newydd ac yn ymrwmo i barhau â'r diwygiadau er mwyn codi safonau mewn ysgolion ledled Cymru.

Y Panel o Arbenigwyr Addysg Rhyw a Pherthnasoedd

- 3.28 Gofynion cyfyngedig iawn sydd yn y cwricwlwm presennol o ran addysg rhyw. Mae datblygiadau diwylliannol a chymdeithasol o ran y ffordd rydym yn meddwl am berthnasoedd a rhywedd, ac o ran y ffordd rydym yn eu mesur a'r gwerth rydym yn ei roi arnynt yn golygu bod y gofynion hyn wedi mynd braidd yn hen ffasiwn. Arweiniodd hyn at alwadau i adolygu addysg rhyw a pherthnasoedd.
- 3.29 Yn 2017 cyhoeddodd y Panel o Arbenigwyr Addysg Rhyw a Pherthnasoedd ei adroddiad, a gomisiynwyd gan Gyfarwyddiaeth Addysg Llywodraeth Cymru, yn nodi ei argymhellion ynghylch dyfodol addysg rhyw a pherthnasoedd yng Nghymru.

²⁰ <https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2018-03/addysg-yng-nghymru-cenhadaeth-ein-cenedl.pdf>

- 3.30 Gofynnwyd i'r Panel nodi materion a chyfleoedd a allai lywio penderfyniadau ynghylch cefnogi'r proffesiwn addysgu i gyflwyno addysg rhyw a pherthnasoedd o ansawdd uchel yn fwy effeithiol mewn ysgolion.
- 3.31 Nododd y Panel nifer o ganfyddiadau allweddol, gan gynnwys:
- “*Mae angen diweddarur gyfraith a'r canllawiau presennol ar Addysg Rhyw a Pherthnasoedd*” – canfu'r Panel, er bod y canllawiau y mae Llywodraeth Cymru yn eu rhoi i ysgolion yn adlewyrchu addysg rhyw a pherthnasoedd sy'n seiliedig ar hawliau a thegwch rhwng y rhywiau, nad yw'r canllawiau hynny'n statudol ac nad yw'r ddeddfwriaeth bresennol yn cefnogi'r dull gweithredu hwn (gweler adran R o Atodiad 5).
 - Mae'r addysg rhyw a pherthnasoedd a ddarperir ar hyn o bryd yn gyfyngedig, nid yw'n gynrychioladol, ac mae'n anghyson ledled Cymru. Canfu'r Panel fod y ddarpariaeth yn heteronormadol²¹ ac yn dibynnu ar frwdfrydedd athrawon unigol, ac nad oes digon o bwyslais ar hawliau, tegwch, emosiynau a pherthnasoedd.

Y cyd-destun deddfwriaethol

- 3.32 Mae gofynion y cwricwlwm i Gymru, y darperir ar eu cyfer yn y Ddeddf hon, yn ddatganiad clir o'r hyn sy'n bwysig wrth ddarparu addysg eang a chytbwys. Gweledigaeth ar y cyd yw'r pedwar diben, a dyma'r dyhead ar gyfer pob un o'n plant a'n pobl ifanc yng Nghymru. Wrth wireddu'r rhain, rydym yn gosod disgwyliadau uchel i bawb, yn hybu lles yr unigolyn a'r genedl, yn herio anwybodaeth a chamwybodaeth, ac yn annog dysgwyr i chwarae eu rhan fel dinasyddion effro a beirniadol.
- 3.33 Mae'r Ddeddf yn seiliedig ar y Papur Gwyn ‘[Cenhadaeth ein Cenedl: Cwricwlwm Gweddnewidiol – Cynigion am fframwaith deddfwriaethol newydd](#)’²² a gyhoeddwyd gan y Gweinidog Addysg ym mis Ionawr 2019. Ond yn ogystal â darparu'r manylion deddfwriaethol ynglŷn â sut y bydd y cynigion a nodir yn y Papur Gwyn yn cael eu gwireddu, ac yn sgil ymwneud â rhanddeiliaid, mae'r Ddeddf hefyd yn cynnwys rhai darpariaethau ychwanegol. Yn benodol, mae'n gosod dyletswyddau ar ysgolion a gynhelir a lleoliadau addysgol eraill a ariennir i sicrhau bod cysyniadau allweddol o ran yr hyn sy'n bwysig yn y meysydd dysgu a phrofiad yn cael eu cyflwyno, yn ogystal â'r elfennau gorfodol. Mae hefyd

²¹Fel y dywedir yn adroddiad y Panel o Arbenigwyr Addysg Rhyw a Pherthnasoedd, ‘*Mae Heteronormadol yn derm a ddefnyddir i godi ymwybyddiaeth am y dybiaeth bod pawb yn heterorywiol, neu y dylent fod yn heterorywiol, a herio'r dybiaeth honno.*’

²² Cyhoeddwyd ym mis Ionawr 2019 – <https://llw.cymru/cenhadaeth-ein-cenedl-cwricwlwm-gweddnewidiol>

yn amlinellu darpariaethau ynghylch addysg cydberthynas a rhywioldeb a chrefydd, gwerthoedd a moeseg, fel y trafodwyd yn yr ymgynghoriad ar 'Sicrhau mynediad i'r cwricwlwm llawn'²³; a dyletswydd i hybu gwybodaeth a dealltwriaeth am CCUHP, a CCUHPA.

- 3.34 Yn sgil yr ymgynghoriad, nid oes bwriad i roi hawl i dynnu allan sy'n caniatáu i rieni neu'r rhai sydd â chyfrifoldeb rhiant dynnu eu plant yn ôl o addysg grefyddol (a ailenwir yn Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg) ac addysg rhyw (a ailenwir yn Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb). Bwriedir i'r Ddeddf roi cyfle cyfartal i bob dysgwr i gael addysg eang a chytbwys a fydd yn ei helpu i ddatblygu yn y ffordd a ddisgrifir yn y pedwar diben.
- 3.35 Mae'r ddeddfwriaeth bresennol ar hyn o bryd yn nodi'r ddarpariaeth addysg grefyddol y mae'n ofynnol ei darparu ar gyfer pob categori o ysgol. Y bwriad yw cadw'r rhan fwyaf o'r ddarpariaeth hon, a gwneud rhai diwygiadau i sicrhau bod y fframwaith presennol yn cydblethu â darpariaeth y cwricwlwm newydd.
- 3.36 Bydd y Ddeddf a'r cwricwlwm newydd yn gymwys i bob plentyn a pherson ifanc rhwng 3 ac 16 oed mewn ysgolion a gynhelir; y rhai mewn addysg feithrin a ariennir nas cynhelir ac ysgolion meithrin a gynhelir; a'r rhai sy'n cael eu haddysg o dan drefniadau adran 19 o Ddeddf Addysg 1996.²⁴ Bydd darpariaeth gyfyngedig hefyd ar gyfer addysg ôl-orfodol mewn ysgolion a gynhelir. Er hynny, ni fydd y ddeddfwriaeth sy'n nodi'r oedran pan fo addysg yn orfodol yn cael ei diwygio.²⁵ Bydd yr oedran ysgol gorfodol, sef 5-16 oed, yn aros yr un fath.

Trosolwg o'r Ddeddf – beth fydd hyn yn ei olygu o ran dysgu ac addysgu?

Cysyniadau Sylfaenol a Dogfennau Allweddol

- 3.37 Mae'r Ddeddf yn sefydlu cyfres o gysyniadau sylfaenol a dogfennau allweddol sy'n sail i'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu:

Y Pedwar Diben

²³ Cyhoeddwyd ym mis Hydref 2019 – <https://llyw.cymru/sicrhau-mynediad-ir-cwricwlwm-llawn>

²⁴ <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1996/56/section/19>

²⁵ Nodir yr oedran ysgol gorfodol yn adran 8 o Ddeddf Addysg 1996 – <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1996/56/section/8>

3.38 Mae gan bedwar diben y cwricwlwm ran allweddol i'w chwarae wrth gynllunio a chyflwyno'r cwricwlwm. Y diben yw helpu ein plant a'n pobl ifanc i fod yn:

- ddysgwyr galluog ac uchelgeisiol, sy'n barod i ddysgu drwy gydol eu hoes;
- yn gyfranwyr mentrus a chreadigol, sy'n barod i chwarae eu rhan lawn mewn bywyd a gwaith;
- yn ddinasyddion egwyddorol a gwybodus i Gymru a'r byd;
- yn unigolion iach a hyderus, sy'n barod i fyw bywydau boddhaus fel aelodau gwerthfawr o gymdeithas.

3.39 Amlinellir y nodweddion allweddol ar gyfer pob un o'r rhain yn y dogfennau ategol.²⁶

Y Meysydd Dysgu a Phrofiad

3.40 Bwriedir trefnu'r cwricwlwm o dan chwe maes dysgu a phrofiad, a restrir yn y Ddeddf fel:

- i. Y celfyddydau mynegiannol;
- ii. Iechyd a lles;
- iii. Y dyniaethau;
- iv. Ieithoedd, llythrennedd a chyfathrebu;
- v. Mathemateg a rhifedd; a
- vi. Gwyddoniaeth a thechnoleg.

3.41 Bydd gwerth a statws cyfartal i bob un o'r meysydd dysgu a phrofiad. Maent wedi eu cynllunio i weithio gyda'i gilydd yn rhan o gwricwlwm hollataidd. Mae'r canllawiau sy'n cyd-fynd â phob un o'r meysydd hyn wedi eu cynllunio i helpu dysgwyr i wireddu'r pedwar diben. Maent yn cwmpasu pynciau a disgyblaethau sy'n cael eu darparu eisoes, a bwriedir iddynt hybu cydweithio a gwaith trawsddisgyblaethol i ddatblygu a chynllunio'r cwricwlwm ar lefel yr ysgol.

Yr elfennau gorfodol

3.42 Bydd y meysydd dysgu a phrofiad yn cynnwys yr elfennau gorfodol canlynol, sydd wedi eu pennu yn y Ddeddf:

²⁶ Tudalennau 24 a 25 o Ganllawiau Cwricwlwm i Gymru
<https://hwb.gov.wales/storage/afca43eb-5c50-4846-9c2d-0d56fbffba09/curriculum-for-wales-guidance-120320.pdf>

◆ Cymraeg

- 3.43 Y bwriad yw galluogi pob dysgwr yng Nghymru i allu defnyddio'r Gymraeg pan fydd yn cwblhau ei addysg orfodol yn 16 oed. Er mwyn gwneud hynny, mae angen i ddysgu ac addysgu'r Gymraeg gael eu cydnabod a'u gwerthfawrogi fel rhan annatod o'r Cwricwlwm i Gymru. Bydd y Gymraeg yn un o elfennau statudol Maes Dysgu a Phrofiad Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu i bob dysgwr.

◆ Saesneg

- 3.44 Yn yr un modd â'r Gymraeg, bydd Saesneg yn un o elfennau statudol Maes Dysgu a Phrofiad Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu i bob dysgwr. Y bwriad yw sicrhau bod statws cyfartal i'r ddwy iaith er mwyn amlygu pwysigrwydd dwyieithrwydd yng Nghymru.
- 3.45 Fodd bynag, yn dilyn pryderon a godwyd gan y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg wrth graffu ar y Bil ynghylch gallu ysgolion i ddatblygu'r Gymraeg, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru arolwg (rhwng mis Tachwedd a mis Rhagfyr 2020) lle y gofynnwyd i randdeiliaid roi eu barn ar statws gorfodol Saesneg. O ganlyniad, gwnaed darpariaeth yn y Ddeddf sy'n gwneud Saesneg yn elfen fandadol o 7 oed ymlaen (blwyddyn ysgol 3) yn lle 3 oed fel sy'n wir yn achos yr elfennau gorfodol eraill. Diben hyn yw sicrhau bod yr ysgolion a'r lleoliadau hynny sydd ar hyn o bryd yn defnyddio gwahanol lefelau o drochi yn y Gymraeg er mwyn galluogi dysgwyr allu i ddod yn rhugl yn y Gymraeg neu gynnal eu rhuglder yn yr iaith, barhau i wneud hynny heb broses ddatgymhwyso.

◆ Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg

- 3.46 Mae Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg yn faes astudio lle y mae dysgwyr yn defnyddio amryw o ddulliau disgyblaethol i ymdrin yn feirniadol ag ystod eang o gysyniadau crefyddol ac anghrefyddol. Y bwriad yw sicrhau bod pob plentyn a pherson ifanc yn cael cyfle i archwilio perthynas hanesyddol a chyfoes Cymru ag athroniaeth a safbwyntiau crefyddol, gan gynnwys credoau anghrefyddol.
- 3.47 Diben cynnwys crefydd, gwerthoedd a moeseg yn faes astudio statudol yw sicrhau bod dysgwyr yn:
- datblygu fframwaith cysyniadol sydd o gymorth iddynt i ddeall ac archwilio bydolygon sy'n cynnwys crefyddau a chredoau eraill, ac effaith y rhain arnynt hwy eu hunain ac ar eraill mewn cymdeithasau, yn lleol ac yng ngweddill y byd;
 - deall categorïau cysyniadol 'crefydd', 'seciwlariaeth' ac 'ysbrydolrwydd', er mwyn taflu goleuni ar y drafodaeth a meithrin dealltwriaeth gyflawn o grefydd fel grym sy'n llywio cymdeithas;

- deall natur realiti a'u lle hwythau yn y byd, a sut y mae eu bydolwg yn debygol o ddylanwadu ar eu credoau, eu gwerthoedd, eu hymddygiad, eu profiadau, eu hunaniaethau a'u hymrwymyiadau, a sut y gall y rheini hefyd yn eu tro ddylanwadu ar eu bydolwg; ac
- ymwneud â'r gymdeithas blwraliaethol y maent yn byw ynddi, a'i gwerthfawrogi.

3.48 Mae'r canlynol yn amlinellu'r math o addysg Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg y mae'n rhaid ei darparu ar gyfer pob categori ysgol:

Ysgolion cymunedol, ac ysgolion sefydledig a gwirfoddol nad oes ganddynt gymeriad crefyddol (h.y. ysgolion ffydd):

- Nid oes unrhyw hawl i dynnu allan o wersi Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg
- Rhaid cynllunio'r cwricwlwm ar gyfer Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg gan roi sylw i'r maes llafur y cytunwyd arno
- Rhaid cynllunio gwersi Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg gan roi sylw i ganllawiau statudol Gweinidogion Cymru.

Ysgolion sefydledig ac ysgolion gwirfoddol a reolir sydd â chymeriad crefyddol:

- Nid oes unrhyw hawl i dynnu allan o wersi Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg;
- Rhaid i'r cwricwlwm ddarparu ar gyfer:
- Addysg Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg sydd wedi'i chynllunio gan roi sylw i'r maes llafur y cytunwyd arno
- Addysg Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg, sydd yn unol â gweithredoedd ymddiriedolaeth yr ysgol neu ddaliadau ffydd yr ysgol ("Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg Enwadol");
- Rhaid cynllunio ac addysgu Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg gan roi sylw i ganllawiau statudol Gweinidogion Cymru;
- Fel mater o drefn, bydd dysgwyr yn cael addysg Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg sydd wedi'i chynllunio gan roi sylw i'r maes llafur y cytunwyd arno (ac felly, er bod y cwricwlwm yn gwneud darpariaeth ar gyfer addysg Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg Enwadol yn ogystal ag addysg Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg sydd yn unol â'r maes llafur y cytunwyd arno, fel mater o drefn dim ond gwersi Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg a gynlluniwyd gan roi sylw i'r maes llafur y cytunwyd arno a gaiff eu haddysgu)

- j. Os bydd rhieni yn gwneud cais amdani, rhaid darparu addysg Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg enwadol. Nid yw hyn yn golygu bod hawl i dynnu allan o wersi Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg.

Ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr sydd â chymeriad crefyddol:

- k. Nid oes unrhyw hawl i dynnu allan o wersi Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg;
- l. Rhaid cynllunio ac addysgu Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg gan roi sylw i ganllawiau statudol Gweinidogion Cymru;
- m. Rhaid i'r cwricwlwm ddarparu ar gyfer:
- n. Addysg Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg, sydd wedi'i chynllunio yn unol â gweithredoedd ymddiriedolaeth yr ysgol neu ddaliadau ffydd yr ysgol
- o. Addysg Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg sydd wedi'i chynllunio gan roi sylw i faes llafur y cytunwyd arno
- p. Fel mater o drefn, bydd dysgwyr yn cael addysg Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg Enwadol. Mae'r cwricwlwm yn gwneud darpariaeth ar gyfer addysg Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg sydd wedi'i chynllunio gan roi sylw i'r maes llafur y cytunwyd arno yn ogystal ag addysg Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg Enwadol, ond fel mater o drefn dim ond gwersi Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg Enwadol gaiff eu haddysgu oni bai bod rhiant yn gwneud cais am addysg Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg sydd wedi'i chynllunio gan roi sylw i faes llafur y cytunwyd arno
- q. Os bydd rhieni yn gwneud cais amdani, rhaid darparu addysg Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg sydd wedi'i chynllunio gan roi sylw i'r maes llafur y cytunwyd arno.

3.49 Mae'n bwysig nodi bod darpariaethau'r Ddeddf yn sicrhau bod addysg Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg blwraliaethol ar gael i bob plentyn ym mhob ysgol - plwraliaethol o ran y cynnwys a'r addysgu. Wrth ddefnyddio'r term 'plwraliaethol', rydym yn golygu addysg nad yw'n mynd ati i wthio syniadau. Mae'r Ddeddf yn cydnabod rôl ysgolion sydd â chymeriad crefyddol yn yr addysg wladol a ddarperir. Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod bod y wladwriaeth, yn hanesyddol, wedi bod yn barod iawn i roi lle i wahanol gredoau o fewn y ddarpariaeth addysg. Wrth ddrafftio'r Bil, ceisiodd Llywodraeth Cymru barchu hyn, a chydbwyso'r hawl sydd gan rieni eisoes o fewn system ysgolion Cymru, ac yn wir y DU, i ddewis addysg grefyddol ar gyfer eu plentyn, gan gydnabod na fydd yn briodol i bob disgybl.

- 3.50 O ran ysgolion gwirfoddol a gynorthwyir sydd â chymeriad crefyddol, fel mater o drefn o dan Atodlen 19 o Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998, byddant yn addysgu Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg Enwadol. Mae'n bosibl y bydd gweithredoedd ymddiriedolaeth yr ysgolion hynny yn ei gwneud yn ofynnol iddynt ddarparu addysg mewn modd penodol nad yw'n blwraliaethol, o bosibl. Nid yw Llywodraeth Cymru yn gweld y gweithredoedd ymddiriedolaeth hynny, ac felly ni allwn fod yn sicr ynghylch y pwynt hwnnw. Yng ngoleuni hynny, mae'r Ddeddf yn darparu, os nad yw rhiant am i'w blentyn gael yr addysg Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg enwadol honno, y gall ei gwneud yn ofynnol i'r ysgol ddarparu addysg Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg y maes llafur y cytunwyd arno. Byddai'r darpariaethau hyn yn berthnasol i bob ysgol wirfoddol a gynorthwyir sydd â chymeriad crefyddol, pa ffydd bynnag oedd dan sylw. Mae Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 yn caniatáu ar gyfer sefydlu ysgolion newydd o gredoau eraill. Mater i'r ffydd benodol dan sylw fyddai cyflwyno cynnig o'r fath. O ran ysgolion sefydledig ac ysgolion ffydd gwirfoddol a reolir, mae Atodlen 19 o Ddeddf 1998 yn darparu bod yn rhaid iddynt addysgu'r maes llafur y cytunwyd arno oni bai bod rhiant yn gwneud cais am i addysg Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg enwadol gael ei darparu.
- 3.51 Ni fwriedir i'r Ddeddf geisio pennu cynnwys addysg Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg enwadol. Mater i'r ffydd berthnasol yw hynny o hyd. Felly, er bod pŵer i Weinidogion Cymru roi canllawiau i'r personau a ragnodir yn adran 69, ni fwriedir defnyddio'r pŵer hwnnw i roi canllawiau ar gynnwys addysg Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg enwadol. Mater i'r ffydd berthnasol fydd hynny o hyd.
- 3.52 Mae'r Ddeddf yn gwneud rhywfaint o ddarpariaeth ar gyfer addysg Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg i ddisgyblion yn y 6^{ed} dosbarth. Mae Adran 61 o'r Ddeddf yn darparu bod yn rhaid i'r pennaeth sicrhau bod addysg Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg yn cael ei darparu i'r disgyblion hynny yn y 6^{ed} dosbarth sy'n gofyn amdani. Nid yw hyn yn atal ysgol rhag gosod gofyniad i bob disgybl yn ei chweched dosbarth fynd i ddosbarthiadau Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg gorfodol ac nid yw'n atal ysgol sy'n mabwysiadu'r dull hwn o weithredu rhag darparu addysg Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg orfodol yn y chweched dosbarth sy'n cyd-fynd â gweithredoedd ymddiriedolaeth yr ysgol neu daliadau ei chryedd neu ei henwad crefyddol ("addysg Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg enwadol²). Fel y nodwyd uchod, mater i'r ysgol benderfynu arno yw cynnwys addysg Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg enwadol o'r fath.
- 3.53 Bydd astudio crefydd, gwerthoedd a moeseg yn rhan o Faes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau.

♦ Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb.

3.54 Bwriedir i addysg cydberthynas a rhywioldeb gael ei dysgu ar draws y cwricwlwm. Bydd yr addysgu a dysgu yn archwilio'r ffyrdd cydgysylltiedig y mae ystod eang ac amrywiol o ddylanwadau cymdeithasol, diwylliannol, technolegol a biolegol yn effeithio ar y gallu i ffurfio a chynnal cydberthnasau cadarnhaol. Mae'n elfen bwysig o greu dull gweithredu ysgol gyfan o ran cynorthwyo iechyd corfforol, iechyd meddwl ac iechyd emosiynol a lles.

3.55 Y nod yw gwella proffil, ansawdd a chysondeb addysg cydberthynas a rhywioldeb er mwyn i ysgolion allu:

- cefnogi dysgwyr i fod yn unigolion iach, hyderus sy'n ffurfio cydberthnasau cadarnhaol yn seiliedig ar gydymddiriedaeth a pharch;
- datblygu darpariaeth addysg cydberthynas a rhywioldeb o ansawdd uchel sy'n ymateb yn effeithiol i ystod eang o faterion ac i brofiadau'r dysgwyr; a
- sicrhau bod ystod eang o gymorth a chynghor ar gael i ddysgwyr.

3.56 Bydd cod statudol yn cyd-fynd â darpariaeth dysgu ac addysgu addysg cydberthynas a rhywioldeb. Ceir rhagor o wybodaeth isod am ddiben a chynnwys y cod.

3.57 Mae'r elfennau gorfodol a restrir uchod yn elfennau neu'n faterion y nodwyd eu bod yn hanfodol i ddysgu ac addysgu disgyblion rhwng 3 ac 16 oed.

3.58 Mae darpariaeth wedi eu chynnwys yn y Ddeddf i sicrhau y bydd modd diwygio'r meysydd dysgu a phrofiad, gan gynnwys yr elfennau gorfodol, drwy is-ddeddfwriaeth, yn ddarostyngedig i weithdrefn gadarnhaol ddrafft a fydd yn golygu ymgysylltu ag Aelodau o'r Senedd. Cynigir hynny er mwyn sicrhau hyblygrwydd i gyd-fynd â datblygiadau cymdeithasol, diwylliannol a thechnolegol yn y dyfodol.

3.59 Disgwylir i bob ysgol amlinellu ei pholisi addysg cydberthynas a rhywioldeb yn y crynodeb o'i chwricwlwm a gyhoeddir ganddi.

Sgiliau trawsgwricwlaidd gorfodol

3.60 Mae'r Ddeddf yn rhestru'r sgiliau a ganlyn i'w gwreiddio ar draws y cwricwlwm:

- Cymhwysedd Digidol;

- Llythrennedd; a
- Rhifedd.

3.61 Ystyrir bod y sgiliau hyn yn sylfaen i bron pob math o ddysgu academaidd ac maent yn hanfodol er mwyn gallu chwarae rhan effeithiol ym myd gwaith ac yn y gymdeithas yn ehangach.

3.62 Mae darpariaeth wedi ei chynnwys yn y Ddeddf i sicrhau y bydd modd diwygio'r sgiliau trawsgwricwlaidd drwy is-ddeddfwriaeth, yn ddarostyngedig i weithdrefn gadarnhaol ddrafft a fydd yn golygu ymgysylltu ag Aelodau o'r Senedd. Cynigir hynny er mwyn sicrhau hyblygrwydd i gyd-fynd â datblygiadau technolegol a datblygiadau eraill yn y dyfodol.

3.63 Mae cymorth manwl eisoes ar gael i ysgolion a lleoliadau drwy'r Fframweithiau Llythrennedd, Rhifedd a Chymhwysedd Digidol.

Cod Yr Hyn sy'n Bwysig

3.64 Bydd y Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru gyhoeddi cod Yr Hyn sy'n Bwysig yn nodi'r cysyniadau allweddol ar gyfer pob maes dysgu a phrofiad.

3.65 Mae'r Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i bob cwricwlwm gwmpasu'r cysyniadau allweddol, gan mai dyma y mae rhaid ei astudio er mwyn meithrin dealltwriaeth eang o'r meysydd dysgu a phrofiad.

3.66 Bydd y Cod o gymorth i'r rhai sy'n cynllunio'r cwricwlwm i ddeall ehangder y meysydd dysgu a phrofiad ac i lunio cwricwlwm sy'n addas i'w dysgwyr.

Cod Cynnydd

3.67 Mae'r Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru gyhoeddi Cod Cynnydd yn nodi sut y mae rhaid adlewyrchu cynnydd yn nhrefniadau'r cwricwlwm.

3.68 Wrth ddatblygu eu cwricwla, mae'n rhaid i'r rhai sy'n cynllunio'r cwricwlwm sicrhau bod y cwricwlwm yn darparu ar gyfer cynnydd priodol i ddysgwyr yn unol â'r Cod.

3.69 Mae dyletswydd ar Weinidogion Cymru i sicrhau bod Codau Yr Hyn sy'n Bwysig a'r Codau Cynnydd yn destun adolygu a rhoddir pwerau iddynt i'w galluogi i addasu'r codau yn ôl y gofyn.

Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb: cod dysgu craidd

3.70 Mae'r Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru gyhoeddi cod yn nodi'r dysgu craidd y mae rhaid ei gwblhau ar gyfer addysg cydberthynas a rhywioldeb, sef y meysydd y mae rhaid i ysgolion a lleoliadau a ariennir nas cynhelir ymdrin â hwy wrth ddysgu ac addysgu ar gyfer yr elfen orfodol benodol hon.

3.71 Bydd y dysgu craidd yn cynnwys:

- i. Hawliau a chydaddoldeb
- ii. Cydberthnasau
- iii. Rhyw, rhywedd a rhywioldeb
- iv. Cyrff a delwedd gorfforol
- v. Iechyd a lles rhywiol
- vi. Trais, diogelwch a chymorth

3.72 Mae'r rhain yn deillio o ganllawiau technegol UNESCO ar addysg rhywioldeb²⁷, sydd wedi llywio'n uniongyrchol ganllawiau Cwricwlwm i Gymru ar gyfer cynllunio a gweithredu'r cwricwlwm, a gyhoeddwyd ym mis Ionawr 2020. Diben hyn oedd cynnig eglurder i ysgolion, rhieni/gofalwyr a dysgwyr cyn cwblhau'r Bil, a'u cadarnhau mewn cod statudol.

3.73 Mae'r Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i'r rhai sy'n cynllunio cwricwla gwmpasu'r dysgu craidd, fel y'i nodir yn y Cod addysg cydberthynas a rhywioldeb, yn eu cwricwla.

3.74 Mae darpariaeth yn y Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru sicrhau bod y dysgu craidd a amlinellir yn y Cod addysg cydberthynas a rhywioldeb yn addas i lefel datblygiad disgyblion. Er bod gofyniad cyffredinol drwyddi draw yn y Ddeddf y dylai'r dysgu a'r addysgu fod yn briodol i oedrannau, galluoedd a doniau'r dysgwyr, bwriedir i hyn fod yn ddiamwys o ran addysg cydberthynas a rhywioldeb er mwyn cefnogi athrawon, rhieni/gofalwyr a dysgwyr a rhoi sicrwydd iddynt y bydd y cwricwlwm yn briodol.

Dysgu ac Addysgu – o ddydd i ddydd

3.75 Mae gweddill y Ddeddf yn gosod fframwaith deddfwriaethol sy'n ei gwneud yn ofynnol gwneud y canlynol:

²⁷ Canllawiau technegol UNESCO ar addysg rhywioldeb – <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000260770>

Ysgolion a lleoliadau meithrin a ariennir nas cynhelir:

3.76 Rhaid i ysgolion a gynhelir, gan gynnwys ysgolion arbennig a gynhelir, gynllunio, mabwysiadu a gweithredu cwricwlwm sy'n bodloni'r gofynion a nodir isod.

3.77 Rhaid i leoliadau meithrin a ariennir nas cynhelir fabwysiadu a chyhoeddi cwricwlwm sy'n bodloni'r gofynion isod. Mae modd iddynt gynllunio'u cwricwlwm eu hunain ond bydd yn ofynnol i Weinidogion Cymru gyhoeddi cwricwlwm y gall y lleoliadau ei fabwysiadu (ac y mae rhaid iddo fodloni'r gofynion isod) os dymunant wneud hynny. Mae hyn yn cydnabod y gall lleoliadau o'r fath amrywio'n fawr o ran eu maint a'u hadnoddau ac na fyddai'n rhesymol disgwyl i feithrinfa fach gynllunio'i chwricwlwm pwrpasol ei hun.

3.78 Rhaid i ysgolion a lleoliadau meithrin a ariennir nas cynhelir gyhoeddi crynodeb o'r cwricwlwm a fabwysiadwyd ganddynt a sicrhau bod eu cwricwlwm yn destun adolygu.

3.79 Rhaid i'r cwricwlwm fod yn un sydd:

- yn galluogi dysgwyr i ddatblygu yn y ffordd a ddisgrifir yn y pedwar diben;
- yn eang a chytbwys;
- yn addas ar gyfer dysgwyr o wahanol oedrannau, galluoedd a doniau;
- yn darparu ar gyfer cynnydd priodol i ddisgyblion ac yn cynnwys ystod o ddarpariaeth i sicrhau bod hynny'n cyd-fynd â'r Cod Cynnydd;
- yn cwmpasu pob un o'r chwe Maes Dysgu a Phrofiad;
- yn cwmpasu'r cysyniadau allweddol o ran yr hyn sy'n bwysig wrth ddysgu a nodir yng nghod Yr Hyn sy'n Bwysig;
- yn cynnwys elfennau gorfodol y cwricwlwm (Cymraeg, Saesneg, Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb a Chrefydd, Gwerthoedd a Moeseg); ac
- yn cynnwys y sgiliau trawsgwricwlaidd gorfodol (Llythrennedd, Rhifedd a Chymhwysedd Digidol).

3.80 Ar gyfer dysgwyr rhwng 14 ac 16 oed, rhaid i ysgolion gynllunio cwricwlwm sydd, yn ogystal â chynnwys elfennau gorfodol y cwricwlwm a'r sgiliau trawsgwricwlaidd gorfodol y mae rhaid i bob dysgwr eu hastudio:

- yn rhoi dewis i ddysgwyr o ran gweddill eu dysgu a'u haddysgu ond mewn ffordd sy'n sicrhau bod pob dysgwr yn cael rhywfaint o ddysgu ac addysgu o hyd ym mhob maes dysgu a phrofiad; ac
- yn gallu cynnwys elfennau eraill y mae'r ysgol yn ei gwneud yn ofynnol i bob dysgwr (neu rai grwpiau o ddysgwyr) ymgymryd â hwy.

3.81 Yn ogystal:

- Caiff Gweinidogion Cymru wneud rheoliadau sy'n pennu gofynion pellach y mae rhaid i gwricwlwm eu bodloni ar gyfer disgyblion 14-16 oed. Caiff y rheoliadau hynny, ymhlith pethau eraill, bennu:
 - darpariaeth ynghylch yr hyn y mae rhaid ei wneud yn y cwricwlwm
 - darpariaeth na chaniateir ei gwneud yn y cwricwlwm
 - darpariaeth gan gyfeirio at gyrsiau astudio a/neu ddysgu o fath arall
 - darpariaeth ar gyfer isafswm y cyrsiau astudio y mae gan ddysgwr hawl i'w dilyn.
- Mae gan Weinidogion Cymru ddyletswydd hefyd i hyrwyddo mynediad i gyrsiau astudio drwy gyfrwng y Gymraeg ac argaeledd y cyrsiau hynny.

3.82 Rhaid i'r pennaeth neu'r darparwr addysg feithrin a ariennir nas cynhelir weithredu'r cwricwlwm a fabwysiadwyd gan yr ysgol mewn ffordd sydd:

- a. yn galluogi pob disgybl i ddatblygu yn y ffyrdd a ddisgrifir yn y pedwar diben
- b. yn sicrhau dysgu ac addysgu sy'n cynnig cynnydd priodol i bob disgybl
- c. yn addas ar gyfer oedran, gallu a doniau pob disgybl
- d. yn ystyried unrhyw anghenion dysgu ychwanegol sydd gan bob disgybl, ac
- e. yn sicrhau dysgu ac addysgu eang a chytbwys i bob disgybl.

3.83 Rhaid i gorff llywodraethu ysgol arfer ei swyddogaethau er mwyn sicrhau bod y cwricwlwm yn cael ei weithredu yn y ffordd honno.

3.84 Rhaid i ysgolion a lleoliadau meithrin a ariennir nas cynhelir sicrhau bod trefniadau asesu'n mynd law yn llaw â'u cwricwlwm sydd:

- yn asesu cynnydd y disgyblion a'r plant mewn perthynas â'r cwricwlwm; ac

- yn ystyried y camau nesaf o ran cynnydd y dysgwyr a'r dysgu a'r addysgu sydd eu hangen er mwyn gwneud y cynnydd hwnnw.

3.85 Wrth gynllunio, mabwysiadu a gweithredu eu cwricwlwm a'u trefniadau asesu, bydd yn ofynnol i ysgolion a darparwyr meithrin a ariennir nas cynhelir roi sylw i ganllawiau a gyhoeddwyd mewn cysylltiad â fframwaith newydd y cwricwlwm.

3.86 Bydd y Ddeddf yn galluogi'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd i gael eu datgymhwyso neu eu haddasu'n gyfan gwbl neu'n rhannol:

- I'w gwneud yn bosibl i waith datblygu gael ei wneud ac arbrofion gael eu cyfnal;
- I'w gwneud yn bosibl i eithriadau gael eu gwneud ar gyfer plant ag anghenion dysgu ychwanegol;
- I'w gwneud yn bosibl i eithriadau dros dro gael eu gwneud ar gyfer plant eraill.

Addysg ôl-orfodol

3.87 Mae'r Ddeddf yn gwneud darpariaeth gyfyngedig mewn perthynas ag addysgu a dysgu addysg ôl-orfodol mewn ysgolion a gynhelir:

- Gosodir dyletswyddau ar benaethiaid, cyrff llywodraethu, awdurdodau lleol a Gweinidogion Cymru i sicrhau, wrth gyflawni eu swyddogaethau, bod y cwricwlwm a ddarperir i ddysgwyr ôl 16 oed yn eang a chytbwys.
- Mae'n gosod dyletswydd statudol ar benaethiaid ysgolion a gynhelir i sicrhau bod addysgu a dysgu addysg cydberthynas a rhywioldeb yn cael eu darparu yn yr ysgol i ddysgwyr ôl-16 sy'n gofyn amdanynt.
- Bydd y gofyniad presennol i ddarparu addysg grefyddol
- i bob disgybl cofrestredig yn cael ei ddisodli gan ddyletswydd i ddarparu addysgu a dysgu ar grefydd, gwerthoedd a moeseg i'r rhai mewn addysg ôl-orfodol sy'n gofyn am hynny.

Addysg heblaw yn yr ysgol

3.88 Darperir addysg heblaw yn yr ysgol (EOTAS) gan awdurdodau lleol i ddisgyblion nad ydynt yn derbyn addysg am unrhyw gyfnod oherwydd salwch, neu am eu bod wedi'u gwahardd o'r ysgol neu am resymau eraill.

3.89 Mae awdurdodau lleol yn darparu addysg heblaw yn yr ysgol i grwpiau o blant o oedran ysgol gorfodol:

- sydd wedi'u gwahardd o'r ysgol yn barhaol;
- y mae perygl iddynt gael eu gwahardd neu y mae angen cefnogaeth arnynt i ailintegreiddio mewn darpariaeth brif ffrwd neu ddarpariaeth amgen;
- sy'n aros am leoliad anawsterau ymddygiadol, emosiynol a chymdeithasol;
- sy'n derbyn gofal ac yn aros am leoliad mewn ysgol;
- allan o'r ysgol am resymau meddygol, gan gynnwys ffobia ysgol, salwch hirdymor; neu
- sy'n feichiog neu'n famau ifanc.

3.90 Mae EOTAS yn cynnig darpariaeth amrywiol mewn lleoliadau amrywiol, gan gynnwys unedau cyfeirio disgyblion (UCD), sefydliadau addysg bellach, ysbytai, darparwyr annibynnol, ysgolion annibynnol ac addysg yn y cartref.

3.91 Dylid penderfynu ble i leoli plentyn yn dibynnu ar angen. Er enghraifft, mae'n annhebygol y caiff disgybl sydd â ffobia ysgol ei leoli mewn UCD ac mae'n fwy tebygol o gael addysg yn y cartref. Mae disgybl ag anghenion cymhleth y mae angen cryn dipyn o gefnogaeth arno yn fwy tebygol o gael ei leoli mewn UCD nag mewn sefydliad addysg bellach, oherwydd natur y sefydliadau a'r gefnogaeth y gallant ei darparu. Gallai sefydliadau addysg bellach fod yn ddelfrydol i ddisgyblion sydd wedi ymddieithrio oddi wrth waith academiaidd ond sydd â diddordeb mewn astudiaethau galwedigaethol.

Mae unedau cyfeirio disgyblion (UCD) yn rhan o ddarpariaeth EOTAS:

3.92 Caiff UCD eu hariannu gan yr awdurdodau lleol ac maent yn darparu ar gyfer plant a phobl ifanc na ellir darparu ar eu cyfer mewn ysgol brif ffrwd am resymau sydd wedi'u cynnwys yn y rhestr uchod (para. 3.85).

3.93 Bydd rhai disgyblion yn cael eu gwersi i gyd mewn UCD, a bydd eraill yn rhannu eu hamser rhwng yr ysgol y maent wedi'u cofrestru ynddi a'r UCD.

3.94 Rhaid i awdurdodau lleol, pwyllgorau rheoli ac athrawon â gofal arfer eu swyddogaethau er mwyn:

- sicrhau y darperir cwricwlwm sydd:
 - yn galluogi'r plentyn i ddatblygu yn y ffyrdd a ddisgrifir yn y pedwar diben;
 - yn eang a chytbwys;
 - yn addas ar gyfer oedrannau, galluoedd a doniau'r dysgwyr; ac
 - yn cynnig cynnydd priodol.
- sicrhau cyfleoedd dysgu i ddysgwyr unigol o ran:
 - y sgiliau trawsgwricwlaidd;
 - addysg cydberthynas a rhywioldeb sy'n briodol o ran eu datblygiad;
 - Maes Dysgu a Phrofiad Iechyd a Lles.
- Rhaid i ddarpariaeth y cwricwlwm, os yw hynny'n rhesymol bosibl a phriodol, gynnwys dysgu ac addysgu yn y meysydd dysgu a phrofiad eraill ac elfennau gorfodol y cwricwlwm.

Addysg heblaw mewn UCD

3.95 Rhaid i awdurdodau lleol arfer eu swyddogaethau er mwyn:

- sicrhau y darperir cwricwlwm sydd:
 - yn galluogi'r plentyn i ddatblygu yn y ffyrdd a ddisgrifir yn y pedwar diben;
 - yn eang a chytbwys;
 - yn addas ar gyfer oedrannau, galluoedd a doniau'r dysgwyr; ac
 - yn cynnig cynnydd priodol.
- sicrhau cyfleoedd dysgu i ddysgwyr unigol, cyhyd ag y bo'n briodol, o ran:
 - y sgiliau trawsgwricwlaidd;
 - addysg cydberthynas a rhywioldeb sy'n addas o ran cyfnod datblygu'r plentyn;
 - Maes Dysgu a Phrofiad Iechyd a Lles.
- Rhaid i ddarpariaeth y cwricwlwm, os yw hynny'n rhesymol bosibl a phriodol, gynnwys dysgu ac addysgu yn y meysydd dysgu a phrofiad eraill ac elfennau gorfodol y cwricwlwm.

Y gofynion ar gyfer UCD ac ar gyfer addysg heblaw mewn UCD

3.96 Mae'r Ddeddf yn gwneud darpariaeth i alluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau i'w gwneud yn ofynnol i UCD a pherson sy'n darparu EOTAS sicrhau eu bod yn rhoi trefniadau asesu ar waith sydd:

- yn asesu cynnydd disgyblion a phlant mewn perthynas â'r cwricwlwm sydd wedi ei lunio ar gyfer y dysgwr hwnnw; ac
- yn ystyried y camau nesaf o ran eu cynnydd a'r dysgu a'r addysgu sydd eu hangen i wneud y cynnydd hwnnw.

3.97 Rhaid i awdurdodau lleol, athrawon â gofal mewn UCD a phwyllgorau rheoli UCD roi sylw i ganllawiau a gyhoeddir gan Weinidogion Cymru mewn cysylltiad â'r ffordd y maent yn arfer eu swyddogaethau o dan y Ddeddf er mwyn sicrhau addysg a hyfforddiant.

3.98 Mae'r Ddeddf hefyd yn gosod dyletswyddau cyffredinol ar Weinidogion Cymru ac awdurdodau lleol i arfer eu swyddogaethau er mwyn ei gwneud yn haws i'r personau isod gyflawni'r swyddogaethau a roddir iddynt gan y Ddeddf:

- a. pennaeth ysgol a gynhelir neu ysgol feithrin a gynhelir;
- b. corff llywodraethu ysgol a gynhelir neu ysgol feithrin a gynhelir;
- c. darparwr addysg feithrin a ariennir nas cynhelir;
- d. yr athro neu'r athrawes â gofal mewn uned cyfeirio disgyblion;
- e. pwyllgor rheoli uned cyfeirio disgyblion;
- f. person sy'n darparu dysgu ac addysgu i blentyn heblaw mewn ysgol a gynhelir neu uned cyfeirio disgyblion yn rhinwedd trefniadau a wnaed o dan adran 19A o Ddeddf Addysg 1996.

Gweithredu Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg

3.99 Ym mis Mai 2018, cyhoeddwyd cylchlythyr Llywodraeth Cymru a oedd yn cynnwys canllawiau ynghylch aelodaeth Cynghorau Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol, yn nodi'r gofyniad (anstatudol) i gynnwys cynrychiolaeth o blith credoau anghrefyddol.

3.100 Er mwyn sicrhau eu bod yn gydnaws â'r hawliau a ddiogelir gan Ddeddf Hawliau Dynol 1998 mae'r darpariaethau ynghylch cyfansoddiad Cynghorau Ymgynghorol Sefydlog²⁸ a Chynadleddau Maes Llafur Cytunedig²⁹ yn Neddf Addysg 1996 yn cael eu diwygio gan y Ddeddf i'w

²⁸ Mae'r Ddeddf yn dileu "Religious Education" ar ôl "Standing Advisory Council" oherwydd yng Nghymru bydd y Cynghorau hynny yn rhoi cyngor ar addysg grefyddol, gwerthoedd a moeseg, tra yn Lloegr byddant yn parhau i roi cyngor ar addysg grefyddol.

²⁹ Ar hyn o bryd, mae'n ofynnol i bob awdurdod lleol gyfansoddi Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol yn ei ardal. Diben y rhain yw cynghori'r awdurdod lleol ar faterion yn ymwneud ag addysg grefyddol ac addoli ar y cyd mewn ysgolion a gynhelir. Ymhlith eu dyletswyddau mae cynnull Cynhadledd Maes Llafur Cytunedig i fonitro darpariaeth ac ansawdd yr addysg grefyddol a addysgir yn unol â'r maes llafur cytunedig. Mae'r Ddeddf

gwneud yn ofynnol i bersonau sy'n cynrychioli'r rheini a chanddynt greddoau anghrefyddol gael eu penodi yn yr un ffordd ag y maent yn ei gwneud yn ofynnol i bersonau sy'n cynrychioli'r rheini a chanddynt greddoau crefyddol gael eu penodi.³⁰

- 3.101 Bydd yn ofynnol i awdurdodau lleol gymryd pob cam rhesymol i sicrhau bod aelodau'r grŵp cynrychioliadol perthnasol ar CYSau ac mewn Cynadleddau Maes Llafur Cytunedig yn adlewyrchu'n fras gryfder cyfrannol y gwahanol grefyddau, enwadau a chreddoau anghrefyddol yn ardaloedd yr awdurdodau lleol.

*Maes Llafur Cytunedig*³¹

- 3.102 Mae'r Ddeddf yn cynnwys darpariaeth i'w gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol, Cyngorau Ymgynghorol Sefydlog a Chynadleddau Maes Llafur Cytunedig roi sylw i ganllawiau a gyhoeddwyd gan Weinidogion Cymru wrth ddatblygu a mabwysiadu eu meysydd llafur cytunedig yng ngoleuni'r cwricwlwm newydd.
- 3.103 Mae'r canllawiau sy'n amlinellu'r fframwaith ar gyfer Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg wedi eu llunio ar y cyd â rhanddeiliaid allweddol, gan gynnwys cynrychiolwyr y Cyngorau Ymgynghorol Sefydlog sy'n bodoli eisoes a sefydliadau crefyddol.
- 3.104 Mae'r Ddeddf yn diwygio'r ddeddfwriaeth ar y meysydd llafur cytunedig. Bydd yn ofynnol i ysgolion sydd heb gymeriad crefyddol roi sylw i'r maes llafur cytunedig ar gyfer eu hardal wrth gynllunio a gweithredu eu cwricwlwm ar gyfer crefydd, gwerthoedd a moeseg.
- 3.105 Bydd yn ofynnol i ysgolion sefydledig ac ysgolion gwirfoddol a reolir sydd â chymeriad crefyddol roi sylw i'r maes llafur cytunedig wrth gynllunio'r ddarpariaeth crefydd, gwerthoedd a moeseg yn eu cwricwlwm. Os nad yw'r ddarpariaeth crefydd, gwerthoedd a moeseg honno yn cyd-fynd â gweithredoedd ymddiriedolaeth neu ddaliadau crefyddol yr ysgol neu enwad crefyddol yr ysgol, bydd yn ofynnol i'r ysgol gynllunio darpariaeth crefydd, gwerthoedd a moeseg ychwanegol sy'n cyd-fynd â'r gweithredoedd ymddiriedolaeth neu'r daliadau hynny.

yn dileu'r dyletswyddau hyn ac yn cyflwyno dyletswyddau newydd sy'n ymwneud ag addysg Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg yn eu lle.

³⁰ Adran 390(4)(a) o Ddeddf Addysg 1996 a pharagraff 4(2)(1) o Atodlen 31 iddi.

³¹ O dan y ddeddfwriaeth bresennol rhaid i awdurdodau lleol, fel y'u cynghorir gan eu CYSAG, fabwysiadu maes llafur cytunedig lleol sy'n rhagnodi'r hyn y mae rhaid ei addysgu drwy ei weithredu mewn ysgolion a gynhelir yn yr ardal honno. Dylid adolygu meysydd llafur cytunedig lleol bob pum mlynedd.

- 3.106 Yn achos ysgolion gwirfoddol a gynorthwyir sydd â chymeriad crefyddol, mae'r Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i'r ddarpariaeth crefydd, gwerthoedd a moeseg yn y cwricwlwm gael ei chynllunio yn unol â gweithredoedd ymddiriedolaeth yr ysgol neu ddaliadau'r grefydd neu enwad. Os nad yw'r ddarpariaeth crefydd, gwerthoedd a moeseg honno yn cyd-fynd â'r maes llafur y cytunwyd arno, bydd yn ofynnol i'r ysgol gynllunio darpariaeth crefydd, gwerthoedd a moeseg ychwanegol sy'n gwneud hynny.
- 3.107 Mae'r Ddeddf yn diddymu'r gofyniad i ddysgwyr addysg ôl-orfodol (sef blwyddyn 12 a blwyddyn 13) dderbyn addysg grefyddol a gwneir darpariaeth newydd fod rhaid darparu Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg os bydd dysgwyr yn blwyddyn 12 a blwyddyn 13 yn gofyn am hynny. Mae hyn yn cyd-fynd yn well â'r gofynion presennol mewn perthynas â sefydliadau addysg bellach.
- 3.108 Caiff ysgol ei gwneud yn orfodol i bob disgybl astudio crefydd, gwerthoedd a moeseg os yw'r ysgol yn dymuno. Fel yn achos disgyblion o dan 16 oed, nid oes unrhyw hawl i dynnu yn ôl. Mae'r Ddeddf yn ei gwneud yn benodol ofynnol i unrhyw ddarpariaeth crefydd, gwerthoedd a moeseg fod yn gydnaws ag Erthygl 2 o Brotocol 1 o Siarter Hawliau Dynol Ewrop. Mae hyn er mwyn sicrhau bod y ddarpariaeth honno yn blwraliaethol. Caiff hynny ei ategu gan ganllawiau statudol hefyd.

Asesu

- 3.109 Mae'r Ddeddf yn cynnwys darpariaethau i'w gwneud yn ofynnol i ysgolion gynllunio, mabwysiadu a gweithredu cwricwlwm sy'n darparu ar gyfer cynnydd priodol i ddysgwyr.
- 3.110 Mae'n hollbwysig bod dysgwyr yn gwneud cynnydd er mwyn iddynt wireddu'r pedwar diben. Wrth wraidd cynllunio cwricwlwm yn llwyddiannus, rhaid deall sut y mae dysgwyr yn gwneud cynnydd a sut i asesu hynny, a rhaid i hynny hefyd lywio'r dysgu a'r addysgu. Diben asesu yw helpu pob dysgwr i wneud cynnydd ac er mwyn gwneud hynny rhaid creu partneriaethau ymhlith pawb sy'n rhan o'r broses, gan gynnwys y dysgwyr.
- 3.111 Mae'r Ddeddf yn gosod dyletswydd ar Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau i'w gwneud yn ofynnol i ysgolion sicrhau bod trefniadau asesu'n mynd law yn llaw â'u cwricwlwm sydd:
- yn asesu cynnydd y dysgwyr mewn perthynas â'r cwricwlwm perthnasol; ac

- yn helpu i nodi'r camau nesaf o ran cynnydd y dysgwyr, a'r dysgu a'r addysgu sydd eu hangen er mwyn gwneud y cynnydd hwnnw.

3.112 Mae'r Ddeddf hefyd yn gwneud darpariaeth i alluogi Gweinidogion Cymru i roi cyfarwyddydau i ysgolion i gymryd camau penodedig er mwyn hybu a chynnal dealltwriaeth o gynnydd yng nghyd-destun y cwricwlwm a fabwysiadwyd gan yr ysgol. Bydd y broses hon yn disodli'r broses gymedroli bresennol. Bydd yn helpu ysgolion i ystyried pa mor effeithiol yw eu cwricwlwm o ran cefnogi cynnydd y dysgwyr, ac yn sicrhau tegwch a lefel o gysondeb i ddysgwyr o ran eu cynnydd.

Iechyd Meddwl a Llesiant Emosiynol

3.113 Mae'r Ddeddf yn cynnwys amrywiaeth o ddarpariaethau er mwyn sicrhau y bydd iechyd a lle, ac yn arbennig iechyd meddwl, yn rhan o'r cwricwlwm ar gyfer pob ysgol a lleoliad.

- Rhaid i'r cwricwlwm ar gyfer pob ysgol a lleoliad alluogi dysgwyr i ddatblygu yn y ffyrdd a ddisgrifir yn y pedwar diben. Mae'r dibenion hyn yn cynnwys datblygu dysgwyr fel "unigolion iach a hyderus", ac mae'r ganllawiau ar y diben hwn yn cyfeirio'n benodol at iechyd meddwl.
- Mae iechyd a Lles yn un o'r chwe Maes Dysgu a Phrofiad ac mae'n rhaid ei ymgorffori yn y cwricwlwm ar gyfer pob ysgol a lleoliad.
- Bydd y Cod Yr Hyn sy'n Bwysig yn nodi'r cysyniadau allweddol y mae'n rhaid ymdrin â nhw mewn perthynas â MDPH Iechyd a Lles a bydd y Cod yn nodi bod iechyd meddwl a lles emosiynol yn un o'r cysyniadau allweddol hyn. Caiff y cysyniad ei nodi yn y termau canlynol: *"Mae'r ffordd rydym yn prosesu ein profiadau ac yn ymateb iddynt yn effeithio ar eich hiechyd meddwl a'n lles emosiynol."*
- Caiff Cod Yr Hyn sy'n Bwysig ei ategu gan ganllawiau Cwricwlwm i Gymru a fydd yn disgrifio, yn fanylach, y ffordd y dylai ysgolion a lleoliadau eraill ymgorffori iechyd meddwl a lles emosiynol yn eu cwricwlwm.

3.114 Er mwyn pwysleisio pwysigrwydd iechyd a lles ymhellach, mae'r Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i bersonau sy'n arfer swyddogaethau o dan y Ddeddf (h.y. sy'n gwneud unrhyw benderfyniad y mae'n ofynnol iddynt ei wneud neu y caniateir iddynt ei wneud o dan y Ddeddf) ystyried iechyd meddwl a lles dysgwyr y mae'n debygol yr effeithir arnynt.

3.115 Mae'r ddyletswydd hon yn sicrhau bod pob penderfyniad a wneir mewn perthynas â'r cwricwlwm ac asesu yn ystyried iechyd meddwl. Mae'n cydnabod pwysigrwydd ehangach iechyd meddwl a lles a'r ffordd y gall amrywiaeth o benderfyniadau sy'n ymwneud â'r cwricwlwm effeithio ar y materion hynny.

3.116 Bydd y ddyletswydd yn sicrhau bod angen i bob penderfyniad a wneir mewn perthynas â'r cwricwlwm (p'un a yw'n ymwneud â datblygu cwricwlwm, megis dewis pynciau, neu ei weithredu) ystyried effaith iechyd meddwl a lles emosiynol dysgwyr.

Hyrwyddo gwybodaeth a dealltwriaeth am Gonfensiynau'r Cenhedloedd Unedig ar hawliau plant a phobl anabl

3.117 Mae'r Ddeddf yn gosod dyletswydd ar bersonau a enwir mewn perthynas â'r CCUHP (Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn) ac UNCRPD (Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Pobl ag Anableddau). Mae'n ei gwneud yn ofynnol i'r personau a enwir hyrwyddo gwybodaeth a dealltwriaeth o'r CCUHP, a'r UNCRPD, ymhlith pobl sy'n darparu addysgu a dysgu mewn perthynas â chwricwlwm yr ysgol neu'r lleoliad. Byddai hyn yn cynnwys (ond nid o reidrwydd yn gyfyngedig i) athrawon a gyflogir mewn ysgol neu UCD; staff addysg feithrin nas cynhelir a ariennir; a'r rhai sy'n darparu addysg (nad yw'n UCD) ac eithrio yn yr ysgol. Bwriad y ddyletswydd hon yw hyrwyddo gwybodaeth a dealltwriaeth o Hawliau'r Confensiwn mewn staff addysgu fel y gallant wedyn gymhwyso hyn yn eu harfer dyddiol wrth gynllunio a chyflwyno eu cwricwlwm, gan gynnwys yn eu haddysgu a dysgu am hawliau.

Dogfennau ategol

3.118 Mae'r Ddeddf yn galluogi Gweinidogion Cymru i lunio canllawiau mewn perthynas â datblygu, mabwysiadu a gweithredu'r cwricwlwm. Mae hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i bersonau penodedig roi sylw i'r canllawiau.

3.119 Mae Canllawiau Cwricwlwm i Gymru ar gynllunio a gweithredu'r cwricwlwm a gyhoeddwyd ym mis Ionawr 2020 yn cynnwys:

- datganiad yn esbonio sut y mae pob maes dysgu a phrofiad yn cefnogi pedwar diben y cwricwlwm;
- disgrifiadau dysgu, sy'n rhoi rhagor o ganllawiau ar gynnydd yn y meysydd dysgu a phrofiad;
- canllawiau sy'n benodol i bob maes dysgu a phrofiad ar yr ystyriaethau a ddylai lywio gwaith cynllunio a gweithredu'r cwricwlwm;

- cyfleoedd i ddatblygu llythrennedd, rhifedd a chymhwysedd digidol mewn perthynas â phob maes dysgu a phrofiad. Mae canllawiau Cwricwlwm i Gymru ar gynllunio a gweithredu'r cwricwlwm yn rhoi canllawiau ar y cyfleoedd hyn.

3.120 Mae'r canllawiau'n cynnwys deunyddiau ategol i gyd-fynd â'r codau statudol ar gyfer Yr Hyn sy'n Bwysig, Cynnydd ac Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb.

3.121 Mae cynnwys arfaethedig cod Yr Hyn sy'n Bwysig a'r cod Cynnydd wedi ei gyhoeddi yn rhan o ganllawiau Cwricwlwm i Gymru ar gynllunio a gweithredu'r cwricwlwm i alluogi ysgolion a lleoliadau i ddechrau'r broses o gynllunio eu cwricwlwm.

3.122 Diben y ddyletswydd i gyhoeddi Cod Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb yw diogelu'r hyn yr ystyrir ei fod yn ddatblygiadol briodol. I bob pwrpas, bydd y Cod yn gwricwlwm ar gyfer addysg cydberthynas a rhywioldeb y bydd yn rhaid i ysgolion ei weithredu.

Gweithredu

3.123 Ni wyddys hyd yma beth fydd goblygiadau llawn yr argyfwng COVID-19 o ran diwygio'r cwricwlwm (gan gynnwys gweithredu'r Ddeddf). Mae datblygu a gweithredu'r Cwricwlwm i Gymru yn parhau i fod yn flaenoriaeth i Weinidogion Cymru.

3.124 Mae elfennau allweddol y fframwaith statudol newydd wedi eu nodi ar wyneb y Ddeddf a chânt eu cychwyn naill ai pan roddir y Cydsyniad Brenhinol neu yn unol â'r gorchmynion cychwyn a wneir gan Weinidogion Cymru.

3.125 Bydd y Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru lunio ac ymgynghori ar godau Yr Hyn sy'n Bwysig, Cynnydd ac Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb, a'u cyhoeddi. Bydd yn rhaid i'r codau gael eu gosod ar ffurf ddrafft gerbron y Senedd. Ni chaiff Gweinidogion Cymru gyhoeddi Cod Yr Hyn sy'n Bwysig na'r Cod Cynnydd os bydd y Senedd yn penderfynu peidio â chymeradwyo'r Cod drafft; ac ni chânt gyhoeddi Cod Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb nes i'r Senedd gymeradwyo'r Cod drafft. Bydd Llywodraeth Cymru'n cynnal ymgynghoriadau cyhoeddus ar ddrafftiau terfynol o'r codau ac yn eu gosod yn ystod 2021.

3.126 Mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu gweithredu'r fframwaith statudol newydd yn 2021 cyn dechrau blwyddyn academaidd 2022/23. Mae hyn yn golygu y bydd y rheoliadau, y codau a'r canllawiau perthnasol ar waith mewn da bryd i sicrhau bod athrawon a darparwyr addysg eraill yn barod i weithredu'r fframwaith yn 2022.

3.127 Fel y nodwyd uchod, mae'r codau drafft a'r canllawiau ategol eisoes wedi'u cyhoeddi fel dogfennau anstatudol er mwyn i ysgolion a lleoliadau eraill allu cynllunio a pharatoi eu cwricwlwm newydd.

3.128 Mae Llywodraeth Cymru wedi darparu adnoddau a gweithgareddau codi ymwybyddiaeth i gyd-fynd â gweithredu'r Ddeddf, a bydd yn parhau i wneud hynny. Mae hyn yn cynnwys cyfres o ddeunyddiau rhyngweithiol i helpu athrawon a darparwyr addysg eraill i ddeall, cynllunio a gweithredu'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu. Bydd y gweithgareddau hyn hefyd yn canolbwyntio ar godi ymwybyddiaeth rhanddeiliaid ynghylch eu dyletswyddau deddfwriaethol newydd.

3.129 Mae trefniadau gwerthuso a gwella newydd yn cael eu llunio drwy gyd-awduro ag ystod o randdeiliaid gan gynnwys ysgolion, Estyn, llywodraeth leol a chonsortia rhanbarthol, ac maent wedi ystyried gwaith ymchwil rhyngwladol. Bydd y trefniadau newydd hyn yn cyd-fynd â fframwaith newydd y cwricwlwm ac yn ei gefnogi, a byddant yn gadarn, yn gydlynol ac yn dryloyw, yn seiliedig ar bedair egwyddor allweddol:

- **teg** – yn hybu tegwch, cynhwysiant, dewis a llwybrau dysgu unigol, gan roi sylw bob amser i'r dysgwr
- **cydlynol** – yn caniatáu i bob rhan o'r system weithio gyda'i gilydd heb orgyffwrdd, gyda swyddogaethau a chyfrifoldebau clir
- **cymesur** – yn sicrhau bod y broses a'r trefniadau newydd yn cael eu gweithredu mewn ffordd sy'n hawdd ei rheoli ac yn gwneud gwahaniaeth. Wrth wraidd hyn bydd egwyddor sybsidiaredd, sy'n caniatáu i gyfrifoldeb dros atebolrwydd ysgolion ddigwydd yn lleol, dan arweiniad ysgolion a chanddynt hunanymwybyddiaeth
- **tryloyw** – yn cydnabod ehangder y profiad dysgu ar draws ysgolion a'r gwerth y mae athrawon yn y dosbarth yn ei ychwanegu.

3.130 Bydd y trefniadau gwerthuso a gwella'n cynnwys cyflwyno cysondeb cenedlaethol o ran hunanasesu i gefnogi gwaith o ansawdd uchel i wella ysgolion.

3.131 Bydd angen i flaenoriaethau gwella ysgolion yn y dyfodol adlewyrchu mwy na dim ond cyrhaeddiad a phresenoldeb disgyblion, a rhaid iddynt

beidio â bod yn gyfyngedig i'r graddau nad ydynt yn cynnwys ffactorau megis lles, boddhad y dysgwyr, cydraddoldeb a chynhwysiant, a darpariaeth y cwricwlwm. Bydd angen iddynt hefyd gynnwys ffactorau y tu hwnt i ddeilliannau'r disgybl sy'n berthnasol i effeithiolrwydd ysgolion, megis boddhad y staff, lles ac arweinyddiaeth. Nid yw'r rhestr hon yn un gynhwysfawr, ond mae'n dangos y rhesymeg dros gyfeirio at 'wella ysgolion', yn hytrach na 'pherfformiad y disgyblion'.

Dysgu Proffesiynol

3.132 Roedd y Dull Cenedlaethol ar gyfer Dysgu Proffesiynol³², a lansiwyd yn 2018, yn nodi pwynt allweddol ar y siwrnai tuag at ddiwygio. Mae'n cydfynd â'r safonau proffesiynol newydd, y dull Ysgolion fel Sefydliadau sy'n Dysgu a'r model dysgu proffesiynol i greu gweledigaeth sy'n addas ar gyfer y system addysg wrth iddi esblygu yng Nghymru i bob ymarferydd addysg, gan gynnwys, ymhlith eraill, athrawon. Mae Gweinidogion Cymru wedi ymrwmo i sicrhau bod pob ymarferydd yn cael y gefnogaeth sydd ei hangen arno i gyflwyno'r cwricwlwm newydd.

3.133 Mae'r Dull Cenedlaethol ar gyfer Dysgu Proffesiynol yn seiliedig ar ymchwil cenedlaethol a rhyngwladol sylweddol, a bwriedir iddo sicrhau:

- y gall ysgolion, arweinwyr ac athrawon fanteisio ar yr arferion gorau o ran diffinio a rhannu dysgu proffesiynol ar lefel yr ysgol, yn enwedig drwy ymchwilio'n feirniadol a dysgu cydweithredol;
- bod darparwyr dysgu proffesiynol – y consortia rhanbarthol, ein prifysgolion ac eraill – yn cynllunio profiadau dysgu proffesiynol o ansawdd uchel sy'n hygyrch ac yn addas at y diben, er enghraifft drwy gynlluniau sy'n cynnwys ymchwilio cydweithredol ac e-ddysgu; a
- bod Llywodraeth Cymru yn ariannu dulliau dysgu proffesiynol priodol, y mae tystiolaeth yn dangos y bydd yn cael effaith ar ymarfer yn yr ystafell ddosbarth.

3.134 Mae sicrhau bod digon o adnoddau ar gael ar gyfer dysgu proffesiynol i ymarferwyr yn rhan annatod o'r Dull Cenedlaethol, ac mae hynny'n cynnwys adnoddau ariannol yn ogystal ag amser i athrawon ac arweinwyr gael manteisio ar gyfleoedd datblygu o ansawdd uchel.

3.135 Pan gyflwynir fframwaith Cwricwlwm i Gymru bydd disgwyl i ymarferwyr ac arweinwyr feddwl yn wahanol iawn am eu dysgu

³² <https://llyw.cymru/y-dull-cenedlaethol-ar-gyfer-dysgu-proffesiynol>

proffesiynol. Bydd Llywodraeth Cymru yn ceisio sicrhau bod cefnogaeth briodol ar gael i ysgolion i'w galluogi i wneud y newid mawr hwn.

3.136 Mae nifer o gamau'n cael eu cymryd yn rhan o'r Dull Cenedlaethol ar gyfer Dysgu Proffesiynol er mwyn sicrhau y caiff ymarferwyr addysg eu cefnogi:

- Cydweithio â sefydliadau addysg uwch partner i ddatblygu rhwydwaith genedlaethol o ysgolion ymholi i gynorthwyo â'r pontio i raglen ymholi proffesiynol genedlaethol ar gyfer pob ysgol. Yn ystod 20/21 ehangwyd y prosiect ymholi yn llwyddiannus i gefnogi paratoadau ar gyfer y cwricwlwm newydd, gyda bron i 300 o ysgolion yn datblygu eu sgiliau ymholi i gefnogi'r rhwydwaith ysgolion ehangach.
- Parhau i gyflwyno rhaglen ddatblygu draws-ranbarthol i helpu ysgolion i gynllunio ar gyfer dysgu proffesiynol byrdymor, tymor canolig a hirdymor ar gyfer y cwricwlwm newydd. Bydd sefydliadau addysg uwch ac ysgolion arweiniol hefyd yn chwarae rhan ganolog yn cefnogi'r system wrth i ni symud yn agosach at roi'r cwricwlwm ar waith.
- Yn 2019, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ddiwrnod HMS dysgu proffesiynol ychwanegol o 2020 er mwyn helpu ysgolion yn arwain at y cwricwlwm newydd, gyda thri diwrnod HMS dysgu proffesiynol ychwanegol yn arwain at 2022. Mae hyn yn cyfateb i fuddsoddiad o £10.5 miliwn, yn seiliedig ar amser rhyddhau/costau cyflenwi yn lle'r athrawon.
- Lansio'r Model Siwrnai Dysgu Proffesiynol³³ i ategu'r diwrnod HMS newydd, gan ddarparu trywydd i alluogi ysgolion i gynllunio ar gyfer y cwricwlwm newydd a thu hwnt. Mae gwaith yn mynd rhagddo i barhau i wella'r wefan Siwrnai Dysgu Proffesiynol gydag amrywiol adnoddau a ddatblygwyd mewn partneriaeth gyda rhanbarthau ac ysgolion.

Ysgolion fel Sefydliadau sy'n Dysgu

3.137 Yn 2019, lansiwyd dull gweithredu cenedlaethol Ysgolion fel Sefydliadau sy'n Dysgu. Drwy ein hymrwymiad i ddatblygu pob ysgol fel sefydliadau dysgu, mae ysgolion yn nodi eu cryfderau a'u blaenoriaethau eu hunain ar gyfer gwella - gan gynnwys dysgu proffesiynol.

3.138 Cynhelir yr arolwg Ysgolion fel Sefydliadau sy'n Dysgu cenedlaethol ar Hwb ac mae'n cefnogi ysgolion i nodi anghenion dysgu penodol eu staff

³³ <https://hwb.gov.wales/professional-development/professional-learning-journey/>

a datblygu eu hatebion dysgu proffesiynol eu hunain, gan weithio gydag ysgolion a chonsortia eraill. Mae'r arolwg hefyd yn galluogi ysgolion i gymharu data o flwyddyn i flwyddyn i arfarnu cynnydd a nodi meysydd i'w gwella.

3.139 Ers 2019, mae dros 61% o ysgolion wedi cwblhau'r arolwg Ysgolion fel Sefydliadau sy'n Dysgu, gyda 10% wedi cynnal yr arolwg am yr ail waith i wella eu canlyniadau.

3.140 Mae symud tuag at fodel cenedlaethol Ysgolion fel Sefydliadau sy'n Dysgu yn cefnogi'r newid ehangach i greu system addysg sy'n hunanwella, lle y bydd pob haen yn datblygu fel sefydliadau sy'n dysgu, gan gynnwys Llywodraeth Cymru.

Cyllid ychwanegol

3.141 Er mwyn caniatáu amser a lle i ymarferwyr gydweithio ar draws ysgolion i baratoi ar gyfer y cwricwlwm newydd, ers 2018, mae buddsoddiad pellach o £31 miliwn mewn dysgu proffesiynol wedi'i ddyfarnu'n uniongyrchol i ysgolion.

3.142 Bydd dyraniad ychwanegol hefyd yn cael ei wneud yn ystod 21/22 i gefnogi gweithredu'r cwricwlwm ymhellach.

3.143 Mae'n bwysig caniatáu amser a lle i ymarferwyr ac arweinwyr i gydweithio ar draws ysgolion a rhwydweithiau er mwyn paratoi ar gyfer y cwricwlwm newydd. O'r herwydd, mae'r amodau cyllido wedi bod yn hyblyg iawn er mwyn galluogi ysgolion i gydweithio mewn ffyrdd sy'n gweddu i'w hamgylchiadau.

3.144 Mae enghreifftiau o'r ffordd y gellir defnyddio'r cyllid yn cynnwys (ymhlith eraill):

- rhyddhau staff a threfnu staff cyflenwi yn eu lle er mwyn iddynt gael cymryd rhan mewn dysgu proffesiynol cydweithredol a chyd-gynllunio – ar lefel yr ysgol, ac ar draws clystyrau a rhwydweithiau
- cynnig cymhelliant i staff a'u gwobrwyo i ymchwilio i oblygiadau'r cwricwlwm newydd o ran eu harferion addysgu ac asesu eu hunain – ar lefel unigol, drwy ryddhau ac ariannu staff i ymchwilio'n feirniadol
- creu rolau a swyddi penodol ar gyfer y genhadaeth, ac yn arbennig felly ar gyfer cefnogi cydweithwyr, adrannau ac ysgolion cyfan drwy ymchwilio'n feirniadol, rheoli newid a gweithgareddau ysgolion fel sefydliadau sy'n dysgu

- datblygu rôl yr anogwr dysgu proffesiynol ar lefel ysgol neu glwstwr – dyma un o ganfyddiadau allweddol gwaith ymchwil y prifysgolion sy'n edrych ar y dull gweithredu cenedlaethol ar gyfer dysgu proffesiynol, ac mae'n faes y byddem yn annog buddsoddi ynddo.

3.145 Mae astudiaethau achos sy'n dangos enghreifftiau o sut y mae ysgolion eisoes wedi cael budd o'r cyllid dysgu proffesiynol ychwanegol ar gael ar Hwb.³⁴

3.146 Drwy gydweithio â'r consortia rhanbarthol, rydym yn monitro cynnydd o ran ymgysylltiad ein hathrawon a'n harweinwyr mewn dysgu proffesiynol er mwyn sicrhau y bydd ysgolion yn barod i roi'r cwricwlwm newydd ar waith ar yr adeg iawn.

Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr Cymraeg

3.147 Mae 'Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr' yn amlinellu'r weledigaeth hirdymor ar gyfer y Gymraeg. Mae cynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg yn un o'r tair prif thema, ac mae gweddnewid y ffordd rydym yn addysgu'r Gymraeg i bob dysgwr, er mwyn i o leiaf 70 y cant o'r dysgwyr hynny allu dweud erbyn 2050 eu bod yn gallu siarad Cymraeg pan fyddant yn gadael yr ysgol, yn un o'r prif newidiadau gweddnewidiol y bydd eu hangen yn y sector addysg statudol er mwyn gwireddu'r weledigaeth.

3.148 Er mwyn i hynny ddigwydd, mae angen cydnabod dysgu ac addysgu'r Gymraeg a rhoi gwerth arnynt fel rhan annatod o'r cwricwlwm i Gymru.

3.149 Nid yw'r gofyniad i addysgu'r Gymraeg i bob dysgwr hyd at 16 oed yn newydd. Cafodd y Gymraeg ei chynnwys yn y cwricwlwm cenedlaethol yn sgil Deddf Diwygio Addysg 1988, a daeth yn bwnc gorfodol i bob dysgwr yng Nghymru yng Nghyfnodau Allweddol 1, 2 a 3 yn 1990. O fis Medi 1999 ymlaen daeth y Gymraeg yn orfodol i bob dysgwr yng Nghymru yng Nghyfnod Allweddol 4.

3.150 Mae'r Ddeddf yn cael gwared ar y gwahaniaeth sy'n bodoli ar hyn o bryd rhwng dwy raglen astudio – Cymraeg a Chymraeg ail iaith – a chaniatáu addysgu un continwmm ar gyfer dysgu Cymraeg ym mhob ysgol yng Nghymru, a hynny'n rhan o Faes Dysgu Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu.

³⁴ <https://hwb.gov.wales/professional-development/national-approach-to-professional-learning/#school-case-studies---use-of-the-additional-professional-learning-grant>

3.151 Ni ellir cyflwyno Cwricwlwm i Gymru heb weithlu addysg uchelgeisiol sy'n cael cefnogaeth dda. Er mwyn cefnogi ymarferwyr wrth iddynt baratoi i gyflwyno'r cwricwlwm newydd o 2022 ymlaen bydd rhaglen o ddysgu proffesiynol yn parhau i fod ar gael gan gynnwys dysgu proffesiynol dwys o ran iaith a methodoleg drwy'r Cynllun Sabothol, ac ystod o gyfleoedd dysgu proffesiynol a ddarperir drwy'r consortia addysg rhanbarthol a rhanddeiliaid eraill, er enghraifft y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol.

Cymhwysiad tiriogaethol

3.152 Mae'r Ddeddf hon yn gymwys o ran Cymru. Mae gan awdurdodau lleol, penaethiaid a chyrff llywodraethu eisoes gyfrifoldebau statudol mewn perthynas â darparu addysg i blant a phobl ifanc yn eu hardal. Yn benodol, bydd y Ddeddf hon yn effeithio ar bob plentyn a pherson ifanc mewn ysgolion a gynhelir, lleoliadau a ariennir nas cynhelir ac unedau cyfeirio disgyblion a darpariaeth EOTAS arall yng Nghymru.

Pennod 4 – Ymgynghori

- 4.1 Mae Llywodraeth Cymru wedi trafod ac wedi ymgynghori'n eang ar ddiwygio'r Cwricwlwm Cenedlaethol presennol ers 2012, ac wedi gweithio gyda'i phartneriaid drwy gyd-awduredd. Mae'r trafodaethau, yr ymgynghoriadau a'r cyhoeddiadau a amlinellir isod wedi llywio darpariaethau'r Ddeddf.

Y Pedwerydd Cynulliad

Cwricwlwm i Gymru: cynigion ar gyfer diwygio'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu³⁵ (2013)

- 4.2 Cyhoeddwyd yr ymgynghoriad hwn ym mis Hydref 2013, er mwyn ceisio barn rhanddeiliaid am gyfres o gynigion i gryfhau a chefnogi addysgu llythrennedd a rhifedd, yn ogystal â chyflwyno 'sgiliau ehangach' yn elfennau statudol o'r Cwricwlwm Cenedlaethol. I gyd-fynd â'r ymgynghoriad, cyhoeddwyd fersiwn i bobl ifanc o'r papur, a threfnwyd cyfres o ddigwyddiadau y daeth tua 200 o bobl iddynt.
- 4.3 Yn fuan ar ôl yr ymgynghoriad cyhoeddwyd y byddai adolygiad annibynnol yn cael ei gynnal gan yr Athro Graham Donaldson.

Cwricwlwm i Gymru: diwygio'r trefniadau llythrennedd a rhifedd³⁶ (2014)

- 4.4 Cyhoeddwyd yr ymgynghoriad hwn ym mis Mawrth 2014, er mwyn ceisio barn am gynigion i ddiwygio dau faes dysgu a thair rhaglen astudio i gyd-fynd â'r Fframwaith Llythrennedd a Rhifedd Cenedlaethol. O fewn y meysydd dysgu roedd yr ymgynghoriad yn cynnig modelau diwygiedig ar gyfer Sgiliau Iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu a Datblygiad Mathemategol. Roedd y cynigion ynghylch y rhaglenni astudio'n canolbwyntio ar fodelau diwygiedig ar gyfer Cymraeg (iaith gyntaf), Saesneg a mathemateg.
- 4.5 Yn ogystal â hyn, cyflwynwyd cynnig i estyn y Fframwaith Llythrennedd a Rhifedd i bob oedran o 3 i 16.

Dyfodol Llwyddiannus³⁷

- 4.6 Cyflwynodd *Dyfodol Llwyddiannus: Adolygiad Annibynnol o'r Cwricwlwm a'r Trefniadau Asesu yng Nghymru*, a gyhoeddwyd ym mis Chwefror

³⁵ <https://llyw.cymru/cwricwlwm-cymru-gynigion-ar-gyfer-diwygior-trefniadau-ar-gyfer-y-cwricwlwm-ac-asesu>

³⁶ <https://llyw.cymru/cwricwlwm-cymru-cam-1-trefniadau-diwygiedig-llythrennedd-rhifedd>

³⁷ <https://llyw.cymru/dyfodol-llwyddiannus-adolygiad-or-cwricwlwm-ar-trefniadau-asesu>

2015, adolygiad cynhwysfawr o'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu yng Nghymru.

- 4.7 Ar sail safbwyntiau, pryderon a dyheadau'r rhanddeiliaid, aeth yr adolygiad ati i gyfleu gweledigaeth ar gyfer dyfodol addysg o'r Cyfnod Sylfaen i gyfnod allweddol 4.³⁸ Gwnaeth nifer o argymhellion ymarferol yn amlinellu sut y gellid gwireddu'r weledigaeth honno.
- 4.8 Er mwyn llywio'r adolygiad, bu'r Athro Donaldson a'i dîm yn cwrdd ag athrawon, penaethiaid, rheolwyr ysgolion a staff a gweithwyr proffesiynol eraill o bob cwr o Gymru. Buont yn ymweld â thua 60 o ysgolion gan gynnwys ysgolion meithrin, ysgolion cynradd, ysgolion uwchradd ac ysgolion arbennig, ac yn siarad â phlant a phobl ifanc, rhieni a gofalwyr, busnesau a grwpiau cymunedol ac eraill. Buont hefyd yn ystyried adroddiadau Estyn, polisïau Llywodraeth Cymru ac adroddiadau eraill. Canlyniad y trafodaethau hyn oedd yr argymhellion yn Dyfodol Llwyddiannus.

Datganiad: Ymateb Llywodraeth Cymru i Adolygiad Donaldson³⁹

- 4.9 Ar 30 Mehefin 2015 gwnaeth y Gweinidog Addysg a Sgiliau ar y pryd, Huw Lewis, ddatganiad llafar yn y Cyfarfod Llawn, gan ddweud:

“Mae adroddiad yr Athro Donaldson, ‘Dyfodol Llwyddiannus’, yn herio pob un ohonom i ailfeddwl ein hymagwedd at y cwricwlwm a chanolbwyntio ar ddibenion addysg. Nid yw ei argymhellion yn ymwneud ag addasiadau; maent yn ei gwneud yn ofynnol i ni ailadeiladu ein cwricwlwm o'r sylfeini i fyny. Mae'r newidiadau hyn, o ran eu natur, yn sylfaenol ac yn ddwys, ac mae'r bobl ledled Cymru a gymerodd ran yn y ddadl fawr yn cytuno. Mae'n amlwg bod awydd enfawr i newid. Rwyf felly wrth fy modd i gyhoeddi heddiw y byddwn yn derbyn yn llawn yr argymhellion a nodir yn ‘Dyfodol Llwyddiannus’.”

- 4.10 Yn y drafodaeth a gafwyd yn sgil y datganiad, roedd cymeradwyaeth drawsbleidiol i'r argymhellion a'r ffaith bod Llywodraeth Cymru yn bwriadu eu derbyn. Ymhlith y materion penodol a godwyd gan Aelodau'r Cynulliad roedd cynnydd, datblygu proffesiynol i athrawon, cymhwysedd digidol, a rôl yr ysgolion arloesi a'r gefnogaeth iddynt.

Y Pumed Cynulliad

³⁸ Mae cyfnod allweddol pedwar yn cynnwys disgyblion 14-16 oed (blynnyddoedd ysgol 10-11).

³⁹ Cofnod y Trafodion – [Datganiad: Ymateb Llywodraeth Cymru i Adolygiad Donaldson](#), 30 Mehefin 2015 am 15:58.

Adroddiad y Panel o Arbenigwyr Addysg Rhyw a Pherthnasoedd

4.11 Ym mis Mawrth 2017, sefydlwyd Panel o Arbenigwyr Addysg Rhyw a Pherthnasoedd dan gadeiryddiaeth yr Athro Emma Renold o Brifysgol Caerdydd, i lywio gwaith i ddatblygu'r cwricwlwm Rhyw a Pherthnasoedd fel rhan o'r Maes Dysgu a Phrofiad Iechyd a Lles.

4.12 Roedd y Panel o Arbenigwyr Addysg Rhyw a Pherthnasoedd, dan gadeiryddiaeth yr Athro Emma Renold o Brifysgol Caerdydd, yn cynnwys cynrychiolwyr o ystod eang o sefydliadau sy'n cynorthwyo ysgolion i gyflwyno Addysg Rhyw a Pherthnasoedd, gan gynnwys:

- Cymorth i Ferched Cymru;
- BAWSO;
- Iechyd Cyhoeddus Cymru;
- Barnardo's Cymru;
- Swyddfa'r Comisiynydd Plant;
- Gwasanaethau Ieuencid;
- Estyn;
- NSPCC Cymru;
- Stonewall Cymru; ac
- Anabledd Dysgu Cymru.

4.13 Roedd cylch gorchwyl y panel o arbenigwyr yn gofyn i'w aelodau:

- ystyried yr egwyddorion craidd a'r meysydd allweddol ar gyfer addysg rhyw a pherthnasoedd gynhwysfawr a chynhwysol 'o ansawdd uchel';
- nodi enghreifftiau o arfer effeithiol ac arloesol ar gyfer addysg rhyw a pherthnasoedd gynhwysfawr a chynhwysol 'o ansawdd uchel';
- nodi'r rhwystrau i arfer effeithiol ac arloesol ar gyfer addysg rhyw a pherthnasoedd gynhwysfawr a chynhwysol 'o ansawdd uchel';
- nodi adnoddau addysgu a dysgu a chyfleoedd hyfforddiant sy'n helpu ysgolion i greu addysg rhyw a pherthnasoedd gynhwysfawr a chynhwysol 'o ansawdd uchel';
- nodi camau cynnydd i ysgolion greu addysg rhyw a pherthnasoedd gynhwysfawr a chynhwysol 'o ansawdd uchel';
- nodi ffyrdd effeithiol i blant a phobl ifanc lywio'r cwricwlwm addysg rhyw a pherthnasoedd yn y dyfodol, fel rhan o'r Maes Dysgu a Phrofiad Iechyd a Lles;

- nodi ffyrdd effeithiol i weithwyr addysg proffesiynol lywio'r cwricwlwm addysg rhyw a pherthnasoedd yn y dyfodol, fel rhan o Faes Dysgu a Phrofiad Iechyd a Lles;
- cyfrannu at ddatblygu'r canllawiau gwrthfwlio diwygiedig (Parchu Eraill);
- cyfrannu at y broses o ddatblygu Canllawiau Rhyw a Pherthnasoedd yn y dyfodol.

4.14 Cyfarfu'r panel o arbenigwyr bum gwaith rhwng mis Mawrth a diwedd mis Medi 2017. Yn ystod y cyfnod hwnnw bu'n casglu tystiolaeth oddi wrth amryw o randdeiliaid, gan gynnwys athrawon, pobl ifanc, academyddion a sefydliadau sy'n cefnogi addysg rhyw a pherthnasoedd mewn ysgolion. Roedd y sefydliadau hyn yn cyflwyno addysg rhyw a pherthnasoedd i bobl ifanc gan ddefnyddio amryw o ddulliau ac arferion addysgegol megis y celfyddydau a'r dyniaethau.

4.15 Roedd adroddiad y Panel, Dyfodol y Cwricwlwm Addysg Rhyw a Pherthnasoedd yng Nghymru⁴⁰, yn trafod statws a datblygiad y cwricwlwm addysg rhyw a pherthnasoedd yng Nghymru nawr ac yn y dyfodol. Roedd yn dwyn ynghyd ystod o ymchwil rhyngwladol ar arferion gorau, gan ddangos sut y gall addysg rhyw a pherthnasoedd o ansawdd uchel helpu pobl ifanc i ddatblygu eu lles cymdeithasol, emosiynol a chorfforol.

4.16 Mae'r argymhellion wedi'u defnyddio wrth ddatblygu'r cwricwlwm cydberthynas a rhywioldeb.

Cenhadaeth ein Cenedl: Cwricwlwm Gweddnewidiol – Cynigion am fframwaith deddfwriaethol newydd⁴¹

4.17 Roedd yr ymgynghoriad ar y Papur Gwyn, a gyhoeddwyd ym mis Ionawr 2019, yn ceisio barn am y cynigion ar gyfer deddfwriaeth ar strwythur fframwaith y cwricwlwm newydd, a'r pedwar diben sy'n ganolog iddo, y chwe maes dysgu a phrofiad, y Gymraeg a'r Saesneg, addysg cydberthynas a rhywioldeb, a chrefydd, gwerthoedd a moeseg. Roedd hefyd yn amlinellu ein bwriadau ehangach o ran asesu dysgwyr a gwerthuso ysgolion.

4.18 I gyd-fynd â'r ddogfen hon, cyhoeddwyd fersiwn i bobl ifanc a fersiwn hawdd ei deall, ac fe'u cyfieithwyd i laith Arwyddion Prydain hefyd.

⁴⁰ <https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2018-03/dyfodol-y-cwricwlwm-addysg-rhyw-a-pherthnasoedd-yng-nghymru.pdf>

⁴¹ <https://llyw.cymru/cenhadaeth-ein-cenedl-cwricwlwm-gweddnewidiol>

- 4.19 Cafwyd dros 2000 o ymatebion i'r ymgynghoriad oddi wrth weithwyr addysg proffesiynol, y trydydd sector, grwpiau buddiant ac aelodau o'r cyhoedd.
- 4.20 Gweler adroddiad cwmni ymchwil Arad yn y [ddolen](#) ar y crynodeb o'r ymatebion.

Canllawiau drafft ar addysg cydberthynas a rhywioldeb⁴²

- 4.21 Roedd yr ymgynghoriad yn ceisio barn am ganllawiau diwygiedig i ysgolion er mwyn rhoi cymorth mwy cynhwysfawr i athrawon.
- 4.22 Roedd y canllawiau drafft, y cyhoeddwyd ymgynghoriad arnynt ym mis Chwefror 2019, yn cyflwyno cynigion i:
- newid enw'r maes astudio o 'Addysg Rhyw a Pherthnasoedd' i 'Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb';
 - helpu ysgolion i strwythuro addysg cydberthynas a rhywioldeb yn agosach at y ffordd y bydd yn gweithio yn y cwricwlwm newydd; a
 - hybu 'dull ysgol gyfan' sy'n creu cysylltiadau rhwng addysg cydberthynas a rhywioldeb a'r ddarpariaeth, y polisi, y staff a'r gymuned.
- 4.23 Gweler yr adroddiad ar y crynodeb o'r ymatebion yn y [ddolen](#).

Adborth yr ymgynghoriad ar fersiwn ddrafft Cwricwlwm i Gymru 2022

- 4.24 Ym mis Ebrill 2019 cyhoeddwyd y canllawiau drafft ar y Cwricwlwm newydd er mwyn ymgynghori â'r cyhoedd arnynt. Nodwyd y canllawiau mewn cyfres o adrannau'n amlinellu cynnwys arfaethedig y canllawiau ar y meysydd dysgu a phrofiad.
- 4.25 Law yn llaw â'r broses hon, comisiynwyd Dynamix i ofyn i blant a phobl ifanc am eu hadborth. Gwnaeth Dynamix hyn mewn tair ffordd: drwy lunio ffurflen adborth ar-lein, drwy gynnal 24 o grwpiau ffocws, gan gynnwys grwpiau cynradd, uwchradd a grwpiau nodweddion gwarchodedig, a thrwy greu pecyn cymorth i'w ddefnyddio gan arweinwyr ieuenctid i gasglu barn eu grwpiau.
- 4.26 Bwriad yr ymgynghoriad oedd cefnogi a llywio ymdrechion parhaus i fireinio a gwella'r cwricwlwm cyn ei gyflwyno yn yr ystafell ddosbarth o 2022. Roedd y pwyslais ar y cwricwlwm ehangach, ac yn benodol ar y dogfennau ategol, yn hytrach nag ar y fframwaith deddfwriaethol.

⁴² <https://llyw.cymru/canllawiau-drafft-ar-addysg-cydberthynas-rhywioldeb>

4.27 Gweler adroddiad Wavehill yn amlinellu dadansoddiad o'r adborth yn y [ddolen](#). Mae'r adroddiad ar ddadansoddiad [Dynamix](#) o'r adborth gan blant a phobl ifanc ar gael ar wefan Llywodraeth Cymru.⁴³

Sicrhau y Gall Pob Dysgwr Fanteisio ar y Cwricwlwm Llawn⁴⁴

4.28 Roedd yr ymgynghoriad hwn, Sicrhau y Gall Pob Dysgwr Fanteisio ar y Cwricwlwm Llawn, a gyhoeddwyd ym mis Hydref 2019, yn ceisio barn am oblygiadau ymarferol y cynnig i sicrhau y gall pob dysgwr fanteisio ar y cwricwlwm newydd drwy beidio â chynnwys darpariaethau yn y Ddeddf i ganiatáu i rieni dynnu eu plant yn ôl o addysg grefyddol ac addysg cydberthynas a rhywioldeb.

4.29 Roedd hefyd yn ceisio barn am y cynnig i newid enw addysg grefyddol, er mwyn disgrifio'r dysgu a'r addysgu yn y pwnc yn well.

4.30 Cafwyd dros 1660 o ymatebion i'r ymgynghoriad o bob cwr o'r sector addysg a'r trydydd sector a chan y cyhoedd.

4.31 Gweler adroddiad Wavehill ar y crynodeb o'r ymatebion yn y [ddolen](#).

Cynigion deddfwriaethol ar gyfer crefydd, gwerthoedd a moeseg⁴⁵

4.32 Roedd yr ymgynghoriad hwn, a lansiwyd ar 5 Mai 2020, yn ceisio barn ar y newidiadau arfaethedig yn y Bil i gynorthwyo darparu crefydd, gwerthoedd a moeseg fel rhan o'r Cwricwlwm i Gymru. Cynhaliwyd yr ymgynghoriad am 12 wythnos, gan ddod i ben ar 28 Gorffennaf.

4.33 Drafftwyd y papur yn dilyn rhoi ystyriaeth fanwl i'r ymatebion i'r ymgynghoriad blaenorol 'Sicrhau Mynediad i'r Cwricwlwm Llawn'. Cyfrannodd yr ymatebion at y gwelliannau a wnaed yn ystod Cyfnod 2 y craffu ar y Bil yn y Senedd.

4.34 Mae dadansoddiad o'r ymatebion i'r ymgynghoriad ar gael yma https://llyw.cymru/sites/default/files/consultations/2020-10/cwricwlwm-i-gymru-dadansoddiad-or-ymgynghoriad-crefydd-gwerthoedd-a-moesau_0.pdf

Arolwg a chyfarfodydd â rhanddeiliaid ynghylch statws gorfodol Saesneg

⁴³ <https://llyw.cymru/sites/default/files/consultations/2019-10/dadansoddiad-o-adborth-adroddiad-plant-a-phobl-ifanc.pdf>

⁴⁴ <https://llyw.cymru/sicrhau-mynediad-ir-cwricwlwm-llawn>

⁴⁵ <https://llyw.cymru/cynigion-deddfwriaethol-ynghylch-crefydd-gwerthoedd-moeseg>

- 4.35 Er mwyn galluogi ysgolion cyfrwng Cymraeg i barhau i drochi dysgwyr yn y Gymraeg – lle nad yw fawr ddim Saesneg yn cael ei addysgu na'i defnyddio fel cyfrwng iaith cyn 7 oed, os o gwbl, – mae'r Bil yn rhoi pŵer i ysgolion a meithrinfeydd a ariennir nas cynhelir benderfynu datgymhwyso eflen orfodol Saesneg ar gyfer disgyblion 3-7 oed.
- 4.36 Fodd bynnag, codwyd pryderon ynghylch statws gorfodol Saesneg a'i effaith o ran trochi dysgwyr yn y Gymraeg ac, yn arbennig, y ffaith bod y gofyniad i ddatgymhwyso Saesneg er mwyn trochi dysgwyr yn y Gymraeg yn creu rhwystr.
- 4.37 Cynigodd y Llywodraeth welliant i'r Bil er mwyn gwneud Saesneg yn elfen fandadol o 7 oed ymlaen (yn lle 3 oed). Byddai hyn yn golygu mai mater i ysgolion a lleoliadau eraill fyddai penderfynu a ddylid addysgu Saesneg cyn yr oedran hwnnw a sut y dylid gwneud hynny. Byddai dysgwyr yn parhau i gael eu trochi yn y Gymraeg heb fod angen i ysgolion cyfrwng Cymraeg na lleoliadau wneud penderfyniad ychwanegol i ddatgymhwyso Saesneg fel elfen fandadol hyd at 7 oed.
- 4.38 Er mwyn ceisio barn ar y gwelliant arfaethedig, cynhaliwyd arolwg smart ar-lein dros gyfnod o bedair wythnos ynghyd â sesiynau i randdeiliaid.
- 4.39 Yn ogystal â'r arolwg, trefnwyd sawl sesiwn i randdeiliaid ar gyfer y grwpiau canlynol:
- Rhanddeiliad y Gymraeg
 - Awdurdodau lleol a chonsortia
 - Y Comisiynydd Plant, Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol a Chomisiynydd y Gymraeg
 - Ysgolion arloesi sy'n ymwneud â datblygu Maes Dysgu a Phrofiad leithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu ac undebau'r gweithlu
- 4.40 Cafwyd tua 200 o ymatebion ac roedd ychydig o dan chwarter yn ddienw. Roedd llawer yn unigolion ac ymatebodd nifer o ysgolion, ysgolion cynradd yn bennag, a meithrinfeydd hefyd yn ogystal â nifer o lywodraethwyr.
- 4.41 O'r rhai a ymatebodd, roedd ychydig dros ddwy ran o dair (68%) o blaid y gwelliant arfaethedig.

Rhesymau dros beidio ag ymgynghori ar y Bil

- 4.42 Mae'r darpariaethau yn y Bil yn cyd-fynd yn agos â'r cynigion a gyflwynwyd yn yr ymgynghoriad ar y Papur Gwyn a gyhoeddwyd ym mis Ionawr 2019 ac a fireiniwyd yn sgil yr ymatebion a gafwyd. Maent yn

ffrwyth cydweithio agos â rhanddeiliaid a rhannu syniadau ac arbenigedd â hwy o dan y trefniant cyd-awduro. Ni chyhoeddwyd y Bil drafft ar gyfer ymgynghoriad, felly.

Pennod 5 – Pŵer a dyletswyddau i wneud is-ddeddfwriaeth

5.1 Mae'r Ddeddf yn cynnwys darpariaethau i wneud is-ddeddfwriaeth a chyhoeddi penderfyniadau. Mae Tabl 5.1 (is-ddeddfwriaeth) a Thabl 5.2 (cyfarwyddydau, codau a chanllawiau) yn nodi mewn perthynas â'r rhain:

- i. y person y rhoddir y pŵer neu'r ddyletswydd iddo;
- ii. ar ba ffurf y mae'r pŵer neu'r ddyletswydd i gael ei (h)arfer;
- iii. priodoldeb y pŵer neu'r ddyletswydd ddirprwyedig;
- iv. y weithdrefn a gymhwysir; hynny yw, "cadarnhaol", "negyddol", neu "dim gweithdrefn", ynghyd â'r rhesymau pam y bernir ei bod yn briodol

5.2 Bydd Llywodraeth Cymru yn ymgynghori ar gynnwys yr is-ddeddfwriaeth os bernir ei bod yn briodol gwneud hynny. Penderfynir beth fydd union natur yr ymgynghori ar ôl i'r cynigion gael eu ffurfioli.

Tabl 5.1: Crynodeb o'r pwerau a'r dyletswyddau i wneud is-ddeddfwriaeth yn narpariaethau Deddf Cwricwlwm ac Asesu (Cymru) 2021

Adran	I bwy y rhoddir y pŵer neu'r ddyletswydd	Ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Gweithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
5	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Pwerau i Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau i ychwanegu, diddymu neu ddiwygio'r meysydd dysgu a phrofiad a nodwyd, yr elfennau gorfodol a'r sgiliau trawsgwricwlaidd.	Cadarnhaol	Oherwydd natur pŵer o'r fath i ddiwygio deddfwriaeth sylfaenol.
17	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Pwerau i Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau ynghylch a) y camau i'w cymryd cyn mabwysiadu cwricwlwm, gan gynnwys ynghylch penderfynu a yw cwricwlwm arfaethedig yn addas i'w fabwysiadu; b) y dyddiad y mae rhaid mabwysiadu cwricwlwm o dan y Rhan hon (cynllunio a mabwysiadu cwricwlwm); c) amgylchiadau ychwanegol pan fo rhaid diwygio cwricwlwm a fabwysiadwyd.	Negyddol	Mae pwnc y rheoliadau yn gymharol dechnegol a gall fod angen eu diweddarau'n rheolaidd, felly bernir bod y weithdrefn negyddol yn briodol.
18	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud darpariaeth—	Negyddol	Mae pwnc y rheoliadau yn gymharol fân a thechnegol a gall

Adran	I bwy y rhoddir y pŵer neu'r ddyletswydd	Ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Gweithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
			Pŵer i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau – (a) ynghylch yr wybodaeth sydd i'w chynnwys yn y crynodeb o gwricwlwm a fabwysiadwyd a gyhoeddir o dan y Rhan hon (cynllunio a mabwysiadu cwricwlwm); (b) ynghylch cyhoeddi'r crynodeb (gan gynnwys darpariaeth ynghylch sut y dylid ei gyhoeddi, a'r dyddiad y mae rhaid i hynny ddigwydd).		fod angen eu diweddarau'n rheolaidd, felly bernir bod y weithdrefn negyddol yn briodol.
25(1)	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Pwerau i Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n pennu materion ychwanegol y caniateir eu cynnwys neu na chaniateir eu cynnwys fel gofynion yn y cwricwlwm; ac mewn perthynas â darparu cyrsiau astudio.	Negyddol	Mae pwnc y rheoliadau yn gymharol dechnegol a gall fod angen eu diweddarau'n rheolaidd, felly bernir bod y weithdrefn negyddol yn briodol.
31(6)	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Pwerau i Weinidogion Cymru i ddiwygio ar ba seiliau y caiff penaethiaid benderfynu peidio â chymhwyso'r dysgu a'r addysgu a ddewiswyd gan ddisgybl o dan adran 24.	Cadarnhaol	Oherwydd natur pŵer o'r fath i ddiwygio deddfwriaeth sylfaenol.

Adran	I bwy y rhoddir y pŵer neu'r ddyletswydd	Ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Gweithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
32(5)	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Pwerau i Weinidogion Cymru i wneud darpariaeth bellach mewn perthynas â phenderfyniadau o dan adran 31.	Negyddol	Mae pwnc y rheoliadau yn gymharol fân a thechnegol ac mae'n debygol y bydd angen eu diweddarau'n rheolaidd, felly bernir bod y weithdrefn negyddol yn briodol.
41(4)	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Pwerau i Weinidogion Cymru i bennu amodau pellach yn ogystal â'r rhai a restrwyd (is-adran 43(3)) mewn perthynas â datgymhwyso'r cwricwlwm i ddysgwyr ag anghenion dysgu ychwanegol neu anghenion addysgol arbennig.	Negyddol	Mae pwnc y rheoliadau yn gymharol fân a thechnegol a gall fod angen eu diweddarau'n rheolaidd, felly bernir bod y weithdrefn negyddol yn briodol.
42(1)	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Pŵer i Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau mewn perthynas â galluogi penaethiaid i ddatgymhwyso neu addasu dros dro, yn gyfan gwbl neu'n rhannol, y cwricwlwm mewn perthynas â disgyblion unigol penodol. Mae adran 43 yn gwneud darpariaeth bellach ynghylch y rheoliadau y caniateir eu gwneud o dan adran 42.	Negyddol	Mae pwnc y rheoliadau yn gymharol fân a thechnegol ac mae'n debygol y bydd angen eu diweddarau'n rheolaidd, felly bernir bod y weithdrefn negyddol yn briodol.

Adran	I bwy y rhoddir y pŵer neu'r ddyletswydd	Ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Gweithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
42(2)	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Pŵer i Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau mewn perthynas â galluogi darparwyr addysg feithrin a gyllidir i ddatgymhwyso neu addasu dros dro, yn gyfan gwbl neu'n rhannol, y cwricwlwm mewn perthynas â phlant unigol penodol. Mae adran 43 yn gwneud darpariaeth bellach ynghylch y rheoliadau y caniateir eu gwneud o dan adran 42.	Negyddol	Mae pwnc y rheoliadau yn gymharol fân a thechnegol ac mae'n debygol y bydd angen eu diweddarau'n rheolaidd, felly bernir bod y weithdrefn negyddol yn briodol.
45(8)	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Pŵer i Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau mewn cysylltiad ag apelau ynghylch eithriadau dros dro i'r cwricwlwm mewn perthynas â disgyblion unigol penodol.	Negyddol	Mae pwnc y rheoliadau yn gymharol fân a thechnegol ac mae'n debygol y bydd angen eu diweddarau'n rheolaidd, felly bernir bod y weithdrefn negyddol yn briodol.
46(6)	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Pŵer i Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau mewn cysylltiad ag apelau ynghylch eithriadau dros dro i'r cwricwlwm mewn perthynas â phlant unigol penodol.	Negyddol	Mae pwnc y rheoliadau yn gymharol fân a thechnegol ac mae'n debygol y bydd angen eu diweddarau'n rheolaidd, felly bernir bod y weithdrefn negyddol yn briodol.

Adran	I bwy y rhoddir y pŵer neu'r ddyletswydd	Ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Gweithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
48(1)	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Pŵer i Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n pennu amgylchiadau ychwanegol pan ganiateir datgymhwyso neu addasu'r cwricwlwm. Caiff y rheoliadau hynny roi disgrisiwn i berson.	Cadarnhaol	Pŵer eithaf cyffredinol yw hwn ac, felly, mae'r weithdrefn gadarnhaol yn briodol.
56(1)	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Dyletswydd ar Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau mewn perthynas â threfniadau asesu – cynllunio, gweithredu, gwerthuso, diwygio a darparu gwybodaeth.	Negyddol	Mae pwnc y rheoliadau yn gymharol fân a thechnegol ac mae'n debygol y bydd angen eu diweddarau'n rheolaidd, felly bernir bod y weithdrefn negyddol yn briodol.
69(1)	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Pŵer i Weinidogion Cymru i wneud Rheoliadau mewn perthynas â darpariaeth addysgol ar gyfer plant sy'n derbyn addysg mewn mwy nag un lleoliad.	Negyddol	Mae pwnc y rheoliadau yn gymharol fân a thechnegol ac mae'n debygol y bydd angen eu diweddarau'n rheolaidd, felly bernir bod y weithdrefn negyddol yn briodol.
70(1)	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Pŵer i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau sy'n cymhwyso darpariaethau yn y Ddeddf i blant dan gadwad a phobl ifanc dan gadwad.	Negyddol	Mae pwnc y rheoliadau yn gymharol fân a thechnegol ac efallai y bydd angen eu diweddarau'n rheolaidd, felly

Adran	I bwy y rhoddir y pŵer neu'r ddyletswydd	Ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Gweithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
					bernir bod y weithdrefn negyddol yn briodol.
74(1)	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Pŵer i Weinidogion Cymru i wneud Rheoliadau mewn perthynas ag: (a) unrhyw ddarpariaeth atodol, unrhyw ddarpariaeth gysylltiedig neu unrhyw ddarpariaeth ganlyniadol, neu (b) unrhyw ddarpariaeth ddarfodol, unrhyw ddarpariaeth drosiannol neu unrhyw ddarpariaeth arbed sy'n angenrheidiol neu'n briodol yn eu barn hwy at ddibenion rhoi effaith lawn i unrhyw ddarpariaeth a wnaed gan y Ddeddf neu oddi tani, neu o ganlyniad i unrhyw ddarpariaeth o'r fath.	Cadarnhaol (mewn perthynas â diwygio deddfwriaeth sylfaenol) Negyddol (mewn perthynas â diwygio is-ddeddfwriaeth)	Oherwydd natur pŵer o'r fath i ddiwygio deddfwriaeth sylfaenol.
84(2)	Gweinidogion Cymru	Gorchymyn	Yn caniatáu i Weinidogion Cymru wneud darpariaeth drosiannol, ddarfodol neu arbed mewn cysylltiad â chyflwyno darpariaeth yn y Ddeddf.	Dim gweithdrefn	Mae'r Rheoliad hwn yn ymwneud â chychwyn darpariaethau a ystyriwyd ac a basiwyd gan y Senedd.

Tabl 5.2: Crynodeb o'r pwerau a'r dyletswyddau i wneud cyfarwyddydau ac i gyhoeddi codau a chanllawiau, ac ati yn narpariaethau Deddf Cwricwlwm ac Asesu (Cymru)

Adran	I bwy y rhoddir y pŵer	Ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Gweithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
6(1)	Gweinidogion Cymru	Cod	Dyletswydd ar Weinidogion Cymru i gyhoeddi ac adolygu cod Yr Hyn sy'n Bwysig sy'n disgrifio holl ehangder y meysydd dysgu a phrofiad. Caiff Gweinidogion Cymru ddiwygio'r cod.	Negyddol	Oherwydd natur cynnwys y cod a'r gofyniad i bob ysgol a lleoliad gynnwys hyn yn eu cwricwlwm.
7(1)	Gweinidogion Cymru	Cod	Dyletswydd ar Weinidogion Cymru i gyhoeddi cod Cynnydd yn gwneud darpariaeth ynghylch yr hyn sy'n cyfrif fel cynnydd priodol i ddysgwyr.	Negyddol	Oherwydd natur a chynnwys y cod a'r gofyniad i bob ysgol a lleoliad gynnwys hyn yn eu cwricwlwm.

8(1)	Gweinidogion Cymru	Cod	Dyletswydd ar Weinidogion Cymru i gyhoeddi cod Cydberthynas a Rhywioldeb sy'n amlinellu'r dysgu craidd y mae rhaid i ddysgwyr ymgymryd ag ef o dan elfen orfodol Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb.	Cadarnhaol	Oherwydd y gallai natur y cynnwys o bosibl fod yn ddadleuol ac oherwydd y gofyniad i bob ysgol a lleoliad gynnwys hyn yn eu cwricwlwm.
13(1)	Gweinidogion Cymru	Canllawiau	Dyletswydd ar Weinidogion Cymru i gyhoeddi cwricwlwm ar gyfer addysg feithrin a gyllidir ond nas cynhelir.	Dim gweithdrefn	Ystyrir bod canllawiau yn briodol oherwydd nod hyn yw cynorthwyo darparwyr addysg feithrin a gyllidir ond nas cynhelir i fabwysiadu cwricwlwm priodol. Nid yw'n ofynnol iddynt fabwysiadu'r cwricwlwm a gynllunnir o dan y ddarpariaeth hon

31(2)	Penaethiaid	Penderfyniad	Caiff penaethiaid benderfynu peidio â chymhwyso dysgu ac addysgu a ddewiswyd gan ddisgybl o dan adran 24.	Dim gweithdrefn	Mae pwerau i wneud penderfyniad yn briodol ac yn gymesur i hwyluso gwneud penderfyniadau mewn perthynas â disgyblion unigol
33(4)	Cyrff llywodraethu	Cyfarwyddyd	Caiff cyrff llywodraethu gyfarwyddo pennaeth i gymryd camau mewn perthynas â phenderfyniad y pennaeth o dan adran 33.	Dim gweithdrefn	Ystyrir bod pwerau i roi cyfarwyddyd yn briodol ac yn gymesur i'r corff llywodraethu i hwyluso gwneud penderfyniadau mewn perthynas â disgyblion unigol
38(1)	Gweinidogion Cymru	Cyfarwyddyd	Pŵer i ddatgymhwyso rhai o ofynion y cwricwlwm neu bob un ohonynt mewn achosion penodol, ac yn ddarostyngedig i amodau penodedig, i ganiatáu gwaith datblygu ac arbrofion.	Dim gweithdrefn	Ystyrir bod pwerau i roi cyfarwyddyd yn briodol ac yn gymesur i ganiatáu hyblygrwydd i alluogi datblygiad a gwelliant parhaus o ran addysgu a dysgu

57(1)	Gweinidogion Cymru	Cyfarwyddyd	Caiff Gweinidogion Cymru gyfarwyddo person neu bersonau a bennir gan y cyfarwyddyd i gymryd camau mewn perthynas â hybu a chynnal dealltwriaeth o gynnydd o dan y cwricwlwm.	Dim gweithdrefn	Bydd y cyfarwyddydau'n benodol i bersonau penodol (darparwyr addysg) ac maent yn annhebygol o fod yn ddadleuol.
71(1)	Gweinidogion Cymru	Canllawiau	Yn darparu pwerau i Weinidogion Cymru i gyhoeddi canllawiau ar arfer swyddogaethau o dan y Ddeddf; bod rhaid i Weinidogion Cymru ymgynghori ar y canllawiau cyn eu cyhoeddi; ac yn rhestru'r rhai hynny y mae rhaid iddynt roi sylw i'r canllawiau wedi iddynt gael eu cyhoeddi.	Dim gweithdrefn	Ystyrir bod pwerau i roi Cyfarwyddyd yn briodol oherwydd nod hyn yw hwyluso cymhwyso deddfwriaeth sylfaenol

RHAN 2 – ASESIAD EFFAITH RHEOLEIDDIOL

Mae rhannau eraill o'r Memorandwm Esboniadol wedi'u diweddarau i esbonio'r Ddeddf, ond mae'r adran hon ar yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol ac adrannau 7 ac 8 yn cyfeirio at Fil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru) fel 'y Bil'. Y rheswm am hyn yw bod y dadansoddiad o gost a manteision y system newydd wedi'i ddefnyddio er mwyn helpu i graffu ar y Bil yn ystod y broses ddeddfu. Diweddarwyd yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwn ddiwethaf yn dilyn cytundeb ynghylch nifer o welliannau Cam 2 yr oedd iddynt oblygiadau ariannol. Ni chafodd ei ddiweddarau ar ôl Cam 3 gan nad oedd unrhyw oblygiadau ariannol i'r gwelliannau y cytunwyd arnynt. Bydd dadansoddiad pellach o gostau a manteision y system newydd yn parhau i gael ei fireinio yn yr asesiadau effaith rheoleiddiol a gaiff eu llunio ar gyfer pob is-ddeddfwriaeth mewn perthynas â'r Ddeddf, gan gynnwys rheoliadau a gaiff eu datblygu yn ystod yr ychydig flynyddoedd nesaf wrth i'r system newydd gael ei gweithredu.

Pennod 6 - Asesiad Effaith Rheoleiddiol

- 6.1 Mae Asesiad Effaith Rheoleiddiol wedi'i gynnal mewn perthynas â'r Bil. Gweler isod.
- 6.2 Nid oes unrhyw ddarpariaethau penodol yn y Bil sy'n golygu costau i Gronfa Gyfunol Cymru. Mae'r tabl canlynol yn rhoi crynodeb o gostau a manteision y Bil yn ei gyfanrwydd. Cynlluniwyd y tabl i roi'r wybodaeth sy'n ofynnol o dan Reol Sefydlog 26.6 (viii) a (ix).

CRYNODEB – ASESIAD EFFAITH RHEOLEIDDIOL

Y Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru)		
Yr opsiwn a ffeirir: Cyflwyno deddfwriaeth er mwyn gweithredu'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd ar gyfer ysgolion.		
Cam: Cyflwyno	Cyfnod arfarnu: 2021-22 i 2030-31	Blwyddyn y sail brisiau: 2019/20
Cyfanswm y Gost Cyfanswm: £315.5m - £607.5m Gwerth Presennol: £282.5m - £553.8m	Cyfanswm y Buddion Cyfanswm: £0 Gwerth Presennol: £0	Gwerth Presennol Net: £-282.5m - £-553.8m

Y gost weinyddol

Costau: Disgwylir i Lywodraeth Cymru fynd i gostau drwy weithgareddau o bob math, gan gynnwys cefnogi dysgu proffesiynol, darparu adnoddau Cymraeg, cyllido rhwydweithiau cenedlaethol a rhanbarthol, a chostau uniongyrchol megis costau staff a chyfathrebu. Disgwylir i'r costau edwino i sero yn ystod y cyfnod arfarnu, ac felly mae'r costau wedi'u cofnodi yma fel rhai dros dro. Disgwylir i'r gost i Lywodraeth Cymru ar draws y cyfnod arfarnu ddod i ryw £163m.

Dros dro: £ 162.7m	Rheolaidd: £0	Cyfanswm: £162.7m	Gwerth Presennol: £140.8m
------------------------------	----------------------	-----------------------------	-------------------------------------

Arbedion costau:

Ni nodwyd unrhyw arbedion costau gweinyddol.

Dros dro: £0	Rheolaidd: £0	Cyfanswm: £0	Gwerth Presennol: £0
---------------------	----------------------	---------------------	--------------------------------

Cost weinyddol net: £162.7m

Costau cydymffurfio

Disgwylir i ysgolion fynd i gostau uniongyrchol a chostau cyfle o ran dysgu proffesiynol wrth iddynt gynllunio a gweithredu eu cwricwlwm newydd. Cyfrifwyd yr amcangyfrif gorau o'r costau hyn drwy arolwg o Ysgolion Arloesi ledled Cymru. Yr amcangyfrif canolog o'r gost i ysgolion yw £292m. Costau uniongyrchol yw £29m o hwnnw, a chost cyfle yw'r £263m arall, sy'n adlewyrchu gwerth amser staff. Disgwylir i'r gost hon daro rhwng 2021-22 a 2025-26.

Dros dro: £146.0m i £438.0m	Rheolaidd: £0	Cyfanswm: £146.0m i £438.0m	Gwerth Presennol: £135.6m i £406.9m
---------------------------------------	----------------------	---------------------------------------	---

Costau eraill

Bydd angen i Gymwysterau Cymru ailedrych ar y cymwysterau galwedigaethol a chyffredinol a'u diwygio mewn ymateb i'r gwaith ar y cwricwlwm. Amcangyfrifir cost o £6.8 miliwn i ymgynghori ar feini prawf cymwysterau a'u datblygu, ac i gymeradwyo a monitro'r cymwysterau newydd, a disgwylir i'r gost daro rhwng 2021-22 a 2027-28.

Dros dro: £6.8m	Rheolaidd: £0	Cyfanswm: £ 6.8m	Gwerth Presennol: £ 6.1m
------------------------	----------------------	----------------------------	--

Costau ac anafanteision nad ydynt wedi'u cyfrif

Nododd yr Ysgolion Arloesi gostau ychwanegol disgwylidig hefyd mewn perthynas â pharatoi staff i gyflwyno elfennau o'r chwe Maes Dysgu a Phrofiad (MDPh), ynghyd ag elfennau cwricwlaidd a thrawsgwricwlaidd gorfodol newydd eraill. Fodd bynnag, ar hyn o bryd nid oedd modd cyfrif y costau mewn termau ariannol. Yn ogystal, mae'n bosibl y bydd rhai ysgolion yn dewis buddsoddi mewn adnoddau dysgu newydd. Mater i bob ysgol unigol fyddai hyn a pha adnoddau i'w dewis. Nid yw'r costau hyn yn hysbys felly.

Ni ystyrid bod y data a ddarparwyd gan nifer fach o ymarferwyr sy'n aelodau o'r Grŵp Cynghori ar Asesu yn ddigon dibynadwy i allu nodi'r gost ychwanegol i ysgolion yn sgil y trefniadau asesu newydd. Ond er na roddwyd gwerth ariannol i'r costau hyn (ac na wyddom, felly, beth ydynt yn hollol), mae disgrifiad o'r costau tebygol wedi'i nodi.

Yn yr un modd, mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn trafod yr effeithiau posibl ar y sector Addysg Heblaw yn yr Ysgol, ac ar leoliadau meithrin nas cynhelir a gyllidir, ond nid yw'r costau hyn yn hysbys am y tro.

Mae'n bosibl y bydd byrddau arholi yn cynyddu eu ffioedd i ysgolion a lleoliadau eraill mewn ymateb i newidiadau yn y cymwysterau TGAU. Ar hyn o bryd, nid ydym yn gwybod faint o newidiadau a gaiff eu gwneud i'r cymwysterau; y costau cysylltiedig posibl i fyrdau arholi; nac i ba raddau y caiff y costau hyn eu pasio ymlaen i ysgolion a lleoliadau eraill.

Bu'n rhaid dod â'r gwaith o ymgysylltu â nifer o randdeiliaid allweddol fel CLILC, CCAC ac Estyn i ben am ychydig wrth iddynt flaenoriaethu mewn ymateb i bandemig Covid-19. Ailddechreuodd y gwaith hwn ym mis Gorffennaf 2020 a gwahoddwyd rhanddeiliaid allweddol i gyflwyno tystiolaeth ychwanegol i Lywodraeth Cymru er mwyn llywio'r costau a nodwyd yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol. Roedd y rhain yn cynnwys CLILC, CCAC, Consortia Rhanbarthol, darparwyr Addysg Gychwynnol Athrawon, Estyn, Gwasanaeth Addysg yr Eglwys Gatholig, CCYSAGauC, yr Eglwys yng Nghymru a Colegau Cymru. Diweddarwyd yr adran ar gostau yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol ar gyfer Partneriaid cyflawni strategol â'r wybodaeth a ddarparwyd.

Manteision

Nod y cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd yw galluogi ysgolion a lleoliadau i gynllunio cwricwlwm a threfniadau asesu sy'n briodol i'w plant a'u dysgwyr, ac i'w cyd-destun nhw, o fewn fframwaith cenedlaethol. Dylai alluogi pobl ifanc i godi safon eu llythrennedd a'u rhifedd, dod yn fwy hyddysg yn ddigidol ac o ran dwyieithrwydd, a datblygu fel meddylwyr arloesol, creadigol a beirniadol.

Mae tudalennau 97 i 103 o'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn amlinellu'r manteision cymdeithasol, diwylliannol, economaidd ac amgylcheddol a ragwelir yn sgil y cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd. Disgwylir i'r Bil arwain at well canlyniadau ar lefel dysgwyr unigol yn ogystal â chynhyrchu manteision ehangach i'r economi yng Nghymru a'r gymdeithas yn gyffredinol. Ar hyn o bryd nid yw'r dystiolaeth sydd ei hangen ar gael i gyfrif neu roi gwerth ariannol ar y manteision hyn mewn ffordd gadarn neu ystyrlon. Elfen allweddol o'r gwerthusiad sy'n cael ei gynllunio (gweler Pennod 11) fydd asesu i ba raddau mae'r manteision hyn yn cael eu gwireddu.

Cyfanswm: £0

Gwerth Presennol: £0

Tystiolaeth allweddol, rhagdybiaethau ac elfennau ansicr

Amcangyfrifwyd costau ysgolion gan ddefnyddio ymatebion sampl bach o Ysgolion Arloesi i arolwg. Defnyddiwyd yr ysgolion hyn gan fod eu hymwneud blaenorol â'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd yn golygu eu bod mewn sefyllfa well i amcangyfrif y gofynion tebygol o ran adnoddau. Fodd bynnag, nid yw'r Ysgolion Arloesi yn cynrychioli ein holl ysgolion yn ehangach, a hyd yn oed ymhlith yr ysgolion hyn roedd yr anghenion posibl o ran adnoddau yn amrywio'n fawr. Er mwyn adlewyrchu'r ansicrwydd wrth ddadansoddi costau ysgolion, mae ystod o +/-50% wedi'i ganiatáu o amgylch yr amcangyfrif canolog.

Pennod 7 – Yr opsiynau

- 7.1 Yn dilyn yr ymgynghoriadau a'r gwaith ymgysylltu â rhanddeiliaid dros y pum mlynedd diwethaf, rydym nawr yn cynnig dau opsiwn i'w hystyried yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwn.

Opsiwn 1: Parhau â'r drefn arferol

- 7.2 Ni fydd unrhyw newid sylweddol i'r cwricwlwm cenedlaethol presennol, y cwricwlwm sylfaenol na'r trefniadau asesu, ac ni fydd unrhyw newid ym mhwerau a dyletswyddau:

- penaethiaid a chyrff llywodraethu meithrinfeydd ac ysgolion a gynhelir;
- y sawl sy'n trefnu Addysg Heblaw yn yr Ysgol;
- y sawl sy'n gyfrifol am Uned Cyfeirio Disgyblion;
- darparwyr addysg feithrin nas cynhelir a gyllidir;
- awdurdodau lleol;
- Gweinidogion Cymru.

Opsiwn 2: Cyflwyno Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru)

- 7.3 Cyflwyno fframwaith deddfwriaethol newydd er mwyn ei gwneud yn bosibl gweithredu'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd ar gyfer ysgolion o fis Medi 2022⁴⁶. Bydd y Bil yn creu gofynion newydd o ran cwricwlwm ar gyfer dysgwyr 3 i 16 oed mewn lleoliadau addysg a gynhelir neu leoliadau addysg feithrin nas cynhelir a gyllidir. Bydd yn disodli'r cwricwlwm cenedlaethol a'r cwricwlwm sylfaenol presennol.
- 7.4 Bydd y ddeddfwriaeth yn gosod dyletswyddau ar benaethiaid a chyrff llywodraethu ysgolion a gynhelir, darparwyr addysg nas cynhelir a gyllidir, y sawl sy'n trefnu Addysg Heblaw yn yr Ysgol, y sawl sy'n gyfrifol am Uned Cyfeirio Disgyblion, awdurdodau lleol a Gweinidogion Cymru, a bydd yn darparu pwerau iddynt.
- 7.5 Mae'r cwricwlwm cenedlaethol a'r cwricwlwm sylfaenol presennol wedi'u hamlinellu yn y ddeddfwriaeth gyfredol. Mae angen deddfwriaeth sylfaenol, felly, er mwyn diddymu'r fframwaith deddfwriaethol presennol a sefydlu fframwaith deddfwriaethol ar gyfer y trefniadau newydd.

⁴⁶ <https://llyw.cymru/cenhadaeth-ein-cenedl>

Pennod 8 - Costau a manteision

Cwmpas

Opsiynau

8.1 Mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwn yn ystyried dau opsiwn:

- Opsiwn Un: Parhau â'r drefn arferol – mae hyn yn golygu cadw'r darpariaethau presennol mewn perthynas â'r cwricwlwm ac asesu
- Opsiwn Dau: Cyflwyno deddfwriaeth newydd (gan gynnwys diwygio'r darpariaethau deddfwriaethol presennol) mewn perthynas â'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu a amlinellir yn [Dyfodol Llwyddiannus](#)

Paramedrau'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol

8.2 Mae'r Bil yn amlinellu'r cynigion ar gyfer deddfwriaeth sylfaenol ac is-ddeddfwriaeth a fydd yn ei gwneud yn bosibl cyflwyno'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd yng Nghymru. Un o'r cyfryngau i ategu rhaglen eang o ddiwygio addysgol yw'r ddeddfwriaeth. Gyda'i gilydd, bwriedir i'r holl weithgarwch hwnnw, gan gynnwys newid deddfwriaethol, sicrhau newid sylweddol yn y system addysg yng Nghymru. Amlinellir manylion yr uchelgais i ddiwygio yn [Cenhadaeth Ein Cenedl](#). Ochr yn ochr â datblygu fframwaith newydd y cwricwlwm, y bydd y ddeddfwriaeth yn ei wneud yn bosibl, mae pedwar amcan galluogi yn *Cenhadaeth ein Cenedl* yn cwmpasu gweithgarwch ehangach sy'n ymwneud â dysgu proffesiynol; arweinyddiaeth; tegwch a chynhwysiant; a gwerthuso a gwella.

8.3 Mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn ymwneud â'r darpariaethau deddfwriaethol a amlinellir yn y ddeddfwriaeth arfaethedig. Nid yw felly yn rhoi sylw i gostau a manteision yr holl waith sy'n cael ei wneud i gefnogi'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd, nac yn wir y diwygiadau addysgol ehangach, dim ond y rheini a fydd yn codi yn sgil y gofynion deddfwriaethol. Fodd bynnag, mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod y bydd angen cefnogaeth ac adnoddau digonol ar y grwpiau perthnasol o fewn y system addysg yng Nghymru i'w gwneud yn bosibl gweithredu'r diwygiadau i'r cwricwlwm yn effeithiol ynghyd â newidiadau eraill yn y system.

8.4 Ni fwriedir i'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol adlewyrchu strwythur y Bil. Yn hytrach, mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn cyflwyno'r costau a'r manteision fel y maent yn ymwneud â'r prif newidiadau a ddaw yn sgil y Bil drwy ddod â'r darpariaethau perthnasol at ei gilydd.

Pa effeithiau

- 8.5 Mae egwyddor [Cwricwlwm Cenedlaethol](#) wedi bod yn rhan annatod o'r ddeddfwriaeth ers 1988. O dan y system bresennol, mae ysgolion a lleoliadau meithrin a ariennir nas cynhelir yn gweithredu cwricwlwm a ddarperir ar lefel genedlaethol. Mae yna fesur mwy o gyfarwyddyd penodol yn genedlaethol na'r hyn a gynigiwn o dan y trefniadau newydd.
- 8.6 Mae'r ddeddfwriaeth arfaethedig yn disodli'r trefniadau presennol hyn â fframwaith cwricwlwm clir i Gymru, ac o fewn hwnnw bydd ysgolion a lleoliadau eraill yn cynllunio, yn mabwysiadu ac yna'n gweithredu eu cwricwlwm eu hunain. Mae'r gofyniad hanfodol i ysgolion sicrhau addysgu a dysgu ar sail cwricwlwm sydd ag elfennau cyffredin yn debyg i'r gofynion sy'n bodoli ar hyn o bryd, ond mae yna bwyslais newydd ar gynllunio cwricwlwm ar lefel ysgol, yn hytrach na chenedlaethol.
- 8.7 Yn ogystal, bydd y ddeddfwriaeth newydd yn newid diben y cwricwlwm, gan ganolbwyntio ar alluogi dysgwyr i gyflawni'r pedwar diben, a chan adlewyrchu cynnydd wrth ddysgu rhwng 3 ac 16 oed. Rydym hefyd yn cynnig y bydd yn ofynnol i ysgolion wneud trefniadau asesu er mwyn cefnogi cynnydd dysgwyr mewn perthynas â'u cwricwlwm a'u rhoi ar waith. Mae hyn yn symud oddi wrth y disgwyliadau cenedlaethol presennol o ran Asesiadau ar ddiwedd y cyfnod sylfaen ac asesiadau cyfnodau allweddol. Bydd y darpariaethau yn effeithio'n wahanol ar wahanol grwpiau.
- i. **Partneriaid cyflenwi** – mae'r rhain yn cynnwys meithrinfeydd ac ysgolion a gynhelir; addysg feithrin a ariennir nas cynhelir; a Lleoliadau Addysg Heblaw yn yr Ysgol, gan gynnwys Unedau Cyfeirio Disgyblion. Gosodir gofynion deddfwriaethol uniongyrchol ar y lleoliadau hyn yn sgil y darpariaethau arfaethedig. Mae'r lleoliadau hyn yn dod o fewn cwmmpas yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol gan y bydd y ddeddfwriaeth yn gosod dyletswyddau newydd arnynt.
- Y costau mwyaf a fydd yn deillio o'r ddeddfwriaeth fydd y rheini sy'n ymwneud â'r amser a fuddsoddir gan ymarferwyr i gynllunio eu cwricwlwm a'u trefniadau asesu newydd, ynghyd â'r cymorth dysgu proffesiynol i'w galluogi i wneud hyn a newid eu harferion er mwyn sicrhau bod eu dysgwyr yn cyflawni'r pedwar diben. Mae hyn yn golygu rhyddhau staff; cynnig ac ymwneud â darpariaeth dysgu proffesiynol; a hyrwyddo cydweithredu rhwng ymarferwyr a rhanddeiliaid eraill er mwyn newid arferion a diwylliant.

- ii. **Partneriaid Cyflenwi Strategol** – bydd yn ofynnol i'r grwpiau hyn helpu i weithredu'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd mewn ysgolion a lleoliadau eraill.
- iii. **Dysgwyr a rhieni/gofalwyr** – ar y rhain y bydd y diwygiadau yn effeithio yn bennaf a nhw hefyd fydd yn cael eu mantais. Gwella profiadau a deilliannau dysgwyr yw prif bwrpas y diwygiadau a amlinellir yn “Cenhadaeth Ein Cenedl”. Nid ydym yn rhagweld costau i ddysgwyr neu rieni.

Amserlenni

8.8 Mae Addysg yng Nghymru: “Cenhadaeth ein Cenedl” yn nodi ein cynlluniau ar gyfer rhoi'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd ar waith fesul cam: gan ddechrau ym mis Medi 2022 a dod i ben ar ddiwedd blwyddyn academaidd 2026-27⁴⁷. Er gwaethaf yr ansicrwydd presennol sydd wedi'i greu gan bandemig COVID-19, yr amserlenni hyn sy'n dal i roi'r syniad gorau o sut a phryd y caiff y diwygiadau i'r cwricwlwm eu cyflwyno fesul cam. Mae angen i'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol adlewyrchu costau, arbedion a manteision y ddeddfwriaeth arfaethedig, a hynny mor gywir â phosibl. Bydd costau, arbedion a manteision ynghlwm wrth newid i system newydd, ond felly hefyd wrth ddal ati'n ddygn i roi'r gofynion newydd ar waith. At ei gilydd, pum mlynedd ar ôl cael y Cydsyniad Brenhinol yw'r amserlen safonol ar gyfer Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn Llywodraeth Cymru. Fodd bynnag, gan mai fesul cam y bydd y trefniadau newydd yn cael eu cyflwyno tan 2026, mae cyfnod arfarnu o 10 mlynedd ar gyfer yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn cael ei ddefnyddio er mwyn sicrhau bod digon o amser i'r trefniadau newydd gael eu hymgorffori.

8.9 Ac ystyried faint o fuddsoddi sydd wedi bod yn y diwygiadau i'r cwricwlwm ers 2015, mae costau suddedig (sef costau yr aed iddynt eisoes neu yr eir iddynt cyn cael Cydsyniad Brenhinol ar ddiwedd Gwanwyn 2021) hefyd wedi eu cynnwys yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol ac maent i'w gweld yn 8.116 i 104, 8.1388.143.

Nodyn ar gostau

8.10 Oni nodir fel arall, mae'r costau a gyflwynir yn y ddogfen wedi'u talgrynnu i'r £1,000 agosaf. Efallai na fydd y ffigurau yn y tablau yn gwneud cyfanswm

⁴⁷ Cyflwyno o'r meithrin i Flwyddyn 7 ym mis Medi 2022; cyflwyno ym Mlwyddyn 8 ym mis Medi 2023; cyflwyno ym Mlwyddyn 9 ym mis Medi 2024; cyflwyno ym Mlwyddyn 10 ym mis Medi 2025; a chyflwyno ym Mlwyddyn 11 ym mis Medi 2026.

oherwydd y talgrynnu hwn. Mae costau wedi'u disgowntio gan ddefnyddio cyfradd ddisgownt ganolog Trysorlys EM, sef 3.5%.

Y gofynion newydd ar ysgolion a'r her sy'n gysylltiedig ag asesu eu costau

8.11 Caiff pob ysgol yng Nghymru gyfle i gynllunio ei chwricwlwm ei hun ar yr amod y bydd yn bodloni'r gofynion:

8.12 Rhaid i ysgolion gynllunio, mabwysiadu a gweithredu cwricwlwm sydd:

- yn galluogi dysgwyr i ddatblygu yn y ffordd a ddisgrifir yn y [pedwar diben](#)
- yn eang a chytbwys
- yn addas ar gyfer dysgwyr o wahanol oeddrannau, galluoedd a doniau
- yn darparu ar gyfer cynnydd priodol i ddysgwyr

8.13 Rhaid i gwricwlwm ysgol:

- gynnwys y chwe [maes dysgu a phrofiad](#)
- cwmpasu'r datganiadau o'r hyn sy'n bwysig (yn unol â [chod y datganiadau o'r hyn sy'n bwysig](#))
- adlewyrchu'r egwyddorion cynnydd a amlinellir yn y cod [cynnydd](#)
- cynnwys elfennau gorfodol y cwricwlwm
- cwmpasu'r [sgiliau trawsgwricwlaidd](#) gorfodol

8.14 Yn ogystal â'r uchod, rydym yn cynnig y gofynion sy'n benodol i oedran.

8.15 Ar gyfer dysgwyr hyd at 7 oed:

- rhoi'r disgresiwn i benaethiaid benderfynu nad yw Saesneg yn rhan o gwricwlwm yr ysgol er mwyn galluogi dysgwyr i ddod yn rhugl yn y Gymraeg
- bod pob ysgol yn nodi yn y crynodeb o'u cwricwlwm a gyhoeddir ganddynt sut y maent yn mynd ati i addysgu'r Gymraeg a'r Saesneg hyd at 7 oed.

8.16 Ar gyfer dysgwyr rhwng 14 ac 16 oed, rhaid i ysgolion gynllunio cwricwlwm sydd, yn ogystal â chynnwys elfennau gorfodol y cwricwlwm a'r sgiliau trawsgwricwlaidd gorfodol:

- yn rhoi dewis i ddysgwyr o ran gweddill eu dysgu, ond mewn ffordd sy'n sicrhau bod pob dysgwr yn cael rhywfaint o ddysgu o hyd ym mhob Maes
- yn cynnwys elfennau eraill y mae'r ysgol yn ei gwneud yn ofynnol i bob dysgwr (neu rai grwpiau o ddysgwyr) ymgymryd â hwy.

- 8.17 Mae hyn yn darparu fframwaith cenedlaethol clir lle mae gan ymarferwyr le i fod yn greadigol a datblygu dysgu ystyrlon drwy ystod o brofiadau, gwybodaeth a sgiliau sy'n diwallu anghenion eu dysgwyr ac yn eu galluogi i wneud cynnydd mewn perthynas â'r pedwar diben.
- 8.18 Rydym hefyd yn cynnig y bydd yn ofynnol i ysgolion wneud trefniadau asesu mewn perthynas â'u cwricwlwm a'u rhoi ar waith. Diben asesu yw cefnogi pob dysgwyr i wneud cynnydd ar hyd y continwwm rhwng 3 ac 16 yn y dyfodol. Felly, bydd y trefniadau a roddir ar waith ar gyfer asesu:
- y cynnydd a wnaed gan ddisgyblion a phlant,
 - y camau nesaf yn eu cynnydd, ac
 - yr addysgu a'r dysgu sydd eu hangen i wneud y cynnydd hwnnw.
- 8.19 Noder nad yw'r trefniadau asesu y cyfeirir atynt yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwn yn cynnwys asesu at ddibenion dyfarnu cymwysterau allanol, sy'n wahanol eu natur. Caiff cymwysterau allanol eu datblygu er mwyn adlewyrchu'r Cwricwlwm i Gymru ac mae Cymwysterau Cymru wrthi'n ystyried y broses o ddatblygu cymwysterau yn y dyfodol ar hyn o bryd. Bydd eu cynigion yn destun asesiadau effaith ar wahân.
- 8.20 Penderfynir ar y cwricwlwm ar lefel ysgol, gyda phob ysgol yn cymhwyso gofynion y cwricwlwm yn ei chyd-destun, ei diwylliant a'i dulliau gweithredu ei hun ac, felly, nid oes unrhyw sail unigol ar gyfer asesu costau'r ddeddfwriaeth. Mae'n debygol y bydd dulliau gweithredu a fabwysiedir gan ysgolion yn amrywio ac felly hefyd y costau, am y byddant yn deillio o ddewisiadau unigol ynghylch amrywiaeth o faterion a wnaed gan Benaethiaid ac ymarferwyr ym mhob ysgol.
- 8.21 Er mwyn datrys y broblem hon, gofynnwyd i ysgolion yn uniongyrchol am eu barn ar beth fyddai'r costau hynny. Yr her a oedd yn ein hwynebu o ran llunio'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol oedd, er mwyn darparu asesiad ystyrlon o'r costau posibl, fod angen i ysgol ddeall y fframwaith newydd a bod wedi buddsoddi amser eisoes er mwyn deall beth y byddai'n ei olygu yn ei chyd-destun. Ar adeg casglu tystiolaeth ar gyfer yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn ystod hydref 2019, yr ysgolion a oedd yn y sefyllfa orau i ymgymryd â'r dasg hon oedd y 15 o Ysgolion Braenaru⁴⁸. Penodwyd Ysgolion Braenaru yn gynharach yn 2019 yn dilyn proses gwneud cais gan Ysgolion Arloesi (gweler adran 8.40 am

⁴⁸ Er mwyn sicrhau bod ehangder darpariaeth addysg ledled Cymru yn cael ei adlewyrchu mewn proses, dewiswyd pedair ysgol o bob consortiwm ac amrywiaeth o ysgolion cynradd, uwchradd ac arbennig fel Ysgolion Braenaru. Gadawodd un ysgol y rhaglen ar ôl hynny ar ddiwedd 2019.

ddisgrifiad o ysgolion arloesi). Eu rôl oedd ystyried, fel uwch-arweinwyr, fframwaith y cwricwlwm newydd yn gyffredinol, a rhoi adborth arno a'i fireinio gan gynnwys adborth ar faterion hydrinedd a dechrau datblygu eu modelau ar gyfer cynllunio a gweithredu'r cwricwlwm. Er mwyn ategu'r dystiolaeth a gasglwyd gan Ysgolion Braenaru ymhellach, gofynnwyd i ysgolion a oedd yn rhan o'r Grŵp Cyngori ar Asesu gyfrannu at y gwaith o asesu'r trefniadau asesu newydd.

8.22 Mae i'w dealltwriaeth gliriach o'r fframwaith newydd, a oedd wedi galluogi Ysgolion Braenaru i roi barn hyddysg ar gostau, anfantais am nad yw'n cyfrif am y gwaith paratoi y gall fod angen i rai ysgolion ei wneud ac, felly, mae'n bosibl y bydd eu costau gweithredu disgwylidig yn is o gymharu ag Ysgolion nad ydynt yn Ysgolion Braenaru. Ar hyn o bryd mae continwwm eang o barodrwydd ar gyfer y cwricwlwm newydd mewn ysgolion, o'r rhai sy'n dechrau ar y camau cyntaf i feithrin dealltwriaeth o oblygiadau fframwaith y cwricwlwm newydd a'i ddeddfwriaeth ategol i'w hysgolion, i'r rhai sydd eisoes wedi bod yn paratoi'n rhagweithiol neu am eu bod wedi ymwneud yn fwy agos â'r broses o ddatblygu fframwaith y cwricwlwm.

8.23 Trafodir cyfyngiadau ein dull gweithredu yn fanylach yn adrannau 8.71 i 8.77.

8.24 Er gwaethaf yr her hon, mae rhesymau dros fod â hyder yn y dystiolaeth a gasglwyd hefyd. Yn wahanol i sefyllfaoedd lle mae deddfwriaeth yn ysgogi newid a lle mae canllawiau manwl ar yr hyn sydd angen ei wneud er mwyn bodloni gofynion y deddfwriaeth yn dod yn ddiweddarach, yn yr achos hwn mae llawer o'r manylion am yr hyn y mae'n rhaid ei wneud er mwyn rhoi'r deddfwriaeth ar waith wedi'u datblygu gan ddefnyddio dull cyd-awduro cyn i'r deddfwriaeth gael ei chyflwyno gerbron y Senedd. Cyhoeddwyd y cwricwlwm a'r canllawiau asesu manwl er mwyn ymgynghori arnynt yn 2019 ac ar ffurf wedi'i mireinio ar ddiwedd mis Ionawr 2020. Golyga hyn fod gennym ni – ac Ysgolion Braenaru ac ysgolion sy'n rhan o'r Grŵp Cyngori ar Asesu a ddarparodd dystiolaeth ar yr hyn y bydd angen ei wneud er mwyn rhoi'r dyletswyddau yn y deddfwriaeth ar waith – ddealltwriaeth glir o beth yw'r disgwyliadau.

Methodoleg

Dull dadansoddol

8.25 Mae mynd ati'n drwyadl i amcangyfrif costau a manteision yn bwysig wrth greu deddfwriaeth i Gymru. Fodd bynnag, mae angen i'r baich a roddir ar grwpiau o ran darparu tystiolaeth o effaith fod yn gymesur, gan sicrhau bod adnoddau

cyhoeddus yn cael eu defnyddio'n effeithiol. Dyma sut aethom ati yn fras i ddadansoddi effeithiau'r ddeddfwriaeth:

- i. Lle roedd gwybodaeth ariannol ar gael ac yn berthnasol, mae'r costau a'r manteision wedi'u cofnodi ar ffurf ariannol.
- ii. Lle nad oedd hyn yn briodol, lle bo modd mae'r costau a'r manteision wedi'u cofnodi ar ffurf feintiol.
- iii. Lle nad oedd modd nodi costau a manteision ar ffurf feintiol, cyflwynwyd yr effeithiau gan ddefnyddio tystiolaeth ansoddol.
- iv. Lle nad oedd tystiolaeth o ansawdd uchel ar gael o effeithiau, ond ei bod yn ymddangos serch hynny bod yna effeithiau sylweddol, cyfeiriwyd at y rhain hefyd.

8.26 Bwriad y newidiadau deddfwriaethol yw ei gwneud yn bosibl newid diwylliant ac arferion mewn perthynas ag addysgu a dysgu. Mae'n anodd mesur newidiadau o'r math hwn mewn ffordd bendant, ac mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol felly yn defnyddio dull pwynt tri yn aml iawn: cyflwynir yr effeithiau gan ddefnyddio tystiolaeth ansoddol.

8.27 Lle gwneir penderfyniadau a rhagdybiaethau wrth arfarnu costau a manteision, maent yn seiliedig ar waith ymgysylltu â grwpiau rhanddeiliaid mewnol ac allanol.

Ymgysylltu â phartneriaid cyflenwi strategol

Y cefndir a'r rhesymeg

8.28 Fel sefydliadau y bydd yn ofynnol iddynt helpu i gyflwyno'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd, roedd yn bwysig meithrin dealltwriaeth gynhwysfawr o farn rhanddeiliaid ar yr effeithiau tebygol ar eu sefydliadau eu hunain a'r system ehangach.

Ymgysylltu a chasglu data

8.29 Gwahoddwyd rhanddeiliaid i gyflwyno ymatebion i'r [Papur Gwyn](#). Cynhwyswyd [Asesiad Effaith Rheoleiddiol drafft](#), sy'n nodi ein syniadaeth gychwynnol ynghylch effeithiau tebygol, fel rhan o'r ymarfer ymgynghori. Cynhwyswyd unrhyw dystiolaeth a ddarparwyd drwy'r dull hwn yn y dystiolaeth a adolygwyd ar gyfer yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol.

8.30 Ym mis Ionawr 2020, sefydlwyd Grŵp Cyfeirio Rhanddeiliaid gyda phartneriaid a rhanddeiliaid allweddol. Roedd yr aelodau yn cynnwys:

- Cymdeithas Cyfarwyddwyr Addysg Cymru ([CCAC](#))
- [Gyrfa Cymru](#)
- Yr Esgobaeth Gatholig
- [Yr Eglwys yng Nghymru](#)
- [Colegau Cymru](#)
- Cyngor y Gweithlu Addysg ([CGA](#))
- [Estyn](#)
- Dau gynrychiolydd o ddarparwyr Addysg Gychwynnol Athrawon
- Academi Genedlaethol ar gyfer Arweinyddiaeth Addysgol ([NAEL](#))
- [Cymwysterau Cymru](#)
- Consortia Addysg Rhanbarthol: [GWE](#) – Tuag at Ragoriaeth; Consortiwm Canolbarth y De ([CCD](#)); Gwasanaeth Cyflawni Addysg i Dde Ddwyrain Cymru ([EAS](#)); Ein Rhanbarth ar Waith ([ERW](#))
- Cyngorau Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol ([CYSAGau](#))
- Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ([CLILC](#))

8.31 Rôl y Grŵp Cyfeirio Rhanddeiliaid oedd:

- Gweithredu fel maes profi ar gyfer syniadaeth ynghylch yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol;
- Rhoi cyngor a chanllawiau ar ddulliau o ymdrin â'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol; ac
- Rhoi her adeiladol o ran cwmpas yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol a dulliau o ymdrin ag ef.

8.32 Er mwyn deall yr effeithiau y gallai'r Bil eu cael ar rhanddeiliaid, cynhaliwyd ymarferion ymgysylltu unigol gyda rhanddeiliaid drwy e-bost a chyfarfodydd. Tarfwyd ar y gweithgarwch ymgysylltu hwn gan COVID-19. Drwy'r broses hon, nodwyd effeithiau disgwyliedig ar eu sefydliadau neu eu sectorau.

Heriau a chyfyngiadau

8.33 Mae pandemig COVID-19 wedi effeithio ar ein gallu i ymgysylltu â phartneriaid a rhanddeiliaid allweddol ynghylch effeithiau tebygol y Bil. Bu'n rhaid gohirio rhai gweithgareddau y bwriadwyd iddynt gasglu data er mwyn llywio'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol ac, mewn rhai achosion, lle y gofynnwyd am dystiolaeth, mae cyfyngiadau ar adnoddau yn golygu nad yw rhanddeiliaid wedi gallu rhoi cymaint o fanylion nac ymateb mewn ffordd mor amserol ag y byddent wedi gallu ei wneud fel arall.

8.34 Fel y nodwyd yn gynharach, er mwyn mynd i'r afael â hyn, ym mis Gorffennaf 2020 gwahoddwyd nifer o rhanddeiliaid allweddol i gyflwyno dystiolaeth ychwanegol i Lywodraeth Cymru er mwyn llywio'r costau a nodwyd yn yr

Asesiad Effaith Rheoleiddiol. Diweddarwyd yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol â'r wybodaeth ychwanegol (Costau, Partneriaid Cyflawni Strategol).

Ysgolion Braenaru

Y cefndir a'r rhesymeg

- 8.35 Penodwyd ysgolion braenaru yn dilyn proses gwneud cais gan yr Ysgolion Arloesi presennol (Ysgolion arloesi: ysgolion a oedd wedi bod yn arwain y gwaith o ddatblygu canllawiau Cwricwlwm i Gymru.)⁴⁹. Oherwydd eu dealltwriaeth o'r gweithgareddau a'r mentrau sy'n ofynnol er mwyn sefydlu'r cwricwlwm newydd yn effeithiol, gofynnwyd i'r ysgolion braenaru amcangyfrif yr effeithiau posibl ar eu hysgolion ym mhob un o'r blynyddoedd ariannol o 2019/20 tan 2023-24 ymlaen. Diben yr ymarfer hwn oedd amcangyfrif, ar sail y data a ddarparwyd gan yr Ysgolion Braenaru, yr effaith bosibl ar holl ysgolion Cymru.
- 8.36 Am nad oedd unrhyw dystiolaeth arall, ystyriwyd bod Ysgolion Braenaru mewn sefyllfa arbennig o dda i amcangyfrif effeithiau posibl y diwygiadau am eu bod wedi gweithio gyda Llywodraeth Cymru i ystyried sut y byddai'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd yn gweithio'n ymarferol, rhoi cyngor ar sut i'w mireinio a dechrau datblygu eu modelau ar gyfer cynllunio a gweithredu'r cwricwlwm.
- 8.37 Gwnaethom ystyried gofyn i amrywiaeth ehangach o ysgolion gyfrannu ond ni fabwysiadwyd y dull hwn o weithredu am ein bod o'r farn, pan wnaed y gwaith ymchwil cyn i'r [cwricwlwm a'r canllawiau asesu](#) wedi'u mireinio gael eu cyhoeddi, na fyddai ysgolion nad oeddent yn Ysgolion Braenaru wedi cael cyfle i ystyried fframwaith y cwricwlwm arfaethedig yn gyffredinol yn ddigon manwl i allu darparu amcangyfrifon ar sail gwybodaeth nac amcangyfrifon y gellid eu cymharu.

Casglu data

- 8.38 Ym mis Hydref 2019, anfonwyd ffurflen i Ysgolion Braenaru ei llenwi yn amcangyfrif nifer y diwrnodau y byddai'n eu cymryd i baratoi ar gyfer y

⁴⁹ Ymunodd 16 o ysgolion â'r rhaglen yn llwyddiannus a rhoddwyd cyllid (£30,000 ar gyfer blwyddyn ariannol 2019-20) iddynt. Er mwyn sicrhau bod ehangder darpariaeth addysg ledled Cymru yn cael ei adlewyrchu mewn proses, dewiswyd pedair ysgol o bob consortïwm ac amrywiaeth o ysgolion cynradd, uwchradd ac arbenigol i'r rhai ag anghenion dysgu ychwanegol fel ysgolion braenaru. Gadawodd un ysgol y rhaglen ar ôl hynny ar ddiwedd 2019.

cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd a'u gweithredu. Gofynnwyd iddynt ystyried y categorïau gweithgarwch hyn:

- Dysgu Proffesiynol o fewn yr ysgol
- Dysgu Proffesiynol y tu allan i'r ysgol
- Trefniadau trosglwyddo a chlystyrau
- Cynllunio'r cwricwlwm
- Trefnu'r cwricwlwm

8.39 Dadansoddwyd y manylion hyn yn ôl blynyddoedd⁵⁰ a mathau gwahanol o ymarferwyr, hy penaethiaid; uwch-arweinwyr; arweinwyr canol/y rheini sydd â TLR⁵¹; athrawon; cynorthwywyr addysgu a staff nad ydynt yn addysgu.

8.40 Gofynnwyd i'r ysgolion amcangyfrif, o gyfanswm nifer y diwrnodau a amcangyfrifwyd, am sawl diwrnod i gyd, fesul math o ymarferydd, y byddai angen ymarferwyr cyflenwi.

8.41 Gofynnwyd i'r ysgolion hefyd p'un a oeddent yn rhagweld effeithiau yn gysylltiedig ag elfennau penodol o'r cwricwlwm newydd, yn arbennig MDPH Iechyd a Lles; gyrfaoedd; ieithoedd rhyngwladol; Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg⁵²; Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb;⁵³ gwaith rhaglennu fel rhan o MDPH Gwyddoniaeth a Thechnoleg; ac addysgu Cymraeg mewn ysgolion cyfrwng Saesneg⁵⁴. Ymchwiliwyd i effeithiau'r elfennau penodol hyn am eu bod wedi dod i'r amlwg eisoes drwy'r broses gyd-awduro fel meysydd lle y gallai fod effeithiau ychwanegol. Gofynnwyd i ysgolion hefyd nodi unrhyw elfennau eraill o'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd a allai effeithio ar eu hysgol. Gofynnwyd y cwestiwn hwn yn ansoddol, drwy roi lle ar yr holiadur i ysgolion ddisgrifio'r effeithiau, yn hytrach na thabl fel y defnyddiwyd yn y cwestiynau eraill. Er i ysgolion gael eu gwahodd i nodi tystiolaeth ansoddol o'r costau a'r arbedion posibl, ychydig a ddarparodd y dystiolaeth hon.

8.42 Rhoddwyd help llaw i'r Ysgolion Braenaru yn hyn o beth drwy sesiynau briffio fideogynadleda a chanllawiau ysgrifenedig i sicrhau bod pob ysgol yn

⁵⁰ Pob blwyddyn rhwng 2019-20 a 2023-24 ymlaen.

⁵¹ Yr athrawon hynny sy'n cael lwfans am Gyfrifoldebau Addysgu a Dysgu yw arweinwyr canol / staff â TLR.

⁵² Fe'i cyflwynwyd fel 'RE' ar y ffurflen

⁵³ Fe'i cyflwynwyd fel 'RSE' ar y ffurflen

⁵⁴ Ystyriwyd y Gymraeg yn y cwricwlwm yn fwy manwl wedyn mewn darn o waith ar wahân, fel y nodir yn adrannau 8.109 i 8.118 (methodoleg) a 8.268 i 8.277 (canfyddiadau).

gweithredu'n gyson â'i gilydd. Gofynnwyd i Ysgolion Braenaru beidio â chynnwys yr amser y byddent yn ei dreulio yn helpu Llywodraeth Cymru i ddiwygio'r cwricwlwm, fel bod yr amcangyfrif yn debycach i'r hyn y byddai ysgolion eraill yn ei amcangyfrif. Pwysleisiwyd hyn eto yng nghyfarwyddiadau'r holiadur, y sesiynau briffio a'r cyfweiliadau.

- 8.43 Ym mis Rhagfyr 2019 a mis Ionawr 2020, cynhaliwyd cyfweiliad â phob ysgol dros y ffôn. Cafwyd trafodaeth o ryw awr â phob un, ac roedd hyn yn fodd inni ddeall ar ba sail y cyfrifwyd ffigurau'r ysgolion a cheisio sicrhau cysondeb. Mewn rhai achosion, wedi cael cyfle i ystyried, aeth ysgolion ati i ddiwygio'r ffigurau a ddarparwyd yn wreiddiol. Roedd hefyd wedi ein galluogi i gasglu tystiolaeth ansoddol ychwanegol ar effaith debygol y cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd. Yn benodol, holwyd ymhellach am MDPH Iechyd a Lles; gyrfaoedd; ieithoedd rhwngwladol; Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg; Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb; gwaith rhaglennu fel rhan o MDPH Gwyddoniaeth a Thechnoleg; ac addysgu Cymraeg mewn ysgolion cyfrwng Saesneg. Holwyd ysgolion hefyd am y Fframwaith Cymhwysedd Digidol, nad oedd wedi'i gynnwys ar y ffurflen, ac am y posibilrwydd y byddai angen ailstrwythuro'r gweithlu. Ystyriwyd hefyd i ba raddau roedd Ysgolion Braenaru wedi ystyried y newidiadau i'r trefniadau asesu yn yr amcangyfrifon a ddarparwyd mewn perthynas â dysgu proffesiynol a threfniadau trosglwyddo a chlystyrau, a chynllunio a threfnu'r cwricwlwm.

Dadansoddi

Ar lefel ysgol unigol

- 8.44 Cyfrifwyd **nifer cyfartalog (cymedrig) y diwrnodau dysgu proffesiynol** sy'n ofynnol, fesul blwyddyn, ar gyfer pob math o ymarferydd ym mhob ysgol drwy gyfuno pob un o'r pum math o weithgarwch⁵⁵.
- 8.45 Cyfrifwyd **nifer cyfartalog (cymedrig) y diwrnodau cyflenwi** sy'n ofynnol, fesul blwyddyn, ar gyfer pob math o ymarferydd drwy rannu cyfanswm nifer y diwrnodau cyflenwi sy'n ofynnol fesul math o ymarferydd â nifer yr ymarferwyr o bob math, a ddarparwyd gan yr ysgol. Cyflwynir y rhain fel costau uniongyrchol yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol; mae mwy o fanylion yn 8.243 i 8.250.
- 8.46 Cyfrifwyd **nifer cyfartalog (cymedrig) y diwrnodau dysgu proffesiynol** ar gyfer pob ysgol, fesul ymarferydd, fesul blwyddyn drwy dynnu nifer cyfartalog y

⁵⁵ Dysgu Proffesiynol o fewn yr ysgol; Dysgu Proffesiynol y tu allan i'r ysgol; Trefniadau trosglwyddo a chlystyrau; Cynllunio'r cwricwlwm; Trefnu'r cwricwlwm

diwrnodau cyflenwi o gyfanswm cyfartalog y diwrnodau dysgu proffesiynol. Cyflwynir y rhain fel **costau cyfle**; mae mwy o fanylion yn 8.251 i 8.256.

Yn ôl sector

- 8.47 Cyfrifwyd yr **amcangyfrif canolrifol** ar sail yr ystod o amcangyfrifon a gafwyd gan bob ymarferydd fesul blwyddyn, ar gyfer pob sector (ysgolion cynradd, uwchradd ac arbennig). Cyfrifwyd **terfynau uchaf ac isaf nifer cyfartalog y diwrnodau sy'n ofynnol**, fesul blwyddyn, drwy addasu'r ystod o amcangyfrifon a gyflwynwyd gan Ysgolion Braenaru i +/- 50% o'r amcangyfrif canolrifol. Y rhesymeg dros hyn yw nad oedd yr ystod lawn yn adlewyrchu amcangyfrif ystyrlon o'r gofynion dysgu proffesiynol tebygol gwirioneddol. Dim ond pe bai'r effeithiau ar gyfer pob sector cyfan yn cyfateb i'r costau ar gyfer yr un Ysgol Fraenaru yn y sector hwnnw a amcangyfrifodd y lefel uchaf o ddysgu proffesiynol yr oedd ei angen; a dim ond pe bai'r costau ar gyfer pob sector cyfan yn cyfateb i'r costau ar gyfer yr un Ysgol Fraenaru yn y sector hwnnw a amcangyfrifodd y lefel isaf o ddysgu proffesiynol yr oedd ei angen y byddai'r amcangyfrif isaf yn gywir; Rydym yn hyderus, ar sail yr amrywiaeth eang o amcangyfrifon a ddarparwyd gan yr Ysgolion Braenaru, na fydd yr effeithiau ar ysgolion ym mhob sector wedi'u crynhoi yn y lefelau uchaf na'r lefelau isaf a ddarparwyd gan yr ysgolion.
- 8.48 Rydym o'r farn bod y terfynau uchaf ac isaf a gyfrifwyd drwy addasu'r amcangyfrif canolog +/- 50% yn adlewyrchu'r ansicrwydd yn y gwaith dadansoddi a'u bod yn ystod resymol ar gyfer y costau ychwanegol y disgwylir i ysgolion fynd iddynt wrth gynllunio a gweithredu'r cwricwlwm newydd.
- 8.49 Cyfrifwyd **nifer isaf, uchaf a chyfartalog y diwrnodau cyflenwi** drwy ddefnyddio'r un dull ag a ddefnyddiwyd i gyfrifo nifer cyfartalog y diwrnodau dysgu proffesiynol.

Cyfrifo ar raddfa Cymru gyfan

- 8.50 Er mwyn amcangyfrif cyfanswm nifer y diwrnodau dysgu proffesiynol a chyfanswm nifer y diwrnodau cyflenwi a fyddai'n ofynnol fesul sector yng Nghymru, lluoswyd yr amcangyfrifon uchaf, canolog ac isaf fesul math o ymarferydd, fesul blwyddyn â nifer yr ymarferwyr o bob math yng Nghymru. Ystyriwyd hefyd ddefnyddio nifer yr ysgolion, neu nifer y disgyblion, fel sail i'r cyfrifo, ond gan mai amser yr ymarferwyr oedd ffocws yr ymarfer, penderfynwyd mai nifer yr ymarferwyr oedd y sail fwyaf priodol. Cymerwyd nifer yr ymarferwyr o bob math o ffigurau Stats Cymru⁵⁶, ar sail [Cyfrifiad Ysgolion Blyneddol ar Lefel Disgyblion \(CYBLD\) Llywodraeth Cymru 2018/19](#).

⁵⁶ Gwefan rhannu ystadegau Llywodraeth Cymru: <https://statscymru.llyw.cymru/Catalogue>

Cymhwyso costau

- 8.51 Er mwyn amcangyfrif cyfanswm y costau cyflenwi, lluoswyd yr amcangyfrif uchaf, canolog ac isaf o gyfanswm nifer y diwrnodau cyflenwi sy'n ofynnol fesul math o ymarferydd, fesul sector, yng Nghymru â chost ddyddiol berthnasol yr ymarferwyr.
- 8.52 Telir athrawon cyflenwi a chynorthwyywyr addysgu cyflenwi yn ddyddiol ar sail cyfraddau cyfartalog data Fframwaith Athrawon Cyflenwi'r Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol a gasglwyd o Wybodaeth Reoli a Dangosyddion Perfformiad Allweddol, o chwarter Hydref i Ragfyr 2019). Mae'r gyfradd ar gyfer athro cyflenwi yn seiliedig ar gofnodion y prif asiantaethau cyflenwi. Roedd y gyfradd taliadau gyfartalog ar gyfer staff cyflenwi ym mhob sector, felly defnyddiwyd yr un gwerth ar gyfer costau athrawon cyflenwi cynradd ac uwchradd.
- 8.53 Er mwyn amcangyfrif cost cyfanswm nifer y diwrnodau dysgu proffesiynol ar gyfer pob sector yng Nghymru, lluoswyd yr amcangyfrif uchaf, canolog ac isaf o gyfanswm nifer y diwrnodau sy'n ofynnol fesul ymarferydd, fesul sector yng Nghymru â chost ddyddiol berthnasol yr ymarferwyr.
- 8.54 Mae'r cyfraddau dyddiol hyn yn seiliedig ar ddata cyflog interim Llywodraeth Cymru gan dîm Ystadegau'r Gweithlu Ysgolion yn 2018. Mae'r data cyflog interim yn cynnwys data cyfun ar gyflog athrawon yn ôl sector a math o athro. Darparwyd y data hwn yn uniongyrchol i Lywodraeth Cymru gan bob awdurdod lleol yng Nghymru drwy lenwi taenlen, a wiriwyd gan dîm Ystadegau'r Gweithlu Ysgolion.
- 8.55 Clystrwyd y data cyflog interim ar gyfer Cymru, a chyfrifwyd cyfartaledd cyflog ar gyfer pob math o athro ar sail niferoedd staff cyfwerth ag amser llawn. Cyfrifwyd y gyfradd ddyddiol drwy rannu cyfartaledd y cyflog â 195, sef nifer y diwrnodau y disgwylir i athrawon fod yn y gwaith bob blwyddyn. Ffigurau mis Tachwedd 2018 oedd ffigurau'r data Cyflog Interim, ac felly ychwanegwyd 2.75% at y cyflog dyddiol yn unol â dyfarniad cyflog 2019/20 yng Nghymru. Ychwanegwyd pensiwn o 23.6% ac Yswiriant Gwladol o 13.8% ar ben yr incwm sylfaenol er mwyn cyfrifo'r gyfradd gyflog ddyddiol derfynol.
- 8.56 Mae pob cyfartaledd a gyfrifir yn seiliedig ar gyflogau yn unig, ac nid ydynt yn cynnwys taliadau ychwanegol, ac eithrio yn achos taliadau TLR1 a thaliadau TLR2 wrth gyfrifo ar gyfer arweinwyr canol/y rheini sydd â TLR.
- 8.57 Cyfrifir cyfradd ddyddiol cynorthwyywyr addysgu ar sail data'r Arolwg Blyneddol o Oriau ac Enillion a ryddheir yn 2019 gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Ar gyfer categori cynorthwyywyr addysgu, rhannwyd y cyflog gros wythnosol

cymedrig â 5 i gael cyfradd ddyddiol, gan ychwanegu amcangyfrif o 30% o argostau i gyfrifo'r gyfradd ddyddiol derfynol.

8.58 Ar gyfer nifer yr ymarferwyr a chost ddyddiol ymarferwyr:

- yn achos categori penaethiaid, mae'n cynnwys
 - penaethiaid a phenaethiaid gweithredol (costau)
 - penaethiaid a phenaethiaid dros dro (nifer ymarferwyr).
- yn achos categori uwch-arweinwyr, mae'n cynnwys
 - dirprwy benaethiaid a phenaethiaid cynorthwyol (y ddau).
- yn achos categori arweinwyr canol/y rheini sydd â TLR, mae'n defnyddio
 - cyfartaledd yr athrawon ar y brif ystod cyflog neu'r ystod cyflog uwch yn ogystal â thâl cyfartalog TLR1 a TLR2⁵⁷ fesul unigolyn sy'n cael taliad. Addaswyd y cyfartaledd terfynol ar gyfer cymhareb yr athrawon sy'n cael taliadau TLR ar y brif ystod cyflog a'r ystod cyflog uwch (costau)
 - nifer yr athrawon cymwysedig (heb gynnwys penaethiaid, dirprwy benaethiaid a phenaethiaid cynorthwyol) wedi'i luosi â % yr athrawon sydd â TLR1 neu TLR2 (nifer ymarferwyr)
- yn achos categori athrawon, mae'n cynnwys
 - Pob athro cymwysedig (heb gynnwys penaethiaid, dirprwy benaethiaid a phenaethiaid cynorthwyol) minws y nifer sydd â TLR1 neu TLR2 (nifer ymarferwyr)
- yn achos categori cynorthwywyr addysgu, mae'n cynnwys
 - cynorthwywyr addysgu a chynorthwyr addysgu uwch (y ddau)

8.59 Nododd nifer o ysgolion y byddai rôl bwysig gan staff nad ydynt yn addysgu hefyd (er enghraifft rheolwyr busnes, gweithwyr cymorth bugeiliol a gweithwyr cymorth AAA) wrth baratoi i wneud newidiadau i'r cwricwlwm a'u gweithredu. Nid yw ein ffynonellau gweinyddol arferol yn cynnwys gwybodaeth am lefelau cyflog nifer o'r staff hyn nad ydynt yn addysgu. Chwiliwyd y we er mwyn gweld beth oedd ystod cyflog arferol rolau tebyg, ac yna parwyd pwynt canol yr ystodau hyn â'r pwynt agosaf ar gyfradd gyflog llywodraeth leol. Aed ati wedyn i ddefnyddio'r ffigurau cyflog hyn i gyfrifo un ffigur cyfartalog wedi'i bwysoli ar gyfer y staff nad ydynt yn addysgu (gan gynnwys data CYBLD), a'i addasu'n derfynol drwy ychwanegu 30% i gynnwys argostau.

⁵⁷ Cynhwyswyd y rheini sy'n cael taliadau TLR1 a TLR2 yn y categori hwn ar sail lefel y cyfrifoldeb rheolwr llinell sydd gan y staff hyn yn gyffredinol. Mae TLR3, fel rheol, yn ymwneud yn fwy â phrosiectau dros dro i wella ysgolion, neu gyfrifoldebau untro a ddaw o ffynhonnell allanol.

8.60 Er bod yr is-samplau o fewn pob sector yn fach iawn, roedd yna deimlad ei bod yn briodol cyfrifo costau pob sector ar wahân cyn mynd ati i gyfrifo ar raddfa ehangach oherwydd:

- Mae costau ymarferwyr yn amrywio'n sylweddol o un sector i'r llall; ac
- Mae'r amcangyfrifon a gyflwynwyd gan yr ysgolion yn awgrymu, er na allwn ddweud hynny ag unrhyw sicrwydd oherwydd yr amrywiaeth rhwng yr ysgolion, y gallai fod yna wahaniaethau o un sector i'r llall o ran nifer y diwrnodau dysgu proffesiynol sy'n ofynnol.

Addasu'r costau

Costau sy'n tapro

8.61 Wrth ofyn i Ysgolion Braenaru amcangyfrif y costau rhwng 2019-20 a 2023-24, y rhagdybiaeth gychwynnol oedd y byddai'r effeithiau yn dechrau tapro ar ôl i'r diwygiadau gael eu rhoi ar waith, y byddent wedi sefydlogi erbyn 2023-24 ac y gellid disgwyl iddynt barhau ar yr un lefel am weddill y cyfnod sydd dan sylw gan yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol (tan 2031). Mewn gwirionedd, roedd yr effeithiau blynyddol a amcangyfrifwyd gan yr Ysgolion Braenaru yn gymharol gyson rhwng 2019-20 a 2023-24 ymlaen. Pan gawsant eu cyfweld, roedd rhywfaint o ansicrwydd ymhlith yr ysgolion ynghylch beth fyddai'r effeithiau parhaus posibl, yn enwedig gan edrych ymhellach ymlaen er mwyn ceisio rhagweld arferion ôl-weithredu bum mlynedd neu fwy yn y dyfodol.

8.62 Felly, defnyddiodd swyddogion Llywodraeth Cymru eu gwybodaeth am yr amserlen weithredu i ystyried a fyddai costau yn tapro, pryd y byddent yn gwneud hynny ac i ba raddau y gallai costau ychwanegol (mewn perthynas â senario Busnes fel Arfer) dapro. Cymhwyswyd y ffactorau canlynol at y costau:

Tabl 1: ffactorau tapro wedi'u cymhwyso at gostau ychwanegol a ddarparwyd gan Ysgolion Braenaru

	Cynradd	Uwchradd	Arbennig
2019-20	100%*	100%	100%
2020-21	100%	100%	100%
2021-22	100%	100%	100%
2022-23	100%	100%	100%
2023-24	25%**	75%**	25%**
2024-25	10%	50%	10%

2025-26	10%	25%	10%
2026-27 ymlaen	0%	0%	0%

* 100% o'r costau ychwanegol a ddarparwyd gan yr Ysgolion Braenaru ac a gyfrifwyd ar raddfa'r sector cynradd cyfan yng Nghymru

**25% o gostau ychwanegol 2022-23 ar gyfer y sector cynradd a'r sector arbennig; 75% o gostau ychwanegol 2022-23 ar gyfer y sector uwchradd.

8.63 Y rhesymeg dros y tapro a ddefnyddiwyd oedd:

8.64 Mewn partneriaeth ag Estyn a'r Consortia Rhanbarthol, roedd Llywodraeth Cymru wedi datblygu disgwyliadau a rennir o'r daith hyd at 2022. Er nad yw wedi'i chyhoeddi'n ffurfiol eto oherwydd COVID-19, sicrhodd y broses ddatblygu ddealltwriaeth glir o'r amserlen weithredu.

8.65 Rydym yn disgwyl i ysgolion cynradd gyflwyno'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd yn gyfan gwbl ym mis Medi 2022, tra na fydd ysgolion uwchradd yn gorffen cyflwyno'r trefniadau tan flwyddyn academaidd 2026/27. Disgwylir i ysgolion arbennig fod yn debycach i ysgolion cynradd o ran yr amserlen weithredu a phryd mae'r effeithiau yn debygol o gael eu teimlo oherwydd y graddau y mae eu darpariaeth bresennol eisoes wedi'i theilwra at gyd-destun eu dysgwyr. Caiff mwy o'r amser sydd angen ei fuddsoddi ei dreulio ar y camau cynnar a bydd yn lleihau yn ddiweddarach. Yn y pum mlynedd nesaf bydd angen i ysgolion ymgymryd â dysgu proffesiynol a gweithgarwch uwchsgilio a mynd ati i gynllunio eu cwricwlwm. Wrth wneud hyn, bydd angen iddynt ymgysylltu â'u llywodraethwyr a rhieni/gofalwyr a'r gymuned ehangach. Bydd angen i ysgolion hefyd ymgorffori prosesau rheoli newid effeithiol yn eu systemau gweithredu ac arwain er mwyn iddynt allu gweithio mewn ffordd ystwyth, mewn blynyddoedd dilynol, gan addasu eu dull gweithredu i garfanau gwahanol a newidiadau yn eu cymunedau ond bydd y gweithgarwch cynllunio yn llawer mwy cyfyngedig.

8.66 Erbyn 2024-25, disgwylir y bydd ysgolion yn cynllunio, yn addysgu ac yn asesu er mwyn cefnogi cynnydd dysgwyr ac mai hon fydd y ffordd newydd o weithio o ddydd i ddydd.

8.67 Mae fframwaith y cwricwlwm yn nodi bod cam cynnydd yn rhychwantu blwyddyn 10 a blwyddyn 11 ac, felly, rydym yn disgwyl i ysgolion uwchradd gynllunio a gweithredu cwricwlwm ar gyfer dysgwyr Blwyddyn 11 yn 2025-26. Oherwydd dilyniant naturiol dysgwyr o Flwyddyn 10, mae'n rhesymegol y caiff y cwricwla ar gyfer Blwyddyn 10 a Blwyddyn 11 eu cynllunio gyda'i gilydd yn ystod 2025-26. Mae hyn ar wahân i unrhyw ofynion ar yr ysgol sy'n gysylltiedig â chymwysterau.

Addasu amseriad yr effeithiau

- 8.68 Addaswyd amseriad pryd y byddai'r effeithiau yn cael eu teimlo hefyd, drwy symud y costau o Ysgolion Braenaru ymlaen un flwyddyn. Felly, pennwyd costau 2019-20 i 2020-21; costau 2020-21 i 2021-22 ac ati.
- 8.69 Fel y trafodwyr rywle arall, mae'r Ysgolion Braenaru ar y blaen i ysgolion eraill o ran eu paratodau ar gyfer y cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd. Felly, bydd angen i ysgolion eraill fuddsoddi'r un faint o amser ag y mae'r Ysgolion Braenaru eisoes wedi'i fuddsoddi ac y maent yn parhau i'w fuddsoddi, ond yn ystod cyfnod diweddarach.

Dadansoddi ansoddol

- 8.70 Yn ogystal â'r dadansoddiad meintiol, trawsgrifiwyd sgriptiau'r cyfweiliadau ffôn a chynhaliwyd dadansoddiad thematig er mwyn nodi'n glir y prif effeithiau a nodwyd gan yr ysgolion.

Cyfyngiadau'r dull hwn

- 8.71 Nid oedd y sampl fach iawn o 14 o ysgolion braenaru a ddychwelodd holiadur wedi'i gwblhau, a'r 12 y gwnaethom lwyddo i gynnal cyfweiliad â nhw dros y ffôn, yn hapsampl nac yn gynrychioladol ac, felly, mae unrhyw amcangyfrifon sydd wedi deillio ohoni yn rhai dangosol yn unig.
- 8.72 Bydd gan wahanol ysgolion wahanol anghenion yn seiliedig ar faint, sector a phrofiad hyd yma. Gallai cyfrwng iaith yr ysgol effeithio ar ofynion yr ysgol hefyd. Er bod yr Ysgolion Braenaru yn cynwys amrywiaeth o fathau o ysgolion, am fod y sampl yn un fach iawn, ni fu'n bosibl inni ystyried unrhyw effeithiau gwahaniaethol posibl rhwng gwahanol fathau o ysgolion.
- 8.73 Am fod yr Ysgolion Braenaru wedi'u dewis o blith y rhwydwaith o ysgolion arloesi – buont yn gweithio'n fwy dyfal na'r rhan fwyaf o'r ysgolion ar y cwricwlwm newydd ac, felly, mae eu man cychwyn ar y blaen i rai ysgolion eraill yn y system. Mae ysgolion sy'n ymgysylltu â'r agenda ddiwygio ehangach ac sydd â chylch gwella ysgol pendant mewn sefyllfa dda i roi'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu ar waith. Nid yw'r rhai sy'n wynebu amgylchiadau mwy heriol, y rhai sy'n teimlo eu bod yn rhwym wrth bwysau statudol neu'r rhai sydd wedi bod yn aros i rywun ddweud wrthynt beth i'w wneud, wedi gwneud fawr ddim newidiadau hyd yma, os o gwbl.
- 8.74 Mae'r Ysgolion Braenaru yn eu rôl bresennol, a'u rôl flaenorol fel ysgolion arloesi, wedi cael lefelau uwch o gyllid, sydd (yn y rhan fwyaf o achosion) wedi

darparu ar gyfer amser ychwanegol i ryddhau ymarferwyr a chefnogi dysgu proffesiynol aelodau allweddol o staff. Golyga hyn y gall y costau cyflenwi uniongyrchol i ysgolion eraill yn y system fod yn fwy na'r rhan fwyaf o Ysgolion Braenaru am fod ganddynt lai o adnoddau yn eu hysgolion i neilltuo amser i ryddhau ymarferwyr.

- 8.75 Gwnaeth Llywodraeth Cymru ddewis bwriadol i beidio â rhagddiffinio busnes fel arfer ac 'ychwanegol' wrth ymgysylltu ag Ysgolion Braenaru. Am fod yr ysgolion ar wahanol gamau o ran eu harferion presennol ac o ran addasu eu dulliau gweithredu er mwyn diwallu anghenion y cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd, roedd yr hyn roedd rhai ysgolion yn ystyried ei fod yn 'ychwanegol' yn cyd-fynd yn agosach â'r hyn roedd ysgolion eraill yn ystyried ei fod yn fusnes fel arfer. Felly, roedd yr ystod o gostau disgwyledig a nodwyd gan ysgolion yn eang iawn.
- 8.76 Er mwyn lliniaru cyfyngiadau'r dull gweithredu, gwahoddwyd yr arweinwyr dysgu proffesiynol yn y Consortia Addysgol Rhanbarthol i ystyried yr amcangyfrifon a ddarparwyd gan yr Ysgolion Braenaru er mwyn eu rhoi yng nghyd-destun yr hyn sy'n hysbys am y system ehangach. Adlewyrchwyd eu hystyriaethau yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol.
- 8.77 Wrth gynnal cyfweiliadau dros y ffôn ag Ysgolion Braenaru daeth yn amlwg nad oedd ganddynt ddealltwriaeth mor drylwyr o'r trefniadau hyn, ac felly o unrhyw effeithiau posibl o ran costau, ag a oedd ganddynt o'r cwricwlwm ehangach, a hynny am nad oedd y rhan fwyaf ohonynt wedi bod yn uniongyrchol gysylltiedig â'r gwaith o lunio'r trefniadau asesu newydd (yr oedd y canllawiau ar eu cyfer yn cael eu cwblhau wrth i'r wybodaeth gael ei chasglu). Lliniarwyd hyn drwy gynnal ymarfer ymchwil ar wahân gyda'r Grŵp Cyngori ar Asesu; ceir rhagor o wybodaeth am yr ymarfer hwn yn 8.80 i 8.94.
- 8.78 Er mwyn mynd i'r afael â'r cyfyngiadau hyn, bydd y gwaith asesu gwerthusadwyedd yn ystod 2021 (gweler pennod 11) yn cynnwys gwaith ymchwil gyda sampl ehangach o ysgolion a lleoliadau. Bydd ysgolion a lleoliadau wedi cael cyfle i fwrw golwg dros y canllawiau sydd wedi'u cyhoeddi ers hynny a byddant mewn sefyllfa well i amcangyfrif costau.
- 8.79 Ymgysylltir ymhellach ag ymarferwyr drwy'r Rhwydwaith Cenedlaethol, gan gynhyrchu rhagor o wybodaeth a dadansoddiadau o gostau amcangyfrifedig drwy sgysiau a gweithgareddau cyd-awduro e.e. ynghylch adnoddau, canllawiau, dysgu proffesiynol a chymorth ar gyfer rhoi'r diwygiadau i'r cwricwlwm ar waith⁵⁸. Ym mis Mawrth 2021, bydd y sgysiau cyntaf yn

⁵⁸ <https://hwb.gov.wales/cwricwlwm-i-gymru/cwricwlwm-i-gymru-cynllun-gweithredu/#making-it-happen-%E2%80%93-supporting-schools-and-settings>

canolbwyntio ar effeithiau'r pandemig, cynlluniau adfer a chynnydd tuag at y diwygiadau. Caiff ymarferwyr o bob ysgol a lleoliad gyfle i ymgysylltu drwy'r Rhwydwaith Cenedlaethol.

Asesu costau'r trefniadau asesu newydd

Y cefndir a'r rhesymeg

8.80 Chwaraeodd y Grŵp Cyngori ar Asesu rôl hanfodol wrth ddatblygu'r trefniadau asesu newydd. Gan nad oedd gan y mwyafrif o'r Ysgolion Braenaru ddealltwriaeth lawn o'r trefniadau asesu ac, felly, o unrhyw effeithiau posibl o ran costau, y farn oedd mai aelodau'r Grŵp Cyngori ar Asesu sy'n ymarferwyr fyddai yn y sefyllfa orau i amcangyfrif yr effeithiau posibl ar eu hysgolion a'u lleoliadau. Yn ogystal, mae holl aelodau'r grŵp sy'n ymarferwyr yn benaethiaid neu'n uwch-arweinwyr ac mae ganddynt felly gyfrifoldebau strategol yn eu hysgol/leoliad.

Casglu a dadansoddi data

8.81 Rhoddodd Tîm Asesu Llywodraeth Cymru arweiniad i'r Grŵp Cyngori ar Asesu ar yr holiadur a'r wybodaeth yr oedd gofyn ei chasglu mewn cyfarfod ar 20 Tachwedd 2019. Rhannwyd drafft o'r holiadur â'r grŵp a gofynnwyd am adborth gan y grŵp cyfan, er ei bod yn glir mai dim ond yr aelodau hynny oedd yn ymarferwyr yr oedd disgwyl iddynt ymateb. Wedi'r cyfarfod hwn, diwygiwyd yr holiadur ar sail yr adborth a gafwyd. Dim ond at y 14 o aelodau'r Grŵp Cyngori ar Asesu sy'n ymarferwyr yr anfonwyd fersiwn derfynol yr holiadur i'w chwblhau ar 27 Tachwedd⁵⁹.

8.82 Bwriad yr holiadur oedd nodi costau a manteision posibl gweithredu'r trefniadau asesu newydd. Rhannwyd y cwestiynau yn ôl meysydd penodol o fewn y trefniadau, er enghraifft asesu cynnydd, y gofyniad newydd i ysgolion gynllunio a gweithredu eu trefniadau asesu eu hunain, y trefniadau adrodd, y broses bontio a dileu'r trefniadau cymedroli presennol a chyflwyno proses o ddatblygu dealltwriaeth gyffredin o gynnydd yn eu lle.

8.83 Er mwyn nodi costau a manteision posibl y trefniadau asesu newydd, gofynnwyd i'r ymarferwyr ddarparu manylion ynghylch costau'r trefniadau asesu presennol yn ogystal â'r trefniadau newydd. Er mwyn gallu deall effaith y diwygiadau'n fwy manwl.

⁵⁹ Mae'r 14 o aelodau sy'n ymarferwyr yn cynrychioli pum ysgol gynradd, pedair ysgol uwchradd, un ysgol arbennig a dau leoliad meithrin a ariennir nas cynhelir, mewn gwahanol rannau o Gymru.

8.84 Rhoddwyd crynodeb o'r trefniadau presennol yn yr holiadur a gofynnwyd i ysgolion/lleoliadau:

- a) ddisgrifio'n fras sut y mae'r trefniadau presennol yn gweithio yn eu hysgol/lleoliad,
- b) rhoi amcangyfrif o'r gost flynyddol ar hyn o bryd ('blwyddyn arferol'), a
- c) nodi unrhyw fanteision a fyddai, yn eu barn hwy, yn deillio o beidio â gweithredu yn yr un modd mwyach.

8.85 Gofynnwyd i'r ymatebwyr hefyd ystyried wrth ymateb i b) uchod:

- Amser rhyddhau athrawon (diwrnodau/oriau fesul aelod o staff) a nifer y staff dan sylw
- Rôl/rolau staff yn yr ysgol/lleoliad a'r costau a fyddai'n gysylltiedig â rhyddhau staff yn ôl eu rôl / ble y maent ar y raddfa gyflog berthnasol
- Unrhyw gostau sy'n uniongyrchol gysylltiedig â gweithio mewn clystyrau er mwyn cyflawni gofynion statudol
- Unrhyw gostau ychwanegol (gan roi manylion)

8.86 Nodwyd y trefniadau newydd arfaethedig hefyd yn yr holiadur, a gofynnwyd i ysgolion/lleoliadau:

- a) disgrifio'n fras sut y maent yn rhag-weld y bydd y trefniadau newydd yn gweithio yn eu hysgol/lleoliad,
- b) rhoi amcangyfrif o'r costau blynyddol a ragwelir dros bum mlynedd, a
- c) nodi unrhyw fanteision a fyddai, yn eu barn hwy, yn deillio o'r dull gweithredu newydd o ran asesu.

8.87 O ran eu hymateb i b) uchod, cafodd yr ymatebwyr wybod y rhagwelir y bydd y costau'n uwch i ddechrau, yn ystod cyfnod ymgyfarwyddo ac ymwreiddio'r trefniadau newydd arfaethedig, er enghraifft pan fo angen mwy o ddysgu proffesiynol o bosibl. Gofynnwyd felly am ddadansoddiad o'r amcangyfrifon ar gyfer y pum mlynedd gyntaf; dylai'r costau fod yn gymharol gyson wedi hynny. Gofynnwyd i'r ymatebwyr ystyried yn eu dadansoddiadau:

- Amser rhyddhau staff (diwrnodau/oriau fesul aelod o staff) a nifer y staff dan sylw
- Rôl/rolau staff yn yr ysgol/lleoliad a'r costau a fyddai'n gysylltiedig â rhyddhau staff yn ôl eu rôl / ble y maent ar y raddfa gyflog berthnasol

- Costau ymgyfarwyddo (yn ystod blynyddoedd cyntaf y gwaith cynllunio a gweithredu) – byddem yn disgwyl i'r dadansoddiad hwn gynnwys costau hyfforddi er mwyn: meithrin dealltwriaeth o'r gofynion newydd, trefnu a chynllunio eich cwricwlwm a'ch trefniadau asesu er mwyn paratoi i'w gweithredu o fis Medi 2022
- Unrhyw gostau sy'n uniongyrchol gysylltiedig â gweithio mewn clystyrau er mwyn cyflawni gofynion statudol
- Amser dysgu proffesiynol (diwrnodau/oriau fesul aelod o staff), gan nodi'n benodol ar gyfer beth y mae'r costau hyn
- Unrhyw gostau ychwanegol (gan roi manylion)

8.88 Daeth chwe ymateb i law: dwy ysgol gynradd, dwy ysgol uwchradd, un ysgol arbennig ac un lleoliad a ariennir nas cynhelir sy'n cyflwyno'r Cyfnod Sylfaen ar hyn o bryd.

Cyfyngiadau'r dull hwn

8.89 Nid oedd y sampl eithriadol fach o bum ysgol ac un lleoliad a ddychwelodd holiadur wedi'i gwblhau yn hapsampl nac yn gynrychioladol ac felly ni ellir ond ystyried unrhyw gasgliadau neu ragdybiaethau sy'n deillio o hyn fel rhai dangosol.

8.90 Nid oedd pob un o'r chwech a ymatebodd wedi ateb pob cwestiwn, ac o'r herwydd nid yw'r dadansoddiad ond yn adlewyrchu'r ymatebion a gafwyd i bob cwestiwn. Yn ogystal, ni roddodd yr Ysgol Arbennig unrhyw awgrym ynghylch y costau yn ei hymatebion.

8.91 Dim ond i bedwar cwestiwn am y trefniadau presennol yr ymatebodd y lleoliad a ariennir nas cynhelir. Roedd y wybodaeth a ddarparwyd yn ddefnyddiol iawn i ddeall cyd-destun y trefniadau asesu yn y lleoliadau hyn. Fodd bynnag, am nad yw'n ofynnol i leoliadau a ariennir nas cynhelir gynnal y gweithgareddau a amlinellir yn y trefniadau asesu statudol presennol, nid oedd y lleoliad, yn ddealladwy ddigon, yn gallu disgrifio sut mae'r trefniadau presennol yn gweithio'n ymarferol, amcangyfrif costau'r rhain na darparu unrhyw gostau nac arbedion mewn perthynas â'r trefniadau arfaethedig. At hynny, am mai dim ond un lleoliad a ymatebodd, mae risg gymesur o uchel y byddai'r lleoliad yn cael ei adnabod. At ei gilydd, felly, ystyriwyd y byddai'n fwy priodol peidio â chynnwys y wybodaeth a ddarparwyd gan y lleoliad a ariennir nas cynhelir yn yr ymarfer hwn.

- 8.92 Gan fod ysgolion y Grŵp Cyngori ar Asesu wedi bod ynghlwm wrth lunio'r trefniadau asesu newydd mae ganddynt ddealltwriaeth fwy trylwyr o lawer o'r newidiadau sydd yn yr arfaeth na'r rhan fwyaf o ysgolion, a'r farn felly oedd mai'r ysgolion hyn oedd yn y sefyllfa orau i rag-weld unrhyw effeithiau tebygol. Er hynny, rhaid ystyried felly fod man cychwyn yr ysgolion hyn ymhell ar y blaen i'r rhan fwyaf o ysgolion yn y system, ac y byddant o bosibl gryn dipyn ar y blaen o ran y broses o baratoi i weithredu'r trefniadau.
- 8.93 Hyd yn oed o fewn sampl ysgolion y Grŵp Cyngori ar Asesu, bydd rhai'n fwy parod na'i gilydd o ran addasu eu dulliau gweithredu i ddiwallu anghenion newydd y trefniadau asesu. Er enghraifft, yn ogystal â bod yn aelod o'r Grŵp Cyngori ar Asesu, mae un ysgol yn Ysgol Fraenaru ac un yn Ysgol Gwella Ansawdd⁶⁰. Maent wedi bod ynghlwm wrth y broses o ddatblygu'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu o'r cychwyn cyntaf. O'r herwydd, bydd yr ysgolion hyn wedi cael mwy o amser i ystyried a myfyrio ar y newidiadau yr hoffent eu cyflwyno yn eu hysgol yn sgil diwygio'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu, ac i ddechrau rhoi hynny ar waith. Efallai fod hyn yn esbonio pam nad oedd ystod y costau a nodwyd gan yr ysgolion yn gyson. Credwn y gallai hynny hefyd adlewyrchu'r effeithiau y bydd gwahanol ysgolion yn eu teimlo, yn dibynnu ar eu parodrwydd ar gyfer y newidiadau sy'n cael eu cyflwyno. Rhaid inni hefyd ganiatáu rhywfaint o hyblygrwydd i ysgolion a lleoliadau i ymateb i'r newidiadau arfaethedig mewn modd sy'n briodol i'w hanghenion a'u cyd-destun. Mae sybsidiaredd yn un o egwyddorion sylfaenol y cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd.
- 8.94 Oherwydd y cyfyngiadau hyn, nid ydym o'r farn ei bod yn briodol ceisio meintoli'r effeithiau ariannol a fydd yn gysylltiedig â'r trefniadau asesu newydd. O'r herwydd, nid yw'r costau'n hysbys. Yn yr adran ddilynol ceir asesiad ansoddol o effaith bosibl y trefniadau asesu newydd.

Asesu Effeithiau ar Ddarparwyr Addysg Heblaw yn yr Ysgol (EOTAS)

Y cefndir a'r rhesymeg

- 8.95 Mae dyletswyddau Unedau Cyfeirio Disgyblion (UCD) a'r rhai sy'n gyfrifol am Addysg Heblaw yn yr Ysgol (EOTAS) yn wahanol i'r rheini sy'n cael eu gosod ar ysgolion, ac felly roedd yn bwysig asesu'r effeithiau ar y sector hwn ar wahân.
- 8.96 Yn ystod mis Rhagfyr 2019 a mis Ionawr 2020 cynhaliwyd ymchwiliad ar raddfa fach yn y sector EOTAS i weld beth fyddai goblygiadau ymarferol y gofynion newydd i ddarparwyr EOTAS ac UCD. Gan fod dealltwriaeth o'r sector yn

⁶⁰ Penodwyd Ysgolion Gwella Ansawdd yn 2019 yn dilyn proses gwneud cais gan Ysgolion Arloesi

bwysig, comisiynwyd ymgynghorydd annibynnol a oedd â chefnidir ym maes darpariaeth EOTAS i wneud y gwaith.

Casglu a dadansoddi data

- 8.97 Dewiswyd chwe awdurdod lleol i gynrychioli ystod o wahanol feintiau, natur wledig, a chyfrwng iaith yr awdurdodau lleol (Cymraeg yn bennaf / Saesneg yn bennaf). Roedd yr awdurdodau a ddewiswyd wedi'u gwasgaru dros ardaloedd pob un o'r pedair ardal Consortiwm Addysg Rhanbarthol. Anfonodd Llywodraeth Cymru lythyrau esboniadol at Gyfarwyddwr Addysg/Prif Swyddog Addysg yr awdurdodau lleol hynny a ddewiswyd ar gyfer y prosiect yn gofyn iddynt gymryd rhan. Aeth yr ymgynghorydd ati wedyn i ffonio i drefnu cyfweiliadau.
- 8.98 Lluniodd Llywodraeth Cymru sgript i lywio'r trafodaethau ac i sicrhau cysondeb o ran yr wybodaeth yr oedd gofyn ei chasglu. Cynhaliwyd cyfweiliadau â chyfarwyddwr addysg pob awdurdod yn ogystal ag uwch swyddogion eraill mewn rhai achosion, naill ai wyneb yn wyneb neu dros y ffôn.
- 8.99 Er mwyn clywed safbwyntiau darparwyr EOTAS eu hunain, cynhaliwyd cyfweiliadau hefyd â swyddogion mewn pedair UCD, sef pob lleoliad UCD a oedd yn weithredol ar draws y chwe awdurdod lleol adeg cynnal y cyfweiliadau. Roedd tri o'r chwe awdurdod yn cynnig darpariaeth EOTAS yn bennaf drwy gyfrwng 'mewngymorth' gydag ysgolion prif ffrwd, h.y. cefnogi ysgolion i gadw dysgwyr a fyddai fel arall o bosibl wedi eu cyfeirio at UCD yn y sectorau prif ffrwd.
- 8.100 Cynhaliwyd cyfweiliadau hefyd â chynrychiolwyr Estyn, Cadeirydd gweithgor EOTAS Llywodraeth Cymru, a'r Cyfarwyddwr sy'n gyfrifol am gadeirio gweithgor CCAC ar gyfer UCD/EOTAS.
- 8.101 Gwnaed nodiadau ysgrifenedig yn ystod y cyfweiliadau. Cafodd y nodiadau hyn eu hastudio'n systematig a'u crynhoi er mwyn dod o hyd i'r prif themâu, ac ysgrifennwyd adroddiad cryno ar sail hynny.
- 8.102 Aeth staff Llywodraeth Cymru i un o gyfarfodydd CCAC i Reolwyr Unedau Cyfeirio Disgyblion ym mis Mawrth 2020 er mwyn rhannu canfyddiadau rhagarweiniol yr ymchwil. Roedd y rhai a oedd yn bresennol yn y cyfarfod yn cytuno â'r canfyddiadau, ar y cyfan. Fe'u gwahoddwyd i rannu eu barn ar unrhyw effeithiau neu dystiolaeth bosibl ychwanegol i'w hystyried ar gyfer yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol, os oeddent yn dymuno gwneud hynny.

Cyfyngiadau'r dull hwn

8.103 Ymchwiliad ar raddfa fach oedd hwn, yn cynnwys chwech yn unig o'r 22 o awdurdodau lleol. Fodd bynnag, dewiswyd awdurdodau a fyddai mor gynrychioladol â phosibl o'r gwahanol gyd-destunau y mae EOTAS yn cael ei darparu ynddynt. Roedd y rhai a holwyd yn hyddysg ynghylch y diwygiadau ac wedi paratoi'n dda at y cyfweiliadau, ac roedd cryn dipyn o gysondeb o ran yr effeithiau a nodwyd a'r amcangyfrifon o'r costau cysylltiedig.

Asesu Effeithiau'r Continwwm Cymraeg ar ysgolion cyfrwng Saesneg

Y cefndir a'r rhesymeg

8.104 Oherwydd eu dealltwriaeth o'r gweithgareddau a'r cynlluniau sydd eu hangen i wreiddio'r cwricwlwm newydd yn effeithiol, gofynnwyd i'r Ysgolion Gwella Ansawdd a oedd ynghlwm wrth ddatblygu Maes Dysgu a Phrofiad (MDPh) leithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu amcangyfrif effeithiau posibl y Gymraeg yn y cwricwlwm ar eu hysgolion ar gyfer pob blwyddyn ariannol o 2019-20 hyd at 2023-2024 ymlaen. Diben hyn oedd ceisio darogan ar sail y data a ddarparwyd gan yr Ysgolion Gwella Ansawdd yr effaith bosibl ar boblogaeth gyfan ysgolion Cymru.

8.105 Penderfynwyd peidio â chynnal cyfweiliadau ag ysgolion/unigolion y tu allan i grŵp Gwella Ansawdd Llywodraeth Cymru oherwydd na fyddai ganddynt, ar hyn o bryd, ddealltwriaeth ddigon trylwyr o ofynion fframwaith y cwricwlwm newydd a'i effaith bosibl.

8.106 Cysylltwyd â holl aelodau'r grŵp Gwella Ansawdd a oedd yn addysgu mewn ysgol cyfrwng Saesneg⁶¹. Mae Fframwaith y Cwricwlwm yn nodi y dylai dysgwyr gael cyfleoedd addas a digonol i ddefnyddio eu Cymraeg mewn cyd-destunau ystyrlon. Mewn ysgolion cyfrwng Saesneg bydd hyn yn golygu chwilio am gyfleoedd i ddefnyddio a chyflwyno'r Gymraeg y tu allan i'r gwersi Cymraeg pwrpasol. O'r herwydd, disgwylir y bydd yr effaith ar ysgolion cyfrwng Saesneg yn fwy nag ar ysgolion cyfrwng Cymraeg, lle'r Gymraeg yw prif iaith yr ysgol.

⁶¹ Roedd gan bob ysgol yr un rhan i'w chwarae wrth ddatblygu MDPh leithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu, ond defnyddiwyd gwybodaeth arbenigol am oedrannau/cyfnodau a phynciau penodol. Yn ogystal â MDPh leithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu, roedd pob aelod Gwella Ansawdd hefyd yn gyfrifol am elfennau trawsgwricwlaidd o'r Cwricwlwm i Gymru: llythrennedd, rhifedd a chymhwysedd digidol. Roedd aelodau'r grŵp eisoes wedi bod ynghlwm wrth ddatblygu'r MDPh fel cynrychiolwyr Ysgolion Arloesi a gwnaethant gais ffurfiol i fod yn aelodau o'r grŵp Gwella Ansawdd ym mis Ebrill 2019. Daw rhai o aelodau grŵp Gwella Ansawdd MDPh leithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu o Ysgolion Braenaru.

Casglu a dadansoddi data

- 8.107 Cysylltwyd â phob un o 13 aelod y grŵp gwella ansawdd sy'n addysgu mewn ysgolion cyfrwng Saesneg. Cafwyd ymateb gan naw ohonynt, o bum ysgol gynradd, dwy ysgol uwchradd a dwy ysgol arbennig.
- 8.108 Ymgynghorwyd hefyd ag arweinwyr y Gymraeg yn y consortia rhanbarthol ac Estyn.
- 8.109 Ac ystyried y pwysau o ran amser oedd ar y rhai a holwyd, penderfynwyd cynnal y cyfweiliadau dros y ffôn, yn hytrach na threfnu cyfarfodydd wyneb yn wyneb neu ofyn am ymatebion ysgrifenedig. Cynigiwyd iddynt ddarparu ymateb ysgrifenedig pe byddai'n well ganddynt wneud hynny, a manteisiodd un ar y cyfle.
- 8.110 Cynhaliwyd cyfweiliadau dros y ffôn ym mis Ionawr a Chwefror 2020.
- 8.111 Roedd sgript wedi'i pharatoi ar gyfer y cyfweiliadau a chynhaliwyd dadansoddiad thematig o'r data, ynghyd â'r un ymateb ysgrifenedig a ddaeth i law. Daeth sawl thema gyffredin i'r amlwg yn sgil hynny.

Cyfyngiadau'r dull hwn

- 8.112 Mae'r dadansoddiad yn seiliedig ar sampl fach iawn o naw Ysgol Gwella Ansawdd, a thrafodaethau ag Estyn ac arweinwyr y Gymraeg yn y consortia, ac o'r herwydd nid yw'n hapsampl nac yn gynrychioladol. Yn ogystal, roedd y rhan fwyaf o'r rhai a holwyd yn dod o ysgolion cynradd ac felly nid oedd ysgolion arbennig nac ysgolion uwchradd wedi'u cynrychioli'n ddigonol yn y dadansoddiad. O'r herwydd, ni ellir ond ystyried unrhyw amcangyfrifon neu gasgliadau sy'n deillio o hyn fel rhai dangosol.
- 8.113 Mae'r Ysgolion Gwella Ansawdd wedi bod ynghlwm wrth ddatblygu MDPH leithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu, a'r farn felly oedd bod yr ysgolion hyn mewn sefyllfa dda i nodi'r effeithiau posibl. Er hynny, oherwydd eu bod ynghlwm wrth y gwaith, gellid dadlau eu bod ar y blaen o ran meddwl a chynllunio ar gyfer gweithredu fframwaith y cwricwlwm newydd o gymharu ag ysgolion nad ydynt yn Ysgolion Gwella Ansawdd, ac y bydd hynny i'w weld yn yr amcangyfrifon a ddarparwyd.

Costau Suddedig

- 8.114 Mae nifer o gostau sy'n gysylltiedig â diwygio'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu yr aed iddynt eisoes neu y disgwylir yr eir iddynt cyn i'r Bil gael Cydsyniad

Brenhinol. Costau suddedig yw'r rhain. Er bod y costau hyn ar wahân i'r arfarniad sy'n edrych tuag at y dyfodol sy'n destun yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwn (ac nad yw wedi'i gynnwys yng nghost y Bil felly), maent yn cael eu nodi yma er tryloywder. Mae'r dull hwn o drin costau suddedig yn cydfynd â chanllawiau Llyfr Gwyrdd Trysorlys EM.

Llywodraeth Cymru

8.115 Aeth Llywodraeth Cymru i'r costau suddedig canlynol rhwng 2015-16 a 2019-20:

Tabl 2: Costau suddedig Llywodraeth Cymru rhwng 2015-16 a 2019-20

Cyllideb	Prif weithgareddau	2015-16 £'000	2016-17 £'000	2017-18 £'000	2018-19 £'000	2019-20 £'000
Darparu Addysg yng Nghymru	- Cynghorwyr/second eion proffesiynol - Costau staff Llywodraeth Cymru rhaglenni			854	1,288	1,527
Dysgu proffesiynol gan gynnwys arloeswyr dysgu proffesiynol	- Cyllid i arloeswyr dysgu proffesiynol - Cyllid i Gonsortia - Ysgolion fel Sefydliadau Dysgu	938	5,512	4,765	4,607	5,560
Prosiect diwygio'r cwricwlwm	- Costau cynghorwyr - Digwyddiadau/gweit hdai - Cynllunio'r cwricwlwm - Arloeswyr cwricwlwm a digidol	1,264	4,743	4,065	726	720
Ysgolion Arloesi'r Cwricwlwm/ Gwella Ansawdd/Braenaru	Arloeswyr Cwricwlwm a Digidol – arian grant addysg consortia rhanbarthol i ysgolion gwella ansawdd a braenaru				4,285	3,150

Dysgu proffesiynol	Cyllid i ALLau a chonsortia i gefnogi dysgu proffesiynol				9,000	15,000
Cyfanswm		2,202	10,255	9,684	19,906	25,956

8.116 Mae'r costau hyn yn seilliedig ar y llinellau hynny yn y gyllideb y nodwyd eu bod yn cefnogi'r cwricwlwm newydd yn gyfan gwbl ers 2015-16. Fodd bynnag, am fod Llywodraeth Cymru wedi bod yn rhoi'r pwyslais ar symud y system addysg gyfan tuag at gyflwyno addysgu a dysgu sy'n cyd-fynd â'r argymhellion a nodir yn Dyfodol Llwyddiannus ers 2015, bydd cyllidebau eraill nas cynhwyswyd yn y dadansoddiad hwn, megis y rhai sy'n gysylltiedig ag arweinyddiaeth a hyfforddi athrawon, codi safonau ysgolion, rhaglen Dysgu Creadigol drwy'r Celfyddydau, asesu dysgwyr a chymorth y blynyddoedd cynnar a lefel sylfaen, er nad ydynt yn ymwneud yn benodol â'r cwricwlwm newydd, hefyd wedi cyfrannu'n sylweddol at y diwygiadau.

8.117 At hynny, mae'r cyllid canlynol wedi'i ddyrannu ar gyfer 2020-21 a disgwylir i'r arian gael ei wario cyn i'r Bil gael Cydsyniad Brenhinol.

Tabl 3: Costau suddedig Llywodraeth Cymru yn 2020-21

	2020-21 ¹ £'000
Darparu Addysg yng Nghymru	1,960
Dysgu proffesiynol gan gynnwys Arloeswyr dysgu proffesiynol ²	15,144 ³
Arloeswr Cwricwlwm – Ysgolion Gwella Ansawdd/Braenaru	3,150
Prosiect diwygio'r cwricwlwm	840
Cyfanswm	21,094

- Nodiadau:
1. Mae'r ffigurau yn adlewyrchu dyraniadau diwygiedig yn dilyn pandemig Covid-19.
 2. Mae'n cynnwys £7 miliwn ar gyfer Dysgu Proffesiynol a ddangosir ar wahân yn nhabl 2.
 3. Mae'r ffigur hwn hefyd yn cynnwys £ 1.771m ar gyfer Dylunio a Datblygu Cwricwlwm a gwmpesir o dan dabl cyllido consortia 6 isod, gan fod cyllid ar gyfer hyn yn cael ei dalu o gyllideb Dysgu Proffesiynol.

Rhanddeiliaid

Estyn

8.118 Prif rôl Estyn yw arolygu ansawdd a safonau addysg a hyfforddiant yng Nghymru, wrth ddefnyddio'r dystiolaeth a gesglir ganddo i feithrin gallu i gyflwyno addysg a hyfforddiant. Felly, un o ofynion hanfodol ei rôl yw addasu i newidiadau yn y system addysg er mwyn sicrhau bod ei weithgarwch arolygu a chylch gwaith yn addas i'r diben.

8.119 Mae Estyn wedi buddsoddi, ac mae'n disgwyl buddsoddi, yn y gwaith o ddatblygu'r cwricwlwm newydd a pharatoi ar ei gyfer (sydd wedi'i alluogi gan y darpariaethau yn y Bil) rhwng Gwanwyn 2015 a Gwanwyn 2021 h.y. nes i'r Senedd gymeradwyo'r Bil. Mae'r costau hyn wedi'u talu o gyllideb graidd Estyn. Daeth Rheoliadau Addysg (Diwygiadau ynglŷn â'r Ysbeidiau rhwng Arolygiadau Addysg a Hyfforddiant) (Cymru) 2016 i rym ym mis Medi 2016. Diwygiwyd y Rheoliadau hyn o gylch o chwech i saith mlynedd er mwyn darparu ar gyfer rhyddhau nifer o staff Arolygiaeth Ei Mawrhydi er mwyn helpu i ddatblygu'r cwricwlwm newydd. Mae hyn wedi galluogi Estyn i gyllido ei gyfranogiad yn y gwaith o ddiwygio'r cwricwlwm o'i gyllideb graidd ei hun.

8.120 Mae Estyn hefyd wedi cael grantiau ychwanegol er mwyn helpu i ddatblygu'r diwygiadau Gwerthuso a Gwella a gweithredu ar yr argymhellion o [Arolygiaeth Dysgu](#) (£251,000 yn 2018-19 ar gyfer gwaith i ddatblygu'r Adnodd Gwerthuso a Gwella Cenedlaethol a £711,800 yn 2019-20 i barhau â'r gwaith hwnnw a threalu ymweliadau ymgysylltu gan arolygwyr. Mae'r cyllid hwn ar gyfer dibenion penodol ac, er ei fod yn cyfrannu at y gwaith o ddiwygio'r cwricwlwm yn yr ystyr ehangach (er enghraifft, bwriadwyd i'r ymweliadau ymgysylltu gan arolygwyr, pan gawsant eu cyflwyno, asesu lle roedd ysgolion arni o ran eu taith diwygio'r cwricwlwm a bydd yr Adnodd Gwerthuso a Gwella Cenedlaethol yn helpu ysgolion i hunanwerthuso ac mae'n ymdrin ag amrywiaeth o themâu, gan gynnwys y cwricwlwm.) Nid yw'r costau hyn yn deillio'n uniongyrchol o'r Bil ond maent yn helpu i'w weithredu.

Tabl 4: Costau suddedig a chostau trosglwyddo Estyn

Blwyddyn Ariannol	£'000	Disgrifiad a Rhesymeg
2015-16	342	Arolygwyr Ei Mawrhydi (AEM), Cyfarwyddwyr Cynorthwyol, Cyfarwyddwyr Strategol a Phrif Arolygwr Ei Mawrhydi yn gweithio gyda Llywodraeth Cymru a'r consortia rhanbarthol i fynd i gyfarfodydd strategol, llywio a gweithredol. AEM yn cefnogi pob gweithdy MDPH.

		AEM yn rhoi cyngor cyffredinol ac yn gwneud darnau penodol o waith er mwyn cefnogi rhai MDPheu. Darparu hyfforddiant a gwybodaeth yn ystod wythnosau dysgu proffesiynol er mwyn diweddarau gwybodaeth, dealltwriaeth a sgiliau AEM.
2016-17	678	AEM, Cyfarwyddwyr Cynorthwyol, Cyfarwyddwyr Strategol a Phrif Arolygwr Ei Mawrhydi yn gweithio gyda Llywodraeth Cymru a'r consortia rhanbarthol i fynd i gyfarfodydd strategol, llywio a gweithredol. AEM yn cefnogi pob gweithdy MDPheu. AEM yn rhoi cyngor cyffredinol ac yn gwneud darnau penodol o waith er mwyn cefnogi rhai MDPheu. Darparu hyfforddiant a gwybodaeth yn ystod wythnosau dysgu proffesiynol er mwyn diweddarau gwybodaeth, dealltwriaeth a sgiliau AEM O fis Medi 2016, newid y rheoliadau arolygu er mwyn ein galluogi i wneud y gwaith hwn.
2017-18	616	AEM, Cyfarwyddwyr Cynorthwyol, Cyfarwyddwyr Strategol a Phrif Arolygwr Ei Mawrhydi yn gweithio gyda Llywodraeth Cymru a'r consortia rhanbarthol i fynd i gyfarfodydd strategol, llywio a gweithredol. AEM yn cefnogi pob gweithdy MDPheu. AEM yn rhoi cyngor cyffredinol ac yn gwneud darnau penodol o waith er mwyn cefnogi rhai MDPheu.

	20	Darparu hyfforddiant a gwybodaeth yn ystod wythnosau dysgu proffesiynol er mwyn diweddarau gwybodaeth, dealltwriaeth a sgiliau AEM Costau sy'n gysylltiedig ag adolygiad yr Arolygiaeth Dysgu o Estyn gan Graham Donaldson.
2018-19	701	AEM, Cyfarwyddwyr Cynorthwyol, Cyfarwyddwyr Strategol a Phrif Arolygwr Ei Mawrhydi yn gweithio gyda Llywodraeth Cymru a'r consortia rhanbarthol i fynd i gyfarfodydd strategol, llywio a gweithredol. AEM yn cefnogi pob gweithdy MDPH. AEM yn rhoi cyngor cyffredinol ac yn gwneud darnau penodol waith er mwyn cefnogi rhai MDPHau. Darparu hyfforddiant a gwybodaeth yn ystod wythnosau dysgu proffesiynol er mwyn diweddarau gwybodaeth, dealltwriaeth a sgiliau AEM
2019-20	665	AEM, Cyfarwyddwyr Cynorthwyol, Cyfarwyddwyr Strategol a Phrif Arolygwr Ei Mawrhydi yn gweithio gyda Llywodraeth Cymru a'r consortia rhanbarthol i fynd i gyfarfodydd strategol, llywio a gweithredol. AEM yn cefnogi pob gweithdy MDPH. AEM yn rhoi cyngor cyffredinol ac yn gwneud darnau penodol waith er mwyn cefnogi rhai MDPHau. Darparu hyfforddiant a gwybodaeth yn ystod wythnosau dysgu proffesiynol er mwyn

	6	diweddaru gwybodaeth, dealltwriaeth a sgiliau AEM Y costau sy'n gysylltiedig â sefydlu a threialu ymweliadau ymgysylltu – 2.5 tymor – diwedd haf 19, hydref 19 a gwanwyn 20. Cost prynu trwyddedau a hyfforddiant ar NVivo (sef adnodd dadansoddi meddalwedd) er mwyn dadansoddi canlyniadau ymweliadau ymgysylltu
2020-21	373	AEM, Cyfarwyddwyr Cynorthwyol, Cyfarwyddwyr Strategol a Phrif Arolygwr Ei Mawrhydi yn gweithio gyda Llywodraeth Cymru a'r consortia rhanbarthol i fynd i gyfarfodydd strategol, llywio a gweithredol. AEM yn cefnogi pob gweithdy MDPH/cyfarfod rhwydweithio. Mwy o hyfforddiant a diweddariadau yn ystod wythnosau dysgu proffesiynol, i gynnwys wythnos ychwanegol lawn ym mis Mehefin 20 er mwyn diweddaru gwybodaeth, dealltwriaeth a sgiliau AEM.
	5	Cynllunio ymweliadau ymgysylltu peilot – 1 tymor – haf 20 – ni chynhelir y rhain bellach oherwydd cyfyngiadau sy'n gysylltiedig â Covid-19.
	938	Cyflwyno ymweliadau ymgysylltu – 2 dymor – hydref 20 a gwanwyn 21, y darperir adnoddau ar eu cyfer yn bennaf drwy atal arolygiadau dros dro yn rhannol.
	5	Cynllunio a llunio pecynnau i Arolygwyr a Reoleiddir yn ystod blwyddyn drawsnewid academiaidd 2020/2021. Costau dadansoddi canlyniadau'r ymweliadau ymgysylltu peilot a sefydlu systemau i gefnogi'r

	46	gwaith hwn, sy'n gysylltiedig â chostau adnodd meddalwedd gyfrifiadurol ar gyfer dadansoddi.
	8	Costau parhaus sy'n gysylltiedig â'r adnodd dadansoddi.
	5	Diweddarau adran y cwricwlwm o'r fframwaith arolygu.
Cyfanswm	4,408	

Cymwysterau Cymru

8.121 Mae Cymwysterau Cymru wedi cefnogi'r gwaith o ddiwygio'r cwricwlwm (gan gynnwys arsylwi ar grwpiau MDPH) ers 2017/18 a hyd yma mae wedi talu costau staff. Dangosir hyn isod fel costau suddedig.

Costau suddedig

8.122 Mae gwariant 2015-16 a gwariant 2016-17 yn gysylltiedig â'r cylch diwygio cymwysterau cyffredinol diwethaf ac nid ydynt i'w priodoli i brosiect diwygio'r cwricwlwm presennol. Maent wedi'u hychwanegu er gwybodaeth.

8.123 2017-2018 Dyma'r adeg y dechreuodd Cymwysterau Cymru gyfrannu at y gwaith o ddiwygio'r cwricwlwm. Ar y cam hwn (sef cam 1) roedd y rhan fwyaf o'r gost yn gysylltiedig ag amser Uwch-reolwyr yn Cymwysterau Cymru.

8.124 2018-2019 – Yn ystod y flwyddyn hon, cymerodd staff Cymwysterau Cymru ran yn y gwaith ar MDPHau (cam 1), felly mae elfennau o'u costau wedi'u cydnabod.

Tabl 5: Costau suddedig Cymwysterau Cymru

Maes	Gwariant 2015-16	Gwariant 2016-17	Gwariant 2017-18	Gwariant 2018-19	Gwariant 2019-20	Cyllideb 2020-21	Costau ac Adnoddau Ebr 15– Maw 21
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
-	-	-	-	-	-		
Cyflog	387	775	50	150	196	574	2,132
Grantia u	150	200			0	0	350
Rhaglen	100	103			329	116	648
Costau Rhedeg				10	4	5	19
Cynllun Wrth Gefn					0	0	0
Cyfans wm	637	1,078	50	160	529	695	3,149

8.125 2019-2020 – Yn ystod y flwyddyn hon dechreuodd gweithgarwch prosiect Cymwysterau Cymru. Penodwyd staff i rolau diwygio'r cwricwlwm, ymgwymerwyd ag ymchwil a gweithgarwch ymgysylltu a chynhaliwyd yr ymgynghoriad cyntaf.

Gyrfa Cymru

8.126 Caiff Gyrfaedd a Phrofiadau Cysylltiedig â Gwaith eu hymgorffori yn y Meysydd Dysgu a Phrofiad newydd. Caiff canllawiau eu datblygu i ysgolion mewn partneriaeth â Gyrfa Cymru. Caiff cefnogi'r trefniadau newydd ei gynnwys fel blaenoriaeth yn llythyr cylch gwaith Llywodraeth Cymru i Gyrfa Cymru, i'w gyflawni dan ddefnyddio cyllid presennol a rhagamcanol.

8.127 Ar ran costau suddedig (2015 – 2021), pennodd Gyrfa Cymru secondai i weithio gyda Llywodraeth Cymru i lywio'r cwricwlwm newydd, er mwyn sicrhau bod y ddeddfwriaeth newydd yn ategu'r polisi y cytunwyd arno a datblygu'r canllawiau sydd eu hangen. Ariannwyd y rôl hon gan Gyrfa Cymru rhwng mis Medi 2018 a mis Medi 2020 am gyfanswm cost o £86,088.

Consortia Rhanbarthol

8.128 Cydnabuwyd bod cryn dipyn o waith wedi'i wneud ar ddiwygio'r Cwricwlwm ac mae Llywodraeth Cymru wedi ariannu'r Consortia Rhanbarthol fel a ganlyn er mwyn cefnogi'r gwaith o ddiwygio'r cwricwlwm:

Tabl 6: Cyllid Llywodraeth Cymru i'r Consortia Rhanbarthol rhwng 2016-17 a 2020-21

Gwariant ar eitem	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cynllunio a Datblygu (Cyllid Consortia)		2,225	2,225	2,225	2,225	1,771
Meithrin Gallu		1,200	1,200	580	580	-
Datblygu Ysgolion fel Sefydliadau Dysgu		500	500	500	500	500
Cyfanswm:		3,925	2,725	3,305	3,305	2,271

8.129 Fel ganlyniad i'r buddsoddiad, mae'r Consortia Rhanbarthol wedi addasu eu gweithgareddau a'u strwythurau er mwyn helpu i ddiwygio'r cwricwlwm. Mae pob un wedi mabwysiadu dull gweithredu gwahanol, sy'n adlewyrchu'r blaenoriaethau a'r ffyrdd o weithio ym mhob un o'r rhanbarthau. Mae rhai enghreifftiau o gamau sydd wedi'u cymryd yn cynnwys:

- Ailbennu rôl y Cynghorydd Herio er mwyn helpu'r ysgolion i gynllunio, mabwysiadu a gweithredu'r cwricwlwm newydd;
- Sicrhau bod gan bob un o'r Meysydd Dysgu a Phrofiad hyn arweinydd dynodedig;
- Cymerodd cynrychiolwyr o'r Consortia Rhanbarthol ran uniongyrchol yn y gwaith o ddatblygu canllawiau'r cwricwlwm;
- Mae Consortia Rhanbarthol yn rhan o'r Grŵp Cyngori ar Asesu ac maent wedi helpu i ddatblygu cynnwys y canllawiau asesu;
- Sefydlu rhwydweithiau ysgolion sy'n cyd-fynd â threfniadau'r cwricwlwm newydd;
- Cynnal y craidd lleiaf posibl o staff canolog a sefydlu clwstwr o Benaethiaid i weithio gydag ysgolion, gan ei gwneud yn bosibl i gyllid gael ei fuddsoddi mewn ysgolion.

- Mae'r Consortia Rhanbarthol wedi datblygu gweithgor trawsranbarthol sy'n canolbwyntio'n benodol ar ddiwygio'r cwricwlwm a diwygiadau ehanghach. Mae hyn wedi galluogi cydweithredu effeithiol er mwyn datblygu cynnig teg i bob ysgol.

8.130 Cydnabyddir bod rôl y Cynghorydd Herio o fewn y Consortia Rhanbarthol wedi'i sefydlu yn wreiddiol er mwyn helpu ysgolion i wella. Dros amser, mae'r rôl wedi datblygu mewn ymateb i ddiwygiadau ac anghenion penodol pob rhanbarth.

8.131 Mae'r Consortia Rhanbarthol wedi cael cyllid ychwanegol i roi sylw i gapasiti o 2016-17 i 2019-20 (gweler Tabl 6). O ganlyniad i'r buddsoddiad hyd yma, mae'r Consortia Rhanbarthol eisoes wedi addasu eu gweithgareddau a'u strwythurau i gefnogi'r broses o ddiwygio'r cwricwlwm. Mae pob un wedi mabwysiadu dull unigryw, sy'n adlewyrchu blaenoriaethau a dulliau gwaith pob rhanbarth. Ni ragwelir, felly, y bydd unrhyw gostau pellach iddynt o ganlyniad i'r Bil. Fodd bynnag, caiff hyn ei adolygu'n rheolaidd. Mae'r Consortia Rhanbarthol wedi chwarae rôl hanfodol wrth helpu ysgolion yng Nghymru gyda'r cwricwlwm newydd a byddant yn parhau i wneud hynny.

Academi Genedlaethol ar gyfer Arweinyddiaeth Addysgol

8.132 Sefydlwyd yr Academi Genedlaethol ar gyfer Arweinyddiaeth Addysgol (yr Academi) yn 2018 mewn ymateb i adroddiad y Sefydliad ar gyfer Cydweithrediad a Datblygiad Economaidd (OECD) ac adroddiad blynyddol olynol gan Estyn a bwysleisiodd fod angen mwy o ffocws strategol ar arweinyddiaeth ym mhob rhan o'r system addysg. Noddir yr Academi gan Lywodraeth Cymru. Rheolir ei gweithrediadau gan ei herthyglau cymdeithasu (fel Cwmni Cyfyngedig drwy Warant), y Cytundeb Rheoli rhwng yr Academi a Llywodraeth Cymru a llythyr cylch gwaith tymor Llywodraeth Cymru.

8.133 Bydd yr Academi yn helpu i gyflwyno'r cwricwlwm newydd drwy alluogi arweinwyr addysgol yng Nghymru ar lefel strategol i ymateb. Bydd galluogi arweinwyr i weithredu'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd yn weithgarwch busnes fel arfer i'r Academi. Nid oes unrhyw gostau cyfle. Mae'r Academi yn cael cyllid o £1m y flwyddyn ariannol. Fe'i dangosir yn llinell sylfaen cyllideb Llywodraeth Cymru. Fodd bynnag, ar gyfer 2020-21, ac o ystyried COVID, cytunodd yr Academi y byddai'n lleihau ei grant craidd £0.5m am na fyddai'n gallu parhau i gyflawni yn yr un ffordd ond y byddai angen iddi ailganolbwyntio gweithgareddau yng ngoleuni'r pandemig er mwyn gwneud y canlynol:

- a. Cefnogi cynllun Dal ati i Ddysgu yng Nghymru Llywodraeth Cymru fel 'sefydliad sy'n cyfranogi' a enwir a sicrhau y caiff llais ymarfer ei glywed drwy'r Aelodau Cyswllt a'r Rhanddeiliaid wrth ddatblygu hyn a chan ganolbwyntio'n benodol ar lesiant arweinwyr ysgolion.

- b. Addasu'r ffrydiau gwaith presennol er mwyn cynnal swyddogaeth strategol yr Academi er gyda llawer llai o adnoddau am gyfnod cyfyngedig.

8.134 Darparwyd swm ychwanegol o £400k yn 2019-20 gyda swm pellach o £400k yn 2020-21 er mwyn helpu i recriwtio, datblygu a chadw'r Aelodau Cyswllt. Ni ddylai fod unrhyw gostau ychwanegol ar ben y rhai y mae'r Academi eisoes yn cael ei chyllido ar eu cyfer ac mae'r rhain wedi'u cynnwys yn yr adran ar gostau gweinyddol.

8.135 Bydd yr Academi yn parhau i weithio gyda'r Aelodau Cyswllt i'r graddau y bo'n ymarferol, gyda'r defnydd mwyaf posibl yn cael ei wneud o dechnoleg ddigidol er mwyn cefnogi hyn.

8.136 Felly, cyfanswm y grant diwygiedig i'r Academi ar gyfer 2020-21 fydd £0.9m.

8.137 Byddwn yn rhoi gwybodaeth ychwanegol i'r Senedd yn ystod proses graffu Cam un am gostau suddedig sefydliadau eraill megis Gwasanaeth Addysg yr Eglwys Gatholig, yr Eglwys yng Nghymru, darparwyr Addysg Gychwynnol Athrawon a Chymdeithas Cyngorau Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol Cymru (CCYSAGauC) cyn ymgorffori'r wybodaeth mewn Asesiad Effaith Rheoleiddiol diwygiedig ar ddiwedd Cam Dau.

Lleoliadau a gynhelir

8.138 Credwn y bydd unrhyw gostau suddedig yr aed iddynt gan ysgolion a gynhelir a lleoliadau eraill a gynhelir wedi cael eu cyllido gan Lywodraeth Cymru o'r cyllidebau uchod ac, felly, nid ydynt wedi'u nodi ar wahân er mwyn osgoi cyfrif dwbl.

Addysg Heblaw yn yr Ysgol/Unedau Cyfeirio Disgyblion

8.139 Roedd yr awdurdodau lleol a'r lleoliadau yr ymwelwyd â hwy yn gefnogol iawn o'r diwygiadau ac roedd ganddynt ddealltwriaeth dda o'r newidiadau yr oedd angen eu gwneud. Roedd y gweithgareddau cyfredol a'r rhai arfaethedig ar draws yr awdurdodau a'u lleoliadau yn cynnwys:

- Cyfarfodydd a digwygiadau i ystyried gofynion y cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd a'r amserlen ar gyfer newid
- Adolygu'r dogfennau ar y pedwar diben a'r Meysydd Dysgu a Phrofiad
- Rhannu gwybodaeth rhwng cydweithwyr a rhwydweithiau
- O leiaf adolygu neu, mewn rhai achosion, ailstrwythuro eu darpariaeth addysg heblaw yn yr ysgol/unedau cyfeirio disgyblion yn barod ar gyfer y cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd.

8.140 Amcangyfrifir bod y costau suddedig ar gyfer y gweithgareddau hyn rhwng £120,000 a £140,000 ar gyfer pob awdurdod lleol bob blwyddyn yn 2019-20 ac yn 2020-21.

8.141 Mae'r costau hyn ar raddfa'r sector cyfan yng Nghymru fel a ganlyn:

Tabl 7: Costau suddedig i'r sector addysg heblaw yn yr ysgol yng Nghymru

	2019-20	2020-21
	£'000	£'000
Amcangyfrif uchaf	£3,080	£3,080
Amcangyfrif canolog	£2,860	£2,860
Amcangyfrif isaf	2,640	£2,640

Opsiwn un: gwneud dim busnes fel arfer, cadw'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu presennol

Manteision

8.142 Roedd Dyfodol Llwyddiannus yn gwneud cyfres o argymhellion cysylltiedig i Lywodraeth Cymru ynghylch sut y dylai addysg weithio yng Nghymru. Derbyniodd Llywodraeth Cymru yr holl argymhellion, ac ers hynny mae wedi bod yn gweithio i greu system addysg sy'n gydnaws â'r argymhellion a nodir yn "Cenhadaeth ein Cenedl".

8.143 Fel ganlyniad, prin yw'r buddion ychwanegol yr ydym ni wedi eu nodi mewn cysylltiad â chadw'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu presennol.

8.144 Un budd yr ydym wedi ei nodi yw bod y partneriaid cyflenwi a'r rhanddeiliaid yn gyfarwydd â'r cwricwlwm presennol ac o ganlyniad ni fyddai'r baich ychwanegol yn fawr o ran amser ac adnoddau pe bai'r sefyllfa fel y mae yn parhau.

8.145 Ni nodwyd unrhyw fuddion eraill.

Costau

8.146 Mae'n anodd cyflwyno senario 'busnes fel arfer' gwirioneddol am fod gwaith ar ddatblygu a gweithredu'r cwricwlwm newydd wedi bod yn mynd rhagddo ers 2015 ac am fod gweithgareddau diwygio'r cwricwlwm wedi plethu â busnes fel arfer i ryw raddau. Serch hynny, rydym wedi ceisio nodi costau busnes fel arfer yr eir iddynt gan Lywodraeth Cymru drwy ddileu'r costau hynny y mae'n amlwg eu bod yn gysylltiedig â diwygio'r cwricwlwm o gyllideb addysg fwyaf diweddar ysgolion. Ar y sail hon, mae cost busnes fel arfer i Lywodraeth Cymru yn 2020-21 wedi'i chyllidebu ar £334.237m. Tybir y bydd y gost hon yn parhau'n gyson drwy gydol y cyfnod arfarnu.

8.147 Dengys y set ddiweddaraf o ffurflenni gwariant awdurdodau lleol fod cyfanswm y gwariant net ar addysg yng Nghymru yn 2018-19 tua £2.7 biliwn. Dylid nodi na fu'n bosibl gwahanu gweithgareddau diwygio'r cwricwlwm oddi wrth fusnes fel arfer yn y data hyn. Ac nid yw'n bosibl rhannu data ysgolion uwchradd er mwyn hepgor gwariant sy'n gysylltiedig â phobl ifanc 17-18 oed ychwaith. Yn olaf, gall rhywfaint o'r gwariant gynnwys cyllid a ddarparwyd gan y consortia rhanbarthol neu drwy grantiau a roddwyd gan Lywodraeth Cymru. Felly, gallai fod elfen o gyfrif dwbl pe bai ffigurau gwariant Llywodraeth Cymru ac awdurdodau lleol yn cael eu cyfuno. Serch hynny, hwn yw'r amcangyfrif gorau o wariant tebygol awdurdodau lleol ar addysg yn y dyfodol o dan y senario busnes fel arfer.

Opsiwn dau: diwygio'r cwricwlwm

Manteision

Cyflwyniad

8.148 Y diwygiadau i'r cwricwlwm yw'r ffordd y byddwn yn cyflawni'r uchelgeisiau a nodir yn "Cenhadaeth Ein Cenedl".

8.149 Mae'r diwygiadau yn seiliedig ar argymhellion *Dyfodol Llwyddiannus* a luniwyd drwy raglen helaeth o gasglu a dadansoddi tystiolaeth ac maent yn cynnwys tystiolaeth a gafwyd drwy gais am dystiolaeth; adolygiad desg o dystiolaeth a fodolai eisoes; ymchwil gydag amrywiaeth eang o randdeiliaid sy'n gyfranogwyr ym mhob rhan o'r system; a gwaith dilynol i brofi a mireinio cynigion newydd.

8.150 Roedd yr argymhellion a nodwyd yn *Dyfodol Llwyddiannus* yn cynnig newidiadau sylweddol i'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu. Roedd Llywodraeth Cymru yn derbyn holl argymhellion yr adroddiad.

8.151 Mae *Dyfodol Llwyddiannus* yn nodi problemau'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu presennol yng Nghymru, gan gynnwys:

- nid yw lefelau cyrhaeddiad mor uchel ag y dylent fod (yn ôl tystiolaeth gyan PISA ac Estyn)
- adolygiad gan yr OECD yn 2014⁶² a ddaeth i'r casgliad nad yw'r trefniadau asesu a gwerthuso presennol yn foddhaol o ran gwella perfformiad ymhlith cyfran uchel o bobl ifanc Cymru
- diffyg dilyniant mewn addysg ac wrth symud o un cyfnod i'r nesaf llall
- profiad addysgol gwael ar gyfer pobl ifanc yn ystod Cyfnod Allweddol 3
- nid yw cwricwlwm a luniwyd yn 1988 yn adlewyrchu'r byd y mae pobl ifanc yn byw ynddi nawr, a goblygiadau byd sy'n newid o ran yr hyn y mae angen i bobl ifanc ei ddysgu, a sut i wneud hynny.

8.152 Yn 2013 cynhaliodd SCYA ac Arad Research asesiad cyflym o'r dystiolaeth ynghylch y cwricwlwm a'r trefniadau asesu mewn pum gwlad y mae gan eu myfyrwyr lefel uchel o gyrhaeddiad mewn arolygon rhyngwladol⁶³. Y canfyddiad oedd bod pob un o'r pum gwlad:

- Yn mynd i'r afael â'r un meysydd craidd sef llythrennedd, mathemateg a gwyddoniaeth
- Yn cynnwys elfennau o'r celfyddydau, y Dyniaethau (neu astudiaethau cymdeithasol), technoleg ac addysg gorfforol
- Yn mynd i'r afael â sgiliau a chymwyseddau allweddol, gan gynnwys meddwl yn feirniadol, meddwl yn greadigol a datrys problemau
- Yn darparu llythrennedd digidol ar draws y cwricwlwm yn hytrach na fel pwnc ar wahân
- Yn gosod dysgu trawsgwricwlaidd/rhyngddisgyblaethol yng nghyd-destunau bywyd go iawn ac yn ymgorffori themâu cyffredinol
- Yn caniatáu cryn dipyn o berchenogaeth ar gynnwys penodol gan ysgolion/athrawon
- Canolbwyntio ar sgiliau a chymwyseddau sylfaenol mewn strategaethau cenedlaethol gan amlinellu'r sail resymegol
- Yn parhau i edrych tuag allan ac yn cynnal adolygiadau rheolaidd, gan ymgynghori ag amryw o randdeiliaid.

8.153 Mae'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd wedi'u datblygu er mwyn paratoi pobl ifanc ar gyfer byd sy'n newid yn gyflym, sy'n dod yn fwyfwy cystadleuol, sy'n gysylltiedig yn fyd-eang ac sy'n ddatblygedig o ran technoleg.

⁶² OECD, (2014). [*Improving schools in Wales : An OECD Perspective*](#). Paris: OECD

⁶³ NEFER and Arad Research (2013) [*A Rapid evidence assessment on the impact of curriculum and assessment arrangements within high performing countries*](#). Caerdydd: Llywodraeth Cymru

- 8.154 Mae adroddiad yr OECD *The Future of Education and Skills 2030*⁶⁴ a gyhoeddwyd yn 2018 yn cydnabod “[to] navigate through such uncertainty, students will need to develop curiosity, imagination, resilience and self-regulation; they will need to respect and appreciate the ideas, perspectives and values of others; and they will need to cope with failure and rejection, and to move forward in the face of adversity. Their motivation will be more than getting a good job and a high income; they will also need to care about the well-being of their friends and families, their communities and the planet” (t. 3).
- 8.155 Nod y cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd yw galluogi ysgolion a lleoliadau i gynllunio cwricwlwm a threfniadau asesu sy'n briodol i'w plant a dysgwyr a'u cyd-destun, o fewn fframwaith cenedlaethol. Dylent alluogi pobl ifanc i gyrraedd safonau llythrennedd a rhifedd uwch, dod yn fwy cymwys yn ddigidol ac yn ddwyieithog, a datblygu'n feddylwyr mentrus, creadigol a beirniadol. Mae'r trefniadau newydd yn seiliedig ar degwch a rhagoriaeth a bwriedir iddynt feithrin dinasyddion hyderus, galluog a gofalgarg.
- 8.156 Canfu'r OECD (2014)⁶⁵ “international evidence on how to support disadvantaged schools and their students points to the requirement of having a coherent and balanced curriculum that provides the basis for each student to learn to high standards” (p. 47). Mewn ymateb i hyn, diben asesu o fewn Cwricwlwm Cymru yw helpu pob dysgwr unigol i symud ymlaen ar hyd y continwwm dysgu ar gyflymder priodol, gan sicrhau ei fod yn cael ei gefnogi a'i herio yn unol â hynny. Ni fydd asesu yn cael ei ddefnyddio mwyach i lunio barn untro ar gyflawniad cyffredinol dysgwr ar oedran neu adeg benodol yn erbyn disgrifyddion na meini prawf ar sail 'ffit orau'. Bydd yn cyfrannu at ddatblygu darlun cyfannol o'r dysgwr – ei gryfderau, y ffyrdd y mae'n dysgu, ei feysydd i'w datblygu ac unrhyw rwystrau i'w ddysgu – er mwyn llywio'r camau dysgu ac addysgu nesaf. O dan y cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd, bydd rhaniad clir rhwng asesu ac atebolrwydd allanol/monitro cenedlaethol. Diben hyn yw rhoi terfyn ar y defnydd o wybodaeth asesu lle mae llawer yn y fantol, gan sicrhau mai diben asesu o fewn y cwricwlwm yw helpu pob dysgwr i wneud cynnydd.
- 8.157 Un o argymhellion *Dyfodol Llwyddiannus* oedd y dylai'r cwricwlwm gynnwys chwe Maes Dysgu a Phrofiad, yn hytrach na phynciau a disgyblaethau ar wahân. Mae Wiggins a McTighe⁶⁶ yn argymhell yn gryf y dylai rhaglenni astudio fod yn seiliedig ar gwestiynau hanfodol. Maent yn gwahaniaethu rhwng y pwnc

⁶⁴ OECD. (2018). [The Future of Education and Skills 2030](#). Paris: OECD

⁶⁵ OECD, (2014). [Improving schools in Wales: An OECD Perspective](#). Paris: OECD

⁶⁶ Wiggins, G. a McTighe, J. (2005) [Understanding by Design](#) (2nd. ed). Alexandria VA: ASCD

dan sylw a chwestiynau hanfodol sy'n "burst through the boundaries of the topic". (t. 106).

8.158 Mae *Dyfodol Llwyddiannus* yn gosod pwyslais ar ddilyniant, gan argymhell y dylai dilyniant fod yn seiliedig ar gontinwwm dysgu sy'n llifo o 3 i 16 oed a'r tu hwnt, gyda phob plentyn yn gwneud cynnydd ar ei hyd: 'Learning should be seen as akin to an expedition, with stops, detours and spurts.' Bu'r prosiect CAMAU⁶⁷ yn cydweithio dros fisoedd lawer gydag ymarferwyr, ymchwilwyr a llunwyr polisi cenedlaethol a rhyngwladol i ddwyn ynghyd gwahanol fathau o wybodaeth, sgiliau a dealltwriaeth i ystyried y ffordd orau o ddisgrifio a datblygu dilyniant mewn perthynas â'r Meysydd Dysgu a Phrofiad, ac ystyried y ffordd orau o nodi, disgrifio a defnyddio camau dilyniant i gefnogi dysgu⁶⁸.

8.159 Yn 2015 lansiodd Llywodraeth Cymru y Sgwrs Fawr fel fforwm i drafod argymhellion *Dyfodol Llwyddiannus* gyda rhieni, athrawon, arweinwyr ysgolion, busnesau a'r gymuned ehangach. Casglwyd adborth drwy sawl dull, a dadansoddwyd yr adborth yn annibynnol gan Wavehill Ltd⁶⁹. Canfu Wavehill "The majority of respondents welcomed the overall emphasis and direction of the recommendations set out in Successful Futures. Respondents recognised and valued the purposes of education set out in the Review, which many thought provided a firm basis upon which to think about the curriculum. On the whole, respondents were supportive of the substantive content of the recommendations around curriculum and assessment arrangements", (t. 5).

8.160 Fodd bynnag, codwyd rhai pryderon ynghylch taro cydbwysedd priodol rhwng gwybodaeth bynciol a'r cymwyseddau a oedd wedi yn cynnwys yn y cynigion, a sut y byddai'r cwricwlwm newydd yn gysylltiedig ag asesiadau cenedlaethol, megis TGAU. Er mwyn ei roi ar waith yn effeithiol, roedd ymatebwyr o'r farn y byddai angen ystyried y cwricwlwm newydd ac ymgynghori a chynllunio yn ei gylch yn ofalus, yn ogystal â sicrhau amser, adnoddau a chymorth digonol ar ei gyfer. Mewn ymateb i hynny, datblygwyd fframwaith y cwricwlwm newydd drwy ddefnyddio dull gweithredu datblygu ar y cyd, wedi ei hysbysu gan arbenigwyr ym maes cynllunio cwricwla ac asesu.

8.161 Ceir cryn dipyn o dystiolaeth o'r cyfleoedd a'r risigau sy'n gysylltiedig â diwygio'r cwricwlwm; felly nid yw'r dystiolaeth a grybwyllir yma yn hollgynhwysol.

⁶⁷ Gwaith ar cyd gan Brifysgol Glasgow (UofG) a Phrifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant (UWTSD), a gyllidwyd gan Lywodraeth Cymru ac UWTSD

⁶⁸ CAMAU (2018) [Learning about progression: CAMAU research report](#). Prifysgol Glasgow a Phrifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant

⁶⁹ Wavehill Ltd. (2015): [A report on responses to the Great Debate](#). Caerdydd: Llywodraeth Cymru

- 8.162 Rhan allweddol o'r gwerthusiad arfaethedig (gweler Pennod 11 o'r Memorandwm Esboniadol) fydd asesu i ba raddau y mae'r manteision hyn yn cael eu gwireddu, a pha un a yw unrhyw ganlyniadau anfwriadol yn dod i'r amlwg. Bydd y cynllun gwerthuso yn nodi pryd y bydd yn debygol y gellir gweld yr allbynnau, y canlyniadau a'r effeithiau yn y byrdymor, y tymor canolig neu'r hirdymor, er mwyn gallu roi cynlluniau ar waith i'w gwerthuso ar yr adeg briodol. Mae rhai o'r manteision a nodwyd yn fanteision hirdymor a'i bod yn bosibl na chânt eu gwireddu (neu eu gwireddu'n llawn) o fewn y cyfnod arfarnu o 10 mlynedd.
- 8.163 Oherwydd eu natur, ni fu'n bosibl meintoli'r manteision y disgwylir iddynt ddeillio o'r diwygiadau i'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu mewn unrhyw ffordd drwyadl nac ystyrlon. Felly, mae'r adrannau canlynol yn rhoi disgrifiad ansoddol o'r manteision a ddigwylir.

Manteision cymdeithasol

Cau'r bwlch o ran cyrhaeddiad

- 8.164 Mae anfantais, ar sawl ffurf, yn effeithio ar gyrhaeddiad addysgol plant a phobl ifanc. Cynlluniwyd y cwricwlwm newydd er mwyn ennyn diddordeb pob dysgwr er mwyn iddo allu gwneud cynnydd. Disgwylir i ysgolion a lleoliadau a ariennir nas cynhelir ystyried bylchau o ran cyrhaeddiad a datblygu eu cwricwla a'u trefniadau asesu i bob dysgwr gan ganolbwyntio ar ddull mwy personoleidig o sicrhau dilyniant. Mae hyblygrwydd y cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd yn ei gwneud yn bosibl i ysgolion a lleoliadau a ariennir nas cynhelir ddarparu cymorth gwahanol i ddysgwyr gwahanol er mwyn bodloni disgwyliadau uchel a mynd i'r afael â bylchau o ran cyrhaeddiad.

Gwella lles

- 8.165 Un o bedwar diben y cwricwlwm yw helpu dysgwyr i ddatblygu'n unigolion iach a hyderus. Mae MDPH Iechyd a Lles yn defnyddio pynciau a themâu o les meddyliol, corfforol ac emosiynol⁷⁰. [Mae'r datganiadau o'r Hyn sy'n Bwysig ym maes iechyd a lles](#) yn canolbwyntio ar helpu dysgwyr i wneud y canlynol:
- datblygu a chynnal eu hiechyd a'u lles corfforol
 - cefnogi eu hiechyd meddwl a'u lles emosiynol drwy eu profiadau a'r ffordd y maent yn ymateb iddynt
 - gwneud penderfyniadau iach a chadarnhaol

⁷⁰ Wrth ddatblygu'r cwricwlwm newydd, mae ymarferwyr wedi ystyried sut mae amgylchedd yr ysgol yn cefnogi iechyd a lles cymdeithasol, emosiynol, ysbrydol a chorfforol dysgwyr. Er y bydd trefniadau'r cwricwlwm newydd yn hafnodol, mae datblygu iechyd a lles cadarnhaol mewn dysgwyr yn fater ehangach, sy'n dibynnu'n fawr ar ddull gweithredu ysgol gyfan.

- ymgysylltu'n gadarnhaol â dylanwadau cymdeithasol gwahanol
- ffurfio a chynnal cydberthnasau cadarnhaol.

8.166 Mae'r cynnig ar gyfer Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb orfodol i ddysgwyr hyd at 16 oed yn cynnig cyfleoedd i ystyried sut y gall eu profiadau, eu penderfyniadau, eu dylanwadau cymdeithasol/diwylliannol a'u cydberthnasau eu helpu i feithrin empathi a chydabod yr urddas a'r parch sy'n ddyledus i eraill, a'r byd o'u hamgylch. Bwriedir i hyn godi proffil a gwella ansawdd y profiad dysgu yn y maes hwn.

Manteision diwylliannol

8.167 Mae'r [canllawiau](#) yn nodi y dylai cwricwla ysgolion helpu dysgwyr i feithrin dealltwriaeth o'u hardal leol, Cymru a'r byd ehangach a'r cysylltiadau rhyngddynt. Felly, rhagwelir y bydd pob dysgwr yn datblygu ymdeimlad cryfach o le a pherthyn ac ymgysylltu'n fwy â'u cymunedau lleol a'u cenedl wrth iddynt brofi dysgu mewn ffordd fwy cyd-destunol. Byddant hefyd yn deall gwahanol hunaniaethau, diwyllianau a gwerthoedd yng Nghymru a thu hwnt.

8.168 Mae'r canllawiau hefyd yn darparu y dylai dysgwyr gael cyfle i ddatblygu eu hunaniaeth drwy ystyried materion sy'n ymwneud â diwylliant, iaith a pherthyn yn eu hardal a Chymru. Dylai hyn sicrhau eu bod yn deall hanesion, diwyllianau, gwerthoedd a threftadaeth amrywiol Cymru fodern a'r cyfraniad y gallant ei wneud at eu cymunedau.

8.169 Mae Meysydd Dysgu a Phrofiad penodol hefyd yn helpu i feithrin mwy o ymwybyddiaeth ac ymgysylltiad diwylliannol:

- Mae MDPH y Celfyddydau Mynegiannol yn cynnig cyfleoedd i gymryd rhan yn y celfyddydau
- Mae MDPH Iechyd a Lles yn cynnig cyfleoedd drwy weithgarwch corfforol i gymryd rhan mewn hamdden a chwaraeon.
- Mae MDPH y Dyniaethau yn cynnig cyfleoedd i bob dysgwr ddysgu am ei dreftadaeth a'i ymdeimlad o le drwy astudio ei gynefin a Chymru.
- Mae MDPH Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu hefyd yn cynnig cyfleoedd i ddysgu am ddiwylliant a threftadaeth drwy iaith a llenyddiaeth.

Manteision economaidd

8.170 Mae'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd yn helpu dysgwyr i wneud y canlynol:

- datblygu fel cyfranwyr creadigol mentrus, (un o'r pedwar diben), gan gefnogi arloesedd;
- meithrin ymwybyddiaeth o gyfleoedd gyrfaol a chyfleoedd cysylltiedig â gwaith;
- datblygu profiadau, gwybodaeth a sgiliau y gellir eu trosglwyddo i'r gweithle;
- meithrin sgiliau trawsgwricwlaidd llythrennedd, rhifedd a chymhwysedd digidol sy'n hanfodol i waith; a
- datblygu dysgu drwy gyfleoedd i weithio gyda busnesau.

8.171 Mae addysg gyrfaoedd a phrofiadau cysylltiedig â gwaith wedi'u hymgorffori yng nghanllawiau'r cwricwlwm er mwyn annog dysgu ym mhob Maes, gan gefnogi dull gweithredu cyfannol. Bydd hyn yn sicrhau bod dysgwyr yn meithrin dealltwriaeth o waith a gyrfaoedd ac yn datblygu sgiliau cyflogadwyedd o flynyddoedd cynnar. Caiff canllawiau statudol penodol ar Yrfaoedd a phrofiadau cysylltiedig â gwaith eu datblygu.

8.172 Nodir llythrennedd, rhifedd a chymhwysedd digidol fel tair elfen drawsgwricwlaidd orfodol yng nghanllawiau'r cwricwlwm, er mwyn sicrhau bod gan ddysgwyr y sgiliau sylfaenol. Mae sgiliau hanfodol meddwl yn feirniadol a datrys problemau, cynllunio a threfnu, creadigrwydd ac arloesedd ac effeithiolrwydd personol hefyd wedi'u cynnwys ym mhob MDPH.

8.173 Drwy'r pwyslais ar bedwar diben y cwricwlwm, ochr yn ochr â'r elfennau trawsgwricwlaidd, gyrfaoedd ehangach a phrofiadau cysylltiedig â gwaith, a chynnydd disgwylidig mewn gweithgarwch ymgysylltu rhwng ysgolion a chyflogwyr er mwyn cyfoethogi profiadau dysgu, rhagwelwn y bydd pob dysgwr mewn gwell sefyllfa i ymuno â byd gwaith ôl-16.

Manteision amgylcheddol

8.174 Bydd Meysydd Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau a Gwyddoniaeth a Thechnoleg, yn arbennig, yn cyfrannu at godi ymwybyddiaeth o adnoddau naturiol a materion amgylcheddol drwy ddatganiadau penodol o'r Hyn sy'n Bwysig yn y ddau MDPH, a fydd yn orfodol, yn ogystal â'r canllawiau ehangach ar gyfer y meysydd hyn, gan gynnwys y disgrifiadau o ddysgu. Bydd y rhain yn helpu dysgwyr i ddatblygu'n ddinasyddion moesegol a gwybodus sy'n dangos ymrwymiad i gynaliadwyedd y blaned ac yn cydnabod eu bod yn dibynnu arno.

8.175 ganlyniad, disgwylir i'r trefniadau newydd gael effaith gadarnhaol gymedrol wrth i ddysgwyr ddeall ac ystyried effaith eu gweithredoedd wrth wneud

dewisiadau a gweithredu. Fodd bynnag, mae hyn yn dibynnu ar ddealltwriaeth gynyddol yn cael effaith gadarnhaol ar ymddygiadau dysgwyr.

Costau

Llywodraeth Cymru

Dyrannu costau

8.176 Er mai Llywodraeth Cymru fydd yn talu'r rhan fwyaf o gost y diwygiadau yn y pen draw, mae'r adran hon yn canolbwyntio ar y costau hynny y disgwylir i Lywodraeth Cymru fynd iddynt yn uniongyrchol (megis costau staff a chostau cyfathrebu) a chyllid ar gyfer gweithgareddau penodol sy'n ymwneud â diwygio'r cwricwlwm nad ydynt wedi'u cynnwys rywle arall yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol, er eu bod yn cael eu cyflawni gan sefydliadau partner.

COSTAU STAFF

8.177 Ar hyn o bryd mae 13 o swyddi o fewn Llywodraeth Cymru sy'n ymwneud yn benodol â'r gwaith ar ddiwygio'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu ac na fyddent yn bodoli yn yr opsiwn busnes fel arfer.

8.178 Disgwylir y bydd y 13 o swyddi llawn amser hyn yn ofynnol drwy gydol y cyfnod pontio cyn i'r angen leihau wrth inni symud drwy'r cyfnod gweithredu. Amcangyfrifir y bydd y gost oddeutu £951,000 y flwyddyn rhwng 2021-22 a 2023-24 cyn lleihau i tua £726,000 y flwyddyn rhwng 2024-25 a 2026-27 a thua £484,000 y flwyddyn am weddill y cyfnod arfarnu.

Tabl 8: Gofynion staff Llywodraeth Cymru

	Cylog ac argostau ¹	2021-22 hyd at 2023-24		2024-25 hyd at 2026-27		2027-28 hyd at 2030-31	
		Nifer y swyddi CALI	Cost flynyddol £'000	Nifer y swyddi CALI	Cost flynyddol £'000	Nifer y swyddi CALI	Cost flynyddol £'000
Band Gweithredol 1	£99,223	1	99	1	£99	1	£99
Band Gweithredol 2	£80,887	7	566	5	£404	2	£162

Band Rheoli 1	£62,678	3	188	2	£125	2	£125
Band Rheoli 2	£48,655	2	97	2	£97	2	£97
Cyfanswm		13	951	10	£726	7	£484

Noder: 1. Costau staff cyfartalog Llywodraeth Cymru ar gyfer 2019-20.

CYFATHREBU

8.179 Mae diwygio'r cwricwlwm a'r broses diwygio addysg ehangach wedi'u nodweddu gan ddull cyd-awduro. Bydd hyn yn parhau i fod yn nodwedd hanfodol ar y dull gweithredu wrth fynd ati i roi'r cwricwlwm newydd ar waith. Bydd angen cryn dipyn o weithgarwch ymgysylltu a chyfathrebu â rhanddeiliaid allweddol er mwyn sicrhau bod pawb yn deall beth sy'n newid a beth mae'r diwygiadau i'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu yn ei olygu iddyn nhw. Disgwylir i'r prif weithgareddau gynnwys ymgyrch codi ymwybyddiaeth ymhlith y cyhoedd, ymgysylltu â phlant a phobl ifanc ynghylch y newidiadau sy'n effeithio ar eu haddysg a digwyddiadau a gweithgareddau ymgysylltu sydd wedi'u hanelu at y gweithlu addysg.

8.180 Ymgwymerir â llawer o'r gweithgarwch ymgysylltu hwn yn ystod y cyfnodau trosglwyddo a gweithredu cychwynnol ond disgwylir rhywfaint o weithgarwch ymgysylltu drwy gydol y cyfnod arfarnu. Yn seiliedig ar ymgyrchoedd blaenorol, amcangyfrifir mai'r costau cyfathrebu fydd £350,000 y flwyddyn rhwng 2021-22 a 2022-23, £175,000 y flwyddyn rhwng 2023-24 a 2024-25 a £150,000 y flwyddyn am weddill y cyfnod arfarnu. Caiff y gwaith ei gydgyssylltu gan arbenigwr cyfathrebu amser llawn (Band Gweithredol lefel 2) am gost o tua £81,000 y flwyddyn.

DYSGU PROFFESIYNOL

8.181 Fel yr esboniwyd uchod, bydd dysgu proffesiynol yn hanfodol er mwyn sicrhau bod pob ymarferydd yn ymwybodol o'r cwricwlwm newydd a'i fod yn ymgysylltu ag ef a bod gan ymarferwyr y sgiliau priodol mewn perthynas â'r cwricwlwm wedi'i arwain gan ddibenion. Felly, bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i ddarparu cymorth ar gyfer Dysgu Proffesiynol yn ystod y cyfnod pontio a'r cyfnod gweithredu. Darperir y cymorth hwn mewn nifer o ffyrdd, gan gynnwys:

- cyllido'r Academi Genedlaethol ar gyfer Arweinyddiaeth Addysgol;
- darparu adnoddau i'w defnyddio gan ysgolion ar ddiwrnodau HMS;

- dyrannu cyllid i'r consortia rhanbarthol er mwyn eu galluogi i ddarparu gweithgareddau, profiadau ac adnoddau dysgu proffesiynol yn eu hardaloedd lleol;
- cymorth ar gyfer gweithio mewn clystyrau ymhlith ysgolion, a;
- cyllido'r model Ysgolion fel Sefydliadau sy'n Dysgu.

8.182 Yn seiliedig ar wariant mewn blynyddoedd blaenorol, bydd parhau i gyllido'r gweithgareddau hyn yn costio tua £5.18 miliwn y flwyddyn i Lywodraeth Cymru.

8.183 At hynny, yn ystod y blynyddoedd diwethaf mae Llywodraeth Cymru wedi darparu cyllid i ysgolion er mwyn cefnogi dysgu proffesiynol. Rhagwelir y bydd cyllid o £15 miliwn y flwyddyn yn parhau i gael ei ddarparu yn y dyfodol a disgwylir iddo gael ei ddefnyddio i helpu i wrthbwyso'r costau i ysgolion (nad ydynt oll â gwerth ariannol) a nodir yn adran 8.241 i 8.256 o'r Asesiad Effaith Rheoliadol hwn. Rhagwelir y bydd y cyllid dysgu proffesiynol ychwanegol i ysgolion yn dod i ben yn 2025-26 (fel yr adlewyrchir yn Nhabl 8), oherwydd bydd y cwricwlwm newydd wedi ei sefydlu erbyn hynny.

8.184 Y meysydd gwariant a nodir yn yr adran hon yw'r rhai sy'n ymwneud yn benodol â diwygio'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu ac nid ydynt yn cynnwys buddsoddiadau ehangach a wneir gan Lywodraeth Cymru mewn dysgu proffesiynol ac arweinwyr ysgolion. Adlewyrchir y gwariant disgwyliedig yn y meysydd ehangach hyn yng nghostau Busnes fel Arfer er ei bod yn debygol y bydd rhaglenni yn canolbwyntio fwyfwy ar helpu i ddiwygio'r cwricwlwm yn y dyfodol.

ADNODDAU AR GYFER Y GYMRAEG

8.185 Ar hyn o bryd mae Llywodraeth Cymru yn darparu adnoddau ar gyfer y Gymraeg i ysgolion cyfrwng Gymraeg. Mae'r gwariant hwn wedi'i gynnwys yn y ffigurau ar gyfer busnes fel arfer. Fodd bynnag, mae'r newidiadau yn y Bil sy'n ymwneud ag addysgu'r Gymraeg yn golygu y disgwylir y bydd angen adnoddau ychwanegol ar gyfer y Gymraeg (i ysgolion cyfrwng Saesneg) neu adnoddau dwyieithog.

8.186 Mae cost ychwanegol ddiwygiedig o £1m ar gyfer 2021-2022, yr amcangyfrifir y bydd yn cynyddu tua £2m y flwyddyn yn y dyfodol, wedi'i phennu i Adnoddau ar gyfer y Gymraeg. Mae'r ffigur hwn yn llai na'r £3.17m a nodwyd yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol ym mis Gorffennaf 2020, ond ystyrir ei fod yn ddigonol yn seiliedig ar yr amcangyfrifon diweddaraf.

ARLOESED A RHWYDWEITHIAU

8.187 Mae nifer o rwydweithiau rhanbarthol wedi'u ffurfio ledled Cymru er mwyn rhannu arferion gorau a hwyluso'r broses o gynllunio a gweithredu'r cwricwlwm newydd mewn ysgolion. Bwriedir i rwydweithiau cenedlaethol hefyd gael eu sefydlu er mwyn cefnogi'r gwaith parhaus o ddatblygu fframwaith y cwricwlwm, datblygu dulliau o ymdrin ag addysgeg a llywio'r ddarpariaeth dysgu proffesiynol a gynigir. Disgwylir i'r gost i Lywodraeth Cymru sy'n gysylltiedig â chyllido'r rhwydweithiau hyn gyfateb i £600,000 y flwyddyn yn ystod y cyfnod pontio (2021-22 a 2022-23), a lleihau i £400,000 o 2023-24 ymlaen.

GWERTHUSO

8.188 Fel y nodir ym Mhennod 10, bwriedir cynnal rhaglen fawr o weithgareddau er mwyn monitro ac asesu effeithiolrwydd y diwygiadau i'r cwricwlwm. Caiff y rhaglen hon o weithgareddau ei chynllunio a'i llywio gan grŵp cynghori a fydd yn cynnwys rhanddeiliaid mewnol ac allanol. Er bod y broses o gynllunio ar gyfer y gwaith hwn ar gam cynnar iawn, cydnabyddir y bydd angen cyllideb sylweddol er mwyn cwblhau'r gwaith gwerthuso. Yn seiliedig ar asesiad cynnar o'r prosiectau y mae'n debygol y bydd eu hangen i gynnal gwerthusiad trylwyr, amcangyfrifir y bydd y gwaith gwerthuso yn costio tua £2.75 miliwn.

8.189 At ddibenion yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol, mae'r ffigur hwn wedi'i rannu'n gyfartal rhwng y cyfnod arfarnu o 10 mlynedd (£275,000 y flwyddyn rhwng 2021-22 a 2030-31).

GWEITHGAREDDAU EHANGACH

8.190 Mae prinder athrawon uwchradd a all addysgu'r Gymraeg ac addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg. Dengys ystadegau⁷¹ fod nifer y newydd-ddyfodiaid ar gyrsiau Addysg Gychwynnol Athrawon yng Nghymru a oedd yn hyfforddi i addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg yn lleihau rhwng 2013/14 a 2017/18 (y flwyddyn ddiweddaraf sydd ar gael). Mewn ymateb i hyn, mae Llywodraeth Cymru wedi lansio nifer o fentrau er mwyn mynd i'r afael â'r broblem gan gynnwys ymgyrch farchnata i godi ymwybyddiaeth a newid canfyddiadau o astudio'r Gymraeg ar gyfer Safon Uwch; a mentrau Addysg Gychwynnol Athrawon i gynyddu nifer yr unigolion sy'n gwneud cais i gofrestru ar raglenni sy'n galluogi addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg neu addysgu'r Gymraeg fel pwnc. Er y byddai'r mentrau hyn yn digwydd beth bynnag, cydnabyddir ei bod yn bosibl y bydd angen darparu mwy o gyllid er mwyn helpu i gyflawni ein huchelgeisiau ar gyfer y Gymraeg, er nad yw hyn yn un o ganlyniadau uniongyrchol y Bil. Fodd bynnag, ar hyn o bryd, nid yw'r anghenion ychwanegol mewn ysgolion ac, felly, y costau yn hysbys.

⁷¹ <https://llyw.cymru/sites/default/files/statistics-and-research/2019-05/addysg-gychwynnol-i-athrawon-medi-2017-awst-2018.pdf>

8.191 Mae nifer o weithgareddau eraill sydd ar wahân i'r ddeddfwriaeth, er eu bod yn cyfrannu at ddiwygiadau i'r cwriclewm. Er enghraifft, ers 2012 mae Llywodraeth Cymru wedi buddsoddi symiau sylweddol er mwyn gwella seilwaith digidol mewn ysgolion a bydd yn parhau i wneud hynny. Er y bydd y buddsoddiad hwn yn helpu i roi'r Fframwaith Cymhwysedd Digidol ar waith, byddai'n digwydd beth bynnag ac, felly, nid yw wedi'i gynnwys yma fel un o gostau'r Bil.

Tabl 9: Costau gweinyddol Llywodraeth Cymru 2021-22 hyd at 2030-31

	2021-22 £'000	2022-23 £'000	2023-24 £'000	2024-25 £'000	2025-26 £'000	2026-27 £'000	2027-28 ymlaen £'000 (y flwyddyn)
Staff	951	951	951	726	726	726	484
Cyfathrebu	431	431	256	256	231	231	231
Dysgu proffesiynol	20,180	20,180	20,180	20,180	20,180	5,180	5,180
Adnoddau ar gyfer y Gymraeg	1,000	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000
Rhwydweithiau	600	600	400	400	400	400	400
Gwerthuso	275	275	275	275	275	275	275
Cyfanswm	23,437	24,437	24,062	23,837	23,812	8,812	8,570

Partneriaid cyflenwi strategol

8.192 Ym mis Gorffennaf 2020, gwahoddwyd nifer o randdeiliaid i gyflwyno tystiolaeth ychwanegol i Lywodraeth Cymru er mwyn llywio'r costau a nodwyd yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol.

8.193 Roedd y rhain yn cynnwys CLILC, CCAC, Consortia Rhanbarthol, darparwyr Addysg Gychwynnol Athrawon, Estyn, Gwasanaeth Addysg yr Eglwys Gatholig, CCYSAGauC, yr Eglwys yng Nghymru a Colegau Cymru.

8.194 Nododd CCYSAGauC na fydd unrhyw gostau ychwanegol sy'n ymwneud â'i sefydliad.

- 8.195 Nododd Estyn y bydd yn talu unrhyw gostau sy'n ymwneud â'r cwricwlwm newydd o'r cyllid craidd a ddyrannwyd iddo.
- 8.196 Cytunodd Llywodraeth Cymru ar gyllid i'r Eglwys yng Nghymru a Gwasanaeth Addysg yr Eglwys Gatholig i ddatblygu canllawiau er mwyn helpu i gyflwyno'r cwricwlwm newydd gan ddefnyddio cyllidebau presennol. Bwriedir i'r canllawiau hyn hefyd helpu ysgolion i ddatblygu cwricwlwm sy'n bodloni gofynion ehangach y fframwaith ac, ar yr un pryd, eu gofynion fel ysgolion â chymeriad crefyddol. Mae'r Eglwys yng Nghymru a Gwasanaeth Addysg yr Eglwys Gatholig yn maentumio y byddai'r gofynion iddynt gyflwyno maes llafur cytunedig addysg crefydd, gwerthoedd a moeseg ac addysg crefydd, gwerthoedd a moeseg enwadol yn golygu costau ac adnoddau ychwanegol i'w hysgolion. Mae gwaith ar hyn yn dal i fynd rhagddo er mwyn sicrhau bod y gofynion ar ysgolion â chymeriad crefyddol a fydd yn gymwys i bob un o'r ddau faes llafur yn briodol. Caiff goblygiadau ariannol eu bodloni o gyllidebau sydd wedi'i neilltuo i weithredu'r cwricwlwm newydd.
- 8.197 Mae gwaith yn mynd rhagddo i nodi costau posibl i gyrff dyfarnu, sy'n deillio o'r newidiadau i gymwysterau a'r ffordd y gallai'r rhain effeithio ar ganolfannau arholi. Mae'r sefyllfa bresennol o ran arholiadau sydd i'w phriodoli i'r pandemig yn parhau i wneud yr ymarfer hwn yn anodd iawn. Mae gwaith ar hyn yn mynd rhagddo a rhoddir y wybodaeth ddiweddaraf i'r Senedd yn 2021.

ESTYN

Costau rhagamcanol o ganlyniad i'r darpariaethau arfaethedig yn y Bil rhwng 2021 a 2031.

- 8.198 Nid oes unrhyw ddarpariaethau yn y Bil sy'n ymwneud yn uniongyrchol ag Estyn. Fodd bynnag, caiff y fframwaith arolygu ei ddiwygio er mwyn cefnogi fframwaith Gwerthuso a Gwella newydd Llywodraeth Cymru.
- 8.199 Mae Estyn wedi rhoi disgrifiad byr o'r gweithgareddau y bydd, o bosibl, yn ymgymryd â nhw o 2021-22 ymlaen. Bydd angen i'r gweithgarwch hwn gael ei gyflawni gan ddefnyddio cyllid craidd Estyn a chaiff lefel y gweithgarwch a'r adnoddau a neilltuir ar ei gyfer eu llywio gan gadw hynny mewn cof. Mae ansicrwydd yn deillio o effaith sylweddol COVID-19 a bydd angen diweddarau gweithgarwch arfaethedig yng ngoleuni hynny pan ddaw pethau yn fwy sicr. Heb wybod lefelau cyllido yn y dyfodol, ni all Estyn ymrwymo i ymgymryd â'r holl weithgarwch hwn, y byddai angen ei gydbwyso â gwaith arolygu statudol a gwaith arall a nodir yn y llythyr cylch gwaith blynyddol gan Lywodraeth Cymru. Ni fu'n bosibl cadarnhau na diystyru costau ychwanegol penodol sy'n codi gan nad oedd modd cwblhau'r dadansoddiad gofynnol cyn argyfwng Covid-19.

8.200 Ym mis Gorffennaf 2020, nododd Estyn y bydd yn talu unrhyw gostau sy'n ymwneud â'r cwricwlwm newydd o'r cyllid craidd a ddyrannwyd iddo.

Gweithgareddau Estyn i gefnogi'r cwricwlwm newydd

8.201 2021-22 – Ymweliadau ymgysylltu – Haf 21

- Parhau i gynnal ymweliadau ymgysylltu â chyfran fach o ysgolion (ar ôl y flwyddyn drosglwyddo) Hyfforddiant a diweddariadau parhaus i AEM, Arolygwyr Cofrestredig, Arolygwyr Ychwanegol, Arolygwyr Cymheiriaid
- Pecynnau gwaith i Arolygwyr Cofrestredig yn ystod y flwyddyn drosglwyddo
- Costau parhaus sy'n gysylltiedig â NVivo (adnodd asesu) i ddadansoddi canlyniadau ymweliadau ymgysylltu
- Diweddarau adran y cwricwlwm o'r fframwaith arolygu yn barhaus.

8.202 2022-31:

- Ehangu rhaglenni thematig i ystyried MDPHau (2022-23 yn unig)
- Parhau i gynnal ymweliadau ymgysylltu â chyfran fach o ysgolion (2022-28)
- Hyfforddiant a diweddariadau parhaus i AEM, Arolygwyr Cofrestredig, Arolygwyr Ychwanegol, Arolygwyr Cymheiriaid
- Diweddarau adran y cwricwlwm o'r fframwaith arolygu yn barhaus, yn ôl yr angen

Costau cyfle

8.203 O ran costau cyfle, mae Estyn wedi ehangu'r rhaglen o arolygiadau craidd o ganlyniad i ymestyn y cylch arolygu. Bydd Estyn yn atal y rhaglen o arolygiadau craidd dros dro mewn ysgolion a gynhelir yn ystod y flwyddyn drosglwyddo, rhwng mis Medi 2020 a mis Awst 2021.

CYMWYSTERAU CYMRU

8.204 Mae gan Cymwysterau Cymru rôl i'w chwarae o ran sicrhau bod y system gymwysterau yng Nghymru yn adlewyrchu'r cwricwlwm fel y'i nodir gan Weinidogion Cymru.

8.205 Nid yw'r Bil yn gosod unrhyw ddyletswyddau newydd ar Cymwysterau Cymru. Fodd bynnag, mae'n hanfodol bod cymwysterau ar ddiwedd addysg ysgol orfodol yn cefnogi'r cwricwlwm newydd ac, felly, mae angen adolygu a diwygio'r cymwysterau presennol. Felly, mae'r costau cysylltiedig wedi'u cynnwys yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol.

8.206 Mae gan Cymwysterau Cymru adnoddau staff craidd i adolygu a diwygio cymwysterau galwedigaethol a chyffredinol. Fodd bynnag, mae'r adnodd craidd hwnnw yn annigonol i adolygu cymwysterau a gymerir ar ddiwedd addysg ysgol orfodol yn unol â'r amserlen sy'n ofynnol i gefnogi'r gwaith o ddiwygio'r cwricwlwm, heb gael effaith negyddol ar y broses barhaus o ddiwygio cymwysterau galwedigaethol.

8.207 Cydnabyddir y bydd costau ychwanegol yn y dyfodol. Mae cyllid ychwanegol wedi'i gadarnhau ar gyfer 2020-21.

8.208 Disgwylir i gostau Cymwysterau Cymru o ganlyniad i ddiwygio'r cwricwlwm fod fel a ganlyn:

- Cyflog – 14 o staff CALI ychwanegol, yn gweithio ym meysydd diwygio cymwysterau, comisiynu, ymchwil a chymeradwyo, gyda rhai o'r aelodau hyn o staff yn symud yn ddiweddarach i faes monitro er mwyn rhoi sicrwydd ychwanegol yn ystod y cyfnod pan gyflwynir y cymwysterau newydd.
- Grant - costau cyfieithu'r manylbau a'r deunyddiau asesu enghreifftiol ar gyfer cymwysterau newydd.
- Rhaglen – costau sy'n gysylltiedig â thalu am arbenigwyr pwnc, dadansoddi ymgynoriadau a chyfathrebu.
- Costau rhedeg – sy'n gysylltiedig â staff ychwanegol.

8.209 Bydd y costau ychwanegol hyn yn gymwys rhwng 2021-22 a 2027-28 fel yr amcangyfrifir isod.

Tybiaethau Gweithredol

8.210 Wrth amcangyfrif y costau ychwanegol i Cymwysterau Cymru, mae'r tybiaethau gweithredol canlynol wedi'u gwneud. Os bydd y tybiaethau hyn yn newid, mae'n bosibl y bydd y costau yn newid:

8.211 Cwmpas:

- Ni fydd y newid yn un bach ond ni fydd yn eithafol ychwaith – mae'r diwygiadau wedi'u costio ar y sail y cedwir brand TGAU.
- Bydd hefyd angen i Cymwysterau Cymru adolygu ac ystyried pob cymhwyster y mae pobl ifanc 14-16 oed yn astudio ar ei gyfer (gan gynnwys cymwysterau TGAU a chymwysterau dynodedig eraill ar lefel mynediad, lefel 1, lefel 1/2 a lefel 2) – mae'r diwygiadau wedi'u costio i gynnwys rhywfaint o'r gwaith adolygu hwn ond maent hefyd yn tybio y gall rhywfaint ohono barhau dros gyfnod hwy a chael ei wneud gan ddefnyddio adnoddau presennol.

- Nid yw'r costau yn cynnwys diwygiadau i gymwysterau Safon Uwch.
- Ni fyddai unrhyw newid i ddefnydd helaethach o brofi ar-lein yn ganlyniad uniongyrchol i ddiwygio'r cwricwlwm – os oes awydd i symud i'r cyfeiriad hwn bydd yn arwain at gostau i Gymwysterau Cymru a chyrff dyfarnu, ond nid yw hyn wedi'i gynnwys yn y ffigurau.

8.212 Cynllun Wrth Gefn:

- Nes i Gymwysterau Cymru ymgynghori a chytuno ar y set arfaethedig o gymwysterau ar gyfer y dyfodol, eu cynllun a sut y cânt eu hasesu a sut y sicrhewir eu bod ar gael, nid yw'n bosibl rhoi amcangyfrifon cywir o'r costau. Mae hefyd angen i Lywodraeth Cymru wneud penderfyniadau a fydd yn effeithio ar amseriad. Ar ôl i Gymwysterau Cymru ddechrau ar y cam datblygu gyda'r cyrff dyfarnu, bydd yr amserlen yn dibynnu ar ansawdd y cymwysterau a gyflwynir i'w cymeradwyo.
- Oherwydd yr holl ffactorau hyn, sydd y tu hwnt i'w reolaeth uniongyrchol, mae'r costau yn cynnwys llinell wrth gefn sy'n seiliedig ar oedi ac yn cynnwys cost cadw'r staff y tu hwnt i'r cyfnod arfaethedig presennol. Nid yw'r cynllun wrth gefn hwn yn cwmpasu newid mawr mewn cwmpas.

Costau yn y dyfodol

8.213 Mae ffigurau wedi'u diweddarau gan Gymwysterau Cymru yn cadarnhau bod y gofyniad cyllido ar gyfer y cyfnod rhwng 2020-2021 a 2027-28 yn cyfateb i £7.5m o hyd, ond dengys sut mae proffil cyllid yn llithro'n ôl. Mae'r tabl isod yn crynhoi cyllid rhwng 2020-2021 a 2027-28, gyda chynnydd bach o'r £6.5m i £6.8m (i bob pwrpas, mae'r llithriant yn 2020-21 wedi ymestyn dros weddill y blynnyddoedd). Bydd yr amcangyfrifon o gostau yn parhau i gael eu hadolygu a'u mireinio gan Gymwysterau Cymru gyda'r ymgynghoriad presennol yn cael ei ddefnyddio i lywio natur a graddfa'r gwaith diwygio ymhellach.

Tabl 10: Costau Cymwysterau Cymru yn y Dyfodol

Maes	Cyllideb 21-22	Cyllideb 22-23	Cyllideb 23-24	Cyllideb 24-25	Cyllideb 25-26	Cyllideb 26-27	Cyllideb 27-28	Cyllideb2 28-29	Cyllideb 29-30	Cyllideb 30-31	Costau ac Adnoddau – Ebr 21- Maw 31
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cyflog	834	903	918	918	459	0	0				4,032
Grantiau	50	125	100	75	0						350
Rhedeg y rhaglen	416	329	301	166	52	0	0				1,264
Costau	50	30	0	25	25						130
Cynllun Wrth Gefn	0	113	131	146	274	250	105				1,019
Cyfanswm	1,350	1,500	1,450	1,330	810	250	105	0	0	0	6,795

Costau eraill sy'n gysylltiedig â chymwysterau newydd yn y dyfodol

8.214 Bydd diwygio cymwysterau mewn ymateb i'r cwricwlwm newydd yn creu costau eraill yn ogystal â'r costau i Cymwysterau Cymru. Mae'r rhain yn cynnwys costau o fewn y cyrff dyfarnu sy'n gysylltiedig â datblygu'r cymwysterau newydd ac, yna, eu cyflwyno; mewn ysgolion o ran DPP er mwyn i athrawon addysgu'r cymwysterau newydd ac, o bosibl, ffioedd cofrestru ychwanegol ar gyfer arholiadau os bydd y cyrff dyfarnu yn dewis trosglwyddo eu costau ychwanegol i eraill. Nid yw'r costau hyn yn hysbys ar hyn o bryd.

8.215 Bu cynnydd mewn ffioedd cofrestru ar gyfer arholiadau i ganolfannau arholi unigol yn ystod y rhaglen diwygio cymwysterau hollgynhwysfawr ddiwethaf mewn ymateb i'r adolygiad o gymwysterau ar gyfer pobl ifanc 14-19 oed a gyflwynodd adroddiad yn 2012. Mae effaith pandemig COVID-19 wedi peri oedi i'r gwaith o fodelu cynnydd posibl yn y costau hyn. Mae gwaith ar y maes hwn yn mynd rhagddo a rhoddir y wybodaeth ddiweddaraf i'r Senedd yn 2021.

CONSORTIA ADDYSG RHANBARTHOL

8.216 Bydd gan Consortia Rhanbarthol rôl allweddol i'w chwarae o ran helpu ysgolion ac ymarferwyr i gyflwyno'r darpariaethau hyn. Bydd yn hyn yn effeithio arnynt ac yn peri iddynt fynd i gostau mewn perthynas â chefnogi'r cwricwlwm, cefnogi Dysgu Proffesiynol a gweithgarwch gwella ysgolion. Bydd rhywfaint o hyn yn barhad o'u rolau a'u gweithgareddau presennol ond mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn canolbwyntio ar ble y ceir elfennau sy'n ymwneud yn uniongyrchol â'r newidiadau arfaethedig i ddeddfwriaeth.

8.217 Ym mis Ebrill 2020, cyfarfu Llywodraeth Cymru â Rheolwyr-Gyfarwyddwyr pob un o'r pedwar Consortiwm Rhanbarthol yng Nghymru er mwyn trafod effaith y Bil ar eu sefydliadau eu hunain.

8.218 Fel ganlyniad i'r buddsoddiad hyd yma, mae'r Consortia Rhanbarthol wedi addasu eu gweithgareddau a'u strwythurau er mwyn helpu i ddiwygio'r cwricwlwm. Mae pob un wedi mabwysiadu dull gweithredu gwahanol, sy'n adlewyrchu'r blaenoriaethau a'r ffyrdd o weithio ym mhob un o'r rhanbarthau. Mae rhai engreifftiau o gamau sydd wedi'u cymryd yn cynnwys:

- Ailbennu rôl y Cyngorydd Herio er mwyn helpu'r ysgolion i gynllunio, mabwysiadu a gweithredu'r cwricwlwm newydd;
- Sicrhau bod gan bob un o'r Meysydd Dysgu a Phrofiad hyn arweinydd dynodedig;

- Cymerodd cynrychiolwyr o'r Consortia Rhanbarthol ran uniongyrchol yn y gwaith o ddatblygu canllawiau'r cwricwlwm;
- Mae Consortia Rhanbarthol yn rhan o'r Grŵp Cyngori ar Asesu ac maent wedi helpu i ddatblygu cynnwys y canllawiau asesu;
- Sefydlu rhwydweithiau ysgolion sy'n cyd-fynd â threfniadau'r cwricwlwm newydd;
- Cynnal y craidd lleiaf posibl o staff canolog a sefydlu clwstwr o Benaethiaidi i weithoi gydag ysgolion, gan ei gwneud yn bosibl i gyllid gael ei fuddsoddi mewn ysgolion.
- Mae'r Consortia Rhanbarthol wedi datblygu gweithgor trawsranbarthol sy'n canolbwyntio'n benodol ar ddiwygio'r cwricwlwm a diwygiadau ehanghach. Mae hyn wedi galluogi cydweithredu effeithiol er mwyn datblygu cynnig teg i bob ysgol.

8.219 Cydnabyddir bod rôl y Cyngorydd Herio o fewn y Consortia Rhanbarthol wedi'i sefydlu yn wreiddiol er mwyn helpu ysgolion i wella. Dros amser, mae'r rôl wedi datblygu mewn ymateb i ddiwygiadau ac anghenion penodol pob rhanbarth.

8.220 Mae'r Consortia Rhanbarthol wedi chwarae rôl hanfodol wrth helpu ysgolion yng Nghymru gyda'r cwricwlwm newydd a byddant yn parhau i wneud hynny.

8.221 Mae'r Consortia Rhanbarthol wedi nodi y bydd angen i Lywodraeth Cymru barhau i ddarparu cyllid er mwyn cefnogi'r rôl hon.

8.222 Nid oes unrhyw gostau cyfle i'r Consortia Rhanbarthol, am mai eu diben sylfaenol wrth ddarparu gwasanaeth gwella ysgolion yw cefnogi addysgu a dysgu effeithiol. Mae'r Consortia Rhanbarthol wedi derbyn cyllid ychwanegol i fynd i'r afael â chapasiti rhwng 2016-17 a 2019-20 (gweler Tabl 6). Yn sgil y buddsoddiad hyd yma, mae'r Consortia Rhanbarthol eisoes wedi addasu eu gweithgareddau a'u strwythurau i gefnogi'r broses o ddiwygio'r cwricwlwm. Mae pob un wedi mabwysiadu dull unigryw, sy'n adlewyrchu blaenoriaethau a dulliau gwaith pob rhanbarth. Ni ragwelir, felly, y bydd unrhyw gostau pellach iddynt o ganlyniad i'r Bil. Fodd bynnag, caiff hyn ei adolygu'n rheolaidd.

Ôl -16

Yr Effaith Bosibl ar Ôl -16

8.223 Mae'r Bil yn cynnwys mân ddiwygiadau canlyniadol mewn perthynas â'r chweched dosbarth mewn ysgolion sydd, ar y cyfan, yn cadw'r ddarpariaeth bresennol ar gyfer ôl-16 mewn meysydd lle mae deddfwriaeth yn cael ei diwygio cyn-16.

8.224 Cyfarfu swyddogion â chynrychiolwyr o'r sector addysg bellach (AB) ym mis Awst 2020 a rannodd eu barn ar yr effaith bosibl ar y system addysg ôl-16. Gellir grwpio'r sywladau a wnaed fel a ganlyn:

- y goblygiadau ariannol i ddysgu a datblygiad proffesiynol yn y sector ôl-16;
- yr angen posibl am oriau addysgu ychwanegol mewn rhai pynciau os na cheir mesydd penodol o wybodaeth o'r cwricwlwm gorfodol newydd;
- yr angen i fuddsoddi yn y gwaith o ddatblygu sgiliau Cymraeg yn y sector AB. Er enghraifft, efallai y bydd angen cwblhau gweithgareddau pontio hefyd er mwyn sicrhau bod dysgwyr yn cael eu paratoi'n effeithiol ar gyfer ymuno â chysiau ôl-16 ar gyfer pynciau penodol.

8.225 Mae Colegau Cymru yn cydnabod nad yw'r materion hyn, o reidrwydd, yn rhan o gwmpas ariannol y Bil sy'n canolbwyntio ar y cwricwlwm gorfodol ond maent o'r farn bod y rhain yn gostau y bydd angen eu hystyried er mwyn sicrhau bod y cwricwlwm newydd yn llwyddo i gyflawni ei nodau.

8.226 Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i gydgyssylltu â Colegau Cymru er mwyn sicrhau eu bod wedi paratoi'n ddigonol ar gyfer y tranche cyntaf o ddysgwyr yn 2027, gan fwydo i mewn i gynllun gweithredu Dysgu Proffesiynol Ôl-16 a'r Fframwaith Dysgu Proffesiynol i staff yn y sector ôl-16 fel y bo'n briodol. Caiff goblygiadau ariannol eu bodloni o gyllidebau sydd wedi'u neilltuo i weithredu'r cwricwlwm newydd, gan adeiladau ar y swm o £124,000 a ddyrannwyd i'r sector AB rhwng 2018-19 a 2020-21 er mwyn cefnogi'r cwricwlwm newydd. (Mae'r gwariant hwn wedi'i gynnwys yn llinellau 'Prosiect Diwygio'r Cwricwlwm' tablau 2 a 3 (tudalennau 78 a 79) o'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol.

8.227 Er mwyn cynnwys ystyriaeth o'r broses o drosglwyddo i ddarpariaeth ôl-16, bu cynrychiolwyr o AB yn rhan o'r grwpiau MDPH. Bydd y sector AB wedi cael cyllid gwerth £124,000 rhwng 2018-19 a 2020-21 er mwyn ymgymryd â'r gweithgaredd hwn. (Mae'r gwariant hwn wedi'i gynnwys yn llinellau 'Prosiect diwygio'r cwricwlwm' tablau 2 a 3 (tudalennau 78 a 79)).

8.228 Mae Grŵp Llywio Dysgu Proffesiynol Ôl-16 hefyd wedi'i sefydlu gan Lywodraeth Cymru ac mae cynllun gweithredu wrthi'n cael ei ddatblygu, a fydd yn nodi unrhyw effeithiau y gallai'r cwricwlwm newydd eu cael ar ddarparwyr ôl-16 os caiff ei ymgorffori. Bydd datblygu Fframwaith Dysgu Proffesiynol i staff yn

y sector ôl-16 hefyd yn ymgorffori'r angen i helpu staff i ddeall goblygiadau'r cwricwlwm newydd i'w dysgwyr yn y dyfodol.

Gwasanaeth Addysg yr Eglwys Gatholig a'r Eglwys yng Nghymru

8.229 Ym mis Mai, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ymgynghoriad ar y cynigion deddfwriaethol ar gyfer crefydd, gwerthoedd a moeseg yng Nghwricwlwm Cymru. Daeth yr ymgynghoriad i ben ym mis Gorffennaf. Bydd angen i randdeiliaid allweddol fyfyrion ar fanylion terfynol y polisi er mwyn nodi effaith y ddeddfwriaeth arfaethedig o ran costau ar eu sefydliad yn llawn. Nid yw'r costau hyn yn hysbys ar hyn o bryd.

8.230 Cytunodd Llywodraeth Cymru ar gyllid i'r Eglwys yng Nghymru a Gwasanaeth Addysg yr Eglwys Gatholig i ddatblygu canllawiau er mwyn helpu i gyflwyno'r cwricwlwm newydd gan ddefnyddio cyllidebau presennol. Bwriedir i'r canllawiau hyn hefyd helpu ysgolion i ddatblygu cwricwlwm sy'n bodloni gofynion ehangach y fframwaith ac, ar yr un pryd, eu gofynion fel ysgolion â chymeriad crefyddol. Mae'r Eglwys yng Nghymru a Gwasanaeth Addysg yr Eglwys Gatholig yn maentumio y byddai'r gofynion iddynt gyflwyno maes llafur cytunedig addysg crefydd, gwerthoedd a moeseg ac addysg crefydd, gwerthoedd a moeseg enwadol yn golygu costau ac adnoddau ychwanegol i'w hysgolion. Mae gwaith ar hyn yn dal i fynd rhagddo er mwyn sicrhau bod y gofynion ar ysgolion â chymeriad crefyddol a fydd yn gymwys i bob un o'r ddau faes llafur yn briodol. Caiff goblygiadau ariannol eu bodloni o gyllidebau sydd wedi'u neilltuo i weithredu'r cwricwlwm newydd.

CYSAGau

8.231 Nodir CYSAGau (Cynghorau Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol) mewn deddfwriaeth ac mae ganddynt rôl i'w chwarae o ran rhoi cyngor i awdurdod lleol ar yr addysg grefyddol sydd i'w rhoi yn unol â'r maes llafur y cytunwyd arno, gan gynnwys dulliau addysgu, cyngor ar ddeunyddiau a darparu hyfforddiant ar gyfer athrawon. Felly, byddant yn cymryd rhan yn y newidiadau arfaethedig i'r ffordd y darperir addysg grefyddol mewn lleoliadau meithrin. Nododd CCYSAGauC na fydd unrhyw gostau ychwanegol sy'n ymwneud â'i sefydliad.

Ysgolion a gynhelir

Paratoi, cynllunio a threfnu

8.232 Noder bod y costau yn yr adran hon wedi'u talgrynnu i'r £10,000 agosaf.

- 8.233 Nodwedd ddiffiniol ar fframwaith y cwricwlwm newydd y bydd y Bil hwn yn ei galluogi yw'r disgwyliad y bydd ysgolion yn cynllunio eu cwricwlwm a'u trefniadau asesu eu hunain o fewn fframwaith cenedlaethol.
- 8.234 Bydd ffocws ar ddysgu proffesiynol yn hanfodol er mwyn sicrhau bod pob ymarferydd yn ymwybodol o'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd, eu bod yn barod ar eu cyfer a'u bod yn ymgysylltu â nhw; sicrhau bod gan ymarferwyr y sgiliau priodol mewn perthynas â chwricwlwm wedi'i arwain gan ddibenion; a rhoi amser i ymarferwyr gydweithio o fewn ysgolion a rhyngddynt.
- 8.235 Gofynnwyd i ysgolion braenaru nodi nifer y diwrnodau y byddai eu hangen arnynt fesul ymarferydd, ar gyfartaledd, er mwyn rhoi'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd ar waith. Rhannwyd y rhain i'r meysydd canlynol:
- Dysgu Proffesiynol o fewn yr ysgol, a gyflwynwyd fel "E.e. HMS, cyfarfodydd MDPH, cyfarfodydd arweinwyr addysgeg, cyfarfodydd arweinwyr sgiliau, etc."
 - Dysgu proffesiynol y tu allan i'r ysgol, a gyflwynwyd fel "gydag ysgolion eraill neu sefydliadau allanol fel y consortia rhanbarthol, Awdurdodau Lleol, Estyn, partneriaeth SAU etc."
 - Trefniadau trosglwyddo a chlystyrau
 - Cynllunio'r cwricwlwm, a gyflwynwyd fel "...cynllunio'n golygu cynllunio strategol sy'n cynnwys uwch-arweinwyr yn bennaf... "
 - Trefnu'r cwricwlwm, a gyflwynwyd fel "...gweithgareddau tymor byr a thymor canolig, fel cynlluniau gwersi ac adnoddau".
- 8.236 Gofynnwyd i ysgolion gynnwys y diwrnodau HMS hynny y maent yn disgwyl eu neilltuo i'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd, ond hepgor y rhai y byddent yn parhau i'w treulio ar weithgareddau busnes fel arfer. Ni ddiffiniwyd gweithgareddau busnes fel arfer ond byddem yn disgwyl iddynt gynnwys hyfforddiant ar ddiweddariadau i systemau a phrosesau ysgolion a/neu hyfforddiant gorfodol megis diogelu, iechyd a diogelwch a hyfforddiant Atal.
- 8.237 Darparwyd amrywiaeth eang iawn o amcangyfrifon gan ysgolion. Oherwydd maint bach y samplau a'r ffaith bod cyn lleied o amrywio rhwng ysgolion, a oedd yn golygu na allem weld unrhyw dueddiadau yn y data, ni ellir dweud yn bendant pa ffactorau a ddylanwadodd ar yr amcangyfrifon. Ymddengys nad yw maint yr ysgol yn effeithio ar yr amcangyfrifon ond gall fod rhai gwahaniaethau rhwng sector ysgolion; er enghraifft nododd ysgolion arbennig fod angen mwy o amser dysgu proffesiynol ar gyfer cynorthwywyr addysgu arnynt ac, ar gyfartaledd, nododd ysgolion uwchradd y byddai angen llai o ddiwrnodau dysgu proffesiynol fesul ymarferydd arnynt o gymharu ag ysgolion cynradd.
- 8.238 Pan gafodd ysgolion eu cyfweld, y ffactorau mwyaf a oedd yn gyfrifol am wahaniaethau rhwng yr amcangyfrifon oedd:

- Agwedd arweinwyr ysgolion at y cwricwlwm newydd o ran y graddau yr oeddent yn ystyried ei fod yn ofyniad ychwanegol. Ar un pen i'r sbectrwm, roedd un ysgol yn trin popeth a oedd yn ymwneud â'r cwricwlwm newydd fel pe bai'n ychwanegol; hynny yw, rhywbeth newydd, gwahanol, ac ar ben unrhyw ofynion ac arferion presennol. Ar ben arall y sbectrwm, roedd ysgol yn trin y cwricwlwm newydd bron yn gyfan gwbl fel pe bai'n fusnes fel arfer. Roedd y pennaeth o'r farn mai'r ysgol a oedd yn gyfrifol am gyflwyno cwricwlwm sy'n darparu dysgu, profiadau a chynnydd priodol i bob disgybl a bod y cwricwlwm newydd ond yn gofyn am newid mewn pwyslais o ran yr hyn roedd yr ysgol yn ei wneud eisoes. Roedd ysgolion eraill a gafodd eu cyfweld rhwng y ddau ben hyn i'r sbectrwm.
- Lle roedd yr ysgolion ar y ffordd tuag at weithredu'r cwricwlwm newydd yn llawn. Roedd nifer bach o ysgolion wedi dechrau cynllunio eu cwricwlwm mor gynnar â 2015, gan ymateb yn rhagweithiol i'r argymhellion yn Dyfodol Llwyddiannus ar gyfer eu hysgolion eu hunain.

8.239 Gofynnwyd i ysgolion nodi'r effeithiau sy'n gysylltiedig â'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd, serch hynny, pan oedd yr ymchwil hon yn cael ei gwneud, roedd y canllawiau ar asesu yn dal i gael eu cwblhau ac, felly, dim ond cynigion cynharach ar gyfer asesu y byddai'r Ysgolion Braenaru wedi'u gweld⁷². O ganlyniad, yn y mwyafrif o achosion, roedd yr ysgolion wedi seilio eu hamcangyfrifon yn fwy ar y gwaith o baratoi, cynllunio a threfnu'r cwricwlwm nag ar ystyriaeth o'r agweddau asesu.

8.240 O ganlyniad, **dylid tybio nad yw trefniadau asesu wedi'u cynnwys yn y diwrnodau dysgu proffesiynol a gyflwynir isod.** Ymdrinnir ag effeithiau'r trefniadau asesu ar wahân yn adrannau 8.333 i 8.348.

Cyfanswm yr amser sydd ei angen ar gyfer dysgu proffesiynol

8.241 Mae Tabl 10 yn cyflwyno'r amser dysgu proffesiynol y bydd ei angen ar bob ysgol i weithredu trefniadau'r cwricwlwm newydd, fel y'i hamcangyfrifwyd gan yr Ysgolion Braenaru. Mae'r rhain wedi'u rhannu yn ôl math o ymarferydd a blwyddyn ac fe'u cyflwynir fel amcangyfrifon uchaf, isaf a chanolog. Cafwyd yr amcangyfrif canolog drwy gyfrifo'r gwerth canolrifol ar gyfer pob math o ymarferydd fesul blwyddyn, ar gyfer pob sector. **Noder bod y terfynau uchaf ac isaf wedi'u haddasu i +/- 50% o'r canolrif fel y nodir yn 8.47 i 8.49 o'r fethodoleg.**

8.242 Gellir gweld yr ystod llawn o ddiwrnodau a amcangyfrifwyd gan Ysgolion Braenaru yn Atodiad 5.

⁷²Ac eithrio tair ysgol, sydd hefyd yn cael eu cynrychioli ar y Grŵp Cynghori ar Asesu.

Tabl 11: Amcangyfrifon o'r amser dysgu proffesiynol sydd ei angen wedi'i addasu i +/- 50% o'r canolrif

Amcangyfrifon o'r amser dysgu proffesiynol sydd ei angen fesul ymarferydd yn ôl ysgolion braenaru (unrhyw sector) wedi'i addasu i +/- 50% o'r canolrif																		
	Pennaeth			Uwch-arweinydd			Arweinydd canol			Athro			Cynorthwydd Addysgu			Staff nad ydynt yn addysgu		
	Terfyn isaf	Amcangyfrif canolog	Terfyn uchaf	Terfyn isaf	Amcangyfrif canolog	Terfyn uchaf	Terfyn isaf	Amcangyfrif canolog	Terfyn uchaf	Terfyn isaf	Amcangyfrif canolog	Terfyn uchaf	Terfyn isaf	Amcangyfrif canolog	Terfyn uchaf	Terfyn isaf	Amcangyfrif canolog	Terfyn uchaf
19/20	8	16	24	7	14	21	5	11	16	5	11	16	3	6	9	1	1	2
20/21	9	18	26	8	16	24	6	12	18	5	11	16	4	7	11	1	1	2
21/22	8	17	25	7	14	22	6	12	18	6	12	17	3	7	10	1	1	2
22/23	8	16	23	7	14	20	6	12	17	6	12	17	3	7	10	1	1	2
23/24 ymlaen	6	12	18	6	11	17	5	10	15	5	11	16	3	6	8	1	1	2

Costau uniongyrchol

- 8.243 Rhagwelwn y bydd ysgolion yn neilltuo (yn gallu defnyddio amser sy'n cael ei dreulio ar hyn o bryd at ddibenion arall) rywfaint o'r amser sydd ei angen ar gyfer dysgu proffesiynol sy'n ymwneud â'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd. Felly, gofynnwyd i'r ysgolion braenaru amcangyfrif faint o ddiwrnodau cyflenwi y byddai angen iddynt eu prynu i mewn, yn hytrach na thybio y byddai hyn yn cyfateb i gyfanswm yr amser sydd ei angen ar gyfer dysgu proffesiynol.
- 8.244 Mae Tabl 11 yn cyflwyno amcangyfrifon o nifer y diwrnodau y bydd angen iddynt gael eu gweithio gan athrawon cyflenwi mewn ysgolion braenaru er mwyn rhyddhau ymarferwyr ysgol i weithredu trefniadau'r cwricwlwm newydd. Mae'r rhain wedi'u rhannu yn ôl math o ymarferydd a blwyddyn ac fe'u cyflwynir fel amcangyfrifon uchaf, isaf a chanolog. Cafwyd yr amcangyfrif canolog drwy gyfrifo'r gwerth canolrifol ar gyfer pob math o ymarferydd fesul blwyddyn, ar gyfer pob sector. **Noder bod y terfynau uchaf ac isaf wedi'u haddasu i +/- 50% o'r canolrif fel y nodir yn adrannau 8.52 i 8.54 o'r fethodoleg.**
- 8.245 Gellir gweld yr ystod llawn o ddiwrnodau a amcangyfrifwyd gan Ysgolion Braenaru yn Atodiad 5.

Tabl 72: Amcangyfrifon o nifer y diwrnodau cyflenwi sydd eu hangen wedi'u haddasu i +/- 50% o'r canolrif

Amcangyfrifon o nifer y diwrnodau cyflenwi sydd eu hangen ar ysgolion braenaru (unrhyw sector) wedi'u haddasu i +/- 50% o'r canolrif																		
	Pennaeth			Uwch-arweinydd			Arweinydd canol			Athro			Cynorthwydd Addysgu			Staff nad ydynt yn addysgu		
	Terfyn isaf	Amcangyfrif canolog	Terfyn uchaf	Terfyn isaf	Amcangyfrif canolog	Terfyn uchaf	Terfyn isaf	Amcangyfrif canolog	Terfyn uchaf	Terfyn isaf	Amcangyfrif canolog	Terfyn uchaf	Terfyn isaf	Amcangyfrif canolog	Terfyn uchaf	Terfyn isaf	Amcangyfrif canolog	Terfyn uchaf
19/20	0	0	0	1	2	3	1	2	3	1	2	3	0	0	0	1	1	2
20/21	0	0	0	1	1	2	2	4	5	2	3	5	0	0	0	1	1	2
21/22	0	0	0	1	1	2	1	2	4	1	3	4	0	0	0	1	1	2
22/23	0	0	0	0	1	1	1	3	4	2	3	5	0	0	0	1	1	2
23/24 ymlaen	0	0	0	0	1	1	1	2	3	1	3	4	0	0	0	1	1	2

8.246 Unwaith eto, darparwyd amrywiaeth eang o amcangyfrifon. Ar un pen i'r sbectwm, nododd nifer bach o ysgolion y byddai angen iddynt brynu darpariaeth gyflenwi ar gyfer pob un o'r diwrnodau sydd eu hangen ar gyfer dysgu proffesiynol. Ar y pen arall i'r sbectwm, nododd nifer bach o ysgolion na fyddai angen iddynt brynu unrhyw ddarpariaeth gyflenwi ac, yn lle hynny, eu bod yn bwriadu defnyddio adnoddau presennol sy'n rhan o strwythur yr ysgol i ddarparu ar gyfer pob un o'r diwrnodau sydd eu hangen, yn enwedig ar lefel y pennaeth a'r uwch-arweinwyr.

8.247 Pan gânt eu cyfrifo ar lefel Cymru gyfan gan ddefnyddio'r fethodoleg a nodir yn 8.50 i 8.69, mae'r costau cyflenwi sy'n wynebu ysgolion i ryddhau ymarferwyr ysgol i weithredu trefniadau'r cwricwlwm newydd ar gyfer pob ysgol yng Nghymru fel a ganlyn:

*Tabl 13: Costau uniongyrchol (cyflenwi) ar gyfer pob ysgol yng Nghymru sy'n gysylltiedig â pharatoi ar gyfer y cwricwlwm newydd, ei gynllunio a'i drefnu**

	Terfyn isaf	Amcangyfrif canolog	Terfyn uchaf
	£'000	£'000	£'000
2020-21	5,380	10,760	16,120
2021-22	6,400	12,790	19,180
2022-23	5,100	10,220	15,330
2023-22	1,630	3,260	4,890
2024-25	790	1,580	2,370
2025-26	620	1,230	1,850
2026-27	0	0	0
2027-28	0	0	0
2028-29	0	0	0
2029-30	0	0	0

2030-31	0	0	0
---------	---	---	---

*Noder bod yr amcangyfrifon wedi'u haddasu er mwyn (i) symud y costau ymlaen un flwyddyn am fod Ysgolion Braenaru ar y blaen i ysgolion eraill, (ii) cyflwyno ystod ystyrlon; a (iii) peri iddynt dapro wrth i'r trefniadau newydd gael eu hymgorffori.. Ceir manylion llawn yn y fethodoleg.

8.248 Pan gânt eu crynhoi, amcangyfrifir bod y costau suddedig uniongyrchol sy'n gysylltiedig â pharatoi ar gyfer trefniadau'r cwricwlwm newydd, eu cynllunio a'u trefnu yn 2020-21 rhwng £5.38m ac £16.12m. Yr amcangyfrif canolog yw £10.76m.

8.249 Amcangyfrifir bod y costau trosglwyddo uniongyrchol sy'n gysylltiedig â pharatoi ar gyfer trefniadau'r cwricwlwm newydd, eu cynllunio a'u trefnu rhwng 2021-22 a 2025-26 rhwng £14.54m a £43.62m. Yr amcangyfrif canolog yw £29.08m.

8.250 Nid oes unrhyw gostau ychwanegol parhaus a ragwelir i baratoi ar gyfer trefniadau'r cwricwlwm newydd, eu cynllunio a'u trefnu ar ôl 2025-26.

Costau cyfle

8.251 Ystyrir bod y diwrnodau dysgu proffesiynol a gaiff eu neilltuo gan yr ysgolion ac na chânt eu gweithio gan athrawon cyflenwi yn gost cyfle am na all ymarferwyr dreulio'r amser hwn mwyach ar weithgareddau eraill. Rydym yn disgwyl i amser gael ei neilltuo ar gyfer dysgu proffesiynol drwy'r canlynol:

- capasiti a grëir gan drefniadau cyflenwi mewnol presennol o fewn ysgolion
- diwrnodau HMS
- mabwysiadu dulliau gweithredu arloesol megis:
 - symleiddio systemau a phrosesau nad oes eu hangen i fodloni gofynion statudol
 - newidiadau i'r wythnos waith, megis wythnosau ysgol anghymesur⁷³
 - ymestyn gwaith partneriaeth rhwng ysgolion, e.e. ysgolion mewn clwstwr yn cydweithio ar wahanol elfennau er mwyn osgoi dyblygu ymdrech

⁷³Mae wythnos ysgol anghymesur yn cynnwys gwahanol amseroedd dechrau a gorffen gyda rhai diwrnodau hwy a rhai diwrnodau byrrach ac amser rhydd cydgysylltiedig i'r disgyblion. Mae'r strwythur mwyaf cyffredin ar gyfer wythnos ysgol anghymesur yn cynnwys pedwar diwrnod hwy a hanner diwrnod byr, ond defnyddir patrymau eraill hefyd. Nid yw, o reidrwydd, yn arwain at newid i gyfanswm yr oriau o amser addysgol.

8.252 Mae Llywodraeth Cymru hefyd yn ystyried beth y gallwn ei wneud i greu lle i ysgolion ac ymarferwyr er mwyn eu helpu i drosglwyddo i'r trefniadau newydd. Yn benodol, rydym yn ystyried pa ofynion asesu presennol y gellid eu llacio neu eu dileu er mwyn hwyluso hyn.

8.253 Pan gânt eu cyfrifo ar lefel Cymru gyfan gan ddefnyddio'r fethodoleg a nodir yn 8.257 i 8.280, mae'r costau cyfle ar gyfer pob ysgol yng Nghymru fel a ganlyn:

*Tabl 14: y costau cyfle ar gyfer pob ysgol yng Nghymru (£m) sy'n gysylltiedig â pharatoi ar gyfer y cwricwlwm newydd, ei gynllunio a'i drefnu**

	Terfyn isaf	Amcangyfrif canolog	Terfyn uchaf
	£'000	£'000	£'000
2020-21	40,680	81,370	122,040
2021-22	42,660	85,340	128,000
2022-23	47,930	95,860	143,790
2023-24	21,170	42,340	63,510
2024-25	12,140	24,280	36,420
2025-26	7,540	15,100	22,640
2026-27	0	0	0
2027-28	0	0	0
2028-29	0	0	0
2029-30	0	0	0

2030-31	0	0	0
---------	---	---	---

*Noder bod yr amcangyfrifon wedi'u haddasu yn yr un ffordd â chostau uniongyrchol.

8.254 Pan gânt eu crynhoi, amcangyfrifir bod y costau cyfle suddedig sy'n gysylltiedig â pharatoi ar gyfer trefniadau'r cwricwlwm newydd, eu cynllunio a'u trefnu yn 2020-21 rhwng £40.68m a £122.04m. Yr amcangyfrif canolog yw £81.37m.

8.255 Amcangyfrifir bod costau cyfle trosglwyddo sy'n gysylltiedig â pharatoi ar gyfer trefniadau'r cwricwlwm newydd, eu cynllunio a'u trefnu rhwng 2021-22 a 2025-26 rhwng £131.44m a £394.36m. Yr amcangyfrif canolog yw £262.92m.

8.256 Nid oes unrhyw gostau cyfle parhaus a ragwelir i baratoi ar gyfer trefniadau'r cwricwlwm newydd, eu cynllunio a'u trefnu ar ôl 2025-26.

Y pedwar diben

8.257 Y bwriad wrth gyflwyno cwricwlwm wedi'i arwain gan ddibenion yw newid arferion mewn ysgolion yng Nghymru. Bwriedir y bydd galluogi dysgwyr i wneud cynnydd mewn perthynas â'r pedwar diben yn llywio'r holl benderfyniadau mewn perthynas â threfniadau cwricwlwm ac asesu ysgolion. Y bwriad yw y bydd y pedwar diben yn llywio gweithgareddau paratoi, cynllunio a threfnu ysgolion o ran y cwricwlwm ac asesu, yn dylanwadu arnynt, ac yn sail ar eu cyfer. Ni ellir gwahaniaethu, felly, rhwng unrhyw effeithiau o ran y pedwar diben ac effeithiau'r gweithgareddau hyn, yr ymdrinnir â hwy yn adrannau 8.232 i 8.256.

Meysydd Dysgu a Phrofiad ac elfennau cwricwlaidd a thrawsgwricwlaidd eraill

8.258 Yn ogystal ag anghenion dysgu proffesiynol mewn perthynas ag ymgwyfarwyddo â'r cwricwlwm, ei gynllunio a'i drefnu, rydym yn disgwyl y bydd angen i ymarferwyr hefyd gael y sgiliau a'r wybodaeth i allu darparu elfennau penodol o fewn rhan o'r Meysydd Dysgu a Phrofiad ac elfennau cwricwlaidd a thrawsgwricwlaidd newydd gorfodol eraill.

8.259 Bydd mwy o bwyslais hefyd ar ddysgu drwy brofiad. Disgwylir i ysgolion wella sgiliau a gwybodaeth dysgwyr drwy ddarparu cyfleoedd i gyfranogi a dysgu drwy fywyd go iawn. Mae angen i ddysgu drwy brofiad fod yn seiliedig ar gynnydd y dysgu a chyfrannu mewn ffordd amlwg at y Pedwar Diben, megis

darparu cyd-destunau go iawn ar gyfer dysgu e.e. datrys problemau go iawn neu atebion creadigol.

8.260 Disgwylir i'r rhain gael effeithiau cysylltiedig, yn enwedig yn y meysydd canlynol: MDPH y Celfyddydau Mynegiannol, MDPH Iechyd a Lles; Cymraeg mewn ysgolion cyfrwng Saesneg; ieithoedd rhyngwladol; cyfrifiant fel rhan o MDPH Gwyddoniaeth a Thechnoleg; Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb, cymhwysedd digidol ac addysg gyrfaoedd.

8.261 Disgrifir yr effeithiau hyn yn ansoddol yn adrannau 8.265 i 8.332 yn seiliedig ar wybodaeth a ddarparwyd yn y ffurflenni a ddychwelwyd gan yr Ysgolion Braenaru a'r cyfweiliadau dilynol dros y ffôn. Fodd bynnag, ni allai'r ysgolion fesur yr effeithiau. Yn y rhan fwyaf o achosion, nid oeddent wedi llunio cynllun pendant yn nodi sut roeddent yn bwriadu cyflawni pob un o'r elfennau hyn ac, felly, roeddent yn dal i ystyried amrywiaeth o ddulliau gweithredu gwahanol, pob un â'i effeithiau cysylltiedig posibl ei hun.

8.262 Felly, nid yw'r costau ar gyfer darparu'r Meysydd Dysgu a Phrofiad ac elfennau cwricwlaidd a thrawsgwricwlaidd eraill yn hysbys.

8.263 Mewn ymgais i ddarparu rhywfaint o wybodaeth feintiol er mwyn dangos maint yr effeithiau, gwahoddwyd y Consortia i amcangyfrif faint o amser dysgu proffesiynol sydd ei angen ar gyfer pob un o'r elfennau a nodir yn 8.265 i 8.299. Fel ffigur bras, gwnaethant amcangyfrif y byddai angen rhwng un a chwe diwrnod fesul ymarferydd sy'n gweithio o fewn pob elfen y flwyddyn, yn ystod y cyfnod trosglwyddo.

8.264 Byddai nifer y diwrnodau yn amrywio yn ôl y canlynol:

- Pa mor barod yw'r ysgolion ar gyfer y diwygiadau, gan gynnwys y lefelau presennol o gymorth sydd ei angen a demograffeg eu gweithlu
- Nodweddion yr ysgol – e.e. sector, cyfrwng iaith, nifer y disgyblion, maint a chyfansoddiad y gweithlu
- Y model cwricwlwm arfaethedig a lefel yr integreiddio, yn enwedig yn y cyfnod uwchradd – h.y. i ba raddau y mae ysgolion yn parhau i gyflwyno pynciau unigol yn hytrach na mabwysiadu dulliau amlddisgyblaethol a/neu ryngddisgyblaethol.
- Anghenion dysgu proffesiynol ymarferwyr unigol
- Gofynion Meysydd Dysgu a Phrofiad unigol, pan fo gwybodaeth a sgiliau a allai fod yn newydd mewn rhai ysgolion neu y gallai fod pwyslais ychwanegol arnynt bellach yn ofynnol e.e. Iechyd a Lles, codio a chyfrifiadura, agweddau ar y Dyniaethau (astudiaethau cymdeithasol ac astudiaethau busnes)

- Yr amser sydd ei angen i ymgysylltu â phartneriaid allanol e.e. lechyd, y trydydd sector, y gymuned leol a busnesau
- Blaenoriaethau cynllun datblygu'r ysgol

Y Meysydd Dysgu a Phrofiad

Y CELFYDDYDAU MYNEGIANNOL

- 8.265 Yn y maes hwn, mae'n ofynnol i ysgolion ganolbwyntio ar y broses greadigol drwy bum disgyblaeth y celfyddydau: celf, dawns, drama, ffilm a'r cyfryngau digidol a cherddoriaeth. Er bod gan bob disgyblaeth ei chorff penodol ei hun o wybodaeth a'i chorff penodol ei hun o sgiliau, cydnabyddir eu bod yn rhannu'r broses greadigol.
- 8.266 Gall ysgolion drefnu eu darpariaeth yn y maes hwn yn ôl yr hyn sy'n gweddu orau i'w hysgol a gallant gynnig darpariaeth integredig neu ryngddisgyblaethol.
- 8.267 Ni holwyd yr Ysgolion Braenaru yn benodol am effaith y gofynion sy'n ymwneud â MDPH y Celfyddydau Mynegiannol am nad yw'r Bil yn creu gofynion newydd yn y maes hwn, ac ni chododd yr ysgolion unrhyw faterion a oedd yn ymwneud â hyn. Fodd bynnag, rydym yn cydnabod y gall datblygiad parhaus technoleg yn y celfyddydau, er enghraifft mewn disgyblaethau megis ffilm a'r cyfryngau digidol, arwain at fuddsoddiad gan ysgolion mewn dysgu proffesiynol a thechnoleg briodol.

IECHYD A LLES

- 8.268 Mae Maes Dysgu a Phrofiad (MDPh) Iechyd a Lles yn darparu strwythur cyfannol ar gyfer deall iechyd a lles. Elfennau sylfaenol y MDPH hwn yw iechyd a datblygiad corfforol, iechyd meddwl a lles emosiynol a chymdeithasol. Bydd ymgysylltu â'r MDPH hwn yn helpu i feithrin dull gweithredu ysgol gyfan a fydd yn ei gwneud yn bosibl i iechyd a lles dreiddio i bob agwedd ar fywyd yr ysgol.
- 8.269 Dywedodd mwy na hanner yr Ysgolion Braenaru wrthym y bydd cost yn gysylltiedig â dysgu proffesiynol i ymarferwyr mewn ysgolion cynradd, uwchradd ac arbennig, yn enwedig ym maes iechyd meddwl. Lle y nododd ysgolion y byddai angen dysgu proffesiynol, yn y mwyafrif o achosion rhagwelwyd y byddai ei angen ar gyfer pob aelod o'r staff.
- 8.270 Mae Llywodraeth Cymru yn cytuno y bydd angen dysgu proffesiynol er mwyn i ymarferwyr gael y wybodaeth a'r hyder i gynnwys iechyd a lles yn eu haddysgu.
- 8.271 Soniodd nifer bach o ysgolion am y ffordd roeddent yn gwneud newidiadau eithaf bach i'w strwythurau er mwyn sicrhau arbenigedd ychwanegol neu

gydnabod y ffaith bod mwy o gyfrifoldeb dros arwain bellach yn gysylltiedig â'r maes.

8.272 Roedd nifer bach o ysgolion o'r farn y byddai angen iddynt gael cymorth allanol arbenigol i gyflwyno'r maes Iechyd a Lles. Soniodd dwy ysgol am yr her sy'n gysylltiedig â sicrhau darpariaeth briodol yn y Gymraeg. Bwriedir i'r cwricwlwm newydd sicrhau bod ysgolion yn meithrin gallu o fewn eu gweithlu i gyflwyno'r cwricwlwm. Felly, pan ddeuir ag arbenigedd allanol i mewn, dylid gwneud hyn gyda'r nod o sicrhau bod y staff yn gallu cyflwyno'r cwricwlwm eu hunain mewn ffordd sy'n briodol i'w dysgwyr, a dylai fod yn rhan o gynlluniau dysgu proffesiynol yr ysgol.

8.273 Rydym yn disgwyl i effeithiau gael eu rhannu rhwng MDPH Iechyd a Lles a'r '[dull gweithredu ysgol gyfan](#)' sy'n ceisio sicrhau bod Iechyd meddwl a Lles yn dod yn ganolog i'r ffordd y mae ysgolion yn gweithio, ac a ariennir ar wahân.

Y DYNIAETHAU

8.274 Ni holwyd yr ysgolion braenaru am effaith y gofynion sy'n ymwneud â MDPH y Dyniaethau ac ni wnaethant gyflwyno sylwadau ar y maes hwn. Ar wahân i gynllunio'r cwricwlwm, nid ydym yn rhagweld unrhyw gost i ysgolion yn gysylltiedig â bodloni'r gofynion newydd am fod y dyniaethau eisoes yn cael eu darparu yn y cwricwlwm presennol. Gall ysgolion ddewis cyflwyno'r dyniaethau drwy ddulliau disgyblaethol (h.y. pynciau unigol megis daearyddiaeth; hanes; crefydd, gwerthoedd a moeseg; astudiaethau busnes ac astudiaethau cymdeithasol), amlddisgyblaethol a/neu ryngddisgyblaethol. Mae pob un yn bosibl o fewn ein dull gweithredu arfaethedig.

IEITHOEDD, LLYTHRENNEDD A CHYFATHREBU

8.275 Bydd yn ofynnol i ysgolion sicrhau bod dysgwyr yn gwneud cynnydd yn Gymraeg ac yn Saesneg rhwng 3 ac 16 oed ac yn gwneud cynnydd mewn o leiaf un iaith ryngwladol arall o'r ysgol gynradd. Mae ieithoedd rhyngwladol yn cyfeirio at ieithoedd ac eithrio Cymraeg a Saesneg y bydd plant a phobl ifanc yn eu dysgu yn yr ysgol, a gallant gynnwys ieithoedd modern, ieithoedd clasurol, iaith arwyddion Prydain ac ieithoedd cymunedol eraill. Bydd ysgolion a chlystyrau yn penderfynu pa iaith ryngwladol/ieithoedd rhyngwladol y byddant yn ei chynnig/eu cynnig. Bydd y dysgwyr yn dechrau heb fawr ddim sgiliau iaith, os o gwbl, ac yn gwneud cynnydd tuag at hyfedredd yn eu hieithoedd. Dylid ymdrin â'r pedwar datganiad sy'n mynegi'r hyn sy'n bwysig mewn ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu mewn ffordd gyfannol. Golyga hyn y dylid ystyried gwahanol ieithoedd mewn perthynas â'i gilydd ac felly hefyd sgiliau gwrando, siarad, darllen ac ysgrifennu. Mae hefyd yn golygu y dylid ystyried bod dysgu

am a thrwy lenyddiaeth yn cyfrannu at bob agwedd ar y broses o ddysgu am ieithoedd.

Y Gymraeg

- 8.276 Ar hyn o bryd mae'r Gymraeg yn bwnc gorfodol i bob dysgwr 5-16 oed. Mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg mae'n bwnc craidd, ond mewn ysgolion eraill pwnc sylfaen ydyw gyda dwy raglen astudio – sef Cymraeg a Chymraeg Ail iaith – er mwyn adlewyrchu gofynion gwahanol addysgu'r Gymraeg fel ail iaith yn hytrach nag fel iaith gyntaf. Bydd ysgolion cyfrwng Saesneg yn parhau i addysgu Cymraeg fel iaith, yn ogystal â chwilio am gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg mewn Meysydd Dysgu a Phrofiad eraill.
- 8.277 Mae Maes Dysgu a Phrofiad (MDPh) ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu yn dod â Chymraeg, Saesneg ac ieithoedd rhyngwladol at ei gilydd. Yn debyg i bob maes dysgu a phrofiad yng Nghwricwlwm Cymru, mae'r Disgrifiadau o ddysgu yn ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu yn seiliedig ar gontinwmm o gynnydd wrth ddysgu. Mae'n dechrau heb fawr ddim iaith, os o gwbl, ac yn datblygu tuag at hyfedredd.
- 8.278 Bydd yn ofynnol i ysgolion ac ymarferwyr ddatblygu eu cwricwla er mwyn sicrhau bod pob dysgwr rhwng 3 ac 16 oed yn gwneud cynnydd yn Gymraeg ar hyd y continwmm dysgu iaith.
- 8.279 Mae rhai Disgrifiadau o ddysgu yn gyffredin i bob dysgwr ym mhob ysgol, mae disgrifiadau eraill o ddysgu yn adlewyrchu cyflymder a dyfnder gwahanol dysgu yn Gymraeg i'r dysgwyr hynny y mae eu haddysg yn bennaf drwy gyfrwng y Gymraeg a'r rhai sy'n dysgu'n bennaf drwy gyfrwng y Saesneg. Ni fydd Rhaglenni Astudio ar wahân mwyach ar gyfer Cymraeg (iaith gyntaf) a Chymraeg ail iaith.
- 8.280 Fel y nodir yn adran 8.104 i 8.113, gofynnwyd i Ysgolion Gwella Ansawdd a gymerodd ran yn y broses o ddatblygu Maes Dysgu a Phrofiad (MDPh) ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu amcangyfrif effeithiau posibl Cymraeg yn y cwricwlwm ar eu hysgolion eu hunain (yn hytrach nag Ysgolion Braenaru a ddarparodd yr amcangyfrifon ar gyfer y MDPH arall, gofynion cwricwlaidd a gofynion trawsgwricwlaidd.
- 8.281 Y brif gost a nodwyd gan ysgolion oedd dysgu proffesiynol. Roedd hyn yn cynnwys dysgu proffesiynol mewn perthynas ag addysgeg ieithoedd a datblygu sgiliau Cymraeg.
- 8.282 Dylai ysgolion eisoes fod yn datblygu cynlluniau i feithrin gallu a sgiliau o ran y Gymraeg mewn ymateb i'r gofynion presennol a'r uchelgais i sicrhau miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050. Er bod rhai ysgolion a gafodd eu cyfweld wedi cynnal archwiliadau iaith ac archwiliadau addysgegol, nid oedd y mwyafrif

helaeth yn glir ynghylch faint o ddysgu proffesiynol y byddai ei angen ar lefel unigol.

- 8.283 Mae'n ofynnol i bob ysgol addysgu Cymraeg ar hyn o bryd fel rhan o'r cwricwlwm presennol, ond bydd angen i ysgolion nawr asesu'n ofalus eu hanghenion sy'n newid wrth iddynt ddatblygu eu cwricwlwm eu hunain er mwyn iddo allu sicrhau'r cynnydd a ragwelir ym MDPH Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu. Ni fu'n bosibl inni gyfrifo'r costau hyn.
- 8.284 Mae'r goblygiadau i rai ysgolion yn dibynnu ar eu perfformiad presennol o ran Cymraeg ail iaith. Rydym yn cydnabod bod y perfformiad mewn ysgolion yn gymysg a gallai'r newid hwn o ran y dull gweithredu fod yn arbennig o heriol i'r ysgolion hynny nad ydynt yn perfformio'n dda yn erbyn y gofynion presennol mewn perthynas â'r Gymraeg. Mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwn yn canolbwyntio'n llwyr ar ofynion fframwaith y cwricwlwm newydd o'u cymharu â'r ddeddfwriaeth bresennol. Fodd bynnag, gall y costau amrywio rhwng ysgolion yn dibynnu ar eu perfformiad presennol.
- 8.285 Tynnodd y rhai a holwyd sylw at y newid diwylliannol y byddai ei angen mewn rhai ysgolion er mwyn cyflwyno'r cwricwlwm newydd mewn perthynas â'r Gymraeg. Er enghraifft, roedd llawer o'r farn nad oedd digon o amser na blaenoriaeth yn cael eu rhoi i'r Gymraeg gan arweinwyr mewn amserlenni ysgol a chynlluniau dysgu proffesiynol. Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod, er mwyn sicrhau'r newid hwn mewn diwylliant, fod angen i arweinwyr ysgolion gael eu paratoi a'u cefnogi'n dda i arwain eu sefydliadau drwy'r newidiadau i'r cwricwlwm. Sefydlodd Llywodraeth Cymru yr Academi Genedlaethol ar gyfer Arweinyddiaeth Addysgol i ystyried pob agwedd ar Arweinyddiaeth, gan gynnwys hyfforddiant i arweinwyr ar sut i hyrwyddo diwylliant Cymru a'r Gymraeg yn eu hysgolion.

Ieithoedd Rhyngwladol yn yr Ysgol Gynradd

- 8.286 Dangosir profiadau mewn ieithoedd rhyngwladol o Gam Cynnydd 2 ac mae cynnydd mewn o leiaf un iaith ryngwladol yn ofynnol erbyn diwedd yr ysgol gynradd. Ar hyn o bryd mae fframwaith anstatudol ar gyfer ieithoedd tramor modern yng Nghyfnod Allweddol 2 sy'n cael ei ddefnyddio gan rai ysgolion⁷⁴. Mae'r ysgolion hynny sydd eisoes yn addysgu ieithoedd tramor modern mewn sefyllfa dda i fodloni gofynion y cwricwlwm newydd.
- 8.287 Nid oedd gan yr Ysgolion Braenaru gynllun clir eto a oedd yn dangos sut roeddent yn bwriadu cyflwyno ieithoedd rhyngwladol ar lefel gynradd.

⁷⁴ Ni wyddom pa gyfran o ysgolion cynradd sy'n defnyddio'r fframwaith. Yn ôl [British Language Trends Survey 2019](#) "Primary schools are increasing their MFL provision – 39% of schools said they provide some form of MFL lesson, compared to 28% in 2016".

- 8.288 Roedd y mwyafrif o'r farn y byddai angen dysgu proffesiynol ar ymarferwyr. Mae Llywodraeth Cymru yn cytuno y bydd angen dysgu proffesiynol er mwyn i ymarferwyr gael y wybodaeth a'r hyder i gyflwyno dysgwyr i ieithoedd modern ar lefel gynradd.
- 8.289 Roedd rhai ysgolion o'r farn y byddai angen iddynt gael cymorth allanol arbenigol i gyflwyno cwricwlwm ieithoedd rhyngwladol Bwriedir i'r cwricwlwm newydd sicrhau bod ysgolion yn meithrin gallu o fewn eu gweithlu i gyflwyno'r cwricwlwm. Felly, pan ddeuir ag arbenigedd allanol i mewn, dylid gwneud hyn gyda'r nod o sicrhau bod y staff yn gallu cyflwyno'r cwricwlwm eu hunain mewn ffordd sy'n briodol i'w dysgwyr, a dylai fod yn rhan o gynlluniau dysgu proffesiynol yr ysgol.
- 8.290 Nododd rhai ysgolion y byddent yn defnyddio deunyddiau/adnoddau i'w helpu i addysgu ieithoedd rhyngwladol. Nid yw'n hysbys eto a fyddai cost yn gysylltiedig â'r adnoddau hyn. Gweler adran 8.351 am ragor o wybodaeth am adnoddau.
- 8.291 Soniodd rhai ysgolion am ddefnyddio athrawon ieithoedd rhyngwladol o ysgolion uwchradd yn eu clwstwr a nododd un ysgol uwchradd o'i gwirfodd, er na ofynnwyd iddi wneud hynny'n ffurfiol, ei bod eisoes wedi cynllunio ar gyfer cost cynyddu oriau athro profiadol 0.2 CALI (cyfwerth ag amser llawn) o un i gefnogi'r ysgolion cynradd yn eu clwstwr. Byddai hyn yn adeiladu ar arfer presennol lle, mewn rhai ysgolion, mae trefniadau eisoes ar waith i ysgol uwchradd weithio gydag ysgolion cynradd i annog agweddau cadarnhaol at ddysgu ieithoedd cyn i ddysgwyr ddechrau yn yr ysgol uwchradd.

MATHEMATEG A RHIFEDD

- 8.292 Ni holwyd yr ysgolion braenaru am effaith newidiadau i gwricwlwm mathemateg a rhifedd ac ni wnaethant gyflwyno sylwadau cyffredinol ar hyn. Ar wahân i gynllunio'r cwricwlwm, nid ydym yn rhagweld unrhyw gost i ysgolion sy'n gysylltiedig â bodloni'r gofynion newydd am fod mathemateg a rhifedd yn orfodol yn y cwricwlwm presennol.

MDPH GWYDDONIAETH A THECHNOLEG

- 8.293 Mae MDPH Gwyddoniaeth a Thechnoleg yn defnyddio disgyblaethau bioleg, cemeg, cyfrifiadureg, dylunio a thechnoleg a ffiseg i wella gwybodaeth a dealltwriaeth dysgwyr o'r byd.
- 8.294 Ac eithrio'r elfen cyfrifiant, ni holwyd yr ysgolion braenaru am effaith y Maes hwn ac ni wnaethant gyflwyno unrhyw sylwadau arno. Ar wahân i gynllunio'r cwricwlwm, nid ydym yn rhagweld unrhyw gost i ysgolion sy'n gysylltiedig â

bodloni'r gofynion newydd, ac eithrio cyfrifiant, am fod gwyddoniaeth wedi'i chynnwys yn y cwricwlwm presennol.

Cyfrifiant ym maes Gwyddoniaeth a Thechnoleg

8.295 Mae'r cwricwlwm presennol yn ei gwneud yn ofynnol i ysgolion ddilyn rhaglen astudio ym maes TGCh sy'n galluogi myfyrwyr i astudio cyfrifiadureg ar lefel TGAU. Yn y cwricwlwm newydd, mae cyfrifiant yn rhan annatod o MDPH Gwyddoniaeth a Thechnoleg. Mae cyfrifiant yn cynnwys algorithmau yn prosesu data er mwyn datrys amrywiaeth eang o broblemau go iawn.

8.296 Dywedodd y mwyafrif o'r ysgolion braenaru wrthym y bydd cost yn gysylltiedig â hyfforddiant arbenigol dwys i ymarferwyr perthnasol sy'n gyfrifol am addysgu ac arwain yr elfen cyfrifiant o Faes Gwyddoniaeth a Thechnoleg.

8.297 Ar hyn o bryd mae gan lawer o ysgolion uwchradd ymarferwyr arbenigol ar gyfer yr agweddau hyn, am fod nodweddion sy'n debyg i'r cwricwlwm presennol. Bydd angen Dysgu Proffesiynol ar ysgolion cynradd mewn perthynas â Chymhwysedd Digidol (gweler adran 8.322 i 8.325) a bydd y rhan fwyaf ohono yn ymdrin â chyfrifiant. Fodd bynnag, bydd angen Dysgu Proffesiynol ychwanegol o hyd ar gyfer elfennau penodol ar y MDPH, a bydd angen datblygu sgiliau yn barhaus er mwyn dal i fyny â thechnoleg sy'n newid yn gyflym.

8.298 Dywedodd y mwyafrif o'r ysgolion y byddai diffygion mewn caledwedd, meddalwedd neu seilwaith digidol yn eu hysgolion neu'r ffaith nad oedd gan eu hysgolion galedwedd, meddalwedd na seilwaith digidol priodol yn eu hatal rhwng cyflwyno cyfrifiant mor effeithiol ag yr hoffent ei wneud. Bydd y costau yn dibynnu ar ba dechnoleg sydd gan ysgolion eisoes, eu trefniadau caffael a'u contractau cynnal a chadw. Mae Llywodraeth Cymru yn cytuno y bydd cost yn gysylltiedig â gwella seilwaith, caledwedd a meddalwedd mewn ysgolion. Rydym eisoes yn buddsoddi'n sylweddol yn y maes hwn ac yn cydnabod y bydd angen buddsoddi ymhellach.

8.299 Yn debyg i Feysydd eraill, mae'n bosibl y bydd costau yn gysylltiedig â dod ag arbenigedd allanol i mewn.

8.300 Nid yw'r costau ar gyfer cyflwyno cyfrifiant o fewn Gwyddoniaeth a Thechnoleg yn hysbys.

Datganiadau o'r hyn sy'n bwysig

8.301 Bydd Gweinidogion Cymru yn cyhoeddi cod yn nodi'r datganiadau o'r Hyn sy'n Bwysig. Mae'n rhaid ymdrin â'r holl elfennau a nodir yng nghod y datganiadau

o'r hyn sy'n bwysig yng nghwricwlwm pob ysgol a lleoliad a ariennir nas cynhelir.

8.302 Nid ydym yn disgwyl y bydd ymdrin â'r datganiadau o'r hyn sy'n bwysig yn cael unrhyw effeithiau ar wahân ar ysgolion. Bydd y datganiadau hyn yn darparu fframwaith a ddylai fod yn sail i gynllun cwricwlwm pob ysgol ac mae'n rhaid ymdrin ag ef ym mhob cwricwlwm. Felly, maent yn rhan annatod o'r broses o gynllunio'r cwricwlwm, y nodir ei effeithiau yn 8.232 i 8.299.

Elfennau gorfodol y cwricwlwm

8.303 Yn seiliedig ar ofynion y cwricwlwm a nodir mewn deddfwriaeth, mae'n rhaid i gwricwlwm ysgolion gynnwys elfennau gorfodol y cwricwlwm sef: Cymraeg; Saesneg; crefydd, gwerthoedd a moeseg; ac addysg cydberthynas a rhywioldeb.

SAESNEG

8.304 Ni holwyd yr ysgolion braenaru am effaith y gofynion sy'n ymwneud â Saesneg. Mae Saesneg yn bwnc gorfodol yn y cwricwlwm presennol. Ar wahân i effeithiau sy'n gysylltiedig â chynllunio'r cwricwlwm, yr ymdrinnir â nhw yn 8.232 i 8.256, nid ydym yn rhagweld y bydd ysgolion yn mynd i unrhyw gostau ychwanegol.

CYMRAEG

8.305 Mae Cymraeg yn bwnc gorfodol yn y cwricwlwm presennol. Cynlluniwyd fframwaith y cwricwlwm newydd i gefnogi cynnydd tuag at gyflawni targed Cymraeg 2050. Golyga hyn fod disgwyliadau uwch i ysgolion cyfrwng Saesneg yn benodol o ran sicrhau bod eu dysgwyr yn gallu defnyddio'r Gymraeg pan fyddant yn gadael yr ysgol. Bydd costau yn gysylltiedig â bodloni'r disgwyliadau hyn. Nid yw'r costau yn deillio'n uniongyrchol o'r cwricwlwm newydd ond maent yn berthnasol ac wedi cael eu nodi yn 8.275 i 8.285.

ADDYSG CYDBERTHYNAS A RHYWIOLDEB

8.306 Bydd Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb yn elfen statudol o'r cwricwlwm newydd i ddysgwyr 3-16 oed a bydd Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi canllawiau statudol ynglŷn â'r hyn y dylid ei gynnwys yn y maes dysgu hwn. Nod y canllawiau yw rhoi cymorth ymarferol er mwyn galluogi athrawon a staff ysgol i ddatblygu a darparu Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb o ansawdd uchel.

8.307 Dywedodd rhai ysgolion braenaru⁷⁵ wrthym y bydd cost yn gysylltiedig â dysgu proffesiynol i athrawon mewn ysgolion cynradd, uwchradd ac arbennig.

⁷⁵ Ni allai dwy ysgol fraenaru gyflwyno sylwadau am eu bod yn aros am ganlyniad yr ymgynghoriad ar y papur gwyn <https://llyw.cymru/sicrhau-mynediad-ir-cwricwlwm-llawn> cyn y byddant mewn sefyllfa i ddeall yr effaith ar eu hysgolion.

Nid oedd ganddynt syniad clir eto ynglŷn â nifer y staff y byddai angen hyfforddiant arnynt na faint o hyfforddiant y bydd angen ei ddarparu.

8.308 Mae Llywodraeth Cymru yn cytuno y bydd angen dysgu proffesiynol er mwyn i athrawon gael y wybodaeth a'r hyder i gynnwys addysg cydberthynas a rhywioldeb yn eu haddysgu. Bydd Llywodraeth Cymru yn datblygu canllawiau statudol ar y cyd ag eraill⁷⁶ er mwyn cefnogi ymarferwyr a nodi'r hyn y mae'n rhaid ymdrin ag ef.

8.309 Roedd nifer bach o ysgolion braenaru o'r farn y byddai angen deunyddiau ychwanegol arnynt er mwyn iddynt allu cyflwyno'r cwricwlwm. Byddwn yn cynnal archwiliad o'r adnoddau presennol ar gyfer addysg cydberthynas a rhywioldeb sydd ar [Hwb](#) er mwyn asesu i ba raddau y maent yn addas at y diben. Caiff adnoddau newydd eu datblygu os bydd angen a'u darparu am ddim. Disgwylir hefyd i elusennau ac asiantaethau eraill lunio adnoddau am ddim a fyddai'n addas i'w defnyddio gan ysgolion.

8.310 Roedd nifer bach o ysgolion braenaru o'r farn y byddai angen iddynt gael cymorth allanol arbenigol i gyflwyno cwricwlwm addysg cydberthynas a rhywioldeb. Bwriedir i'r cwricwlwm newydd sicrhau bod ysgolion yn meithrin gallu o fewn eu gweithlu i gyflwyno'r cwricwlwm. Felly, pan ddeuir ag arbenigedd allanol i mewn, dylid gwneud hyn gyda'r nod o sicrhau bod y staff yn gallu cyflwyno'r cwricwlwm eu hunain mewn ffordd sy'n briodol i'w dysgwyr, a dylai fod yn rhan o gynlluniau dysgu proffesiynol yr ysgol.

ADDYSG CREFYDD, GWERTHOEDD A MOESEG

8.311 Bydd Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg yn elfen statudol o'r cwricwlwm, fel rhan o Faes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau.

8.312 Mae'n rhaid i Gynadleddau Meysydd Llafur Cytunedig ym mhob awdurdod lleol ystyried canllawiau a gyhoeddwyd gan Weinidogion Cymru.

8.313 Bydd yn ofynnol i ysgolion cymunedol ac ysgolion sefydledig a gwirfoddol heb nodweddion crefyddol ystyried maes llafur cytunedig wrth gynllunio a gweithredu Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg fel rhan o Faes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau.

8.314 Bydd yn rhaid i ysgolion â nodweddion crefyddol baratoi dau faes llafur ar gyfer Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg – un maes llafur enwadol ac un sy'n cyd-fynd â'r maes llafur cytunedig.

⁷⁶ <https://lyw.cymru/datganiad-ysgrifenedig-sefydlu-gweithgor-addysg-cydberthynas-rhywioldeb>

- 8.315 Bydd yn ofynnol i ysgolion gwirfoddol a reolir â nodweddion crefyddol gynllunio eu cwricwlwm fel ei fod yn darparu ar gyfer Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg enwadol a Chrefydd, Gwerthoedd a Moeseg sy'n ystyried maes llafur cytunedig. Bydd yr ysgolion hyn yn addysgu Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg yn unol â maes llafur cytunedig i ddisgyblion fel mater o drefn, ond, fel sy'n wir ar hyn o bryd, bydd yn rhaid iddynt addysgu Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg yn unol â gweithred ymddiriedolaeth neu ddaliadau ffydd os bydd rhiant yn gofyn iddynt wneud hynny.
- 8.316 Bydd yn ofynnol i ysgolion gwirfoddol a gynorthwyir â nodweddion crefyddol gynllunio eu cwricwlwm fel ei fod yn darparu ar gyfer Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg enwadol a Chrefydd, Gwerthoedd a Moeseg sy'n cyd-fynd â maes llafur cytunedig. Yr arfer gyffredin yn yr ysgolion hyn fydd addysgu Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg yn unol â gweithred ymddiriedolaeth neu ddaliadau ffydd yr ysgol, fel sy'n digwydd ar hyn o bryd. Fodd bynnag, bydd yn rhaid iddynt addysgu Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg yn unol â maes llafur cytunedig os bydd rhiant yn gofyn iddynt wneud hynny.
- 8.317 Nid oedd yr ysgolion braenaru yn disgwyl i newidiadau i addysg crefydd, gwerthoedd a moeseg gael unrhyw effaith ar eu hysgolion.
- 8.318 Fel y nodwyd yn yr adran gynharach, gofynnir i'r Eglwys yng Nghymru a Gwasanaeth Addysg yr Eglwys Gatholig ddarparu gwybodaeth am unrhyw gostau sy'n gysylltiedig â'r newidiadau hyn. Nid yw'r costau hyn yn hysbys ar hyn o bryd, felly.

Sgiliau trawsgwricwlaidd gorfodol

- 8.319 Bydd llythrennedd, rhifedd a chymhwysedd digidol yn sgiliau trawsgwricwlaidd gorfodol a bydd angen eu hystyried yng nghynllun pob cwricwlwm.
- 8.320 Yn hytrach na chynllunio ar gyfer y sgiliau hyn ar wahân, dylid cynnwys ac ymgysylltu â'r ysgol gyfan wrth ymgorffori'r sgiliau hyn ar draws y cwricwlwm. Felly, bydd datblygu ac atgyfnerthu'r sgiliau hyn ar draws y cwricwlwm yn gyfrifoldeb ar bob ymarferydd ym mhob Maes, nid dim ond ymarferwyr mathemateg, iaith a chyfrifiadura arbenigol.

LLYTHRENNEDD A RHIFEDD

- 8.321 Ers 2013, mae Llythrennedd a Rhifedd yn elfennau statudol o'r cwricwlwm cenedlaethol yng Nghymru a ategir gan y Fframwaith Llythrennedd a Rhifedd.

Ar wahân i effeithiau sy'n gysylltiedig â chynllunio'r cwricwlwm, yr ymdrinnir â nhw yn 8.232 i 8.256, nid ydym yn rhagweld y bydd ysgolion yn mynd i unrhyw gostau ychwanegol.

CYMHWYSEDD DIGIDOL

8.322 Bydd Cymhwysedd Digidol ym mhob rhan o'r cwricwlwm yn ofyniad statudol newydd i ysgolion a'r rhanddeiliaid sy'n eu cefnogi. Cymhwysedd digidol yw'r set o sgiliau, gwybodaeth ac agweddau sy'n ei gwneud yn bosibl i dechnolegau a systemau gael eu defnyddio mewn ffordd hyderus, greadigol a beirniadol. Mae cymhwysedd digidol yn un o dri chyfrifoldeb trawsgwricwlaidd, ochr yn ochr â llythrennedd a rhifedd; mae'n canolbwyntio ar ddatblygu sgiliau digidol y gallir eu cymhwyso ar amrywiaeth eang o bynciau a senarios.

8.323 Mae'r Fframwaith Cymhwysedd Digidol, a gyflwynwyd yn 2016, yn helpu i ymgorffori cymhwysedd digidol yn y cwricwlwm ac yn cynnwys enghreifftiau o syniadau ar gyfer tasgau yn yr ystafell ddosbarth y gallir eu defnyddio i ddatblygu sgiliau mewn ffyrdd ystyrlon sy'n digwydd yn naturiol.

8.324 Dywedodd y mwyafrif o'r ysgolion y byddai diffygion mewn caledwedd, meddalwedd neu seilwaith digidol yn eu hysgolion neu'r ffaith nad oedd gan eu hysgolion galedwedd, meddalwedd na seilwaith digidol priodol yn eu hatal rhag cyflwyno cymhwysedd digidol trawsgwricwlaidd mor effeithiol ag yr hoffent ei wneud. O ran cyfrifiant, mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod y bydd parhau i fuddsoddi mewn seilwaith, caledwedd a meddalwedd yn allweddol er mwyn sicrhau bod ysgolion yn cyflwyno cymhwysedd digidol yn effeithiol ym mhob rhan o'r cwricwlwm; fodd bynnag, nid yw'r buddsoddiad ychwanegol sy'n ofynnol yn hysbys.

8.325 Dywedodd y mwyafrif o'r ysgolion hefyd y byddai angen dysgu proffesiynol i wella cymhwysedd digidol pob athro ym mhob rhan o'r cwricwlwm.

Cod cynnydd

8.326 Bydd yn ofynnol i Weinidogion Cymru gyhoeddi cod cynnydd yn nodi'r ffordd y mae'n rhaid adlewyrchu cynnydd mewn cwricwlwm a fabwysiadwyd. Mae'n rhaid i gwricwlwm ysgol fod yn addas i ddysgwyr o wahanol oedrannau, galluoedd a doniau, darparu ar gyfer cynnydd priodol i ddysgwyr a chynnwys amrywiaeth o ddarpariaeth er mwyn sicrhau hyn.

8.327 Disgwylir i ysgolion gynllunio a gweithredu eu cwricwlwm er mwyn adlewyrchu egwyddorion cynnydd a nodir yn y cod. Felly, ni ddisgwylir y bydd bodloni gofynion y cod cynnydd yn cael unrhyw effeithiau ychwanegol ar ysgolion, ac eithrio'r rhai a ddisgrifir yn 8.232 i 8.299.

Gyrfaoedd

- 8.328 Caiff addysg gyrfaoedd a phrofiadau cysylltiedig â gwaith sy'n briodol o ran oedran eu cynnwys ym mhob MDPH o 3 oed (ar hyn o bryd dim ond rhwng 11 ac 16 oed).
- 8.329 Dywedodd ysgolion braenaru wrthym y bydd cost yn gysylltiedig â dysgu proffesiynol i athrawon mewn ysgolion cynradd, uwchradd ac arbennig. Nid oedd ganddynt syniad clir eto ynglŷn â nifer y staff y byddai angen hyfforddiant arnynt na faint o hyfforddiant y bydd angen ei ddarparu.
- 8.330 Mae Llywodraeth Cymru yn cytuno y bydd angen dysgu proffesiynol er mwyn i athrawon gael y wybodaeth a'r hyder i gynnwys addysg gyrfaoedd yn eu haddysgu.
- 8.331 Rhoddodd Ysgolion Braenaru enghreifftiau o gostau eraill y maent yn disgwyl mynd iddynt. Roedd y rhain yn eang eu cwmpas ac ni chyfeiriwyd at yr un ohonynt gan fwy na dwy ysgol
- Costau cludiant i ddod â phlant allan o'r ysgol
 - Ffioedd i siaradwyr gwadd
 - Gwiriadau'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (DBS) ar gyfer siaradwyr
 - Amser i greu cysylltiadau â busnesau a sefydliadau yn y gymuned leol
- 8.332 Mae Llywodraeth Cymru o'r farn, yn achos ysgolion na allent ddisgwyl i rieni dalu am deithiau ysgol, y dylai'r costau hyn gael eu talu gan daliadau'r Grant Amddifadedd Disgyblion presennol. Nid ydym yn rhagweld costau ychwanegol i ysgolion yn sgil y teithiau hyn. Ni fydd angen i siaradwyr gwadd gael gwiriad gan y Bwrdd Datgelu a Gwahardd oni fyddant yn cael eu gadael gyda phlant heb neb i'w goruchwyllo. O ran prynu arbenigedd i mewn, bwriedir i'r cwricwlwm newydd sicrhau bod ysgolion yn meithrin gallu o fewn eu gweithlu i gyflwyno'r cwricwlwm. Felly, pan ddeuir ag arbenigedd allanol i mewn, dylid gwneud hyn gyda'r nod o sicrhau bod y staff yn gallu cyflwyno'r cwricwlwm eu hunain mewn ffordd sy'n briodol i'w dysgwyr, a dylai fod yn rhan o gynlluniau dysgu proffesiynol yr ysgol. Dylai dysgwyr gael cyfleoedd i fanteisio ar gysylltiadau â busnesau a/neu gyflogwyr, a gallai gymryd peth amser i sefydlu a chynnal y cysylltiadau hyn, er y bydd gan ysgolion uwchradd y cysylltiadau hyn eisoes i ryw raddau.

Asesu

- 8.333 Mae'r adran hon yn rhoi dadansoddiad byr o'r ymatebion a gafwyd gan ymarferwyr mewn ysgolion y Grŵp Cyngori ar Asesu i ymchwiliad ar raddfa

fach, fel y'i nodir yn 8.80 i 8.94. Mae wedi ei threfnu ar sail themâu ac mae pob is-adran yn cynnwys disgrifiad o'r gofyniad statudol presennol sydd ar ysgolion yn ogystal â'r newidiadau arfaethedig (mae'r geiriad isod yn gyson â'r hyn a rannwyd ag aelodau'r Grŵp ym mis Hydref 2019). Am fod yr Ysgolion Braenaru wedi hepgor gwaith asesu ar y cyfan, heblaw am asesiadau o'r effeithiau sy'n gysylltiedig â throsglwyddo rhwng blwyddyn 6 a blwyddyn 7, dylid ystyried bod y rhain yn ychwanegol at yr amcangyfrifon a nodir yn 8.241 i 8.256.

ASESU PARHAUS

<u>Y trefniadau presennol</u>	<u>Y trefniadau arfaethedig</u>
<i>Asesu cynnydd o ran llythrennedd a rhifedd yn barhaus</i> Mae'r system bresennol yn ei gwneud yn ofynnol i benaethiaid ysgolion a gynhelir wneud trefniadau i'r holl ddisgyblion yn y cyfnod sylfaen ac yng nghyfnodau allweddol 2 a 3 gael eu hasesu drwy gydol y flwyddyn gan athro er mwyn monitro a chefnogi cynnydd addysgol y disgybl mewn cysylltiad â Llythrennedd a Rhifedd (drwy'r meysydd dysgu/Rhaglenni Astudio perthnasol).	<i>Asesu cynnydd yn barhaus</i> Nod y trefniadau newydd yw rhoi darpariaeth yn ei lle sy'n ei gwneud yn ofynnol i benaethiaid ysgolion a gynhelir wneud trefniadau i ddysgwyr gael eu hasesu drwy gydol y flwyddyn ar gyfer y continwwm dysgu o 3 i 16 oed. Bydd yn ymdrin â holl ystod y cwricwlwm ac nid llythrennedd a rhifedd, sy'n rhan o'r sgiliau trawsgwricwlaidd, yn unig. Mae'r trefniadau newydd hefyd yn gymwys i ddisgyblion 14-16 oed, sef CA4 ar hyn o bryd.

8.334 O blith y pedair ysgol a nododd gostau ar gyfer y cwestiwn hwn, roedd y pedair yn rhagweld y byddai costau ychwanegol, o ran amser staff, yn gysylltiedig â'r trefniadau newydd. Dim ond dwy o'r ysgolion, fodd bynnag, a amcangyfrifodd y byddai'r costau yn sylweddol uwch – un ysgol gynradd ac un uwchradd. Roedd yr ysgol gynradd yn teimlo y byddai'r costau ychwanegol yn sylweddol ym flwyddyn 1, ond y byddai'r rhain yn gostwng bob blwyddyn, tan flwyddyn 3 pan fyddai'r costau'n gyson â'r hyn ydynt ar hyn o bryd, ar gyfer asesu cynnydd. Roedd yr ysgol uwchradd yn teimlo y byddai'r costau ychwanegol yn sylweddol ac y byddent yn cynyddu ychydig flwyddyn ar ôl blwyddyn am y pum mlynedd lawn, wrth iddynt baratoi ar gyfer grŵp blwyddyn arall bob blwyddyn.

8.335 blith yr ysgolion a oedd yn teimlo na fyddai'r costau ychwanegol yn sylweddol, roedd y ddwy yn cytuno bod y rhain yn ymwneud ag ymgyswrtio a dysgu proffesiynol, ac roedd yr ysgol uwchradd o'r farn mai dim ond ar gyfer blwyddyn 1 y byddai'r costau ychwanegol hyn yn codi.

8.336 Roedd tair ysgol yn teimlo nad oedd unrhyw arbedion yn gysylltiedig â'r trefniadau newydd gan y byddai angen olrhain cynnydd o hyd. Roedd tair ysgol (nid yr un ysgolion) yn rhagweld budd hefyd sef y bydd y trefniadau newydd yn golygu y bydd ymarferwyr yn cael dealltwriaeth ddyfnach o gynnydd, a fydd yn eu galluogi i dargedu cymorth a her yn fwy effeithiol.

TREFNIADAU ASESU STATUDOL O FEWN YSGOLION

<u>Y trefniadau presennol</u>	<u>Y trefniadau arfaethedig</u>
Asesiadau ar ddiwedd y Cyfnod Sylfaen a'r Cyfnodau Allweddol Mae'r system bresennol yn ei gwneud yn ofynnol cynnal asesiadau statudol ar ddiwedd y Cyfnod Sylfaen a CA2/3 gyda'r diben o bennu a chofnodi lefelau cyrhaeddiad mewn perthynas â'r Meysydd Dysgu a'r Rhaglenni Astudio statudol perthnasol y mae'n rhaid i ysgolion eu darparu. Mae'r canllawiau Trefniadau asesu statudol ar gyfer y Cyfnod Sylfaen a diwedd Cyfnodau Allweddol 2 a 3 yn amlinellu gofynion asesu crynodedol statudol yn ogystal â darparu canllawiau ar weithredu'r dyletswyddau hynny.	Datblygu a gweithredu trefniadau asesu o fewn eich cwricwlwm ysgol Bydd ysgolion yn datblygu ac yn gweithredu trefniadau asesu mewn perthynas â'u cwricwlwm sy'n asesu: • y cynnydd a wnaed gan ddysgwyr, • y camau nesaf yn eu cynnydd, ac • yr addysgu a'r dysgu sydd eu hangen i wneud y cynnydd hwnnw. Bydd y trefniadau newydd yn ei gwneud yn ofynnol i benaethiaid roi sylw i'r canllawiau statudol. Bydd y rhain yn amlinellu prif egwyddorion a phwrpas asesu, yn ogystal ag agweddau yr ydym yn ei gwneud yn ofynnol i ysgolion roi sylw dyledus iddynt wrth gynllunio a threfnu eu cwricwlwm ysgol. Rhaid i'r trefniadau asesu gwmpasu'r cwricwlwm cyfan a chefnogi dysgwyr i wneud cynnydd mewn perthynas â chwricwlwm yr ysgol. Ystyrir bod asesu yn rhan annatod o'r cwricwlwm.

8.337 blith y pedair ysgol a nododd gostau ar gyfer y cwestiwn hwn, roedd y pedair yn amcangyfrif y byddai costau ychwanegol yn ystod y cyfnod trosglwyddo, o ran amser staff, yn gysylltiedig â'r gofyniad newydd ar ysgolion i ddatblygu a gweithredu trefniadau asesu o fewn eu cwricwlwm ysgol. Roedd y pedair ysgol hyn yn teimlo y byddai angen treulio cryn dipyn o amser yn cynllunio eu cwricwlwm newydd a gwreiddio trefniadau asesu oddi mewn iddo, ond gan y byddai'r rhain yn digwydd ar yr un pryd, y teimlad oedd ei bod yn anodd iawn gwahaniaethau rhwng yr amser a dreulir ar asesu a'r cwricwlwm ehangach.

8.338 Roedd tair ysgol yn teimlo y byddai arbediad yn cael ei wneud yn y blyneddodedd o'r cyfnod arfarnu sy'n weddill o beidio gorfod asesu a chofnodi

deilliannau yn yr un ffordd yn y dyfodol, gan ganiatáu mwy o amser i athrawon ganolbwyntio ar y cynnydd a wneir gan ddysgwyr.

TREFNIADAU ASESU WRTH DDERBYN DYSGWYR

<u>Y trefniadau presennol</u>	<u>Y trefniadau arfaethedig</u>
Asesiad sylfaenol Fel rhan o'r gofynion o ran asesiadau statudol, mae'r system bresennol yn ei gwneud yn ofynnol cynnal asesiad sylfaenol o fewn 6 wythnos ar ôl i ddysgwr ddechrau yn y dosbarth derbyn. Rhaid defnyddio Proffil y Cyfnod Sylfaen fel rhan o'r asesiad hwn. Diben yr asesiad yw pennu lefel cyrhaeddiad y disgybl ym mhob un o'r meysydd dysgu a ganlyn: - sgiliau iaith, llythrennedd a chyfathrebu; - datblygiad mathemategol; - datblygiad personol a chymdeithasol a lles ac amrywiaeth ddiwylliannol; a - datblygiad corfforol.	Asesiad wrth dderbyn dysgwyr yn y dyfodol Mae gwaith yn mynd rhagddo i archwilio pa asesiad y bydd ei angen wrth dderbyn dysgwr yn y dyfodol. Fodd bynnag, bydd hyn yn rhywbeth a ddarperir i ysgolion, ac felly nid ydym yn rhagweld unrhyw newid sylweddol yn yr hyn y disgwylir i ysgolion ei gyflawni.

8.339 Ceir gofyniad statudol i gynnal asesiad wrth dderbyn dysgwr o fewn ei chwe wythnos gyntaf yn y dosbarth derbyn. Felly, nid yw'r cwestiwn hwn yn berthnasol i ysgolion uwchradd ac ni chawsom ymateb ganddynt. Cyflwynodd yr ysgol arbennig sylwadau ond ni chynhwysodd unrhyw gostau. O'r ddwy ysgol gynradd a nododd gostau o ran y cwestiwn hwn, nododd un gostau ychwanegol yn gysylltiedig â hyn, ar gyfer y flwyddyn gyntaf yn unig, a theimlai'r ysgol gynradd arall y byddai'r costau yn aros yr un fath ag yr oeddent yn adrodd amdanynt ar gyfer blwyddyn 'nodweddiadol' gyfredol.

8.340 Roedd yr ysgol a nododd y byddai costau ychwanegol yma yn amcangyfrif y byddent dair gwaith yn fwy na'r gost flynyddol 'nodweddiadol' gyfredol yn ystod y flwyddyn gyntaf, cyn dychwelyd i gost flynyddol 'nodweddiadol' ym mlwyddyn 2.

8.341 Ni nodwyd unrhyw fuddion/arbedion.

Y TREFNIADAU ADRODD MEWN YSGOLION

<u>Y trefniadau presennol</u>	<u>Y trefniadau arfaethedig</u>
Adrodd Rhaid i benaethiaid pob ysgol a gynhelir anfon adroddiad ysgrifenedig at y rhieni o leiaf unwaith y flwyddyn. Ar ddiwedd y Cyfnod Sylfaen a Chyfnodau Allweddol 2 a 3 darperir gwybodaeth ychwanegol am berfformiad. Ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 4 (16 oed) rhaid darparu adroddiad gadael yr ysgol. Pennir cynnwys yr adroddiad mewn Rheoliadau.	Adrodd Mae'r trefniadau newydd yn ei gwneud yn ofynnol i benaethiaid sicrhau eu bod yn adrodd yn ffurfiol i rieni/gofalwyr o leiaf unwaith y flwyddyn ar gyfer pob dysgwr 3-16 mlwydd oed. Y bwriad yw bod rhannu'r wybodaeth a ganlyn am y dysgwyr yn cael ei wneud yn statudol, ond mater i'r ysgolion yw penderfynu sut y caiff yr wybodaeth hon ei hadrodd: • eu lles cyffredinol; • eu cynnydd wrth ddysgu ar draws y cwricwlwm cyfan; • y camau nesaf sydd eu hangen i gefnogi eu cynnydd; ac • eu presenoldeb. Caiff ysgolion ddewis cyfathrebu'r wybodaeth uchod mewn mwy nag un adroddiad neu ar fwy nag un achlysur yn ystod y flwyddyn os dymunant. Mae'r trefniadau newydd yn canolbwyntio ar sicrhau bod ysgolion yn datblygu ac yn gweithredu prosesau i gefnogi cyfathrebu ac ymgysylltu dwyffordd effeithiol gyda rhieni/gofalwyr, a hynny'n barhaus, er mwyn cefnogi cynnydd dysgwyr. Mae'r canllawiau asesu yn nodi y dylai adroddiadau o'r fath fod yn rhan o'r dull ehangach hwn.

8.342 O blith y pedair ysgol a nododd gostau, roedd y pedair yn rhagweld y bydd angen amser ychwanegol ar gyfer staff yn ystod y blynyddoedd cychwynnol o dan y dull adrodd newydd. Roedd y costau hyn yn ymwneud yn bennaf â neilltuo amser i'r holl staff ymgysylltu â'r gofynion newydd a pharatoi ar eu cyfer. Dim ond un ysgol a ddarparodd amcangyfrif o'r costau uniongyrchol gan eu bod wedi penderfynu yr hoffent i ddysgwyr gael eu cynnwys yn fwy yn y

broses ac felly roedd eu costau'n uwch er mwyn adlewyrchu hynny, ac roedd y rhain yn cynyddu flwyddyn ar ôl blwyddyn wrth i'r broses ddatblygu.

- 8.343 O ran arbedion/buddion, nododd un ysgol fod y gofynion newydd yn rhoi asesiad llawer mwy cywir o ddysgu a chynnydd, a dealltwriaeth gyffredin ar draws yr ysgol a'r gymuned ysgol ehangach. Nododd un ysgol arall y bydd y trefniadau newydd yn lleihau'n sylweddol faint o amser y mae athrawon yn ei dreulio yn ysgrifennu'r adroddiadau ac felly y bydd yr adroddiadau yn fwy pwrpasol i athrawon a dysgwyr.

TREFNIADAU CYMEDROLI MEWN YSGOLION

<u>Y trefniadau presennol</u>	<u>Y trefniadau arfaethedig</u>
Cymedroli Mae Gorchymyn y Cwricwlwm Cenedlaethol (Cymedroli Trefniadau Asesu ar gyfer yr Ail Gyfnod Allweddol a'r Trydydd Cyfnod Allweddol) (Cymru) 2015 yn gosod gofynion o ran cymedroli'r asesiadau athrawon ar gyfer pob disgybl ym mlwyddyn olaf yr ail gyfnod allweddol a'r trydydd cyfnod allweddol. Diben cymedroli yw adolygu prosesau a chanlyniadau asesiadau athrawon er mwyn sicrhau bod asesiadau athrawon yn yr ail gyfnod allweddol a'r trydydd cyfnod allweddol yn gyson. Mae'n ofynnol i benaethiaid wneud trefniadau i sicrhau bod eu hysgol yn ymuno â grŵp clwstwr cymedroli ysgolion a bod y grŵp yn cyfarfod o leiaf unwaith bob blwyddyn ysgol yn nhymor ysgol y gwanwyn neu'r haf er mwyn gwella cywirdeb a chysondeb asesiadau athrawon. Rhaid i'r personau a ganlyn fynychu unrhyw un o gyfarfodydd grŵp clwstwr cymedroli ysgolion:	Bydd cymedroli yn dod i ben, a bydd proses newydd yn cael ei rhoi ar waith: <i>Datblygu dealltwriaeth gyffredin o gynnydd o fewn ysgolion ac ar eu traws</i> Bydd yn rhaid i ysgolion ddatblygu, mabwysiadu ac adolygu cwricwlwm sy'n galluogi dysgwyr i ddatblygu yn y ffyrdd a ddisgrifir yn y pedwar diben ac sy'n caniatáu cynnydd priodol i ddysgwyr ym mhob agwedd ar y cwricwlwm. Er mwyn sicrhau cydraddoldeb i ddysgwyr ledled Cymru, mae'n hanfodol bod yna ddealltwriaeth gyffredin o gynnydd, gan gynnwys disgwyliadau ynghylch sut y gallai cynnydd edrych a pha mor gyflym y gall dysgwyr wneud cynnydd. Deialog proffesiynol o fewn ysgol Rhaid i ysgolion ddatblygu a sefydlu proses a strwythurau sy'n galluogi'r staff o fewn eu hysgol i ddatblygu dealltwriaeth gyffredin o gynnydd fel y'i mynegir yn yr egwyddorion cynnydd a chan ddefnyddio'r disgrifiadau o ddysgu a'r canllawiau cwricwlwm ehangach. Deialog proffesiynol <i>rhwng</i> ysgolion Rhaid i ysgolion sicrhau eu bod yn gweithio gyda'u clwstwr i roi trefniadau/prosesau priodol ar waith i gefnogi ymarferwyr i ddatblygu

(a) pennaeth pob ysgol a gynhelir sy'n aelod o'r grŵp clwstwr cymedroli ysgolion, neu ei gynrychiolydd; a (b) unrhyw bersonau eraill y caiff yr ysgolion sy'n aelodau benderfynu arnynt. Rhaid i benaethiaid wneud trefniadau i sicrhau bod athrawon yn eu hysgol yn ymwybodol o ddyfarniadau a phenderfyniadau'r grŵp clwstwr cymedroli ysgolion, ac yn eu gweithredu.	dealltwriaeth gyffredin o gynnydd ar draws y cwricwlwm.
--	--

8.344 blith y pedair ysgol a nododd gostau, roedd y pedair yn rhagweld y bydd angen i staff gael rhagor o amser er mwyn sefydlu proses newydd ar gyfer datblygu dealltwriaeth gyffredin o gynnydd o fewn ac ar draws ysgolion (fel y'i cynigir yn y tabl uchod).

8.345 Dywedodd tair ysgol (dwyl ysgol gynradd ac un uwchradd) y bydd angen mwy o amser ar y dechrau er mwyn i ymarferwyr ymgymryd â dysgu proffesiynol a chydweithio i ddatblygu dealltwriaeth broffesiynol a rennir o fewn ysgolion, ac o fewn clystyrau.

8.346 Roedd y pedair ysgol yn cytuno y bydd y dull newydd yn hwyluso mwy o gydweithio, ac y ceir gwell dealltwriaeth o gynnydd a safonau o fewn ac ar draws ysgolion, a fydd yn effeithio'n uniongyrchol ar ddysgu ac addysgu ac, o ganlyniad, ar gyflawniad dysgwyr.

TREFNIADAU TROSGLWYDDO

<u>Y trefniadau presennol</u>	<u>Y trefniadau arfaethedig</u>
<i>Trosglwyddo</i> Yn 2006, cyflwynodd Llywodraeth Cymru y gofyniad bod ysgolion uwchradd a gynhelir a'r ysgolion cynradd a gynhelir sy'n eu bwydo yn creu cynlluniau i hwyluso trosglwyddiad disgyblion o'r ysgol gynradd i'r ysgol uwchradd a sicrhau bod trefniadau manwl a chydlynol ar waith i gefnogi'r broses o symud disgyblion o ysgolion cynradd i ysgolion uwchradd.⁷⁷ Mae Rheoliadau Trosglwyddo o'r Ysgol	<i>Trosglwyddo</i> Er mwyn diwallu anghenion pob dysgwr o fewn eu clwstwr, rhaid i ysgolion gynllunio ar y cyd i gefnogi cynnydd dysgwyr tuag at y pedwar diben, gyda phwyslais ar gyfathrebu effeithiol rhwng ymarferwyr, dysgwyr a'u rhieni/gofalwyr. Bydd yn ofynnol i ysgolion gynllunio ar gyfer trosglwyddo fel rhan o gynllun eu cwricwlwm. Mae'r canllawiau asesu ategol yn egluro bod trosglwyddo effeithiol yn golygu cefnogi pob

⁷⁷ O dan adran 198 o Ddeddf Addysg 2002

<u>Gynradd i'r Ysgol Uwchradd (Cymru) 2006</u> yn ei gwneud yn ofynnol i Gyrff Llywodraethu sicrhau bod y rhain ar gael yn yr ysgol uwchradd berthnasol a'r ysgolion cynradd sy'n ei bwydo. Rhaid i'r cynlluniau gael eu hadolygu o leiaf bob tair blynedd.	dysgwr ar hyd y continwwm dysgu, wrth iddynt symud rhwng gwahanol grwpiau, dosbarthiadau gwahanol, blynyddoedd gwahanol a lleoliadau gwahanol.
--	---

8.347 O blith y pedair ysgol a nododd gostau, amcangyfrifodd tair ysgol y byddai costau ychwanegol, ar gyfer amser staff, yn gysylltiedig â'r gofynion newydd ar gyfer trosglwyddo. Roedd dwy o'r ysgolion hyn yn teimlo bod costau ychwanegol yn angenrheidiol er mwyn hwyluso mwy o ddeialog o fewn clystyrau. Nododd un ysgol y byddai'r costau'n aros yr un fath.

8.348 Nododd dwy ysgol y byddai'r trefniadau newydd yn arwain at drosglwyddo gwybodaeth fwy defnyddiol rhwng athrawon ar bob lefel.

8.349 Ni fu'n bosibl amcangyfrif costau newid trefniadau asesu i ysgolion a lleoliadau eraill, felly mae'r costau yn anhysbys.

Adnoddau ar gyfer dysgu a dysgu proffesiynol

8.350 Nid yw'n bosibl amcangyfrif y gost i ysgolion (a lleoliadau eraill) sy'n gysylltiedig ag adnoddau ar gyfer dysgu a dysgu proffesiynol. Ar hyn o bryd mae ysgolion yn talu am adnoddau print ac yn defnyddio adnoddau digidol a gomisiynir gan Lywodraeth Cymru am ddim. Fodd bynnag, mae ysgolion yn tanysgrifio i adnoddau masnachol digidol eraill. Ni fyddai unrhyw adnoddau newydd yn adnoddau 'gosod', yn hytrach byddent yn adnoddau y gallent eu defnyddio petaent yn dymuno gwneud hynny – byddent yn dewis pa adnoddau i'w defnyddio, ni fyddent yn cael eu rhagnodi gan Lywodraeth Cymru. Rydym yn disgwyl i ysgolion ddefnyddio cymysgedd o adnoddau y telir amdanynt ac adnoddau am ddim, yn dibynnu ar allu ac adnoddau'r ysgol i newid i addysgu/dysgu'n ddigidol, yn ogystal â'r graddau y bydd cwmnïau masnachol yn dal i ddatblygu adnoddau sy'n addas i'w defnyddio yn y cwricwlwm newydd. Nid yw costau adnoddau dysgu a dysgu proffesiynol newydd neu ychwanegol ar gyfer ysgolion yn hysbys, felly.

8.351 Rydym wedi cyfrifo faint o fuddsoddiad ychwanegol sydd ei angen gan Lywodraeth Cymru mewn adnoddau ar gyfer y Gymraeg ar wahân.

Lleoliadau meithrin a gynhelir

8.352 Mae meithrinfeydd a gynhelir wedi'u lleoli mewn ysgolion ar y cyfan ac, felly, caiff unrhyw effeithiau eu nodi yn 8.232 i 8.332.

Lleoliadau meithrin a ariennir nas cynhelir

8.353 Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod, yn wahanol i ysgolion, nad oes gan leoliadau gofal plant a ariennir i ddarparu addysg gynnar i blant 3-4 oed yr adnoddau, y sgiliau cynllunio cwricwlwm na'r gallu i ddatblygu cwricwlwm a threfniadau asesu. Felly, bydd gan Weinidogion Cymru ddyletswydd i lunio trefniadau'r cwricwlwm ar gyfer y lleoliadau hyn a byddant yn ymgysylltu'n agos â'r sector nas cynhelir ac ymarferwyr addysg y blynyddoedd cynnar er mwyn datblygu a chynllunio'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu ar gyfer lleoliadau a ariennir i'w cyhoeddi yn 2021. Bydd yn ofynnol i Weinidogion Cymru adolygu'r cwricwlwm yn barhaus a chyhoeddi unrhyw fersiynau diwygiedig ohono yn y dyfodol.

8.354 dan y ddeddfwriaeth, bydd gan leoliadau a ariennir yr hyblygrwydd i fabwysiadu'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu a gynlluniwyd gan Weinidogion Cymru, cynllunio eu rhai eu hunain neu weithio gydag eraill – megis awdurdodau lleol neu ysgolion – ar gwricwlwm i'w fabwysiadu. Er hynny, mae'n rhaid i'r cwricwlwm a fabwysiadwyd fod yn gyson â chanllawiau Cwricwlwm Cymru a gyhoeddwyd ym mis Ionawr 2020 ac, er enghraifft, mae'n rhaid iddo alluogi dysgwyr i ddatblygu yn y ffordd a ddisgrifir yn y pedwar diben; bod yn eang ac yn gytbwys; bod yn addas i ddysgwyr o wahanol oedrannau, galluoedd a doniau a darparu ar gyfer cynnydd priodol i ddysgwyr a chynnwys amrywiaeth o ddarpariaeth er mwyn sicrhau hyn (sy'n gysylltiedig ag oedrannau, galluoedd a doniau). Bydd gan awdurdodau lleol – sy'n comisiynu ac yn ariannu'r gwaith o ddarparu addysg gynnar mewn lleoliadau gofal plant – rôl allweddol i'w chwarae o ran sicrhau bod y cwricwlwm a fabwysiadwyd yn bodloni gofynion y cwricwlwm ac y caiff ei weithredu'n briodol.

8.355 Yn seiliedig ar drafodaethau anffurfiol â grwpiau o randdeiliaid, er gwaethaf yr hyblygrwydd a roddir yn y ddeddfwriaeth i fabwysiadu cwricwlwm nas cyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru, rydym yn disgwyl i leoliadau a ariennir fabwysiadu'r cwricwlwm y bydd Llywodraeth Cymru yn ei ddatblygu gyda'r sector yn hytrach na mabwysiadu trefniadau datblygu ar wahân neu wahanol.

8.356 Caiff y gwaith o weithredu'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu ar gyfer lleoliadau a ariennir ei gefnogi gan raglen dysgu proffesiynol i'r sector a gaiff ei chyflwyno pan gyhoeddir y cwricwlwm. Nid yw'n bosibl cyfrifo costau'r cymorth hwn eto; nid yw'r costau yn hysbys eto, felly. Bydd angen inni ymgysylltu â'r sector er mwyn deall y dull gorau o gyflwyno dysgu proffesiynol, ac nid ymgwymerwyd â'r gweithgarwch ymgysylltu hwn eto.

8.357 Er nad yw'r gwaith datblygu wedi'i wneud eto, mae tystiolaeth sylfaenol mai'r Cyfnod Sylfaen yw un o gryfderau sylweddol system addysg Cymru. Mae'r awydd i adlewyrchu egwyddorion y Cyfnod Sylfaen drwy'r cwricwlwm newydd i

blant a phobl ifanc 3-16 oed yn golygu, er y bydd newidiadau i derminoleg a strwythur yn anochel, y bydd egwyddorion addysgegol allweddol y Cyfnod Sylfaen yn parhau i fod yn ffactor allweddol sy'n llywio'r gwaith datblygu ac na fydd angen newid y dull gweithredu yn sylweddol pan gyhoeddir y cwricwlwm newydd. Felly y gobaith yw y cwtogir hyd yr eithaf ar unrhyw newidiadau a fydd yn helpu i sicrhau bod y cwricwlwm yn cael ei weithredu'n effeithiol.

Lleoliadau ôl-16

8.358 Gweler 8.223 i 8.228 am ddisgrifiad o'r effeithiau ar leoliadau ôl-16.

Addysg Heblaw yn yr Ysgol/Unedau Cyfeirio Disgyblion

8.359 O dan y trefniadau newydd, cynigir y bydd awdurdodau lleol yn gyfrifol am sicrhau bod dysgwyr mewn addysg heblaw yn yr ysgol yn cael eu dysgu mewn modd:

- sy'n cynnig darpariaeth sy'n hybu cynnydd y dysgwr tuag at y pedwar diben;
- sy'n cynnig, cyn belled ag y bo'n briodol ar gyfer y dysgwr unigol, dysgu mewn perthynas â'r sgiliau trawsgwricwlaidd, addysg cydberthynas a rhywioldeb a'r Maes Dysgu a Phrofiad Iechyd a Lles; ac
- sy'n rhoi sylw i elfennau eraill fframwaith y cwricwlwm (hynny yw, y Meysydd Dysgu a Phrofiad a'r meysydd pwnc gorfodol) ac yn cynnig darpariaeth mewn perthynas â hwy i'r graddau y byddai hynny'n briodol ar gyfer y dysgwr unigol.

8.360 O dan y trefniadau newydd, cynigir y bydd awdurdodau lleol yn gyfrifol am sicrhau bod unedau cyfeirio disgyblion:

- yn darparu dysgu sy'n galluogi dysgwyr i wneud cynnydd mewn perthynas â'r pedwar diben ac sy'n cynnwys dysgu mewn perthynas â'r cyfrifoldebau trawsgwricwlaidd, addysg cydberthynas a rhywioldeb a'r Maes Dysgu a Phrofiad Iechyd a Lles; ac
- yn rhoi sylw i elfennau eraill fframwaith y cwricwlwm (hynny yw, y Meysydd Dysgu a Phrofiad eraill a'r meysydd pwnc gorfodol) ac yn cynnig darpariaeth mewn perthynas â hwy i'r graddau y byddai hynny'n briodol ar gyfer y dysgwr unigol.

8.361 Cyhoeddir canllawiau statudol i gefnogi unedau cyfeirio disgyblion a'r rhai sy'n gyfrifol am ddarparu addysg heblaw yn yr ysgol yn 2021. Bydd hyn hefyd yn cynnwys canllawiau ar asesu. asesiad.

8.362 Noder bod yr effeithiau a nodir isod yn seiliedig ar chwe awdurdod lleol. Gweler 8.95 i 8.103 am ddisgrifiad o'r fethodoleg a ddefnyddiwyd i asesu'r effeithiau ar y ddarpariaeth addysg heblaw yn yr ysgol.

Trosglwyddo a chostau parhaus ar gyfer y sector Addysg Heblaw yn yr Ysgol

8.363 Roedd cryn dipyn o gysondeb o ran yr effeithiau posibl a nodwyd gan y rhai a gafodd eu cyfweld ar draws y chwe awdurdod lleol.

8.364 Roedd y rhai a gafodd eu cyfweld yn disgrifio'r cynlluniau a'r newidiadau yr oeddent yn teimlo y byddai eu hangen mewn termau ansoddol ac fe'u hanogwyd i fesur costau tebygol y rhain lle bo'n bosibl.

8.365 Nododd y rhai a gafodd eu cyfweld yr eid i'r costau hyn o leiaf yn 2021-22 a 2022-23 yn y lle cyntaf. Roeddent o'r farn y gallent leihau ar ôl yr adeg hon ond nid oeddent yn siŵr pryd na faint.

Costau staff:

8.366 Er mwyn goruchwyllo'r broses o roi'r cwricwlwm newydd ar waith ar draws y sector, parhau i fonitro ansawdd y ddarpariaeth a threfnu datblygiad proffesiynol parhaus, mae pob un o'r awdurdodau a gafodd eu cyfweld yn bwriadu penodi staff ychwanegol. Yn gyffredinol, fe wnaethant nodi y byddai hwn yn benodiad/secondiad i'r gwasanaeth ar lefel Pennaeth Cynorthwyol gyda chostau o oddeutu £40,000 y flwyddyn.

8.367 Ym mhob achos, dywedodd yr awdurdodau eu bod yn debygol o ategu hyn ag aelod arall o staff a fyddai'n gyfrifol am roi cyngor a chanllawiau ar y cwricwlwm ym mhob rhan o'r sector. Yn achos un awdurdod, roedd hyn eisoes wedi'i gynllunio fel athro 0.3 CALI am gost o £12,000.

8.368 Roedd yr holl awdurdodau lleol a gafodd eu cyfweld yn bwriadu dyrannu cyfran o amser staff eraill i drefniadau'r cwricwlwm newydd. Amcangyfrifwyd bod hyn yn cyfateb i oddeutu £12,000 y flwyddyn ar gyfartaledd am y ddwy flynedd gyntaf o leiaf ar ôl rhoi'r cwricwlwm ar waith, ond efallai y bydd angen yr adnodd hwn yn y tymor hwy, er enghraifft er mwyn rhoi cyngor a chyfarwyddyd i staff newydd wrth iddynt gael eu recriwtio i'r gwasanaeth.

8.369 Yn ogystal â goruchwyllo ar lefel strategol o fewn gwasanaethau'r awdurdodau lleol, dywedodd holl reolwyr yr unedau cyfeirio disgyblion y byddai cyfrifoldebau ychwanegol am rai gofynion o ran y Meysydd Dysgu a Phrofiad a'r cwricwlwm craidd yn arwain at aelodau penodol o staff yn hawlio lwfansau cyfrifoldeb ychwanegol. Byddai hyn yn golygu cost barhaus o £2,500-£3,000 y flwyddyn ar gyfer pob un o'r lleoliadau.

Dysgu Proffesiynol:

- Hyfforddi a lledaenu gwybodaeth yn fewnol yn ymwneud â'r cwricwlwm newydd a sgiliau cynllunio'r cwricwlwm.
- Amser staff ychwanegol i gynllunio'r cwricwlwm, datblygu deunyddiau sy'n briodol ar gyfer eu lleoliadau a'u dysgwyr, a rhannu dulliau a deunyddiau gydag ymarferwyr eraill yn eu sector.
- Cyfarfodydd a digwyddiadau gydag ysgolion, Consortia Addysg Rhanbarthol a rhwydweithiau eraill.

8.370 Nododd pawb y cyfwelwyd â hwy y byddai'r dysgu proffesiynol a amlinellir uchod yn golygu costau sy'n gysylltiedig â chyflenwi ar gyfer staff ynghyd â chostau teithio. Nodwyd yn gyson hefyd, er mwyn bod mewn sefyllfa dda i baratoi dysgwyr ar gyfer ailintegreiddio i leoliadau prif ffrwd, ei bod yn bwysig bod staff yn ymwybodol o'r newidiadau ehangach i'r cwricwlwm.

Cyflawni gofynion y cwricwlwm:

8.371 Roedd pob awdurdod yn rhagweld costau cynyddol er mwyn bodloni gofynion y cwricwlwm ar gyfer y Fframwaith Cymhwysedd Digidol. Roeddent yn nodi y byddai angen iddynt fuddsoddi mewn caledwedd a meddalwedd er mwyn darparu'r elfen hon o'r cwricwlwm yn effeithiol. Roedd yr enghreifftiau yn cynnwys:

- Caledwedd gwell
- Cyfrifiaduron llechen ar gyfer pob dysgwr
- Meddalwedd cwmwl (buddsoddi ar y cyd ag awdurdod cyfagos)

8.372 Roedd y costau untro yn amrywio o £6,000 i £30,000, ond nodwyd y byddai angen buddsoddiad parhaus ar gyfer diweddariadau a disodli offer.

8.373 Roedd pob un o'r unedau cyfeirio disgyblion y cyfwelwyd â hwy yn disgwyl gweld costau uwch o ran darparu'r Maes Dysgu a Phrofiad Gwyddoniaeth a Thechnoleg. Yn enwedig gyda'r pwyslais ar ddysgu drwy brofiad, teimlwyd y dylai dysgwyr gael y cyfle i gael profiad ymarferol o gynnal arbrofion. Mewn un achos, mae trefniadau wedi'u gwneud gydag ysgol i ddysgwyr fynychu'r ysgol am ddwy neu dair awr yr wythnos ar gyfer gwersi gwyddoniaeth ac roedd rhai eraill yn bwriadu gwneud hynny. Fodd bynnag, i'r lleill, y disgwyl oedd y byddent yn prynu arbenigedd allanol a/neu gyfarpar cludadwy y gellid ei ddefnyddio ar draws nifer o leoliadau.

8.374 Roedd pob un o'r unedau cyfeirio disgyblion y cyfwelwyd â hwy yn disgwyl gweld costau uwch o ran darparu cyfrifiant a'r Fframwaith Cymhwysedd Digidol. Roeddent yn rhagweld y byddent yn uwchsgilio eu staff a/neu yn prynu

arbenigwyr i mewn yn rhan amser er mwyn darparu'r elfennau hyn o'r cwricwlwm newydd yn effeithiol.

8.375 Roedd cryn dipyn o ansicrwydd ymhlith y rhai a gyfwelwyd ynghylch y goblygiadau posibl o ran costau ac, er i rai ffigurau dangosol gael eu darparu gan awdurdodau lleol unigol, nid ystyrir eu bod yn ddigon cadarn i'w cyfuno i lefel Cymru gyfan. **O'r herwydd, nid yw'r costau trosglwyddo a pharhaus ar gyfer y sector Unedau Cyfeirio Disgyblion/Addysg Heblaw yn yr Ysgol yn hysbys.** Fodd bynnag, rydym yn disgwyl i'r effaith gyffredinol fod yn fach o ystyried maint y sector hwn o'i gymharu â'r sector ysgolion prif ffrwd.

Ffioedd TGAU

8.376 Mae'n bosibl y bydd byrddau arholi yn cynyddu eu ffioedd i ysgolion a lleoliadau eraill mewn ymateb i newidiadau i gymwysterau TGAU. Nid yw maint y newidiadau i gymwysterau; y gost gysylltiedig bosibl i fyrddau arholi nac i ba raddau y caiff y costau hyn eu trosglwyddo i ysgolion a lleoliadau eraill yn hysbys ar hyn o bryd.

Llywodraethwyr ysgol

8.377 Bydd angen darparu hyfforddiant i lywodraethwyr ysgol ar y diwygiadau i'r cwricwlwm a'r newidiadau i'r gofynion ar gyfer penaethiaid a llywodraethwyr. Mae llywodraethwyr yn debygol o dreulio amser ychwanegol yn cefnogi ysgolion wrth iddynt drosglwyddo i'r cwricwlwm newydd. Rhagwelwn na fydd unrhyw gostau ychwanegol yn gysylltiedig â'r gweithgareddau hyn am y rhesymau canlynol:

- Caiff deunyddiau hyfforddi eu datblygu'n ganolog, naill ai gan Lywodraeth Cymru neu Gonsortia
- Nid yw llywodraethwyr yn derbyn cydnabyddiaeth ariannol am eu hamser
- Anaml iawn y bydd llywodraethwyr yn hawlio treuliau i fynd i gyfarfodydd neu sesiynau hyfforddi
- Bydd awdurdodau lleol yn defnyddio eu lleoliadau eu hunain i gynnal sesiynau hyfforddi.

Ymarferwyr

8.378 Mae'r costau uniongyrchol a'r costau cyfle sy'n gysylltiedig â neilltuo amser i ymarferwyr ymgysylltu â'r cwricwlwm newydd, parhau i feithrin y sgiliau sydd eu hangen i gyflwyno cwricwlwm wedi'i arwain gan ddibenion a chydweithio o fewn ysgolion a rhyngddynt wedi'u nodi yn 8.241 i 8.256. Er y bydd y diwygiadau yn effeithio ar arferion athrawon, nid effeithir ar eu cyflog na'u hamodau statudol ac, felly, ni chynhwyswyd unrhyw effeithiau ychwanegol.

8.379 Ni ddisgwylir i'r Bil gael effaith uniongyrchol ar y broses o ddyrannu taliadau am Gyfrifoldebau Addysgu a Dysgu, er bod yr Undebau Llafur wedi codi'r mater hwn fel achos o bryder.

8.380 Dangosodd tystiolaeth a gasglwyd gan Wavehill Ltd⁷⁸ fod rhai ysgolion (yn enwedig ysgolion uwchradd) wedi ymgymryd â rhyw fath o raglen adrefnu'r gweithlu ond nad oedd ysgolion, o reidrwydd, yn ystyried bod hyn yn rhagflaenydd i gyflwyno cwricwlwm yn unol â'r argymhellion yn Dyfodol Llwyddiannus. Lle y nododd ysgolion fod gwaith ailstrwythuro wedi'i gwblhau, nid oedd unrhyw arwydd ei fod wedi arwain at unrhyw newidiadau i'r broses o ddyrannu taliadau am Gyfrifoldebau Addysgu a Dysgu.

8.381 Corff llywodraethu pob ysgol sy'n gyfrifol am reoli ei chyllideb, gan gynnwys pennu'r nifer priodol o staff a gwneud penderfyniadau ynghylch cyflog staff yn unol â Dogfen Cyflog ac Amodau Athrawon Ysgol (STPCD). Er ei bod yn bosibl y bydd rhai ysgolion yn defnyddio'r broses o ddiwygio'r cwricwlwm fel cyfle i ailasesu a yw eu strwythurau staffio presennol a'r ffordd y maent yn dyrannu taliadau am Gyfrifoldebau Addysgu a Dysgu yn briodol o hyd, mae hyn yn ôl disgresiwn ysgolion unigol ac nid yw'n un o ofynion y Bil. Felly, ni nodir unrhyw effaith yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwn. Gellir gwneud gwaith ailasesu o'r fath am lawer o resymau eraill hefyd.

Rhieni

8.382 Bydd cost i rieni yn gysylltiedig â chyflenwi diwrnod HMS ychwanegol yn 2020-21, 2021-22 a 2022-23 ond ymdriniwyd â hyn eisoes yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol ar gyfer [Rheoliadau Addysg \(y Diwrnod Ysgol a'r Flwyddyn Ysgol\) \(Cymru\) \(Diwygio\) 2019](#) ac, felly, nid yw wedi'i chynnwys yma er mwyn osgoi cyfrif dwbl.

8.383 Nid ydym yn disgwyl i rieni fynd i unrhyw gostau eraill mewn perthynas â gweithredu'r diwygiadau i'r cwricwlwm. Er bod mwy o bwyslais yn cael ei roi ar ddysgu arbrofol, gall ysgolion gynnig cyfleoedd i gyfranogi a dysgu drwy fywyd go iawn mewn ysgolion ac ystyried y ffordd orau y gall teithiau ysgol gefnogi dysgwyr a'u helpu i wneud cynnydd.

Crynodeb o'r opsiwn a ffefrir

8.384 Yr opsiwn a ffefrir gennym yw bwrw ymlaen ag Opsiwn 2, diwygio'r cwricwlwm er mwyn gwireddu'r uchelgeisiau a nodir yn *Cenhadaeth Ein Cenedl*.

⁷⁸ <https://llyw.cymru/sites/default/files/statistics-and-research/2019-02/newidiadau-ac-addasiadau-ysgol-ar-gyfer-cyflenwi-cwricwlwm-ac-asesu-adroddiad-terfynol.pdf>

Tabl 15. Crynodeb o gostau meintioledig y Bil

		2021- 22	2022- 23	2023- 24	2024- 25	2025- 26	2026- 27	2027- 28	2028- 29	2029- 30	2030- 31	Cyfanswm
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Llywodraeth Cymru		23,437	24,437	24,062	23,837	23,812	8,812	8,570	8,570	8,570	8,570	162,677
Cymwysterau Cymru		1,35000	1,500	1,450	1,330	810	250	105				6,795
Ysgolion – costau uniongyrchol	Isel	6,400	5,100	1,630	790	620						14,540
	Canolog	12,790	10,220	3,260	1,580	1,230						29,080
	Uchel	19,180	15,330	4,890	2,370	1,850						43, 620
Ysgolion – costau wedi'u neilltuo	Isel	42,660	47,930	21,170	12,140	7,540						131,440
	Canolog	85,340	95,860	42,340	24,280	15,100						262,920
	Uchel	128,000	143,790	63,510	36,420	22,640						394,360
Cyfanswm -	Isel	73,847	78,967	48,312	38,097	32,782	9,062	8,675	8,570	8,570	8,570	315,452
	Canolog	122,917	132,017	71,112	51,027	40,952	9,062	8,675	8,570	8,570	8,570	461,472
	Uchel	171,967	185,057	93,912	63,957	49,112	9,062	8,675	8,570	8,570	8,570	607,452

8.384 Mae gwerth presennol y costau hyn yn amrywio o £282.5m i £553.8m, gydag amcangyfrif canolog o £418.1m.

Tabl 16. Crynodeb o gostau meintioledig y Bil (costau uniongyrchol yn unig)

		2021- 22	2022- 23	2023- 24	2024- 25	2025- 26	2026- 27	2027- 28	2028- 29	2029- 30	2030- 31	Cyfanswm
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Llywodr aeth Cymru		23,43 7	24,43 7	24,06 2	23,83 7	23,81 2	8,812	8,570	8,570	8,570	8,570	162,677
Cymwys terau Cymru		1,350	1,500	1,450	1,330	810	250	105				6,795
Ysgolio n – Costau uniongy rchol	Isel	6,400	5,100	1,630	790	620						14,540
	Canolog	12,79 0	10,22 0	3,260	1,580	1,230						29,080
	Uchel	19,18 0	15,33 0	4,890	2,370	1,850						43,620
Cyfans wm -	Isel	31,18 7	31,03 7	27,14 2	25,95 7	25,24 2	9,062	8,675	8,570	8,570	8,570	184,012
	Canolog	37,57 7	36,15 7	28,77 2	26,74 7	25,85 2	9,062	8,675	8,570	8,570	8,570	198,552
	Uchel	43,96 7	41,26 7	30,40 2	27,53 7	26,47 2	9,062	8,675	8,570	8,570	8,570	213,092

8.385 Mae gwerth presennol y costau hyn yn amrywio o £160.5m i £187.8m, gydag amcangyfrif canolog o £174.1m.

Pennod 9 - Aseidiadau Effaith

9.1 Mae'r cwricwlwm newydd wedi'i gynllunio mewn ffordd sy'n cyfrannu i'r eithaf at bob un o'r saith nod llesiant a amlinellir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 – gweler isod:

Cymru lewyrchus	• Un o bedwar diben y cwricwlwm newydd yw galluogi 'cyfranwyr mentrus, creadigol sy'n barod i chwarae rhan lawn mewn bywyd a gwaith' a bydd angen i gwricwla ysgolion alluogi dysgwyr i wneud cynnydd tuag at hyn. • Mae dysgu am yrfaedd a phrofiadau cysylltiedig â gwaith wedi'i wreiddio drwy'r canllawiau i gyd i helpu i sicrhau bod dysgwyr yn cael cipolwg ar waith a gyrfaedd ac yn meithrin sgiliau cyflogadwyedd ar draws y cwricwlwm. • Bydd y sgiliau trawsgwricwlaidd - llythrennedd, rhifedd a chymhwysedd digidol - yn orfodol ar draws y cwricwlwm er mwyn sicrhau bod dysgwyr yn meddu ar y sgiliau hyn, sy'n hanfodol ar gyfer llwyddiant yn ddiweddarach yn eu bywydau ac ar gyfer Cymru lewyrchus. • Mae'r canllawiau'n cynnwys ffocws o'r newydd ar sgiliau sy'n hanfodol i'r pedwar diben, gan gynnwys effeithiolrwydd personol a chreadigrwydd ac arloesedd.
Cymru gydnerth	• Mae'r nodweddion sy'n ategu'r pedwar diben yn cyfrannu at godi ymwybyddiaeth o fioamrywiaeth ac ecoleg: o dan 'dinasyddion egwyddorol, gwybodus', mae dysgwyr yn dangos eu hymrwymiad i gynaliadwyedd y blaned ac yn cydnabod eu bod yn dibynnu arno; maent yn deall ac yn ystyried effaith eu gweithredoedd wrth wneud dewisiadau a chymryd camau. Bydd angen i gwricwla ysgolion sicrhau bod dysgwyr yn symud tuag at y dibenion hyn. • Mae canllawiau newydd y cwricwlwm yn caniatáu ac yn annog addysgu i bwysleisio bioamrywiaeth ac ecoleg yn amgylcheddau lleol y dysgwyr (MDaPh Gwyddoniaeth a Thechnoleg), a hefyd yn hwyluso golwg ehangach ar y byd (MDaPh y Dyniaethau). • Mae canllawiau ar gyd-destunau lleol, cenedlaethol a rhyngwladol ar gyfer pob dysgu yn darparu y dylai dysgwyr ddatblygu dinasyddiaeth leol, genedlaethol a rhyngwladol ac y dylent allu ymateb i heriau amgylcheddol ym mhob un.
Cymru iachach	• Un o bedwar diben y cwricwlwm newydd y darperir ar ei gyfer mewn deddfwriaeth yw galluogi 'unigolion iach, hyderus sy'n barod i fyw bywydau cyflawn fel aelodau gwerthfawr o gymdeithas' ac mae pob MDaPh yn cyfrannu at y diben hwn.

	• Bwriad y cynigion ar gyfer Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb yw codi proffil ac ansawdd y profiad dysgu yn y maes hwn a sicrhau ei fod yn cael pwyslais priodol. • Bydd yn ofynnol i ysgolion gynnwys datganiadau o'r hyn sy'n bwysig a a dilyniant MDaPh iechyd a Lles yn eu cwricwlwm, gan roi ffocws sylweddol ar iechyd a lles dysgwyr. • Mae'r Ddeddf hon yn cynnwys dyletswydd sy'n gwella'r ffordd y caiff iechyd meddwl ei drin, gan sicrhau ei fod yn cael ei ystyried ym mhob penderfyniad a wneir ynghylch y cwricwlwm ac asesu. Mae hyn yn cydnabod pwysigrwydd ehangach iechyd meddwl a lles a'r ffordd y gall amrywiaeth o benderfyniadau sy'n ymwneud â'r cwricwlwm effeithio arnynt.
Cymru sy'n fwy cyfartal	• Un o bedwar diben y cwricwlwm newydd y darperir ar ei gyfer mewn deddfwriaeth yw galluogi 'dysgwyr uchelgeisiol, galluog, sy'n barod i ddysgu drwy gydol eu bywydau' ac mae pob MDaPh yn cyfrannu at y diben hwn. • Bydd Fframwaith y cwricwlwm newydd yn gymwys i ddysgwyr hyd at 16 oed, gan sicrhau parhad profiad drwy gydol addysg orfodol ac y cynhelir ehangder dysgu. Mae'n dileu 'camau a chyfnodau allweddol' ac yn hytrach yn cynnwys continwwm o 3 oed i 16 gyda dilyniant dysgu yn egwyddor sylfaenol. Ceir egwyddorion cynnydd, a ategir gan ddisgrifiadau dysgu, sy'n rhoi canllawiau manylach ar ddilyniant ar draws y cwricwlwm. Mae'r disgrifiadau hyn yn cyfleu'r hyn y mae'n ei olygu i ddysgwr ddatblygu ar hyd y continwwm dysgu ac maent yn darparu pwyntiau cyfeirio ar gyfer cyflymdra'r cynnydd hwnnw.
Cymru o gymunedau cydlynus	• Un o bedwar diben y cwricwlwm newydd y darperir ar ei gyfer mewn deddfwriaeth yw galluogi 'unigolion iach, hyderus sy'n barod i fyw bywydau cyflawn fel aelodau gwerthfawr o gymdeithas' ac mae pob MDaPh yn cyfrannu at y diben hwn. • Mae'r canllawiau'n rhoi ffocws clir ar bwysigrwydd dysgwyr yn datblygu dealltwriaeth o'r ystod amrywiol o werthoedd, hunaniaethau a safbwyntiau sy'n rhan o'r Gymru gyfoes. Mae'r canllawiau hefyd yn nodi y dylai cwricwla ysgolion geisio ymgorffori amrywiaeth fel thema drawsbynciol. • Mae Crefydd, gwerthoedd a moeseg yn rhan o Faes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau a bydd yn orfodol o 3 i 16 oed, gan alluogi dysgwyr i gael cipolwg ar ystod eang o ddiwylliannau a safbwyntiau athronyddol.
Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r	• Mae'r cynigion yn cynnwys dysgu Cymraeg yn orfodol i bob dysgwr hyd at 16 oed.

Gymraeg yn ffynnu	• Bydd dysgu Saesneg yn orfodol i bob dysgwr o 7 oed ymlaen er mwyn i ysgolion a lleoliadau allu trochi'r dysgwyr ifanc yn llawn yn y Gymraeg. • Mae'r trefniadau newydd yn cynnwys canllawiau y dylai dysgwyr gael y cyfle i ddatblygu eu hunaniaeth drwy archwilio cwestiynau ynghylch diwylliant, iaith a pherthyn yn eu cymdogaeth ac yng Nghymru. Mae'n pwysleisio pwysigrwydd datblygu cwricwlwm sy'n adlewyrchu ac yn gwerthfawrogi Cymru. • Yn y Cwricwlwm Newydd i Gymru, mae'r Gymraeg yn rhan o'r MDaPh leithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu, ynghyd â Saesneg ac ieithoedd rhyngwladol eraill. Mae cynnydd mewn ieithoedd, llythrennedd a chyfathrebu yn seiliedig ar gontinwwm dysgu. Mae hyn yn dechrau gydag ychydig neu ddim iaith ac yn datblygu tuag at hyfedredd/rhuglder. Bydd ysgolion ac ymarferwyr yn defnyddio hyn i ddatblygu Cymraeg yn y cwricwlwm a bydd disgwyl i ddysgwyr 3-16 oed wneud cynnydd yn y Gymraeg ar hyd y continwwm hwn.
Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang	• Un o bedwar diben y cwricwlwm newydd yw creu 'dinasyddion egwyddorol, gwybodus yng Nghymru a'r byd' a bydd angen i ddysgu ar draws cwricwlwm ysgol gyfrannu at hyn. • Mae'r canllawiau'n pwysleisio pwysigrwydd tynnu cyd-destunau rhyngwladol i mewn i ddysgu ar draws y cwricwlwm, gan gynnig cyfleoedd i ddysgwyr adlewyrchu eu rolau a'u cyfrifoldebau fel dinasyddion byd-eang sy'n byw mewn cymdeithas sy'n amrywiol yn ddiwylliannol ac yn ieithyddol, ac ymateb i'r heriau o weithio tuag at ddyfodol cynaliadwy a theg. • Mae'r canllawiau mewn perthynas â MDaPh y Dyniaethau a MDaPh Gwyddoniaeth a Thechnoleg yn cynorthwyo dysgwyr i fod yn ddinasyddion gwybodus, hunanymwybodol sy'n ymwneud â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu dynoliaeth, ac sy'n gallu cymryd camau gweithredu moesegol a chynaliadwy ar ôl eu hystyried.

9.2 Caiff ffyniant economaidd, cydlyniant a lles cymdeithasol ein cenedl eu seilio ar system addysg gref a llwyddiannus, felly mae'r gwaith hwn wedi'i gynllunio i gefnogi'n uniongyrchol y broses o gyflwyno thema 'Uchelgeisiol ac yn Dysgu' yn Ffyniant i Bawb (2017). Mae cysylltiad pendant, hefyd, rhwng yr holl themâu allweddol yn y Strategaeth Genedlaethol (Ffyniannus a Diogel; Iach ac Egniol; Uchelgeisiol ac yn Dysgu; ac Unedig a Chysylltiedig) a phedwar diben y Cwricwlwm. O ganlyniad, mae'r cynigion yn atgyfnerthu neu'n cyfrannu at sawl

maes polisi o fewn Llywodraeth Cymru a gweledigaeth y Llywodraeth ar gyfer Cymru.

- 9.3 Mae *Addysg yng Nghymru: Cenhadaeth ein Cenedl (2017)* yn cyfrannu at thema 'Uchelgeisiol ac yn Dysgu', ac mae 'Cwricwlwm Gweddnewidiol' wrth wraidd ei hamcanion galluogi.
- 9.4 Mae nifer o effeithiau posibl eraill y cwricwlwm newydd i Gymru ac effeithiau posibl sicrhau mynediad i'r cwricwlwm llawn wedi cael eu hystyried a, lle bo angen, cynhaliwyd asesiadau llawn ohonynt.
- 9.5 Amlinellir crynodeb o'r asesiadau effaith isod. Mae'r asesiadau effaith llawn wedi'u cyhoeddi ac i'w gweld yn:

https://llyw.cymru/sites/default/files/consultations/2020-01/asesiad-effaith-integredig_0.pdf

https://llyw.cymru/sites/default/files/consultations/2020-01/asesiad-effaith-sicrhau-mynediad-ir-cwricwlwm-llawn_0.pdf

Cwricwlwm Newydd i Gymru

Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant

- 9.6 Cynhaliwyd asesiad llawn o'r effaith ar hawliau plant mewn perthynas â'r cwricwlwm newydd i Gymru, a disgwyliwn i'r effaith fod yn un gadarnhaol.
- 9.7 Wrth ddatblygu'r cwricwlwm newydd, rhoddwyd sylw dyledus i Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn, ac rydym wedi cydweithio'n agos â Swyddfa'r Comisiynydd Plant. Mae'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu arfaethedig yn cyfrannu at yr erthyglau canlynol yng Nghonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn:
- Erthygl 28 – Mae gan blant yr hawl i addysg. Dylai disgyblaeth mewn ysgolion barchu urddas dynol plant. Dylai addysg gynradd fod am ddim. Dylai gwledydd cyfoethog helpu gwledydd tlotach i gyflawni hyn.
 - Erthygl 29 – Dylai addysg ddatblygu personoliaeth a thalentau pob plentyn yn llawn. Dylai annog plant i barchu eu rhieni, a'u diwylliant eu hunain a diwylliannau eraill.
- 9.8 Er na fydd y Ddeddf yn effeithio ar Erthygl 28 gan nad yw'n newid hawl plentyn i addysg mewn modd sylfaenol, rydym yn disgwyl i'r cwricwlwm newydd a ddaw yn sgil y Ddeddf arwain at effaith bositif mewn perthynas ag Erthygl 29. Y rheswm am hyn yw mai ffocws y cwricwlwm newydd yw datblygu dysgwyr sy'n ymgorffori pedwar diben y cwricwlwm. Bydd dysgwyr:
- yn galluog ac uchelgeisiol, sy'n barod i ddysgu drwy gydol eu hoes;
 - yn gyfranwyr mentrus a chreadigol, sy'n barod i chwarae eu rhan llawn mewn bywyd a gwaith;
 - yn ddinasyddion egwyddorol a gwybodus i Gymru a'r byd;

- yn unigolion iach a hyderus, sy'n barod i fyw bywydau boddhaus fel aelodau gwerthfawr o gymdeithas.
- 9.9 Mae'r darpariaethau yn gofalu y bydd plant, beth bynnag eu gallu a'u cam datblygu, yn elwa ar y cysyniadau sylfaenol sy'n sail i'r cwricwlwm, gan sicrhau addysg well, decach, fwy cyfartal.
- 9.10 Drwy ddeddfu ar gyfer fframwaith cwricwlwm a gaiff ei gynllunio a'i weithredu'n lleol gan ysgolion a lleoliadau, bydd yn fwy cydnaws ag anghenion y plant ac yn fwy abl i sicrhau hawliau Erthygl 29 na'r Cwricwlwm Cenedlaethol presennol.
- 9.11 Mae datblygu dealltwriaeth o hawliau dynol yn helpu plentyn i ddatblygu parch tuag at eraill a thuag ato'i hun. Mae'n ei helpu i ddeall ei ran ef o fewn ei gymuned ac yn y byd ehangach. Bydd hyn oll yn cyfrannu'n bositif at gyflawni Erthygl 29.
- 9.12 A hyn mewn golwg, mae'r canllawiau cyffredinol ar y cwricwlwm, a gyhoeddwyd ym mis Ionawr 2020, yn darparu cyfarwyddyd i ysgolion ar:
- **ddysgu am hawliau dynol:** deall hawliau dynol, a ffynonellau'r hawliau hynny gan gynnwys **Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn**
 - **dysgu drwy hawliau dynol:** datblygu gwerthoedd, agweddau ac ymddygiadau sy'n adlewyrchu gwerthoedd hawliau dynol
 - **dysgu ar gyfer hawliau dynol:** cymhelliant gweithredu cymdeithasol a grymuso dinasyddiaeth weithredol i hybu parch tuag at hawliau pawb.
- 9.13 Cyhoeddwyd canllawiau ar gyfer plant a phobl ifanc hefyd ym mis Ionawr 2020.
- 9.14 Mae hawliau plant yn rhan o ganllawiau'r MDaPh Iechyd a Lles a MDaPh y Dyniaethau. Mae'r hawliau wedi'u cynnwys yn y datganiadau gorfodol o'r hyn sy'n bwysig ac yn y disgrifiadau dysgu.
- 9.15 Er mwyn cefnogi ymhellach y gwaith o hyrwyddo hawliau plant, mae'r Ddeddf yn gosod dyletswydd ar bersonau a enwir i hyrwyddo gwybodaeth a dealltwriaeth o'r CCUHP a'r CCUHPA ymhlith pobl sy'n darparu addysgu a dysgu mewn perthynas â chwricwlwm yr ysgol neu'r lleoliad.
- 9.16 O ran tystiolaeth ac ymgynghori, pryder sy'n codi dro ar ôl tro ymhlith y dysgwyr oedd eu canfyddiad bod y cwricwlwm yn hen iawn o ran technoleg ddigidol. Mewn ymateb i hyn, cafodd y broses o ddatblygu'r Fframwaith Cymhwysedd Digidol ei blaenoriaethu a'i chyflymu gan ei chyflawni ym mis Medi 2016 i gefnogi cymhwysedd digidol mewn ysgolion.
- 9.17 Roedd dysgwyr yn enwedig, ond nid yn unig, hefyd am weld mwy o ffocws ar gymhwyseddau cymdeithasol cyffredinol (sgiliau bywyd a hyder personol, addysg bersonol a chymdeithasol), sgiliau sylfaenol (h.y. llythrennedd a rhifedd), a mwy o addysg alwedigaethol a chyfarwyddyd gyrfaoedd. Roedd rhanddeiliaid o'r farn y dylai ysgolion fod yn gwneud mwy na dim ond rhoi

gwybodaeth. Roedd pawb yn ystyried bod cymwyseddau cymdeithasol cyffredinol, sgiliau bywyd a hyder personol yn bethau pwysig i'w caffael yn yr ysgol. Mae'r safbwyntiau hyn wedi'u hadlewyrchu yn y cynigion ar gyfer sgiliau trawsgwricwlaidd statudol (Llythrennedd, Rhifedd a Chymhwysedd Digidol); ac wrth wreiddio sgiliau hanfodol yn y canllawiau. Mae cynnwys MDaPh sy'n canolbwyntio ar Iechyd a Lles ac sy'n gyfartal o ran statws i'r Meysydd Dysgu a Phrofiad eraill hefyd yn adlewyrchu'r pwyslais y mae dysgwyr yn ei roi ar addysg bersonol a chymdeithasol.

9.18 Drwy'r broses ddylunio, ymgynghorwyd yn llawn ag amrywiaeth o ysgolion a lleoliadau. Mae gwahanol leoliadau wedi'u cynnwys i sicrhau bod trefniadau'r cwricwlwm newydd yn hygyrch i bob dysgwr, gan gynnwys lleoliadau'r Cyfnod Sylfaen a grwpiau â ffocws ADY. Er enghraifft, mae cynrychiolaeth o ysgolion cyfrwng Cymraeg a Saesneg, ysgolion arbennig ac ymarferwyr y Cyfnod Sylfaen ar y Rhwydwaith Ysgolion Arloesi.

9.19 Yn ystod y cam adborth (Ebrill – Gorffennaf 2019), gwahoddwyd y dysgwyr i roi eu barn a'u hadborth ar drefniadau'r cwricwlwm newydd. Llywiodd y gwaith o fireinio canllawiau'r cwricwlwm yn uniongyrchol gan y dadansoddiad o'r cam adborth, ac mae hyn bellach wedi'i gyhoeddi.

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb

9.20 Cynhaliwyd asesiad llawn o'r effaith ar gydraddoldeb mewn perthynas â'r cwricwlwm newydd i Gymru.

9.21 Gwnaed cofnod o effeithiau yn ôl y nodweddion gwarchodedig canlynol, gan gynnwys y rhesymau dros benderfyniadau a chymau lliniaru:

- Oedran (gan gynnwys plant hyd at 16 oed): dim effaith sylweddol.
- Anabledd: effaith gadarnhaol gan fod fframwaith y cwricwlwm yn caniatáu mwy o hyblygrwydd i ymarferwyr deilwra cwricwlwm sy'n bodloni anghenion y dysgwyr. Bydd y ddyletswydd a osodir ar bersonau a enwir i hyrwyddo gwybodaeth a dealltwriaeth o'r CCUHPA hefyd yn cefnogi addysgu a dysgu'r materion hyn mewn perthynas â chwricwlwm yr ysgol a'r lleoliad
- Ailbennu Rhywedd (y weithred o drawsnewid, a phobl drawsryweddol): effaith gadarnhaol yn sgil gwneud Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb yn orfodol, gan ei bod yn codi ymwybyddiaeth o amrywiaeth.
- Beichiogrwydd a mamolaeth: effaith gadarnhaol ar famau ifanc sy'n mynychu lleoliadau addysg heblaw yn yr ysgol, gan gynnwys unedau cyfeirio disgyblion, a fydd yn elwa ar ddysgu sydd wedi'i deilwra'n fwy i'w hanghenion a'u gallu nhw, gan ei gwneud yn haws iddynt ailymuno ag addysg y brif ffrwd lle bo hynny'n ymarferol.
- Hil (gan gynnwys gwahanol leiafrifoedd ethnig, Sipsiwn a Theithwyr ac Ymfudwyr, Ceiswyr Lloches a Ffoaduriaid): effaith gadarnhaol gan fod

cwricwlwm wedi'i deilwra yn darparu'r cyfle i wella canlyniadau'r rheini o gefndiroedd ethnig sy'n tangyflawni yn y cwricwlwm presennol.

- Crefydd, cred a diffyg cred: effaith gyfyngedig ond cadarnhaol gan y bydd dealltwriaeth grefyddol o'r byd yn parhau o fewn y cwricwlwm. Bydd hyn yn cynnwys dealltwriaeth o gredoau nad ydynt yn rhai crefyddol ym mhob ysgol a lleoliad. Mae cael gwared â'r hawl i dynnu allan o Addysg Grefyddol yn destun ymgynghoriad arall yr ymdrinnir ag ef isod.
- Rhyw/Rhywedd: effaith gadarnhaol gan fod cwricwlwm wedi'i deilwra yn darparu'r cyfle i wella canlyniadau'r rheini sy'n tangyflawni yn y cwricwlwm presennol.
- Cyfeiriadedd Rhywiol: effaith gadarnhaol yn sgil gwneud Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb yn orfodol, gan ei bod yn codi ymwybyddiaeth o amrywiaeth.
- Priodas a phartneriaeth sifil: dim effaith sylweddol.
- Aelwydydd incwm isel: effaith gadarnhaol gan fod cwricwlwm wedi'i deilwra yn darparu'r cyfle i wella canlyniadau'r rheini sy'n tangyflawni yn y cwricwlwm presennol.
- Hawliau Dynol a Chonfensiynau'r Cenhedloedd Unedig: Mae'r cwricwlwm newydd yn cefnogi'n weithredol hawl plentyn neu berson ifanc i gael addysg. Mae'r Ddeddf yn cefnogi hyn drwy osod dyletswydd ar bersonau a enwir i hyrwyddo gwybodaeth a dealltwriaeth o CCUHP a'r CCUHPA ymhlith y rhai sy'n darparu addysgu a dysgu mewn perthynas â chwricwlwm yr ysgol neu'r lleoliad.

Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg

- 9.22 Cynhaliwyd asesiad llawn o'r effaith ar y Gymraeg, a disgwyliwn i'r effaith fod yn un gadarnhaol.
- 9.23 Mae'r Cwricwlwm newydd yn cefnogi strategaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer y Gymraeg yn llawn. Rydyn ni eisiau gweld pob dysgwr yng Nghymru yn gallu defnyddio'r Gymraeg pan fyddan nhw'n gadael yr ysgol. Y nod yw trawsnewid y modd yr ydym yn addysgu Cymraeg fel bod, erbyn 2050, o leiaf 70% o ddisgyblion yn gallu siarad Cymraeg pan fyddant yn gadael yr ysgol.
- 9.24 Odan y trefniadau newydd, bydd dysgu Cymraeg yn parhau'n orfodol hyd at 16 oed. Bydd ffocws o'r newydd ar ddysgu Cymraeg, gyda phwyslais ar wrando a siarad.
- 9.25 Argymhellodd *Un iaith i bawb: adolygiad o Gymraeg ail iaith yng nghyfnodau allweddol 3 a 4* (2013) y dylid datblygu un continwrm dysgu ar gyfer y Gymraeg, gyda disgwyliadau clir ar gyfer dysgwyr y Gymraeg mewn ysgolion cyfrwng Saesneg, dwyieithog a chyfrwng Cymraeg. Byddai datblygu

continwmm o'r fath yn golygu y byddai pob dysgwr yng Nghymru yn dilyn yr un cwricwlwm ac yn cael ei asesu yn erbyn un fframwaith, gan ddileu'r term 'Cymraeg ail iaith' a'r rhaglen astudio gysylltiedig. Adlewyrchir un continwmm ar gyfer dysgu ieithoedd, gan gynnwys Cymraeg, yn y MDaPh Iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu.

- 9.26 Mae *Cymraeg 2050* yn datgan mai addysg drochi yw ein prif ddull o sicrhau bod ein system addysg yn cyfrannu at gyrraedd y nod o filiwn o siaradwyr Cymraeg. Mae'r cynigion yn gwneud dysgu Saesneg yn orfodol i ddysgwyr o 7 oed ymlaen, a fydd yn galluogi ysgolion a lleoliadau eraill i drochi dysgwyr yn llawn yn y Gymraeg yn eu blynyddoedd cynnar.
- 9.27 Bydd y ddeddfwriaeth yn dileu'r gwahaniaeth rhwng Cymraeg a Chymraeg Ail Iaith. Bydd hyn yn caniatáu un continwmm o ddysgu ieithoedd, gan gynnwys Cymraeg, ym mhob ysgol a lleoliad.
- 9.28 Anogir ysgolion a lleoliadau i gefnogi'r broses o ddatblygu sgiliau Cymraeg y dysgwyr drwy bob rhan o'r cwricwlwm a thrwy brofiadau a gweithgareddau allgwrwiclaidd, fel rhan o ddull gweithredu ysgol gyfan, er mwyn i'r dysgwyr feithrin hyder i ddefnyddio'r iaith. Bydd cyfleoedd dysgu proffesiynol ar gael i helpu ymarferwyr i weithredu'r cwricwlwm newydd.
- 9.29 Mae'r disgrifiadau dysgu ym mhob cam cynnydd yn y MDaPh Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu yn mynegi dilyniant mewn agweddau pwysig ar ddysgu. Maent yn ystyried y ffyrdd y mae dysgwyr yn gwneud cynnydd ar sail ymchwil, gan gynnwys y ddealltwriaeth a gaiff ymarferwyr o'u profiad yn yr ystafell ddosbarth. Maent hefyd yn cydnabod yr hyn y mae angen i ddysgwyr ei wybod a gallu ei wneud er mwyn symud ymlaen i'r cam nesaf. Mae disgrifiadau dysgu ar gyfer y Gymraeg mewn lleoliadau, ysgolion a ffrydiau cyfrwng Saesneg wedi'u datblygu yn seiliedig ar fframwaith dilyniant cyffredin, gan ddechrau gyda dysgwyr sy'n ddechreuwr a symud yn raddol tuag at ruglder. Bydd y rhain yn cael eu hadolygu o bryd i'w gilydd gyda'r bwriad yn y tymor hir o gael gwared ar y 'sgaffaldio' hwn a chael pob ysgol yn defnyddio'r un disgrifiadau dysgu ar gyfer y Gymraeg er mwyn gwireddu uchelgais 1 miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050.
- 9.30 Ymchwiliwyd i'r effeithiau posibl ar y Gymraeg drwy'r ymgynghoriad ffurfiol ar y ddeddfwriaeth arfaethedig ym mis Ionawr 2019. Roedd y cwestiwn gorfodol ar y Gymraeg yn rhoi sylw i effeithiau cadarnhaol ac andwyol y cynigion ar y cyfle i ddefnyddio'r Gymraeg. Yn achos llawer o'r ymatebion, ni chyfeiriwyd at yr effeithiau ar y Gymraeg. Darparwyd safbwyntiau ar addysg cyfrwng Cymraeg yn fwy cyffredinol ac ar yr egwyddor o beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg, gan adleisio materion a godwyd mewn ymateb i gwestiwn 14 y Papur Gwyn a ofynnodd ***Beth yw eich barn ar y dull gweithredu a gynigir ar gyfer sicrhau bod addysgu a dysgu Cymraeg yn rhan annatod o'r Cwricwlwm i Gymru***
- 9.31 Ymhlith yr ymatebion a oedd yn gefnogol i'r cynigion, dyma'r themâu a godwyd amlaf:
- Bydd y cynigion yn ehangu'r cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg.

- Gallai'r cynigion feithrin agweddau mwy cadarnhaol tuag at y Gymraeg.
- Bydd y cynigion yn helpu i sicrhau mwy o gydraddoldeb rhwng y Gymraeg a'r Saesneg.
- Ymhlith yr ymatebion a oedd yn gefnogol i'r cynigion yn gyffredinol, mynegwyd pryder ynghylch y ddyletswydd ar bob ysgol a lleoliad meithrin a gyllidir i addysgu Saesneg fel elfen orfodol o'r cwricwlwm newydd. Yn sgil hyn, cyhoeddwyd eglurhad yn nodi mai'r bwriad yw sicrhau bod y broses drochi yn gallu parhau.

9.32 Ymhlith yr ymatebion a fynegodd wrthwynebiad neu bryder ynghylch effeithiau'r cynigion, dyma'r themâu a godwyd amlaf:

- Dylai fod gan rieni hawl i ddewis p'un a yw eu plentyn yn astudio Cymraeg, ac ni ddylid ei orfodi ar ddisgyblion.
- Bydd gorfodi plant i ddysgu Cymraeg yn arwain at ddrwgdeimlad, gan effeithio'n negyddol ar ganfyddiad y cyhoedd o'r Gymraeg a'r defnydd ohoni.
- Mae'r Gymraeg eisoes yn cael ei thrin yn ffafriol, a gallai'r cynigion roi siaradwyr Saesneg dan anfantais.
- Roedd pryder nad oes digon o athrawon sy'n gallu addysgu'r Gymraeg.
- Gallai symud i un continwmm ar gyfer dysgu'r Gymraeg fod yn rhwystro i ddysgwyr mewn ysgolion cyfrwng Saesneg.
- Bydd y cynigion yn effeithio'n negyddol ar safonau addysg.

9.33 Cwestiynwyd hefyd pa mor effeithiol y byddai'r cynigion wrth helpu dysgwyr i dyfu'n rhugl ac wrth gynyddu'r defnydd o'r iaith.

9.34 Casglwyd barn ar effaith gwneud Saesneg yn orfodol o 7 oed ymlaen fel ffordd o helpu i drochi dysgwyr yn y Gymraeg yn ystod arolwg smart pedair wythnos ar-lein a ategwyd gan gyfarfodydd â rhanddeiliaid wedi'u targedu. Dengys canlyniadau'r arolwg a digwyddiadau i randdeiliaid fod cryn gefnogaeth i'r cynigion gyda 68% o'r ymatebwyr yn nodi'n glir eu bod o'u plaid.

Asesiad o'r Effaith ar Fioamrywiaeth

9.35 Cynhaliwyd asesiad llawn o'r effaith ar fioamrywiaeth mewn perthynas â'r cwricwlwm newydd, ac mae'n bosibl y bydd yna effaith gadarnhaol.

9.36 Rhoddwyd sylw i fioamrywiaeth wrth ddatblygu'r cwricwlwm, ac mae'n elfen a gynhwysir mewn datganiadau o'r hyn sy'n bwysig ym MDaPh Gwyddoniaeth a Thechnoleg, a gaiff eu cynnwys yn y canllawiau statudol.

9.37 Mae'r fframwaith yn ei gwneud yn ofynnol i ysgolion ac ymarferwyr fynd ati i gynllunio cwricwlwm, gan addasu'r gofynion statudol yng ngoleuni eu dysgwyr a'u cyd-destun lleol.

- 9.38 Bydd hyblygrwydd y ddeddfwriaeth arfaethedig yn caniatáu i'r broses addysgu bwysleisio bioamrywiaeth ac ecoleg yn amgylcheddau lleol y dysgwyr, y tu mewn a'r tu allan (MDaPh Gwyddoniaeth a Thechnoleg), gan hwyluso ar yr un pryd fydolwg ehangach (MDaPh y Dyniaethau).
- 9.39 Mae cyfleoedd i godi / cynnwys materion bioamrywiaeth o fewn elfennau profiad y cwricwlwm newydd, yn enwedig os ydynt yn berthnasol i'r ardal.
- 9.40 Y pedwar diben yw sylfeini'r cwricwlwm, ac ar y sylfeini hyn yr eir ati i addysgu a dysgu. Mae'r nodweddion sy'n ategu'r pedwar diben yn cyfrannu at godi ymwybyddiaeth o fioamrywiaeth ac ecoleg: O dan 'dinasyddion egwyddorol, gwybodus', mae pob plentyn a pherson ifanc yn dangos eu hymrwymiad i gynaliadwyedd y blaned ac yn cydnabod eu bod yn dibynnu arno; maent yn deall ac yn ystyried effaith eu gweithredoedd wrth wneud dewisiadau a chymryd camau.
- 9.41 Ni fydd y cynigion yn effeithio'n andwyol ar unrhyw un o'r rhywogaethau na'r cynefinoedd o bwys a gyhoeddir o dan Adran 7 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016. Mae'n werth nodi bod y MDaPh Gwyddoniaeth a Thechnoleg yn cynnig profiad o gynefinoedd naturiol drwy gydol y continwrm dysgu 3 i 16 oed, gyda'r nod o ddatblygu ymhlith dysgwyr fwy o gyfrifoldeb, pryder a pharch at bopeth byw a'r amgylchedd y maent yn byw ynddo.
- 9.42 Cofnodwyd pob cam a gymerwyd a phob penderfyniad i gynnal bioamrywiaeth fel rhan o ddogfennaeth y cwricwlwm. Caiff y rhain eu cyhoeddi a'u defnyddio gan ymarferwyr i helpu yn y gwaith o ddatblygu cwricwlwm eu hysgolion.

Asesiad o'r Effaith ar Brawfesur Polisiâu Gwledig

- 9.43 Ar hyn o bryd, nid ydym yn rhagweld y bydd angen Asesiad Effaith Prawfesur Gwledig llawn, ac nid oes effaith sylweddol yn deillio o'r cynigion hyn, gan y bydd yr hyblygrwydd yn y cwricwlwm newydd yn addas ar gyfer gwahanol ysgolion a lleoliadau. Bydd hyn yn cael ei adolygu'n rheolaidd. Mae'r Cwricwlwm newydd wedi'i gynllunio i fod yn berthnasol i bob dysgwr ym mhob dosbarth yng Nghymru, a'r bwriad yw rhoi'r hyblygrwydd i ysgolion i benderfynu sut i ddatblygu cwricwlwm sy'n cyfrannu at y pedwar diben. Mae'r canllawiau statudol wedi'u cynllunio'n benodol i fod yn hygyrch i ystod eang o ysgolion a dysgwyr o wahanol gefndiroedd. Bydd hyn yn sicrhau bod ysgolion mewn ardaloedd gwledig yn gallu datblygu cwricwla sy'n adlewyrchu:
- y gwasanaethau, y profiadau a'r cyfleoedd sydd ar gael yn rhwydd mewn ardaloedd gwledig, ac sy'n unigryw iddynt; a
 - yr anghenion a'r materion lleol a allai effeithio ar ddysgwyr mewn cymunedau gwledig.
- 9.44 Er enghraifft, mae'r canllawiau drafft mewn perthynas ag Iechyd a Lles yn cynnwys cefnogi dysgwyr i gael dealltwriaeth o sefyllfaoedd niweidiol a sut i ymateb yn briodol. Mewn lleoliad gwledig, gallai hyn edrych ar ddiogelwch dŵr yng nghyd-destun cronfeydd dŵr neu raeadrau.

9.45 Yn sail i'r gwaith hwn mae cred na ddylai gallu rhywun i elwa ar addysg gael ei benderfynu gan lle maen nhw'n byw na beth yw eu hincwm. Mae'r cwricwlwm hwn yn gwricwlwm i bob dysgwr gyda ffocws ar ddull mwy personol o ddilyniant mewn dysgu.

Asesiad o'r Effaith ar Gyfiawnder

9.46 Mae effeithiau posibl y cynigion ar y system gyfiawnder wedi eu hystyried, gan gynnwys yr effeithiau ar:

- (a) y llysoedd (troseddol a sifil);
- (b) tribiwnlysoedd heb eu datganoli;
- (c) tribiwnlysoedd wedi eu datganoli;
- (d) cymorth cyfreithiol;
- (e) y farnwriaeth;
- (f) cyrff erlyn; ac
- (g) carchardai, cyfiawnder ieuenctid a gwasanaethau prawf.

9.47 Nid yw'r effaith ar y system gyfiawnder yng Nghymru a Lloegr yn debygol o fod yn fawr o gwbl. Nid yw'r cynigion yn ei gwneud yn ofynnol i gyflwyno trosedd newydd neu ddefnyddio trosedd sy'n bodoli eisoes i gyflawni nodau'r polisi.

9.48 Mae copi o'r ffurflen Nodi'r Effaith ar y System Gyfiawnder ar gael yma:
<https://llyw.cymru/bil-cwricwlwm-ac-asesu-cymru-asesiadau-effaith>

Asesiad o'r Effaith ar Iechyd

9.49 Cynhaliwyd asesiad sgrinio ynghylch yr effaith ar iechyd mewn perthynas â'r cwricwlwm newydd, a disgwyliwn effaith gadarnhaol yn gyffredinol. Mae'r MDaPh Iechyd a Lles yn defnyddio pynciau a themâu'n ymwneud â lles meddyliol, corfforol ac emosiynol. Yn ogystal, wrth ddatblygu'r cwricwlwm newydd, mae ymarferwyr wedi ystyried sut mae amgylchedd yr ysgol yn cefnogi iechyd a lles cymdeithasol, emosiynol, ysbrydol a chorfforol dysgwyr. Er y bydd trefniadau'r cwricwlwm newydd yn gyfrwng i gyflawni'r amcanion, mae datblygu iechyd a lles cadarnhaol mewn dysgwyr yn fater ehangach, sy'n ddibynnol iawn ar ddull ysgol gyfan.

9.50 Mae'r datganiadau o'r hyn sy'n bwysig o ran iechyd a lles yn canolbwyntio ar gefnogi dysgwyr i:

- ddatblygu a chynnal eu hiechyd a'u lles corfforol
- cefnogi eu hiechyd meddwl a'u lles emosiynol drwy eu profiadau a sut y maent yn ymateb iddynt
- gwneud penderfyniadau iach a chadarnhaol
- ymgysylltu'n gadarnhaol â gwahanol ddylanwadau cymdeithasol

- ffurfio a chynnal perthnasoedd cadarnhaol.

- 9.51 Drwy'r Pedwar Diben, y MDaPh Iechyd a Lles a meysydd dysgu a phrofiad eraill, bydd dysgwyr yn cael amrywiaeth o ddysgu sy'n eu cefnogi i ddatblygu a chynnal ymddygiad cadarnhaol sy'n cadarnhau iechyd.
- 9.52 Gallai hyblygrwydd y cwricwlwm newydd arwain at amrywiad yn y ddarpariaeth ar draws gwahanol gymunedau. Gallai hyn osod rhai dysgwyr mewn perygl oherwydd eu cefndir neu eu daearyddiaeth. Bwriedir i'r canllawiau fod yn fframwaith cyffredin i warchod yn erbyn hyn, tra caiff ysgolion ac ymarferwyr eu cefnogi gan Estyn a chonsortia rhanbarthol. Bydd yn hanfodol bod ymarferwyr yn cael eu cefnogi i ddatblygu dysgu yn y maes hwn mewn ffordd sensitif, o ansawdd uchel. Os nad yw hyn yn wir, gallai dysgwyr gael eu heffeithio'n negyddol.
- 9.53 Bydd y polisi hwn yn effeithio'n uniongyrchol ar blant a phobl ifanc, gan gynnwys plant ag anghenion dysgu ychwanegol a chyflyrau iechyd penodol. Mae'r cynigion yn cynrychioli gwelliant sylweddol yn ymagwedd y cwricwlwm tuag at iechyd a lles.
- 9.54 Mae effeithiau negyddol posibl y maes polisi hwn yn ddibynnol ar feysydd polisi eraill, yn hytrach na materion sy'n ymwneud â chynnwys y canllawiau eu hunain: sef dysgu ac atebolrwydd proffesiynol yn benodol. Bydd swyddogion ar draws y meysydd hyn yn parhau i weithio gyda'i gilydd i gefnogi addysg gadarnhaol a chyfartal ynghylch iechyd a lles pob dysgwr.

Sicrhau Mynediad i'r Cwricwlwm Llawn

- 9.55 O ran sicrhau mynediad i'r cwricwlwm llawn, cynhaliwyd asesiadau llawn o'r effaith ar hawliau plant, cydraddoldeb a'r Gymraeg. Cynhaliwyd hefyd asesiad sgrinio o ran iechyd. Mae crynodeb o ganfyddiadau'r asesiadau hyn isod.

<https://gov.wales/sites/default/files/consultations/2020-01/impact-assessment-ensuring-access-to-the-full-curriculum.pdf>

Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant

- 9.56 Cynhaliwyd asesiad llawn o'r effaith ar hawliau plant mewn perthynas â sicrhau mynediad i'r cwricwlwm llawn, a disgwyliwn i'r cynigion gael effaith gadarnhaol yn gyffredinol.
- 9.57 Mae gan bob plentyn hawliau o dan Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn. Bydd Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg ac Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb yn y cwricwlwm newydd yn annog plant a phobl ifanc i barchu eu hawliau a'u diwylliant eu hunain yn ogystal â hawliau a diwylliant pobl eraill. Eu nod yw rhoi'r wybodaeth, y sgiliau, yr agweddau a'r gwerthoedd i blant a phobl ifanc a fydd yn eu grymuso i sicrhau eu hiechyd, eu lles a'u hurddas; datblygu cydberthnasau cymdeithasol a rhywiol llawn parch;

ystyried sut mae eu dewisiadau yn effeithio ar eu lles eu hunain a lles eraill; a deall eu hawliau gan sicrhau bod yr hawliau hynny yn cael eu gwarchod drwy gydol eu bywydau. Bydd sicrhau mynediad i wybodaeth gynhwysfawr o ansawdd ar y meysydd pwnc hyn, felly, yn cyfrannu mewn ffordd gadarnhaol at gyflawni'r erthyglau canlynol yng Nghonfensiwn y CU ar Hawliau'r Plentyn:

- Erthygl 2 – yr hawl i gael eu gwarchod rhag unrhyw wahaniaethu yn eu herbyn;
- Erthygl 12 – yr hawl i gael eu clywed, dweud eu barn a bod yn rhan o benderfyniadau sy'n cael eu gwneud;
- Erthygl 13 – yr hawl i gael a rhannu gwybodaeth onid yw'r wybodaeth yn niweidiol iddyn nhw neu i eraill;
- Erthygl 17 – yr hawl i wybodaeth a fydd yn caniatáu iddynt wneud penderfyniadau ynghylch iechyd;
- Erthygl 24 – yr hawl i fod mor iach â phosibl, mynediad i gyfleusterau iechyd, gofal iechyd ataliol, ac addysg a gwasanaethau cynllunio teulu;
- Erthygl 28 – yr hawl i addysg. Dylai disgyblaeth mewn ysgolion barchu urddas dynol plant. Dylai addysg gynradd fod am ddim. Dylai gwledydd cyfoethog helpu gwledydd tlotach i gyflawni hyn.
- Erthygl 29 – Dylai addysg ddatblygu personoliaeth a thalent pob plentyn yn gyflawn. Dylai annog plant i barchu eu rhieni, eu diwylliant nhw a diwylliant pobl eraill.
- Erthygl 33 – Dylai'r Llywodraeth ddarparu ffyrdd o gadw plant rhag cyffuriau niweidiol.
- Erthygl 34 – Dylai'r Llywodraeth gadw plant rhag camdriniaeth rywiol.
- Erthygl 36 – Dylai plant gael eu gwarchod rhag gweithgarwch a allai amharu ar eu datblygiad.

9.58 Wrth fwrw ymlaen â'r cynnig, mae'n bwysig nodi nad bwriad cael gwared â hawl rhieni i dynnu eu plant yn ôl o addysg cydberthynas a rhywioldeb ac addysg crefydd, gwerthoedd a moeseg yw disodli rôl hollbwysig rhieni yn y gwaith o addysgu eu plentyn. Dylid nodi hefyd bwysigrwydd ein canllawiau er mwyn ei gwneud yn glir bod yn rhaid i'r dysgu a ddarperir i blant a phobl ifanc drwy Grefydd, Gwerthoedd a Moeseg ac Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb gael ei gyflwyno mewn ffordd sensitif a chynhwysol.

9.59 Yn sgil Deddf Hawliau Dynol 1998 a chyfraith achosion, yng nghyd-destun cyfraith addysg, mae Addysg Grefyddol yn cwmpasu safbwyntiau nad ydynt yn grefyddol hefyd. Rhaid addysgu Addysg Grefyddol mewn ffordd wrthrychol, feirniadol, sy'n cydnabod credoau amrywiol; yn benodol, ni chaniateir i'r wladwriaeth fynd ati i wthio syniadau ("y Gofyniad Lluosedd"). Yn y cyd-destun hwn, mae'n bwysig cofio nad dim ond i gynnwys y cwricwlwm y mae'r Gofyniad Lluosedd yn berthnasol (yn benodol, y gofyniad ei fod yn cynnwys addysgu am gredoau anghrefyddol). Mae hefyd yn berthnasol i'r ffordd y cyflwynir addysg a chyfarwyddyd: rhaid i'r broses fod yn wrthrychol, yn feirniadol, heb wthio syniadau na phroselyteiddio. Mae'r gofyniad hwn yn berthnasol i holl addysg a

chyfarwyddyd ysgol, nid dim ond i Addysg Grefyddol neu'r sesiynau Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg newydd.

9.60 I sicrhau effaith gadarnhaol, ac i fynd i'r afael â phryderon a godwyd yn yr ymatebion ynghylch yr angen am ddarpariaeth Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg ac Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb o safon uchel, rydym yn buddsoddi'n helaeth mewn cyfleoedd dysgu proffesiynol. Dyrennir £24m i sicrhau bod pob ymarferydd yn barod ar gyfer y cwricwlwm newydd yng Nghymru. Gellir bod yn hyblyg wrth ddefnyddio'r cyllid hwn, a chaiff ysgolion gydweithio mewn ffyrdd sy'n addas i'w hamgylchiadau nhw, a chreu'r amser a'r lle i ymarferwyr ac arweinwyr weithio rhwng ysgolion a rhwydweithiau wrth baratoi ar gyfer y cwricwlwm newydd. Rydym hefyd wedi bwrw ymlaen â chynigion i drefnu diwrnod HMS ychwanegol o 2020 am dair blynedd, er mwyn darparu amser ychwanegol i ymroi i ddysgu proffesiynol ar lefel ysgol gyfan. Mae'r diwrnod HMS ychwanegol a'r cyllid mwy ar gyfer dysgu proffesiynol yn elfennau annatod o'r Dull Cenedlaethol o wireddu'r cwricwlwm newydd, a ategir gan fuddsoddiad pellach o £15m yn 2020-21. Mae yna bosibilrwydd y byddai'n well gan rai rhieni dynnu eu plant o addysg a gynhelir yn llwyr er mwyn osgoi'r materion a drafodir yn y sesiynau Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg a/neu Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb. Cododd nifer o'r ymatebion y risg bosibl hon. Gallai tynnu plant o ysgol a gynhelir gael effaith negyddol arnynt, yn yr ystyr na chânt fynediad i'r cwricwlwm llawn. Wrth fwrw ymlaen â'n cynnig, bydd angen inni fonitro newidiadau o ran cofrestriadau ysgolion ac addysg yn y cartref.

9.61 Ym mis Hydref 2019, cynhaliodd Llywodraeth Cymru ymgynghoriad ynghylch goblygiadau polisi i beidio â chynnig yr hawl i rieni dynnu plant yn ôl o addysg cydberthynas a rhywioldeb ac addysg crefydd, gwerthoedd a moeseg yn y cwricwlwm newydd, a daeth 1,600 o ymatebion i law. Yn yr ymatebion a oedd yn gyffredinol gefnogol i'r cynigion, codwyd nifer o fanteision posibl sesiynau Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg ac Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb, gan gynnwys:

- Rhoi gwybodaeth i blant a phobl ifanc, a'r sgiliau i ddeall a chysylltu â gwahanol bobl, cymunedau, traddodiadau, credoau a ffyrdd o weld y byd.
- Hyrwyddo goddefgarwch, wrth i addysg niwtral, sy'n cydnabod credoau amrywiol, hyrwyddo'r gallu i ymgysylltu â safbwyntiau gwahanol a'u deall.
- Gwneud dysgwyr yn hapusach, a gwella eu datblygiad cymdeithasol, emosiynol a chorfforol.

9.62 Yn yr ymatebion a oedd yn gwrthwynebu'r cynigion yn gyffredinol, tueddwyd i ganolbwyntio ar briodoldeb y ddarpariaeth, ac roedd y dŷb bod y cynigion yn erydu hawliau rhieni a gofawyr yn bryder sylweddol. Lle roedd yna wahaniaethau barn yn yr ymatebion i'r ymgynghoriad, roeddent yn tueddu i ganolbwyntio ar un neu'r llall o'r canlynol:

- Pryderon ynghylch **priodoldeb a sensitifrwydd y ddarpariaeth**; neu
- Pwysigrwydd cael addysg **eang, gytbwys, sy'n seiliedig ar wybodaeth**.

- 9.63 Tua'r un adeg, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ymgynghoriad ar gyfer plant a phobl ifanc, a chomisiynodd Dynamix, sefydliad ymchwil arbenigol sy'n defnyddio dulliau creadigol a chyfleoedd i gyfrannu, i gynnal grwpiau ffocws i blant a phobl ifanc er mwyn cael gwybod eu barn.
- 9.64 Y thema gyson a gododd ymhlith y plant a'r bobl ifanc oedd y gallai'r newidiadau hyn o ran Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb greu dysgwyr mwy gwybodus a goddefgar, gan effeithio yn ei dro ar amgylchedd yr ysgol. Roedd yna deimlad y byddai dysgu'n gyson yn y maes hwn yn golygu bod dysgwyr yn tyfu'n oedolion mwy gwybodus ac y byddai hynny'n help i sicrhau mwy o ddealltwriaeth a goddefgarwch.
- 9.65 Roedd y trafodaethau ynghylch Addysg Grefyddol yn symlach, ac roedd y dysgwyr yn glir ynghylch yr hyn oedd dan sylw a'r hyn y maent eisoes yn ei ddysgu yn y pwnc hwn. Roedd yn glir yn yr holl ymatebion bod y dysgwyr yn ystyried bod Addysg Grefyddol yn cynnwys dysgu am bob crefydd, gyda ffocws cryf ar Gristnogaeth. Roedd yna deimlad bod dysgu am grefyddau a phobl yn help i leihau hiliaeth a bwlio.

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb

- 9.66 Cynhaliwyd asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb mewn perthynas â sicrhau mynediad i'r cwricwlwm llawn.

Ailenwi Addysg Grefyddol

- 9.67 Ein pwrpas wrth gynnig newid yr enw ar Addysg Grefyddol oedd sicrhau bod enw'r elfen orfodol hon o'r cwricwlwm yn adlewyrchu ei chwmpas cywir yn briodol. Byddai'n ei gwneud yn glir beth yw ein hamcanion, sef ehangu ffocws yr hyn a addysgir mewn sesiynau Addysg Grefyddol, gan gadw'r ffocws priodol ar yr un pryd ar ddysgu am grefydd. Roeddem hefyd am ddod â chymaint o randdeiliaid â phosibl gyda ni mewn perthynas ag unrhyw newid, gan gynnwys yr Eglwys yng Nghymru a Gwasanaeth Addysg yr Eglwys Gatholig, sy'n gyfrifol am ddarpariaeth ysgolion a gynhelir yng Nghymru.
- 9.68 Mae'n amlwg o'r gwaith ymgysylltu cymunedol a wnaed gan Re:Cognition bod grwpiau eglwysig yn teimlo y byddai ailenwi Addysg Grefyddol yn Grefydd, Gwerthoedd a Moeseg yn cael effaith negyddol. Roeddent yn teimlo y dylid cadw'r enw Addysg Grefyddol mewn ysgolion cynradd a defnyddio Astudiaethau Crefyddol mewn ysgolion uwchradd er mwyn adlewyrchu'r ddisgyblaeth academaidd gydnabyddedig uwch. Nid oedd yr ymatebion gan, er enghraifft, Wasanaeth Addysg yr Eglwys Gatholig, yr Eglwys yng Nghymru, Cyngor Mwslimiaid Cymru a chyfleuster Astudiaethau Crefyddol Prifysgol Caerdydd, yn cefnogi'r cynnig i newid yr enw i adlewyrchu cwmpas ehangach.

Sicrhau mynediad i sesiynau Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg ac Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb

- 9.69 Mae'r cwricwlwm newydd, gan gynnwys Addysg Grefyddol ac Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb, wedi'i gynllunio a'i ddatblygu i fod yn berthnasol ac yn hwylus i bob dysgwr yn y dosbarth o 3 i 16 oed.
- 9.70 Bydd sicrhau bod dysgwyr yn cael Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb ac Addysg Grefyddol yn eu galluogi i ystyried sut mae cyfreithiau a pholisïau yn cyfrannu at gydraddoldeb a hawliau dynol mewn perthynas â rhyw, rhywedd, rhywioldeb, cydberthnasau a chredoau. Y nod yw rhoi addysg ddiduedd o safon uchel iddynt am wahanol gredoau a meithrin parch ynddynt tuag at hawliau pobl eraill.
- 9.71 Bydd angen parhau i gydweithio'n agos â phob ysgol, yn enwedig ysgolion ffydd sy'n cael darparu dysg yn unol â daliadau eu crefydd (cyn belled â'i fod yn dilyn y gofyniad llusedd), er mwyn sicrhau bod y dysg a gynigir yn y gwersi Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb ac Addysg Grefyddol yn cydnabod egwyddorion amrywiol ac nad yw'n gwahaniaethu yn erbyn unrhyw un safbwynt.
- 9.72 Nid yw'r polisi yn arwain at wahaniaethu anghyfreithlon yn groes i Ddeddf Cydraddoldeb 2010.
- 9.73 Gwnaed cofnod o effeithiau yn ôl y nodweddion gwarchodedig canlynol:
- Oedran (gan gynnwys plant hyd at 16 oed): effaith gadarnhaol gan y bydd pob dysgwr yn cael y sgiliau a'r wybodaeth y bydd eu hangen yn nes ymlaen mewn bywyd.
 - Anabledd: ni ddisgwylir unrhyw effaith sylweddol.
 - Ailbennu Rhywedd (y weithred o drawsnewid, a phobl drawsryweddol): disgwylir effaith gadarnhaol gan y bydd yn codi ymwybyddiaeth o gydberthnasau llawn parch, ymddygiad cadarnhaol a phwysigrwydd derbyn amrywiaeth. Y gobaith hefyd yw y bydd yn annog ysgolion i ystyried sut y maent yn darparu cefnogaeth ac addysg i ddysgwyr LGBTQI+, gan sicrhau bod dysgwyr y mae cwestiynau rhywedd ac anghydraddoldeb yn effeithio arnynt yn ymgysylltu, a meithrin ysbryd o gynhwysiant a goddefgarwch ar lefel yr ysgol gyfan. Ni nodwyd materion penodol mewn perthynas ag Addysg Grefyddol.
 - Beichiogrwydd a mamolaeth: dim effaith sylweddol.
 - Hil (gan gynnwys gwahanol leiafrifoedd ethnig, Sipsiwn a Theithwyr ac Ymfudwyr, Ceiswyr Lloches a Ffoaduriaid): effeithiau negyddol posibl i rai rhieni y mae hyn yn fater sensitif iddynt.
 - Crefydd, cred a diffyg cred: bydd yna effaith negyddol i rai grwpiau crefyddol a rhieni, yn enwedig Catholigion a dyneiddwyr mewn perthynas ag Addysg Grefyddol, a grwpiau Mwslemaidd a Christnogol mewn perthynas ag Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb.

- Rhyw/Rhywedd: bydd gwneud Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb yn rhan orfodol o'r cwricwlwm yn cael effaith gadarnhaol o ran rhywedd drwy gynyddu ymwybyddiaeth a dealltwriaeth dysgwyr o gydberthnasau llawn parch, ymddygiad cadarnhaol ac amrywiaeth.
- Cyfeiriadedd Rhywiol (Lesbiaidd, Hoyw a Deurywiol): gallai Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb a'r MDaPh lechyd a Lles leihau bwlio homoffobig, deuffobig a thrawsffobig, gan gynyddu lles dysgwyr LGBTQI+. Bydd hefyd yn helpu i herio stereoteipiau rhywedd a rhywiol, ac yn cynyddu dealltwriaeth dysgwyr o gydberthnasau diogel, iach a chadarnhaol.
- Priodas a phartneriaeth sifil: bydd Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb a'r MDaPh lechyd a Lles yn helpu i herio stereoteipiau rhywedd a rhywiol, ac yn cynyddu dealltwriaeth pobl ifanc o gydberthnasau diogel, iach a chadarnhaol.

Hawliau Dynol a Chonfensiwn y CU

9.74 Roedd yr Asesiad Effaith hefyd yn ystyried p'un a yw'r cynigion ar gyfer Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg ac Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb yn gydnaws â'r hawliau a warchodir gan Ddeddf Hawliau Dynol 1998. Bydd y cynigion yn cael effaith gadarnhaol ar hawl plentyn neu berson ifanc i addysg, gan gynnwys gwybodaeth gynhwysfawr o safon uchel am y materion a gwmpesir gan Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb a Chrefydd, Gwerthoedd a Moeseg. Drwy beidio â chynnig yr hawl i dynnu dynnu plant yn ôl o addysg cydberthynas a rhywioldeb ac addysg crefydd, gwerthoedd a moeseg yn fframwaith y cwricwlwm newydd, bydd pob dysgwr nawr yn gallu cymryd rhan yn yr elfen bwysig hon o'r cwricwlwm. Bydd angen cydweithio'n agos â phob ysgol er mwyn sicrhau bod y dysg a gynigir yn y gwersi Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb ac Addysg Grefyddol yn cydnabod egwyddorion amrywiol ac nad yw'n gwahaniaethu yn erbyn unrhyw un safbwynt.

Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg

- 9.75 Ni ddisgwylir unrhyw effaith sylweddol, gan y bydd cael gwared â'r hawl i dynnu plant yn ôl o addysg cydberthynas a rhywioldeb ac addysg crefydd, gwerthoedd a moeseg yr un mor berthnasol i leoliadau cyfrwng Cymraeg a dwyieithog o fewn y system addysg a gynhelir ag i leoliadau cyfrwng Saesneg.
- 9.76 Nodwyd y gallai tynnu allan o'r gwersi hyn gael effaith ar ddysgwyr sy'n cael canran is o'u haddysg drwy'r Gymraeg. Fodd bynnag, yn ôl pob tebyg, prin fydd yr effaith ar yr iaith. Nodwyd mewn un ymateb y byddai ymgorffori elfennau perthnasol o ddiwylliant a hanes Cymru ynghyd â'r iaith mewn sesiynau Addysg Grefyddol ac Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb yn effeithio'n gadarnhaol ar gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg.
- 9.77 Mae sicrhau bod adnoddau priodol a chyfleoedd dysgu proffesiynol mewn perthynas ag Addysg Grefyddol ac Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb drwy gyfrwng y Gymraeg ar gael tua'r un adeg yn gwestiwn arall. Fodd bynnag, mae'r gwaith datblygu ehangach ar y cwricwlwm newydd yn rhoi sylw i hyn, ac

ni fydd y polisi i sicrhau effaith gadarnhaol o ran cyfleoedd i ddysgu drwy'r Gymraeg yn effeithio'n uniongyrchol arno.

Asesiad o'r Effaith ar Iechyd

9.78 Cynhaliwyd Asesiad Sgrinio Iechyd mewn perthynas â sicrhau mynediad i'r cwricwlwm llawn, a disgwyliwn effaith gadarnhaol.

9.79 Un o bedwar diben y cwricwlwm yw helpu dysgwyr i dyfu'n unigolion iach a hyderus. Mae Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb yn helpu dysgwyr i ddatblygu eu lles meddyliol ac emosiynol. Dylai'r polisi wella'r ffactorau sy'n arwain at iechyd, felly.

9.80 Mae'r polisi yn ymwneud â dysgwyr o oedran ysgol statudol. Dylai'r polisi leihau tebygolrwydd effeithiau iechyd gwahanol drwy sicrhau bod dysg o safon uchel ar gael i bob dysgwr ar y pynciau a gwmpesir gan Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb yn benodol. Gallai fod yna effeithiau gwahanol ar rai dysgwyr os cânt eu tynnu allan o ysgol a gynhelir yn gyfan gwbl, yn sgil gweithredu'r polisi hwn.

Pennod 10 - Asesu'r Gystadleuaeth

10.1 Prawf hidlo'r gystadleuaeth

Cwestiwn	Ateb
C1: Yn y farchnad/marchnadoedd y mae'r rheoliad newydd yn effeithio arni/arnynt, a oes gan unrhyw gwmni gyfran o'r farchnad sy'n fwy na 10%?	Nac oes
C2: Yn y farchnad/marchnadoedd y mae'r rheoliad newydd yn effeithio arni/arnynt, a oes gan unrhyw gwmni gyfran o'r farchnad sy'n fwy nag 20%?	Nac oes
C3: Yn y farchnad/marchnadoedd y mae'r rheoliad newydd yn effeithio arni/arnynt, a oes gan y tri chwmni mwyaf, gyda'i gilydd, gyfran o'r farchnad sy'n 50% o leiaf?	Nac oes
C4: A fyddai costau'r rheoliad yn effeithio ar rai cwmnïau lawer iawn mwy nag eraill?	Na fyddai
C5: A yw'r rheoliad yn debygol o effeithio ar strwythur y farchnad, gan newid nifer neu faint y busnesau/sefydliadau?	Nac ydy
C6: A fyddai'r rheoliad yn arwain at gostau sefydlu uwch i gyflenwyr newydd neu ddarpar gyflenwyr nad oes rhaid i gyflenwyr presennol eu hwynebu?	Na fyddai
C7: A fyddai'r rheoliad yn arwain at gostau parhaus uwch i gyflenwyr newydd neu ddarpar gyflenwyr nad oes rhaid i gyflenwyr presennol eu hwynebu?	Na fyddai
C8: A oes newidiadau technolegol mawr yn digwydd yn y sector?	Nac oes
C9: A fyddai'r rheoliad yn cyfyngu ar allu cyflenwyr i ddewis pris, ansawdd, amrediad neu leoliad eu cynhyrchion?	Na fyddai

10.2 Ni fydd y darpariaethau sydd yn y Ddeddf yn effeithio ar fusnesau, nac ar elusennau a/neu'r sector gwirfoddol mewn ffyrdd sy'n codi materion yn ymwneud â chystadleuaeth. Nid yw'r hidl cystadleuaeth wedi ei defnyddio.

10.3 Ni ddisgwylir i ddarpariaethau'r Ddeddf gael unrhyw effaith ar gystadleuaeth na gosod unrhyw gyfyngiadau ar gyflenwyr newydd na chyflenwyr presennol. Disgwylir mai cyrff cyhoeddus, sydd eisoes yn talu'r costau hyn, fydd yn ysgwyddo'r rhan fwyaf o'r costau sy'n gysylltiedig â'r ddeddfwriaeth.

10.4 Ni ddisgwylir i'r ddeddfwriaeth gael unrhyw effaith negyddol ar fusnesau bach a chanolig yng Nghymru.

Pennod 11 - Adolygiad Ôl-weithredu

- 11.1 Bydd yr adolygiad ôl-weithredu yn rhan o raglen ehangach i werthuso'r gwaith o ddiwygio'r cwricwlwm. Yn hytrach na chynnal un adolygiad o'r effeithiau yn unig, bydd y rhaglen yn broses ddysgu barhaus, a bydd gwerthuso'r effeithiau yn rhan bwysig ohoni. Cynhelir gwerthusiad ffurfiannol ym mlynnyddoedd cynnar y broses o roi'r cwricwlwm ar waith i ddeall unrhyw lwyddiannau a heriau cynnar, a pha un a yw'r diwygiadau i'r cwricwlwm yn sicrhau'r canlyniadau a fwriedir. Bydd hyn yn galluogi gwneud unrhyw newidiadau angenrheidiol i bolisïau i'w gwneud yn fwy effeithiol. Bydd asesiad effaith yn edrych ar ganlyniadau y diwygiadau wrth iddynt gael effaith, ac eto ar ôl cyfnod digonol er mwyn caniatáu i ganlyniadau mwy hirdymor ddod i'r amlwg.
- 11.2 Mae gwaith yn mynd rhagddo ar asesiad gwerthuso. Bydd yr asesiad hwn yn nodi sut y gellir casglu a chyflwyno tystiolaeth o ansawdd uchel ynghylch gweithredu'r diwygiadau a'u heffeithiau mewn ffordd ddibynadwy.
- 11.3 Rydym yn ymdrin â diffinio a gwerthuso cynnydd a llwyddiant mewn ffordd gydweithredol, gan gynnwys safbwyntiau a chyfraniad ein rhanddeiliaid haen ganol ac academiaidd, y mae eu rôl mewn arolygu, herio, ymchwil a chymorth i leoliadau yn gwneud cyfraniad allweddol at ddeall cynnydd gweithredu ac anghenion cymorth.
- 11.4 Bydd yr asesiad gwerthuso yn nodi manylion sut y caiff y meini prawf hyn eu monitro a'u gwerthuso. Cyhoeddwyd y gwahoddiad i dendro am y gwaith hwn ym mis Ionawr 2021, a bydd y prosiect yn rhedeg tan fis Ionawr 2022. Bydd yn nodi cynllun i fynd i'r afael â dau gwestiwn sylfaenol:
- I ba raddau y mae'r system yn gwireddu'r diwygiadau drwy'r Ffyrdd o Weithio a'r Dyheadau a Rennir a ddisgrifir yng Nghynllun Gweithredu'r Cwricwlwm?
 - Beth yw effeithiau ehangach y diwygiadau a sut y maent yn cyfrannu at nodau Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol?
- 11.5 Bydd yr asesiad gwerthuso yn cynnwys:
- Sefydlu grŵp cynghori
 - Ymgysylltu â rhanddeiliaid mewnol ac allanol mewn ffordd systematig
 - Datblygu damcaniaeth newid gadarn a model rhesymeg manwl, gan nodi pa allbynnau, canlyniadau ac effeithiau a ddisgwylir.
 - Nodi pryd y bydd yn debygol y gellir gweld yr allbynnau, y canlyniadau a'r effeithiau hyn yn y byrdymor, y tymor canolig a'r hirdymor, er mwyn gallu rhoi cynlluniau ar waith i werthuso ar yr adeg briodol. Mae'n debygol y bydd rhai effeithiau yn cymryd mwy na degawd i gael eu gwireddu.

- Nodi elfennau allweddol y ddamcaniaeth newid, h.y. y rhai sy'n sail i'r holl ddiwygiadau neu y gellir tybio eu bod yn cael effaith fawr, er mwyn sicrhau bod gwaith gwerthuso yn canolbwyntio ar feysydd o bwysigrwydd strategol.
- Datblygu cwestiynau gwerthuso a safonau gwerthuso allweddol er mwyn mesur cynnydd
- Adolygu'r ffynonellau tystiolaeth presennol ac arfaethedig i nodi pa waith presennol o gasglu tystiolaeth, neu pa waith arfaethedig o'r fath, sy'n cyfrannu at ateb ein cwestiynau gwerthuso, neu y gellir eu haddasu i ateb y cwestiynau hynny.
- Argymhellion ar gyfer cynllunio'r gwerthusiad a'i roi ar waith.

11.6 Caiff cynllun gwerthuso manwl ei lunio ar ôl yr asesiad gwerthuso, a bydd yn cadw at yr egwyddorion a ganlyn:

- Ansawdd, trylwyredd a chadernid – cydymffurfio â phum egwyddor ymchwil cymdeithasol Llywodraeth Cymru⁷⁹; canllawiau'r Llyfr Porffor; dulliau priodol; casgliadau cadarn a thryloyw y gellir eu hamddiffyn; ansawdd wedi ei sicrhau
- Annibynnol - ar hyd braich ac wedi ei lywodraethu gan fwrdd rhaglen werthuso sy'n cynnwys cynrychiolwyr allanol; ac wedi ei gyhoeddi yn unol â Chanllawiau Ymchwil Cymdeithasol y Llywodraeth
- Cynnwys rhanddeiliaid – cydweithio i ddatblygu'r cwrdd a'r dull gweithredu
- Yn integredig â'r polisi – cynrychioli gwerthuso yn nhrefniadau llywodraethu diwygio'r cwrddwlwm er mwyn ystyried polisi a gwerthuso yn gyfannol
- Adnoddau priodol – bydd gwerthusiad o ansawdd uchel syn para am flynyddoedd, os nad degawdau, yn golygu y bydd angen ymrwymo adnoddau sylweddol, o ran amser staff a chostau comisiynu
- Cymesuredd – sicrhau y gwneir y defnydd gorau o arian cyhoeddus drwy ystyried ar bob cam sut y gellir cynllunio a gweithredu gwerthusiad digon cadarn o fewn yr adnoddau sydd ar gael
- Cymhlethdod – rhaid i'r dulliau ystyried yr amgylchedd cymhleth lle mae nifer o ddiwygiadau addysgol yn cyfrannu at newid ar draws y system. Gall dulliau gweithredu megis olrhain prosesau neu ddadansoddi cyfraniadau fod yn briodol
- Aliniad strategol – yn ystyried polisiâu ehangach, megis Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a'r Gymraeg.
- Gwerthusiad economaidd – bydd asesu costau'r diwygiadau yn hanfodol ar gyfer yr Adolygiad Ôl-weithredu pum mlynedd.

⁷⁹ Ystyried gwerthuso ar gam cynnar; Cynllunio ymchwil a gwerthuso yn effeithiol; Cyhoeddi gwaith ymchwil; Briffio Gweinidogol ar Ymchwil; Gwerth am arian

11.7 Fel rhan o'r gwerthusiad economaidd, mae Llywodraeth Cymru yn ymrwymedig i gynnal adolygiad trwyadl a chadarn o'r costau a'r manteision a nodwyd yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol. Bydd hyn yn canolbwyntio ar asesu:

- pa un a oedd y costau a'r arbedion a ragwelwyd yn gywir
- y rhesymau dros unrhyw wahaniaeth sylweddol o gymharu â'r costau a'r arbedion a ragwelwyd
- I ba raddau y mae'r Ddeddf wedi cyfrannu at unrhyw fanteision neu anfanteision a welwyd
- y rhesymau pam fod y Ddeddf wedi bod yn llwyddiannus neu'n aflwyddiannus o ran cyflawni'r buddiannau arfaethedig
- pa un a welwyd yr effeithiau a ragwelwyd ar gyfer y grwpiau a nodwyd yn yr Asesiad Effaith Integredig
- unrhyw ganlyniadau anfwriadol

11.8 Byddwn yn cyhoeddi adolygiad o'r pum mlynedd cyntaf ar ôl cael Cydsyniad Brenhinol.

11.9 Yr amserlen:

- Cwblhau'r asesiad gwerthuso erbyn haf 2021 (ar ôl y Cydsyniad Brenhinol)
- Cwblhau'r cynllun gwerthuso yn 2021/22
- Adolygiad ôl-weithredu o'r pum mlynedd cyntaf erbyn haf 2026
- Tymor hwy: gwerthuso'r effeithiau pan fydd canlyniadau ar gael ar gyfer plant wrth iddynt symud ymlaen drwy arholiadau cenedlaethol, addysg bellach, addysg uwch a bywyd oedolyn.

Atodiad 1 - NODIADAU ESBONIADOL

Dilynwch y ddolen i'r nodiadau esboniadol: [Dolen i ddilyn]

Atodiad 2 - Mynegai o ofynion y Rheolau Sefydlog

Mae angen y tabl canlynol pan gyhoeddir y Memorandwm Esboniadol ochr yn ochr â'r Bil pan gaiff ei gyflwyno i ddangos sut y cyflawnwyd gofynion y Rheolau Sefydlog ar y Bil. Er nad yw'r Rheolau Sefydlog hyn bellach yn gymwys i'r fersiwn derfynol hon sy'n cyd-fynd â'r Ddeddf, mae'r adran hon wedi'i chynnwys er gwybodaeth ac i ddangos y rhesymeg dros brif adrannau'r Memorandwm Esboniadol.

Rheol sefydlog		Adran	tudalennau/ paragraffau
26.6(i)	Datgan y byddai darpariaethau'r Bil o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Cynulliad	Datganiad yr Aelod	Nid yw Datganiad yr Aelod wedi ei gynnwys yn y fersiwn terfynol hwn o'r Memorandwm Esboniadol oherwydd bod y gofyniad yma yn gymwys i'r Bil yn unig.
26.6(ii)	Nodi amcanion polisi y Bil	Pennod 3 – Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael	11 - 43
26.6(iii)	Nodi a gafodd ffyrdd eraill o wireddu'r amcanion polisi eu hystyried ac, os felly, pam y cafodd yr ymagwedd a gymerir yn y Bil ei mabwysiadu	Rhan 2 – Asesiad Effaith Rheoleiddiol	63 - 185

Rheol sefydlog		Adran	tudalennau/ paragraffau
26.6(iv)	Nodi'r ymgynghori a gafwyd, os cafwyd unrhyw ymgynghori o gwbl, ar y canlynol: (a) amcanion polisi y Bil a'r ffyrdd o'u gwireddu; (b) manylion y Bil, a (c) Bil drafft, naill ai yn llawn neu'n rhannol (ac os yn rhannol, pa rannau)	Pennod 4 – Ymgynghori	44 - 51
26.6(v)	Nodi crynodeb o ddeiliant yr ymgynghori hwnnw, gan gynnwys sut a pham y mae unrhyw Fil drafft wedi cael ei ddiwygio	Pennod 4 – Ymgynghori	44 - 51
26.6(vi)	Os na chyhoeddwyd y Bil, neu ran o'r Bil, yn flaenorol fel drafft, datgan y rhesymau dros y penderfyniad hwnnw	Pennod 4 – Ymgynghori	50-51 / 4.42
26.6(vii)	Crynhoi yn wrthrychol yr hyn y bwriedir i bob un o ddarpariaethau'r Bil ei wneud (i'r graddau y mae angen esbonio hynny neu y mae angen cyflwyno sylwadau ar hynny) a rhoi'r wybodaeth arall sy'n angenrheidiol i esbonio effaith y Bil	Atodiad 1 – Nodiadau Esboniadol	Gweler tudalen 186 am ddolen i'r Nodiadau Esboniadol
26.6(viii)	Nodi'r amcangyfrifon gorau o'r canlynol: (a) y costau gweinyddol gros, y costau cydymffurfio gros a'r costau gros eraill y byddai darpariaethau'r Bil yn arwain atynt;	Rhan 2 – Asesiad Effaith Rheoleiddiol	63 - 185

Rheol sefydlog		Adran	tudalennau/ paragraffau
	(b) yr arbedion gweinyddol y byddai'r Bil yn arwain atynt; (c) costau gweinyddol net darpariaethau'r Bil; (d) dros ba gyfnodau amser y disgwyliid i'r holl gostau ac arbedion hynny godi; ac (e) ar bwy y byddai'r costau'n syrthio		
26.6(ix)	Unrhyw fanteision ac anfanteision amgylcheddol a chymdeithasol sy'n deillio o'r Bil na ellir eu mesur yn ariannol	Rhan 2 – Aseiad Effaith Rheoleiddiol	63 - 185
26.6(x)	Os yw'r Bil yn cynnwys unrhyw ddarpariaeth sy'n rhoi pŵer i wneud is-ddeddfwriaeth, nodi mewn perthynas â phob darpariaeth o'r fath: (a) y person neu'r corff y rhoddir y pŵer iddo ac ym mha fodd y mae'r pŵer i gael ei arfer; (b) pam y bernir ei bod yn briodol dirprwyo'r pŵer; ac (c) y weithdrefn Cynulliad (os oes un) y mae'r is-ddeddfwriaeth a wnaed neu sydd i'w gwneud wrth arfer y pŵer i ddod	Pennod 5 – Y pŵer i wneud is-ddeddfwriaeth	52 - 62

Rheol sefydlog		Adran	tudalennau/ paragraffau
	oddi tani, a pham y barnwyd ei bod yn briodol ei gosod o dan y weithdrefn honno (ac nid ei gosod o dan unrhyw weithdrefn arall);		
26.6(xi)	Os yw'r Bil yn cynnwys unrhyw ddarpariaeth sy'n codi gwariant ar Gronfa Gyfunol Cymru, ymgorffori adroddiad gan yr Archwilydd Cyffredinol sy'n nodi ei farn ef ar a yw'r tâl yn briodol neu beidio	Pennod 6 – Crynodeb o'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol	63 - 67
26.6(xii)	Nodi'r effaith bosibl (os o gwbl) ar y system gyfiawnder yng Nghymru a Lloegr yn sgil darpariaethau'r Bil ("asesiad effaith ar gyfiawnder"), yn unol ag adran 110A o'r Ddeddf.	Pennod 9	163 - 180 Para. 9.46-9.47
26.6B	Pan fo darpariaethau'r Bil yn deillio o ddeddfwriaeth sylfaenol bresennol, boed at ddibenion diwygio neu gydgrynhoi, rhaid darparu tabl tarddiadau i gyd-fynd â'r Memorandwm Esboniadol er mwyn esbonio'n glir beth yw'r berthynas rhwng y Bil a'r fframwaith cyfreithiol presennol.	Nid yw'r gofyniad yn Rheol Sefydlog 26.6B ynghylch Tabl Tarddiadau yn gymwys i'r Bil hwn oherwydd mai darn o ddeddfwriaeth annibynnol yw'r Bil ac nad yw'n tarddu o ddeddfwriaeth sylfaenol bresennol at ddibenion diwygio neu gydgrynhoi.	
26.6C	Pan fo'r Bil yn cynnig diwygio deddfwriaeth sylfaenol bresennol yn sylweddol, rhaid darparu atodlen i gyd-fynd â'r Memorandwm Esboniadol, yn nodi geiriad deddfwriaeth bresennol sy'n cael ei diwygio gan y Bil, ac yn	Atodiad 3 – Atodlen o Ddiwygiadau	192 - 313

Rheol sefydlog		Adran	tudalennau/ paragraffau
	nodi'n eglur sut y caiff y geiriad hwnnw ei ddiwygio gan y Bil.		

Atodiad 3 - Atodlen o ddiwygiadau

DIWYGIADAU I'W GWNEUD GAN Y BILL CWRICWLWM AC ASESU (CYMRU)

Bwriedir i'r ddogfen hon ddangos sut y byddai'r darpariaethau yr amrywiol ddeddfau a mesurau fel yr oeddent yn gymwys o ran Cymru ar 24 Mai 2020 yn edrych wedi iddynt gael eu diwygio Bil Cwricwlwm a Asesu (Cymru) pe bai'n cael ei ddeddfu fel y'i cyflwynwyd ar 6 o Orffennaf 2020.

Ceir llinell drwy'r testun sydd i gael ei ddileu gan Fil Bil Cwricwlwm a Asesu (Cymru) , e.e. ~~mae testun sydd wedi ei hepgor yn edrych fel hyn~~. Mae testun sydd i gael ei ychwanegu gan Fil Bil Cwricwlwm a Asesu (Cymru) wedi ei danlinellu, e.e. mae testun sydd wedi ei ychwanegu yn edrych fel hyn. Rhoddir y cyfeiriadau at y darpariaethau diwygio perthnasol yn y Bil yn y golofn dde ar bob tudalen. Cynhwysir nifer o ddarpariaethau cysylltiedig yn pob Deddf neu Fesur, er nad ydynt yn cael eu diwygio, er mwyn helpu i ddeall y diwygiadau arfaethedig.

Rhybudd

Mae'r testun hwn wedi ei lunio gan swyddogion Adran Grŵp Addysg a Gwasanaethau Gyhoeddus Llywodraeth Cymru. Er bod ymdrech wedi ei gwneud i sicrhau ei fod yn gywir, ni ddylid dibynnu arno fel testun diffiniol o'r Ddeddf neu'r Mesur na'r Bil.

At ddiben helpu pobl i ddeall effaith Bil Cwricwlwm a Asesu (Cymru) yn unig y mae'r testun wedi ei lunio. Ni fwriedir iddo gael ei ddefnyddio mewn unrhyw gyd-destun arall.

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

Deddf wedi'i diwygio	<i>Adran ddiwygio'r Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru)</i>
Deddf Addysg 1996	

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

4 Schools: general (1) In this Act (subject to subsections (1A) to (1C)) “school” means an educational institution which is outside the further education sector and the wider higher education sector and is an institution for providing— (a) primary education, (b) secondary education, or (c) both primary and secondary education, whether or not the institution also provides further education. (1A) An institution which— (a) provides only early years provision (as defined by section 96(2) of the Childcare Act 2006), and (b) is not a maintained nursery school, is not a school. (1B) A 16 to 19 Academy is not a school. (1C) An alternative provision Academy is a school. (2) Nothing in subsection (1) shall be taken to preclude the making of arrangements under section 19(1) <u>or 19A(1)</u> (exceptional educational provision) under which part-time education is to be provided at a school; and for the purposes of this Act an educational institution that would fall within subsection (1) but for the fact that it provides part-time rather than full-time education shall nevertheless be treated as a school if that part-time education is provided under arrangements made under section 19(1) <u>or 19A(1)</u>. (3) For the purposes of this Act an institution is outside the further education sector if it is not— (a) an institution conducted by a further education corporation established under section 15 or 16 of the Further and Higher Education Act 1992, or (b) a designated institution for the purposes of Part I of that Act (defined in section 28(4) of that Act), or (c) a sixth form college;	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 2</i>
---	--

and references to institutions within that sector shall be construed accordingly. (4) For the purposes of this Act an institution is outside the wider higher education sector if — (a) in relation to England, it is not a registered higher education provider within the meaning given by section 3(10) of the Higher Education and Research Act 2017, or (b) in relation to Wales, it is not an institution within the higher education sector within the meaning given by section 91(5) of the Further and Higher Education Act 1992; and references to institutions within the wider higher education sector are to be construed accordingly.	
19 Exceptional provision of education in pupil referral units or elsewhere: <u>England</u> (1) Each local authority <u>in England</u> shall make arrangements for the provision of suitable education at school or otherwise than at school for those children of compulsory school age who, by reason of illness, exclusion from school or otherwise, may not for any period receive suitable education unless such arrangements are made for them. (1A) In relation to England, subsection (1) does not apply in the case of a child – (a) who will cease to be of compulsory school age within the next six weeks, and (b) does not have any relevant examinations to complete. In paragraph (b) “relevant examinations” means any public examinations or other assessments for which the child has been entered. (2) Any school established (whether before or after the commencement of this Act) and maintained by a local authority which – (a) is specially organised to provide education for such children [children falling within subsection (1)], and (b) is not a county school or a special school, shall be known as a “pupil referral unit”. (2A) Subsection (2) does not apply in relation to schools in England.	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 3</i>

(2B) Any school established in England (whether before or after the commencement of this Act) and maintained by a local authority <u>in England</u> which - (a) is specially organised to provide education for <i>such children</i> [children falling within subsection (1)], and (b) is not a community or foundation school, a community or foundation special school, or a maintained nursery school, shall be known as a “pupil referral unit”. (3) A local authority <u>in England</u> may secure the provision of boarding accommodation at any pupil referral unit. (3A) In relation to England, the education to be provided for a child in pursuance of arrangements made by a local authority under subsection (1) shall be— (a) full-time education, or (b) in the case of a child within subsection (3AA), education on such part-time basis as the authority consider to be in the child's best interests. (3AA) A child is within this subsection if the local authority consider that, for reasons which relate to the physical or mental health of the child, it would not be in the child's best interests for full-time education to be provided for the child. (3B) Regulations may provide that the education to be provided for a child in pursuance of arrangements made by a local authority in England under subsection (1) must be provided from a day that, in relation to the pupil concerned, is determined in accordance with the regulations. (4) A local authority <u>in England</u> may make arrangements for the provision of suitable education otherwise than at school for those young persons who, by reason of illness, exclusion from school or otherwise, may not for any period receive suitable education unless such arrangements are made for them. (4A) In determining what arrangements to make under subsection (1) or (4) in the case of any child or young person a local authority shall have regard to any guidance given from time to time by the Secretary of State.	
---	--

(5) Any child for whom education is provided otherwise than at school in pursuance of this section, and any young person for whom full-time education is so provided in pursuance of this section, shall be treated for the purposes of this Act as a pupil. (6) In this section - “relevant school” means - (a) a maintained school, (b) an Academy, (c) a city technology college, or (d) a city college for the technology of the arts; “suitable education”, in relation to a child or young person in the area of a local authority in England, means efficient education suitable to his age, ability and aptitude and to any special educational needs he may have and in relation to a child or young person in the area of a local authority in Wales, means efficient education suitable to the child's or young person's age, ability and aptitude and to any additional learning needs the child or young person may have (and “suitable full-time education” is to be read accordingly). (7) Schedule 1 has effect in relation to pupil referral units <u>maintained by a local authority in England</u>.	
<u>19A Exceptional provision of education in pupil referral units or elsewhere: Wales</u> <u>(1) Each local authority in Wales must make arrangements for the provision of suitable education at school or otherwise than at school for children within the authority's area who -</u> <u>(a) are of compulsory school age, and</u> <u>(b) by reason of illness, exclusion from school or otherwise, may not receive suitable education for a period unless such</u> <u>arrangements are made for them.</u>	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 4</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

<u>(2) A school established (whether before or after the commencement of this Act) and maintained by a local authority in Wales which—</u> <u>(a) is specially organised to provide education for children falling within subsection (1), and</u> <u>(b) is not a special school,</u> <u>is to be known as a “pupil referral unit”.</u> <u>(3) A local authority in Wales may secure the provision of boarding accommodation at any pupil referral unit.</u> <u>(4) A local authority in Wales may make arrangements for the provision of suitable education otherwise than at a school for young persons within the authority’s area who, by reason of illness, exclusion from school or otherwise, may not receive a suitable education for a period unless such arrangements are made for them.</u> <u>(5) In this section, “suitable education”, in relation to a child or young person means efficient education suitable to the young person’s age, ability and aptitude and to any additional learning needs the child or young person may have.</u> <u>(6) The following persons are to be treated as pupils for the purposes of this Act -</u> <u>(a) any child for whom education is provided otherwise than at school under this section, and</u> <u>(b) any young person for whom full-time education is provided otherwise than at school under this section.</u> <u>(7) Schedule 1 has effect in relation to pupil referral units maintained by local authorities in Wales.</u>	
Chapter III Religious Education <u>etc.</u> and Worship Agreed Syllabuses 375 Agreed syllabuses of religious education: <u>England</u> (1) Subject to the provisions of Schedule 31, any agreed syllabus in force immediately before the commencement of this Act shall continue to have effect.	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraffau 5 a 6</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(2) In this Act “agreed syllabus” <u>in relation to England</u> means a syllabus of religious education— (a) prepared before the commencement of this Act in accordance with Schedule 5 to the Education Act 1944 or after commencement in accordance with Schedule 31, and (b) adopted by a local authority <u>in England</u> under that Schedule, whether it is for use in all the schools maintained by them or for use in particular such schools or in relation to any particular class or description of pupils in such schools. (3) Every agreed syllabus <u>for use in England</u> shall reflect the fact that the religious traditions in Great Britain are in the main Christian whilst taking account of the teaching and practices of the other principal religions represented in Great Britain. (4) Any reference in this Act to an agreed syllabus adopted by a local authority <u>in England</u> includes a reference to an agreed syllabus deemed to be adopted by such an authority by virtue of paragraph 11 of Schedule 5 to the Education Act 1944 or paragraph 14 of Schedule 31; and accordingly, in relation to an agreed syllabus deemed to be so adopted, any reference to the date on which an agreed syllabus was adopted is a reference to the date of deemed adoption specified by the Secretary of State in a direction under that paragraph. (5) Subsection (3) does not apply to any agreed syllabus adopted before 29th September 1988.	
<u>375A Agreed syllabus of Religion, Values and Ethics: Wales</u> <u>(1) Each local authority in Wales must adopt a syllabus of religion, values and ethics, for use in the schools maintained by them.</u> <u>(2) The syllabus may make different provision in respect of—</u> <u>(a) different descriptions of school maintained by the local authority;</u> <u>(b) different descriptions of pupils.</u> <u>(3) The syllabus—</u> <u>(a) must reflect the fact that the religious traditions in Wales are in the main Christian while taking account of the teaching and practices of the other principal religions represented in Wales;</u>	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 7</i>

<u>(b) must also reflect the fact that a range of non-religious philosophical convictions are held in Wales.</u> <u>(4) In subsection (3), the reference to philosophical convictions is to philosophical convictions within the meaning of Article 2 of the First Protocol to the European Convention on Human Rights.</u> <u>(5) Schedule 31 makes further provision in relation to a syllabus of religion, values and ethics.</u> <u>(6) In this section—</u> <u>“the European Convention on Human Rights” means the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, agreed by the Council of Europe at Rome on 4th November 1950, as it has effect for the time being in relation to the United Kingdom;</u> <u>“the First Protocol”, in relation to that Convention, means the protocol to the Convention agreed at Paris on 20 March 1952.</u> <u>(7) References in this Act to an agreed syllabus, in relation to Wales, are to a syllabus adopted under this section, or deemed to be adopted under this section by virtue of paragraph 14(2) of Schedule 31; and accordingly in relation to syllabus deemed to have been so adopted any reference to the date on which an agreed syllabus was adopted is a reference to the date of deemed adoption specified by the Welsh Ministers in a direction under that paragraph.</u> <u>(8) In exercising functions under this section, a local authority must have regard to any guidance given by the Welsh Ministers.</u>	
<i>Constitution of standing advisory councils on religious education</i> 390 Constitution of advisory councils (1) A local authority <u>in England</u> shall constitute a standing advisory council on religious education for the purposes mentioned in section 391(1). <u>(1A) A local authority in Wales shall constitute a standing advisory council on Religion, Values and Ethics for the purposes mentioned in section 391(1A).</u> (2) The council <u>A council constituted under subsection (1) or (1A)</u> shall consist of such groups of persons appointed by the authority as representative members (“representative groups”) as are required by subsection (4).	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraffau 8 a 9</i>

(3) The council <u>A council constituted under subsection (1) (1A)</u> may also include co-opted members (that is, persons co-opted as members of the council by members of the council who have not themselves been so co-opted). (4) The representative groups required by this subsection are— (a) <u>in the case of an area in England</u> a group of persons to represent such Christian denominations and other religions and denominations of such religions as, in the opinion of the authority, will appropriately reflect the principal religious traditions in the area; <u>(aa) in the case of an area in Wales, a group of persons to represent -</u> <u>(i) Christian denominations and other religions and denominations of such religions, and</u> <u>(ii) non-religious philosophical convictions;</u> (b) except in the case of an area in Wales, a group of persons to represent the Church of England; (c) a group of persons to represent such associations representing teachers as, in the opinion of the authority, ought to be represented, having regard to the circumstances of the area; and (d) a group of persons to represent the authority. (5) Where a representative group is required by subsection (4)(b), the representative group required by subsection (4)(a) shall not include persons appointed to represent the Church of England. (6) The number of representative members appointed <u>by a local authority in England</u> to any representative group under subsection (4)(a) to represent each denomination or religion required to be represented shall, so far as consistent with the efficient discharge of the group's functions, reflect broadly the proportionate strength of that denomination or religion in the area. <u>(6A) A local authority in Wales, in appointing persons to a representative group under subsection (4)(aa), must take all reasonable steps to secure the outcome referred to in subsection (6B).</u> <u>(6B) The outcome is that the number of members appointed to the group to represent a religion, denomination or non-religious philosophical conviction shall, so far as is consistent with the efficient discharge of the group's functions, reflect broadly the proportionate strength of that religion, denomination or non-religious philosophical conviction in the area.</u>	
--	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(7) On any question to be decided by the council only the representative groups on the council shall be entitled to vote, and each representative group shall have a single vote. <u>(8) In exercising functions under this section, a local authority in Wales must have regard to any guidance given by the Welsh Ministers.</u> <u>(9) In this section, “non-religious philosophical conviction” has the same meaning as in section 375A(3).</u>	
391 Functions of advisory councils (1) The purposes referred to in section 390(1) are— (a) to advise the local authority on such matters connected with— (i) religious worship in community schools or in foundation schools which (within the meaning of Part II of the School Standards and Framework Act 1998) do not have a religious character, and (ii) the religious education to be given in accordance with an agreed or other syllabus in accordance with Schedule 19 to that Act, as the authority may refer to the council or as the council may see fit, and (b) to carry out the functions conferred on them by section 394. <u>(1A) The purposes referred to in section 390(1A) are—</u> <u>(a) to advise the local authority on such matters connected with—</u> <u>(i) religious worship in community schools or in foundation schools which (within the meaning of Part 2 of the School Standards and Framework Act 1998) do not have a religious character, and</u> <u>(ii) the provision of teaching and learning, under the Curriculum and Assessment (Wales) Act 2021, either in respect of the mandatory element of Religion, Values and Ethics (within the meaning of that Act), or under section 62 of that Act (post-compulsory education in maintained schools: Religion, Values and Ethics),</u> <u>as the authority may refer to the council or as the council may see fit, and</u>	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 10</i>

<u>(b) to carry out the functions conferred on them by section 394.</u> (2) The matters referred to in subsection (1)(a)<u>subsections (1)(a) and (1A)(a)</u> include, in particular, methods of teaching, the choice of materials and the provision of training for teachers. (3) The representative groups on the council required by section 390(4), other than the group consisting of persons appointed to represent the authority, may at any time require a review of any agreed syllabus for the time being adopted by the authority. (4) Each representative group concerned shall have a single vote on the question of whether to require such a review. (5) Paragraph 3 of Schedule 31 has effect to require the authority, on receiving written notification of any such requirement, to cause a conference constituted in accordance with that Schedule to be convened for the purpose of reconsidering any agreed syllabus to which the requirement relates. (6) The council shall in each year publish a report as to the exercise of their functions and any action taken by representative groups on the council under subsection (3) during the last preceding year. (7) The council's report shall in particular— (a) specify any matters in respect of which the council have given advice to the authority, (b) broadly describe the nature of the advice given, and (c) where any such matter was not referred to the council by the authority, give the council's reasons for offering advice on that matter. (8) <i>[repealed]</i> (9) <i>[repealed]</i> (10) A council for an area in Wales must send a copy of each report published by them under subsection (6) to the Welsh Ministers. <u>(11) In exercising its functions under this Act, a council constituted by a local authority in Wales must have regard to any guidance issued by the Welsh Ministers.</u>	
---	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

392 Advisory councils: supplementary provisions (1) In this section “the council” means the standing advisory council on religious education <u>a standing advisory council</u> constituted by a local authority under section 390. (2) Before appointing a person to represent any religion, denomination, <u>philosophical conviction</u> or associations as a member of the council, the authority shall take all reasonable steps to assure themselves that he is representative of the religion, denomination, <u>philosophical conviction</u> or associations in question. (3) A member of the council who was appointed by the authority may be removed from membership by the authority if, in their opinion, he ceases to be representative of the religion, denomination, <u>philosophical conviction</u> or associations which he was appointed to represent or (as the case may be) he ceases to be representative of the authority. (4) <i>[repealed]</i> (5) A person co-opted as a member of the council shall hold office on such terms as may be determined by the members co-opting him. (6) A member of the council may at any time resign his office. (7) Subject to section 390(7), the council and, in relation to any question falling to be decided by members of the council of any particular category, the members of that category, may regulate their own proceedings. (8) The validity of proceedings of the council or of the members of the council of any particular category shall not be affected— (a) by a vacancy in the office of any member of the council required by section 390(2), or (b) on the ground that a member of the council appointed to represent any religion, denomination, <u>philosophical conviction</u> or associations does not at the time of the proceedings represent the religion, denomination or associations in question.	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 11</i>
394 Determination of cases in which requirement for Christian collective worship is not to apply	<i>Atodlen 2</i>

(1) The council constituted by a local authority under section 390 shall, on an application made by the head teacher of— (a) any community school maintained by the authority, or (b) any foundation school which has not been designated under section <u>68A or 69(3)</u> of the School Standards and Framework Act 1998 by <u>the Welsh Ministers or</u> the Secretary of State as having a religious character, consider whether it is appropriate for the requirement imposed by paragraph 3(2) of Schedule 20 to the School Standards and Framework Act 1998 (requirement for Christian collective worship) to apply in the case of the school or in the case of any class or description of pupils at the school. (2) In determining whether it is appropriate for that requirement to apply as mentioned in subsection (1), the council shall have regard to any circumstances relating to the family backgrounds of the pupils at the school, or of the pupils of the particular class or description in question, which are relevant for determining the character of the collective worship appropriate in their case. (3) The council shall give the head teacher written notification of their decision on the application. (4) Where the council determine that it is not appropriate for the requirement to apply as mentioned in subsection (1), the determination shall take effect for the purposes of paragraph 4 of Schedule 20 to the School Standards and Framework Act 1998 (disapplication of requirement for Christian collective worship) on such date as may be specified in the notification of the council's decision under subsection (3). (5) Before making an application under subsection (1), the head teacher of a school shall consult the governing body. (6) On being consulted by the head teacher, the governing body may if they think fit take such steps as they consider appropriate for consulting all persons appearing to them to be parents of registered pupils at the school. (7) An application under subsection (1) shall be made in such manner and form as the council may require.	<i>Paragraff 12</i>
---	----------------------------

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(8) Where an application is made under subsection (1)(a) in respect of a community school which becomes a foundation school (by virtue of the relevant enactments) before the application is determined, it shall, unless withdrawn by the head teacher, continue as if made under subsection (1)(b). (9) In subsection (8) “the relevant enactments” means— (a) in relation to England, sections 18 to 24 of the Education and Inspections Act 2006; (b) <i>[repealed]</i>	
396 Power of Secretary of State to direct advisory council to revoke determination or discharge duty (1) Where the Secretary of State is satisfied, either on complaint by any person or otherwise, that any standing advisory council on religious education constituted by a local authority <u>in England</u> under section 390— (a) have acted, or are proposing to act, unreasonably in determining for the purposes of section 394 or 395 whether it is appropriate for the requirement imposed by paragraph 3(2) of Schedule 20 to the School Standards and Framework Act 1998 to apply in the case of any school or any class or description of pupils at a school, or (b) have failed to discharge any duty imposed under section 394 or 395, he may give the council such directions as to the revocation of the determination, or the withdrawal of the proposed determination or (as the case may be) the discharge of the duty as appear to him to be expedient; and the council shall comply with the directions. (2) Directions under subsection (1) may provide for the making by the council of a new determination to take effect in place of the determination or proposed determination to be revoked or withdrawn by them.	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 13</i>
<u>396A Power of Welsh Ministers to direct advisory council to revoke determination etc</u>	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 14</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

<u>(1) Where the Welsh Ministers are satisfied, either on complaint by any person or otherwise, that any standing advisory council constituted by a local authority in Wales under section 390—</u> <u>(a) have acted, or are proposing to act, unreasonably in determining for the purposes of section 394 or 395 whether it is appropriate for the requirement imposed by paragraph 3(2) of Schedule 20 to the School Standards and Framework Act 1998 to apply in the case of any school or any class or description of pupils at a school, or</u> <u>(b) have failed to discharge any duty imposed under section 394 or 395,</u> <u>the Welsh Ministers may give the council such directions as to the revocation of the determination, or the withdrawal of the proposed determination or (as the case may be) the discharge of the duty as appear to them to be expedient; and the council shall comply with the directions.</u> <u>(2) Directions under subsection (1) may provide for the making by the council of a new determination to take effect in place of the determination or proposed determination to be revoked or withdrawn by them.</u>	
397 Religious education: access to meetings and documents (1) This section applies to— (a) any conference convened under any of paragraphs 1 [A1] to 3 of Schedule 31, and (b) any standing advisory council on religious education constituted under section 390. (2) Regulations <u>made by the appropriate authority</u> may make provision— (a) for meetings of conferences or councils to be, subject to prescribed exceptions, open to members of the public, (b) requiring conferences or councils to give notice, in such manner as may be prescribed, of the time and place of such meetings, and (c) requiring conferences or councils, at such time or times as may be prescribed— (i) to make available for inspection, or (ii) to provide on payment of such fee as they think fit (not exceeding the cost of supply), copies of the agendas and reports for such meetings to members of the public.	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 15</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(3) Regulations made under subsection (2) may apply to— (a) committees appointed by local authorities under paragraph 4 of Schedule 31, (b) sub-committees appointed by conferences under that Schedule, and (c) representative groups on councils appointed under section 390(4), as they apply to conferences and councils. <u>(4) The “appropriate authority” is—</u> <u>(a) in relation to a conference convened by a local authority in Wales, or a standing advisory council convened by a local authority in Wales, the Welsh Ministers;</u> <u>(b) in relation to a conference convened by a local authority in England, or a standing advisory council convened by a local authority in England, the Secretary of State.</u>	
<u>399 Determination of question whether religious education or education in respect of Religion, Values and Ethics in accordance with trust deed</u> <u>(1) Where any trust deed relating to a foundation or voluntary school in England makes provision whereby a bishop or any other ecclesiastical or denominational authority has power to decide whether the religious education given in the school which purports to be in accordance with the provisions of the trust deed does or does not accord with those provisions, that question shall be determined in accordance with the provisions of the trust deed.</u> <u>(2) Where any trust deed relating to a foundation or voluntary school in Wales makes any provision whereby a bishop or any other ecclesiastical or denominational authority has power to decide whether provision for the mandatory element of Religion, Values and Ethics does or does not accord with the provisions of the trust deed, that question shall be determined in accordance with the provisions of the trust deed.</u> <u>(3) In subsection (2), the reference to the mandatory element of Religion, Values and Ethics has the same meaning as in the Curriculum and Assessment (Wales) Act 2021.</u>	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 16</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

403 Sex education <u>in England</u>: manner of provision (1) The governing body and head teacher <u>of a maintained school in England</u> shall take such steps as are reasonably practicable to secure that where sex education is given to any registered pupils at a maintained <u>the</u> school (whether or not as part of statutory relationships and sex education), it is given in such a manner as to encourage those pupils to have due regard to moral considerations and the value of family life. (1A) The Secretary of State must issue guidance designed to secure that when sex education is given to registered pupils at maintained schools <u>in England</u>— (a) they learn the nature of marriage and its importance for family life and the bringing up of children, and (b) they are protected from teaching and materials which are inappropriate having regard to the age and the religious and cultural background of the pupils concerned. (1ZB) In subsection (1A) the reference to sex education does not include sex education given as part of statutory relationships and sex education. (1B) In discharging their functions under subsection (1) governing bodies and head teachers must have regard to the Secretary of State's guidance. (1C) Guidance under subsection (1A) must include guidance about any material which may be produced by NHS bodies for use for the purposes of sex education in schools <u>in England</u>. (1D) The Secretary of State may at any time revise his guidance under subsection (1A). (2) In this section “maintained school” includes a community or foundation special school established in a hospital and “NHS body” has the same meaning as in the National Health Service Act 2006 (see section 275(1) of that Act). (2A) In this section “statutory relationships and sex education” means education required to be provided at a school in England under section 80(1)(d) of the Education Act 2002.	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraffau 17 a 18</i>
404 Sex education: statements of policy <u>in England</u>	<i>Atodlen 2</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(1) The governing body of a maintained <u>in England</u> school shall— (a) make, and keep up to date, a separate written statement of their policy with regard to the provision of sex education, and (b) make copies of the statement available for inspection (at all reasonable times) by parents of registered pupils at the school and provide a copy of the statement free of charge to any such parent who asks for one. (1A) A statement under subsection (1) must include a statement of the effect of section 405. (1B) In subsection (1) the reference to sex education does not include sex education given as part of statutory relationships and sex education (and accordingly subsection (1) does not apply at all in relation to a school at which sex education is only given as part of statutory relationships and sex education). (2) <i>In subsection (1) “maintained school” includes, in relation to pupils who are provided with secondary education, a community or foundation special school established in a hospital.</i> (2) In this section— “maintained school” includes, in relation to pupils who are provided with secondary education, a community or foundation special school established in a hospital; “statutory relationships and sex education” means education required to be provided at a school in England under section 80(1)(d) of the Education Act 2002. (3) [repealed]	<i>Paragraffau 18 a 19</i>
405 Exemption from sex education <u>in England</u> (1) If the parent of any pupil in attendance at a maintained school <u>in England</u> requests that he may be wholly or partly excused from receiving sex education at the school, the pupil shall, except so far as such education is comprised in the National Curriculum, be so excused accordingly until the request is withdrawn. (2) In subsection (1) the reference to sex education does not include sex education provided at a maintained school in England as part of statutory relationships and sex education.	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 20</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(3) If the parent of any pupil in attendance at a maintained school in England requests that the pupil may be wholly or partly excused from sex education provided as part of statutory relationships and sex education, the pupil must be so excused until the request is withdrawn, unless or to the extent that the head teacher considers that the pupil should not be so excused. (4) In this section “statutory relationships and sex education” means education required to be provided at a school in England under section 80(1)(d) of the Education Act 2002.	
444ZA Application of section 444 to alternative educational provision (1) Where, in the case of a child of compulsory school age who is not a registered pupil at any school— (a) a local authority has made arrangements under section 19 <u>or 19A</u> for the provision of education for him otherwise than at a school or at his home, and (b) notice in writing of the arrangements has been given to the child's parent, subsections (1) to (7) of section 444 have effect as if the place at which the education is provided were a school and the child were a registered pupil at that school. <i>[There are no amendments to the rest of the section and is not replicated here.]</i>	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 21</i>
569 Regulations (1) Any power of the Secretary of State or the Welsh Ministers to make regulations under this Act shall be exercised by statutory instrument. (2) A statutory instrument containing regulations under this Act made by the Secretary of State, other than one falling within subsection (2A), shall be subject to annulment in pursuance of a resolution of either House of Parliament. (2A) A statutory instrument which contains (whether alone or with other provision) regulations under section 550ZA(3)(f) or 550ZC(7) may not be made unless a draft of the instrument has been laid before, and approved by a resolution of, each House of Parliament.	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 22</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(2B) A statutory instrument containing regulations under sections 29(6A), 332ZC, 332AA, 332BA, 332BB, 336, <u>397</u>, 444A or 444B, 444B or (unless subsection (2BA) applies) Chapter 5A, <u>or paragraph 6B or 6C of Schedule 1</u>, made by the Welsh Ministers is subject to annulment in pursuance of a resolution of the National Assembly for Wales. (2BA) A statutory instrument which contains (whether alone or with other provision) regulations made by the Welsh Ministers under both section 562J(4) and section 39(2) of the Additional Learning Needs and Education Tribunal (Wales) Act 2018 may not be made unless a draft of the instrument has been laid before, and approved by resolution of, the National Assembly for Wales. (2BB) A statutory instrument which contains (whether alone or with other provision) regulations under section 579(3C) may not be made unless a draft of the instrument has been laid before, and approved by resolution of, the National Assembly for Wales. (2C) Paragraphs 33 to 35 of Schedule 11 to the Government of Wales Act 2006 make provision about the National Assembly for Wales procedures that apply to any statutory instrument containing regulations or an order made in exercise of functions conferred upon the Secretary of State or the National Assembly for Wales by this Act that have been transferred to the Welsh Ministers by virtue of paragraph 30 of that Schedule. (3) <i>[Repealed]</i> (4) Regulations under this Act may make different provision for different cases, circumstances or areas and may contain such incidental, supplemental, saving or transitional provisions as the Secretary of State thinks fit or the Welsh Ministers think fit. (5) <i>Without prejudice to the generality of subsection (4), regulations under this Act may make in relation to Wales provision different from that made in relation to England.</i> (6) <i>Subsection (5) does not apply to regulations under section 579(4).</i>	
579 General interpretation (1) In this Act, unless the context otherwise requires— ...	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 23</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

“regulations” means regulations (except in Chapter 5A) made by the Secretary of State <u>, except where otherwise stated or where the function of making the regulations has been transferred to the Welsh Ministers in relation to Wales;</u> <i>[There are no amendments to the rest of the section and is not replicated here.]</i>	
580 Index The expressions listed in the left-hand column below are defined by, or (as the case may be) are to be interpreted in accordance with, the provisions of this Act listed in the right-hand column in relation to those expressions. agreed syllabus _____ section 375(2) and (4) <u>agreed syllabus</u> <u>(in relation to England)</u> _____ section 375(2) and (4) <u>agreed syllabus</u> <u>(in relation to Wales)</u> _____ section 375A(7) <i>[There are no amendments to the rest of the section and is not replicated here.]</i>	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 24</i>
SCHEDULE 1 Pupil Referral Units Section 19 <i>General adaptations of enactments</i> 1 References in any enactment to the proprietor or governing body of a school shall be read, in relation to a pupil referral unit, as references to the local authority.	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 25</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

2 References in any enactment to the head teacher of a school shall be read, in relation to a pupil referral unit, as references to the teacher in charge of the unit (whether known as the head teacher or not). <u>2A</u> <u>Paragraphs 1 and 2 do not apply to references in an enactment in, or made under, the Curriculum and Assessment (Wales) Act 2021.</u> <i>Modifications of enactments by regulations</i> 3 Regulations may provide for any enactments relating to schools maintained by local authorities (or schools including such schools)— (a) to apply in relation to pupil referral units, (b) to apply in relation to such units with such modifications as may be prescribed, or (c) not to apply in relation to such units. 3A Regulations may also— (a) require a local authority in England to obtain the consent of the Secretary of State, in specified circumstances, to the closure of a pupil referral unit; (b) confer a power on the Secretary of State to give directions to a local authority in England about the exercise of— (i) their functions under section 19; (ii) their functions under any enactment applied to pupil referral units (with or without modifications) by regulations under paragraph 3; (iii) any other function connected with pupil referral units; (c) require a local authority to comply with such directions.	
---	--

<i>Registration</i> 4 (1) A person who is registered as a pupil at a school other than a pupil referral unit shall not, by reason only of being registered also as a pupil at such a unit, cease for the purposes of the Education Acts to be treated as a registered pupil at that school. (2) In this Schedule “registered” means shown in the register kept under section 434. 5 <i>[repealed]</i> <i>Curriculum</i> 6 (1) In relation to every pupil referral unit <u>maintained by a local authority in England</u>, the local authority, the management committee (where applicable) and the teacher in charge shall exercise their functions with a view to securing that the curriculum for the unit satisfies the requirements of section 78(1) or 99(1) of the Education Act 2002 (balanced and broadly based curriculum). (2) Regulations may make provision for the determination and organisation of the curriculum in relation to every pupil referral unit <u>maintained by a local authority in England</u>, including provision as to making, and keeping up to date, a written statement of the policy in relation to that curriculum for the unit; and such regulations may require— (a) the local authority, the management committee (where applicable), or the teacher in charge to exercise, or (b) such of them as may be prescribed to collaborate with each other in exercising, such functions in relation to the curriculum as may be prescribed. (3) — Each local authority in Wales shall make arrangements for the consideration and disposal of any complaint to the effect that the authority, or the teacher in charge of any pupil referral unit in Wales —	
---	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(a) — have acted or are proposing to act unreasonably with respect to the exercise of any power conferred, or the performance of any duty imposed, on them by sub-paragraph (1) or (2) above, or (b) — have failed to discharge any such duty. (4) — The Welsh Ministers shall not entertain under Chapter 2 of Part 2 of the School Standards and Organisation (Wales) Act 2013 (intervention in local authorities) any complaint in respect of any local authority in Wales if it is a complaint — (a) — for which arrangements are required to be made under sub-paragraph (3) above, or (b) — that a local authority in Wales have failed to exercise their powers to secure compliance by the teacher in charge of a pupil referral unit in Wales with any such duty as is referred to in that sub-paragraph, unless a complaint in respect of the local authority or, as the case may be, the teacher in charge of the unit has been made in respect of the same matter and disposed of in accordance with arrangements under that sub-paragraph. <u>6A</u> <u>Paragraphs 6B, 6C and 6D apply in relation to every pupil referral units maintained by a local authority in Wales.</u> <u>6B</u> <u>(1) The local authority, the management committee (where applicable) and the teacher in charge of the pupil referral unit must exercise their functions—</u> <u>(a) in relation to registered pupils of compulsory school age at the unit, in accordance with sections 52 to 54 of the Curriculum and Assessment (Wales) Act 2021 (curriculum requirements);</u> <u>(b) in relation to registered pupils above compulsory school age at the unit, with a view to securing that the curriculum for those pupils meets the requirements in sub-paragraph (2).</u> <u>(2) The requirements are that the curriculum is a balanced and broadly based curriculum which—</u> <u>(a) promotes the spiritual, moral, cultural, mental and physical development of the pupils, and</u>	
---	--

<u>(b) prepares them for the opportunities, responsibilities and experiences of later life.</u> <u>(3) The Welsh Ministers may, by regulations, make provision in respect of the curriculum for registered pupils above compulsory school age at pupil referral units, including provision as to making, and keeping up to date, a written statement of the policy in relation to the curriculum for those pupils.</u> <u>6C The Welsh Ministers may, by regulations—</u> <u>(a) require the local authority, the management committee (where applicable) or the teacher in charge of the pupil referral unit to exercise any functions relating to the curriculum that are specified in regulations,</u> <u>or</u> <u>(b) require those persons, or any of them, to collaborate with each other in exercising any functions relating to the curriculum that are specified in regulations.</u> <u>6D (1) Each local authority in Wales must make arrangements to deal with complaints that the authority, or the teacher in charge of a pupil referral unit maintained by the authority—</u> <u>(a) have acted or are proposing to act unreasonably in relation to the exercise of a power conferred, or the performance of a duty imposed, on them—</u> <u>(i) by section 52, 53 or 54 of the Curriculum and Assessment (Wales) Act 2021, or</u> <u>(ii) by paragraph 6B, or by regulations made under paragraph 6B or 6C, or</u> <u>(b) have failed to discharge a duty imposed on them by or under any of those provisions.</u> <u>(2) The Welsh Ministers must not exercise their powers under Chapter 2 of Part 2 of the School Standards and Organisation (Wales) Act 2013 (intervention in local authorities) in relation to—</u> <u>(a) a complaint for which arrangements are required to be made under sub-paragraph (1), or</u> <u>(b) a complaint that a local authority in Wales has failed to exercise its powers to secure compliance by the teacher in charge of a pupil referral unit with a duty referred to in subparagraph (1),</u> <u>unless a complaint about the same matter has been made, and has been dealt with, in accordance with arrangements made under that sub-paragraph.</u> 7	
--	--

<i>[repealed]</i> <i>Sex education, political indoctrination and political issues</i> 8 <u>(1) Sections 403, 406 and 407 (sex education, political indoctrination, and treatment of political issues) apply in relation to pupil referral units in England as they apply in relation to community schools in England.</u> <u>(2) Sections 406 and 407 (political indoctrination, and treatment of political issues) apply in relation to pupil referral units in Wales as they apply in relation to community schools in Wales.</u> <i>Charges</i> 9 (1) Chapter III of Part VI applies in relation to pupil referral units as if the references to governing bodies were omitted. (2) Section 458(2)(b) (charges for board and lodging) shall have effect in relation to a pupil provided with board and lodging at a unit as if after “that” there were inserted “for the time being”. <i>Application of Environmental Protection Act 1990</i> 10 A pupil referral unit is an educational institution for the purposes of Part IV of the Environmental Protection Act 1990 (litter). <i>Information</i> 11 Each local authority shall— (a) on such occasions, and (b) in such form and manner,	
---	--

as may be prescribed, make available to registered parents of registered pupils at any pupil referral unit such information about the unit as may be prescribed. 12 <i>[repealed]</i> 13 <i>[repealed]</i> <i>School attendance orders</i> 14 (1) Where a pupil referral unit is named in a school attendance order— (a) the local authority shall inform the teacher in charge of the unit, and (b) if another local authority are responsible for determining the arrangements for the admission of pupils to the unit, that authority shall admit the child to the unit; but paragraph (b) above does not affect any power to exclude from a unit a pupil who is already a registered pupil there. (2) Section 438(4) does not apply in relation to a pupil referral unit. (3) A local authority— (a) shall, before deciding to specify a particular pupil referral unit in a notice under section 438(2) where another local authority are responsible for determining the arrangements for the admission of pupils to the unit, consult that authority; and (b) if they decide to specify the unit in the notice, shall serve notice in writing of their decision on that authority.	
--	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(4) Section 439(7) and (8) apply where a notice is served on a local authority under sub-paragraph (3) above as they apply where notice is served under section 439(6).

(5) The parent of a child in respect of whom a school attendance order is in force may not under section 440 request the local authority to amend the order by substituting a pupil referral unit for the school named in the order.

(6) Where a child is a registered pupil at both a pupil referral unit and at a school other than a unit, the references in section 444 to the school at which he is a registered pupil shall be read as references to the unit.

Management committees

15

(1) Regulations may make provision—

(a) for requiring any local authority who maintain a pupil referral unit to establish a committee to act as the management committee for the unit; and

(b) for that committee to discharge on behalf of the authority such of their functions in connection with the unit as are delegated by them to the committee in accordance with the regulations.

(2) Regulations under this paragraph may in particular make provision—

(a) for enabling a local authority to establish a joint committee to act as the management committee for two or more pupil referral units maintained by the authority;

(b) for requiring the approval of the Secretary of State to be obtained before any such joint committee is established;

(c) as to the composition of a management committee established under the regulations and—

(i) the appointment and removal of its members, and

(ii) their terms of office,

and in particular for requiring such a committee to include persons representing schools situated in the area from which the unit or units in question may be expected to draw pupils;

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

[(d) for requiring or (as the case may be) prohibiting the delegation by— (i) a local authority; or (ii) in the case of a local authority which are operating executive arrangements, the executive of that authority or any person on behalf of that executive, to a management committee of such functions in connection with pupil referral units as are specified in the regulations; (e) for authorising a management committee to establish sub-committees; (f) for enabling (subject to any provisions of the regulations) a local authority, and in the case of a local authority which are operating executive arrangements the executive of that authority or any person acting on behalf of that executive, or a management committee to determine to any extent the committee's procedure and that of any sub-committee; (g) for limiting the personal liability of members of any such committee or sub-committee in respect of their acts or omissions as such members; (ga) about the effect of closure of a pupil referral unit on members of the management committee for the unit or members of any sub-committee; (h) for applying to any such committee or sub-committee, with or without modification— (i) any provision of the Education Acts, or (ii) any provision made by or under any other enactment and relating to committees or (as the case may be) sub-committees of a local authority. (3) In sub-paragraph (2), “executive” and “executive arrangements” have the same meaning as in the Local Government Act 2000.	
SCHEDULE 31 Agreed Syllabuses of Religious Education <u>and Religion, Values and Ethics</u> Section 375	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 26</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

<u><i>Duty to convene conference to prepare first syllabus of Religion, Values and Ethics:</i></u> <u><i>Wales</i></u> <u><i>A1</i></u> <u>A local authority in Wales must convene a conference for the purpose of preparing the first syllabus of religion, values and ethics to be adopted by the local authority under section 375A.</u> <i>Duty to convene conference to reconsider agreed syllabus</i> 1 (1) Where the agreed syllabus for the time being adopted by a local authority was adopted by them on or after 29th September 1988 but before 1st April 1994, they shall, within the period of five years beginning with the date on which they adopted the syllabus, convene a conference for the purpose of reconsidering the syllabus. (2) Sub-paragraph (1) does not apply where the authority have already convened such a conference on or after 1st April 1994 in pursuance of paragraph 12(3) of Schedule 5 to the Education Act 1944. 2 (1) A local authority shall from time to time cause further conferences to be convened for the purpose of reconsidering any agreed syllabus for the time being adopted by them (whether adopted before, on or after 1st April 1994). (2) No such conference shall be convened later than the end of the period of five years beginning with the date (falling after 31st March 1994) on which— (a) the authority adopted the syllabus, or (b) the authority gave effect to a recommendation under paragraph 10(2) below (or under paragraph 13 of Schedule 5 to the Education Act 1944) that the syllabus should continue to be the agreed syllabus. 3 On receipt by a local authority of written notification of any such requirement as is mentioned in section 391(3), the authority shall cause a conference to be convened for the purpose of reconsidering any agreed syllabus to which the requirement relates.	
---	--

<i>Constitution of conference</i> 4 (1) A conference convened under this Schedule shall consist of such groups of persons (“committees”) appointed by the local authority which convenes the conference as are required by sub-paragraph (2). (2) Those committees are— (a) <u>in the case of an area in England</u> a committee of persons representing such Christian denominations and other religions and denominations of such religions as, in the opinion of the authority, will appropriately reflect the principal religious traditions in the area; <u>(aa) in the case of an area in Wales, a committee of persons representing –</u> <u>(i) Christian denominations and other religions and denominations of such religions, and</u> <u>(ii) non-religious philosophical convictions;</u> (b) except in the case of an area in Wales, a committee of persons representing the Church of England; (c) a committee of persons representing such associations representing teachers as, in the opinion of the authority, ought to be represented, having regard to the circumstances of the area; and (d) a committee of persons representing the authority. (3) Where a committee is required to be appointed by virtue of sub-paragraph (2)(b), the committee required to be appointed by virtue of sub-paragraph (2)(a) shall not include persons appointed to represent the Church of England. (4) The number of persons appointed <u>by a local authority in England</u> under sub-paragraph (2)(a) to represent each denomination or religion required to be represented shall, so far as is consistent with the efficient discharge of the committee's functions, reflect broadly the proportionate strength of that denomination or religion in the area. <u>(5) A local authority in Wales, in appointing persons to a representative group under sub-paragraph (2)(aa), must take all reasonable steps to secure the outcome referred to in sub-paragraph (6).</u>	
---	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(6) The outcome is that the number of members appointed to the committee to represent a religion, denomination or non-religious philosophical conviction shall, so far as consistent with the efficient discharge of the committee's functions, reflect broadly the proportionate strength of that religion, denomination or non-religious philosophical conviction in the area.

(7) In this paragraph, “non-religious philosophical conviction” has the same meaning as in section 375A(3).

5

Any sub-committees appointed by the conference shall each include at least one member of each of the committees constituting the conference.

6

On any question to be decided by the conference or by any sub-committee of the conference, a single vote shall be given for each of the committees constituting the conference.

7

(1) Before appointing a person to represent any religion, denomination, philosophical conviction or associations as a member of a committee, the local authority shall take all reasonable steps to assure themselves that he is representative of the religion, denomination, philosophical conviction or associations in question.

(2) No proceedings under this Schedule shall be invalidated on the ground that a member of a committee did not represent the religion, denomination, philosophical conviction or associations which he was appointed to represent, unless it is shown that the authority failed to take the steps required by sub-paragraph (1).

8

A person appointed as a member of a committee—

(a) may resign his membership, or

(b) may be withdrawn from membership by the local authority if, in their opinion, he ceases to be representative of the religion, denomination, philosophical conviction or associations which he was appointed to represent or (as the case may be) of the authority.

9

Where a person resigns or is withdrawn from a committee, the local authority shall appoint someone in his place in the same manner as that in which they made the original appointment.

Adoption of first syllabus of Religion, Values and Ethics: Wales

9A

(1) This paragraph applies where a local authority in Wales convene a conference for the purpose of preparing the first syllabus of Religion, Values and Ethics to be adopted by the authority under section 375A.

(2) If—

(a) the conference unanimously recommend a syllabus for adoption by the authority under section 375A, and

(b) it appears to the authority that the recommended syllabus meets the condition in sub-paragraph (3), the authority may give effect to the recommendation by adopting the syllabus.

(3) The condition is that the syllabus—

(a) reflects the fact that the religious traditions in Wales are mainly Christian, while taking account of the teaching and practices of the other principal religions represented in Wales, and

(b) also reflects the fact that a range of non-religious philosophical convictions (within the meaning of section 375A(3)) are held in Wales.

(4) If—

(a) the authority report to the Welsh Ministers that the conference are unable unanimously to recommend a syllabus for adoption under section 375A,

(b) the authority report to the Welsh Ministers that the condition in sub-paragraph (3) prevents them from giving effect to the unanimous recommendation of the conference, or

(c) it appears to the Welsh Ministers that the authority have failed to exercise their power under sub-paragraph (2) to give effect to the unanimous recommendation of the conference,

the Welsh Ministers must proceed in accordance with paragraph 12.

Reconsideration of agreed syllabus

10

(1) ~~This paragraph applies where a local authority~~ Sub-paragraph (2) applies where a local authority in England cause a conference to be convened for the purpose of reconsidering any agreed syllabus under any of paragraphs 1 to 3.

(2) If—

(a) the conference—

(i) unanimously recommend that the existing syllabus should continue to be the agreed syllabus, or

(ii) unanimously recommend a new syllabus to be adopted in substitution for the existing syllabus, and

(b) it appears to the local authority that the syllabus or, as the case may be, the new syllabus, reflects the fact that the religious traditions in Great Britain are in the main Christian while taking account of the teaching and practices of the other principal religions represented in Great Britain, the authority may give effect to the recommendation.

(2A) Sub-paragraphs (2B) and (2C) apply where a local authority in Wales cause a conference to be convened for the purpose of reconsidering any agreed syllabus under paragraph 2 or 3.

(2B) If—

(a) the conference—

(i) unanimously recommend that the existing syllabus should continue to be the agreed syllabus, or

(ii) unanimously recommend a new syllabus to be adopted in substitution for the existing syllabus, and

(b) it appears to the authority that the condition in sub-paragraph

<u>(2C) has been met in relation to the syllabus,</u> <u>the authority may give effect to the recommendation.</u> <u>(2C) The condition in this sub-paragraph is met in relation to a syllabus if the syllabus—</u> <u>(a) reflects the fact that the religious traditions in Great Britain are in the main Christian while taking account of the teaching and practices of the other principal religions represented in Great Britain, and</u> <u>(b) also reflects the fact that a range of non-religious philosophical convictions (within the meaning of section 375A(3)) are held in Great Britain.</u> <u>(2D) Sub-paragraph (3) applies in relation to local authorities in England and local authorities in Wales.</u> (3) If— (a) the authority report to the Secretary of State <u>(in the case of an authority in England) or to the Welsh Ministers (in the case of an authority in Wales)</u> that the conference are unable to reach unanimous agreement, or (b) the conference unanimously recommend that the existing syllabus should continue to be the agreed syllabus but the local authority consider that sub-paragraph (2)(b) <u>or, as the case may be, (2B)(b),</u> prevents them from giving effect to the recommendation, or (c) it appears to the Secretary of State <u>or, as the case may be, the Welsh Ministers,</u> that the authority have failed to exercise their power under sub-paragraph (2) <u>or, as the case may be, sub-paragraph (2B)</u> to give effect to the unanimous recommendation of the conference, the Secretary of State <u>or, as the case may be, the Welsh Ministers,</u> shall proceed in accordance with paragraph 12. 11 <i>[repealed]</i> <i>Preparation of new syllabus by appointed body</i> 12 (1) Where required by paragraph 10 to proceed in accordance with this paragraph, the Secretary of State shall appoint a body of persons having experience in religious education to prepare a syllabus of religious education.	
---	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

<u>(1A) Where required by paragraph 9A or 10 to proceed in accordance with this paragraph, the Welsh Ministers shall appoint a body of persons appearing to the Welsh Ministers to possess relevant experience to prepare a syllabus of Religion, Values and Ethics.</u> (2) The appointed body shall, so far as is practicable, be of a representative character which is the same as that required by paragraph 4 in the case of a conference. 13 (1) The appointed body shall— (a) give the local authority, the conference and every committee constituting the conference an opportunity of making representations to it; (b) after considering any such representations made to it, prepare a syllabus of religious education <u>or, as the case may be, a syllabus of Religion, Values and Ethics</u>; and (c) transmit a copy of that syllabus to the authority and to the Secretary of State — <u>(i) in the case of a body appointed by the Secretary of State, to the Secretary of State;</u> <u>(ii) in the case of a body appointed by the Welsh Ministers, to the Welsh Ministers.</u> (2) Subject to sub-paragraph (1)(a), the appointed body may conduct its proceedings in such manner as it thinks fit. 14 <u>(1) The syllabus prepared by the appointed body—a body appointed under paragraph 12 by the Secretary of State shall be deemed to be the agreed syllabus adopted for use in the schools for which, or for the class or description of pupils for which, it was prepared—</u> (a) as from such date as the Secretary of State may direct, and (b) until a new syllabus is adopted for use in those schools, or for pupils of that class or description, in accordance with this Schedule. <u>(2) The syllabus prepared by a body appointed by the Welsh Ministers under paragraph 12 shall be deemed to be the syllabus adopted by the authority under section 375A—</u>	
---	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

<u>(a) as from such date as the Welsh Ministers may direct, and</u> <u>(b) until a new syllabus is adopted by that authority under that section.</u> <u>Guidance</u> <u>14A (1) In exercising functions under this Schedule, each of the persons specified in sub-paragraph (2) must have regard to any guidance given by the Welsh Ministers.</u> <u>(2) The persons are—</u> <u>(a) a local authority in Wales;</u> <u>(b) a conference convened by a local authority in Wales under this Schedule;</u> <u>(c) a body of persons appointed by the Welsh Ministers under paragraph 12.</u> <i>Special provisions applicable where order under section 27(1)(b) applies</i> 15 [repealed]	
Deddf Addysg 1997	
56 Construction (1) In this Act— “prescribed” means prescribed by regulations; and “regulations” means regulations made by the Secretary of State under this Act, <u>except where otherwise stated or where the function of making regulations under this Act has been transferred to the Welsh Ministers in relation to Wales.</u>	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 28</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(2) This Act shall be construed as one with the Education Act 1996. (3) Where, however, an expression is given for the purposes of any provision of this Act a meaning different from that given to it for the purposes of that Act, the meaning given for the purposes of that provision shall apply instead of the one given for the purposes of that Act.	
Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraffau 29 i 43</i>
58 Appointment and dismissal of certain teachers at schools with a religious character (1) In this section— (a) subsections (2) to (6) apply to a foundation or voluntary controlled school which has a religious character; and (b) subsection (7) applies (subject to subsection (8)) to a voluntary aided school which has a religious character; and references in this Chapter to a school which has (or does not have) a religious character shall be construed in accordance with <u>section 68A and</u> section 69(3). (2) Where the number of teachers at a school to which this subsection applies is more than two, the teachers shall include persons who— (a) are selected for their fitness and competence to give religious education as is required in accordance with arrangements under paragraph 3(3) of Schedule 19 (arrangements for religious education in accordance with the school's trust deed or with the tenets of the school's specified religion or religious denomination), and (b) are specifically appointed to do so. (3) The number of reserved teachers in such a school shall not exceed one-fifth of the total number of teachers, including the head teacher (and for this purpose, where the total number of teachers is not a multiple of five, it shall be treated as if it were the next higher multiple of five).	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 30</i>

(4) <i>[repealed]</i> (5) Where the appropriate body propose to appoint a person to be a reserved teacher in such a school, that body— (a) shall consult the foundation governors, and (b) shall not so appoint that person unless the foundation governors are satisfied as to his fitness and competence to give such religious education as is mentioned in subsection (2)(a). (6) If the foundation governors of such a school consider that a reserved teacher has failed to give such religious education efficiently and suitably, they may— (a) in the case of a teacher who is an employee, require the appropriate body to dismiss him from employment as a reserved teacher at the school, and (b) in the case of a teacher who is engaged otherwise than under a contract of employment, require the governing body to terminate his engagement. (7) If a teacher appointed to give religious education in a school to which this subsection applies fails to give such education efficiently and suitably, he may be dismissed on that ground by the governing body without the consent of the local authority. (8) Subsection (7) does not apply— (a) where the school has a delegated budget, or (b) to religious education in accordance with an agreed syllabus. (9) In this section— “the appropriate body” means— (a) in relation to a foundation school, the governing body, and (b) in relation to a voluntary controlled school, the local authority; “reserved teacher”, in relation to a foundation or voluntary controlled school, means a person employed or engaged at the school in pursuance of subsection (2).	
--	--

60 Staff at foundation or voluntary school with religious character (1) This section applies to a foundation or voluntary school which has a religious character. (2) If the school is a foundation or voluntary controlled school, then (subject to subsections (3) and (4) below) section 59(2) to (4) shall apply to the school as they apply to a foundation or voluntary controlled school which does not have a religious character. (3) Section 59(2) to (4) shall not so apply in relation to a reserved teacher at the school; and instead subsection (5) below shall apply in relation to such a teacher as it applies in relation to a teacher at a voluntary aided school. (4) In connection with the appointment of a person to be head teacher of the school (whether foundation or voluntary controlled) in a case where the head teacher is not to be a reserved teacher regard may be had to that person's ability and fitness to preserve and develop the religious character of the school. (5) If the school is a voluntary aided school— (a) preference may be given, in connection with the appointment, remuneration or promotion of teachers at the school, to persons— (i) whose religious opinions are in accordance with the tenets of the religion or religious denomination specified in relation to the school under <u>section 68A or</u> section 69(4), or (ii) who attend religious worship in accordance with those tenets, or (iii) who give, or are willing to give, religious education at the school in accordance with those tenets; and (b) regard may be had, in connection with the termination of the employment or engagement of any teacher at the school, to any conduct on his part which is incompatible with the precepts, or with the upholding of the tenets, of the religion or religious denomination so specified. (6) If the school is a voluntary aided school in Wales, no person shall be disqualified by reason of his religious opinions, or of his attending or omitting to attend religious worship, from being employed or engaged for the purposes of the school otherwise than as a teacher.	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 31</i>
--	---

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(7) Where immediately before the appointed day a teacher at a school which on that day becomes a school to which this section applies enjoyed, by virtue of section 304 or 305 of the Education Act 1996 (religious opinions of staff etc), any rights not conferred on him by this section as a teacher at a school to which it applies, he shall continue to enjoy those rights (in addition to those conferred by this section) until he ceases to be employed as a teacher at the school. (8) In this section “reserved teacher”, in relation to a foundation or voluntary controlled school, means a person employed at the school in pursuance of section 58(2).	
Chapter VI Religious Education <u>etc</u> and Worship	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 32</i>
<u>Designation of schools: Wales</u> <u>68A Designation of schools with a religious character: Wales</u> <u>(1) For the purposes of this Part and the Curriculum and Assessment (Wales) Act 2021 a foundation or voluntary school in Wales has a religious character if it is designated as a school having such a character by an order made by the Welsh Ministers.</u> <u>(2) An order under subsection (1) must state the religion or religious denomination in accordance with whose tenets provision in the school’s curriculum in respect of Religion, Values and Ethics is, or may be, required to be designed and implemented under the Curriculum and Assessment (Wales) Act 2021 (or, as the case may be, each such religion or religious denomination).</u> <u>(3) The procedure to be followed in connection with—</u> <u>(a) the designation of a school in an order under subsection (1), and</u> <u>(b) the statement required by subsection (2),</u> <u>may be specified in regulations made by the Welsh Ministers.</u> <u>(4) Any order made under section 69(3) in respect of a foundation or voluntary school in Wales that has effect immediately before the coming into force of this section continues to have effect until revoked.</u>	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 33</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

<u>(5) Where an order continues to have effect under subsection (4)—</u> <u>(a) the order is to be treated for all purposes as being an order made under this section,</u> <u>(b) the school designated by the order is to be treated for all purposes as being designated under this section, and</u> <u>(c) any references in the order to religious education are to be treated as being references to Religion, Values and Ethics.</u>	
Chapter VI Religious Education and Worship <i>Religious education : <u>England</u></i>	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 34</i>
69 Duty to secure due provision of religious education: <u>England</u> (1) Subject to section 71, in relation to any community, foundation or voluntary school <u>in England</u>— (a) the local authority and the governing body shall exercise their functions with a view to securing, and (b) the head teacher shall secure, that religious education is given in accordance with the provision for such education included in the school's basic curriculum by virtue of section 80(1)(a) or 101(1)(a) of the Education Act 2002. (2) Schedule 19 has effect for determining the provision for religious education which is required by section 80(1)(a) or 101(1)(a) of that Act to be included in the basic curriculum of schools within each of the following categories, namely— (a) community schools and foundation and voluntary schools <u>in England</u> which do not have a religious character, (b) foundation and voluntary controlled schools <u>in England</u> which have a religious character, and (c) voluntary aided schools <u>in England</u> which have a religious character.	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 35</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(3) For the purposes of this Part a foundation or voluntary school <u>in England</u> has a religious character if it is designated as a school having such a character by an order made by the Secretary of State. (4) An order under subsection (3) shall state, in relation to each school designated by the order, the religion or religious denomination in accordance with whose tenets religious education is, or may be, required to be provided at the school in accordance with Schedule 19 (or, as the case may be, each such religion or religious denomination). (5) The procedure to be followed in connection with— (a) the designation of a school in an order under subsection (3), and (b) the inclusion in such an order, in relation to a school, of the statement required by subsection (4), shall be specified in regulations.	
71 Exceptions and special arrangements; provision for special schools (1) If the parent of a pupil at a community, foundation or voluntary school <u>in England</u> requests that he may be wholly or partly excused from receiving religious education given at the school in accordance with the school's basic curriculum, the pupil shall be so excused until the request is withdrawn. (1A) If the parent of any pupil at a community, foundation or voluntary school other than a sixth-form pupil requests that he may be wholly or partly excused from attendance at religious worship at the school, the pupil shall be so excused until the request is withdrawn. (1B) If a sixth-form pupil requests that he may be wholly or partly excused from attendance at religious worship at a community, foundation or voluntary school, the pupil shall be so excused. (2) In subsections (1) to (1B)— (a) the reference to religious education given in accordance with the school's basic curriculum is to such education given in accordance with the provision included in the school's basic curriculum by virtue of section 80(1)(a) or 101(1)(a) of the Education Act 2002, and (b) the reference to religious worship in the school includes religious worship which by virtue of paragraph 2(6) of Schedule 20 takes place otherwise than on the school premises.	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 36</i>

(3) Where in accordance with subsection (1) or (1A) a pupil has been wholly or partly excused from receiving religious education or from attendance at religious worship and the local authority are satisfied— (a) that the parent of the pupil desires him to receive religious education of a kind which is not provided in the school during the periods of time during which he is so excused, (b) that the pupil cannot with reasonable convenience be sent to another community, foundation or voluntary school where religious education of the kind desired by the parent is provided, and (c) that arrangements have been made for him to receive religious education of that kind during school hours elsewhere, the pupil may be withdrawn from the school during such periods of time as are reasonably necessary for the purpose of enabling him to receive religious education in accordance with the arrangements. (4) A pupil may not be withdrawn from school under subsection (3) unless the local authority are satisfied that the arrangements there mentioned are such as will not interfere with the attendance of the pupil at school on any day except at the beginning or end of a school session (or, if there is only one, the school session) on that day. (5) Where the parent of a pupil who is a boarder at a community, foundation or voluntary school and is not a sixth-form pupil requests that the pupil be permitted— (a) to receive religious education in accordance with the tenets of a particular religion or religious denomination outside school hours, or (b) to attend worship in accordance with such tenets on Sundays or other days exclusively set apart for religious observance by the religious body to which his parent belongs, the governing body shall make arrangements for giving the pupil reasonable opportunities for doing so. (5A) Where a sixth-form pupil who is a boarder at a community, foundation or voluntary school requests that he be permitted— (a) to receive religious education in accordance with the tenets of a particular religion or religious denomination outside school hours, or	
---	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(b) to attend worship in accordance with such tenets on Sundays or other days exclusively set apart for religious observance by the religious body to which the pupil belongs, the governing body shall make arrangements for giving the pupil reasonable opportunities for doing so. (6) Arrangements under subsection (5) or (5A) may provide for making facilities for such education or worship available on the school premises, but any expenditure entailed by the arrangements shall not be met from the school's budget share or otherwise by the local authority. (7) Regulations shall make provision for ensuring that, so far as practicable, every pupil attending a community or foundation special school <u>in England</u>— (a) receives religious education unless withdrawn from receiving such education in accordance with the wishes of his parent, and (b) attends religious worship unless withdrawn from attendance at such worship— (i) in the case of a sixth-form pupil, in accordance with his own wishes, and (ii) in any other case, in accordance with the wishes of his parent. (8) In this section “sixth-form pupil” means any pupil who— (a) has ceased to be of compulsory school age, and (b) is receiving education suitable to the requirements of pupils over compulsory school age. <u>(7A) Regulations made by the Welsh Ministers shall make provision for ensuring that, so far as practicable, every pupil attending a community or foundation special school in Wales attends religious worship unless withdrawn from attendance at such worship—</u> <u>(a) in the case of sixth-form pupil, in accordance with the pupil's own wishes, and</u> <u>(b) in any other case, in accordance with the wishes of the pupil's parent.</u>	
124B Designation of independent schools as having a religious character	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 37</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

<u>(A1) Subsections (1) and (3) of section 68A (which relate to the designation of foundation or voluntary schools in Wales as having a religious character) apply in relation to an independent school in Wales as they apply in relation to a foundation or voluntary school in Wales, but as if—</u> <u>(a) in subsection (1) of that section, the reference to Part 2 and the Curriculum and Assessment (Wales) Act 2021 were a reference to this Part, and</u> <u>(b) in subsection (3) of that section, the reference to subsection (2) of that section were a reference to subsection (2) of this section.</u> (1) Subsections (3) and (5) of section 69 (which relate to the designation of foundation or voluntary schools <u>in England</u> as having a religious character) apply in relation to an independent school <u>in England</u> (other than an alternative provision Academy) as they apply in relation to a foundation or voluntary school, but as if— (a) in subsection (3), the reference to Part 2 were a reference to this Part, and (b) in subsection (5), the reference to subsection (4) of that section were a reference to subsection (2) of this section. (2) An order made under <u>section 68A by virtue of subsection (A1) or under</u> section 69(3) by virtue of subsection (1) shall specify, in relation to each school designated by the order, the religion or religious denomination (or as the case may be each religion or religious denomination) in accordance with whose tenets education is provided at the school or the school is conducted.	
138A Regulations made by Welsh Ministers under <u>section 71(7A) or sections 89 to 90</u> (1) Any power of the Welsh Ministers to make regulations under <u>section 71(7A) or sections 89 to 90</u> shall be exercisable by statutory instrument. (2) A statutory instrument containing any such regulations made by the Welsh Ministers shall be subject to annulment in pursuance of a resolution of the National Assembly for Wales.	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 38</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(3) Any such regulations may make different provision for different cases, circumstances or areas and may contain such incidental, supplemental, saving or transitional provisions as the Welsh Ministers think fit.	
142 General interpretation (1) In this Act, unless the context otherwise requires— ... “Church in Wales school” means a foundation or voluntary school in the Province of Wales in relation to which the religion or religious denomination specified under <u>section 68A</u> section 69(4) is 'Church in Wales' and “appropriate diocesan authority”, in relation to such a school, means the Diocesan Board of Finance for the diocese of the Church in Wales in which the school is situated or such other person as the Secretary of State <u>Welsh Ministers</u> may by order designate in respect of that diocese; ... “regulations” (except in sections 89 to 90) <u>(except where otherwise stated or where the function of making the regulations has been transferred to the Welsh Ministers in relation to Wales)</u> means regulations made by the Secretary of State under this Act; ... “Roman Catholic Church school” means a foundation or voluntary school in relation to which the religion or religious denomination specified under section <u>68A</u> or 69(4) is 'Roman Catholic' and “appropriate diocesan authority”, in relation to such a school, means the bishop of the Roman Catholic diocese in which the school is situated; (2) Before making an order in respect of any diocese in Wales in exercise of the power conferred by the definition of “appropriate diocesan authority” the Secretary of State <u>Welsh Ministers</u> shall consult the bishop for the diocese. (3) Any reference in this Act to the religion or religious denomination specified in relation to a school under section <u>68A</u>, 69(4) or 124B(2) shall be construed, in a case where more than one religion or	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 39</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

religious denomination is so specified, as including a reference to any of those religions or religious denominations. ... <i>[There are no amendments to the rest of the section and is not replicated here.]</i>									
143 Index The expressions listed in the left-hand column below are defined by, or (as the case may be) are to be interpreted in accordance with, the provisions of this Act listed in the right-hand column in relation to those expressions. <table> <tr> <th><i>Expression</i></th><th><i>Relevant provision</i></th></tr> <tr> <td>school in England which has a religious character (in Part 2 in relation to a foundation or voluntary school)</td><td>section 69(3)</td></tr> <tr> <td><u>school in Wales which has a religious character</u> (in Part 2 in relation to a foundation or voluntary school)</td><td>section 68A(1)</td></tr> <tr> <td>(in Part 5A in relation to an independent school)</td><td>sections 68A(1) and 124B(1A)</td></tr> </table>	<i>Expression</i>	<i>Relevant provision</i>	school in England which has a religious character (in Part 2 in relation to a foundation or voluntary school)	section 69(3)	<u>school in Wales which has a religious character</u> (in Part 2 in relation to a foundation or voluntary school)	section 68A(1)	(in Part 5A in relation to an independent school)	sections 68A(1) and 124B(1A)	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 40</i>
<i>Expression</i>	<i>Relevant provision</i>								
school in England which has a religious character (in Part 2 in relation to a foundation or voluntary school)	section 69(3)								
<u>school in Wales which has a religious character</u> (in Part 2 in relation to a foundation or voluntary school)	section 68A(1)								
(in Part 5A in relation to an independent school)	sections 68A(1) and 124B(1A)								
SCHEDULE 3 Funding of Foundation, Voluntary and Foundation Special Schools Part II Voluntary Aided Schools Grants by Secretary of State in respect of expenditure on premises or equipment	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 41</i>								

5 (1) The Secretary of State may make grants— (a) to the governing body of a voluntary aided school in respect of <i>qualifying expenditure incurred</i> capital expenditure incurred or to be incurred by them; or (b) to a relevant body in the case of such a school, in respect of <i>qualifying expenditure incurred</i> capital expenditure incurred or to be incurred by that body on behalf of the governing body. (2) <i>In sub-paragraph (1) “qualifying expenditure” means expenditure in respect of the provision, alteration or repair of premises or equipment for the school.</i> (3) The amount of any grant paid under this paragraph in respect of any such expenditure— (a) <i>shall not exceed 85 per cent of the expenditure, and</i> (a) shall not exceed 90 per cent of the expenditure or, if the Secretary of State considers that the circumstances are exceptional, shall not exceed 100 per cent of the expenditure, and (b) in the case of any prescribed class or description of such expenditure, shall be such as may be determined in accordance with regulations. (4) The times at which, and the manner in which, payments are made in respect of a grant under this paragraph shall be such as may be determined from time to time by the Secretary of State. (5) <i>Without prejudice to any other duty of his, the Secretary of State shall, in performing functions relating to the exercise of the power under this paragraph to make grants in respect of expenditure on—</i> (a) <i>such alterations to school buildings as are referred to in paragraph 3(2)(a), or</i> (b) <i>the repair of school buildings,</i> <i>give priority to paying grants in respect of expenditure which is necessary for the performance by governing bodies of their duties; and the amount of any grant paid in the exercise of that power in respect of such expenditure on the repair of school buildings shall be 85 per cent of the expenditure.</i> (5) Without prejudice to any other duty of his, the Secretary of State shall, in performing functions relating to the exercise of the power under this paragraph to make grants in respect of expenditure on school premises, give priority to paying grants in respect of expenditure which is necessary to make such	
--	--

alterations as may be required by the local authority for the purpose of securing that the school premises conform to the standards prescribed under section 542 of the Education Act 1996 or as may be required for the purpose of securing that the school premises conform to standards specified by or under any other enactment relating to health and safety; and the amount of any grant paid in the exercise of that power in respect of such expenditure on school premises shall be at least 90 per cent of the expenditure. (6) Any body to whom any payment is made in respect of a grant under this paragraph shall comply with such requirements determined by the Secretary of State as he may from time to time impose. (7) Such requirements— (a) may be imposed on, or at any time after, the making of any payment by reference to which they are imposed, and (b) may at any time be waived, removed or varied by the Secretary of State; but such requirements may be imposed after the making of any such payment only if the Secretary of State is satisfied that in all the circumstances it is reasonable for them to be so imposed. (8) Such requirements may, in particular, if any conditions specified in the requirements are satisfied— (a) require the application for purposes connected with the provision of education in appropriate schools of— (i) any premises or equipment in respect of which the grant has been paid under this paragraph, or (ii) an amount equal to so much of the value of any such premises or equipment as is determined in accordance with the requirements to be properly attributable to the payment of the grant; and (b) in the event that that requirement is not complied with, require the payment to the Secretary of State of the whole or any part of the following amount. (9) That amount is— (a) the amount of the payments made in respect of the grant under this paragraph, or (b) the amount mentioned in sub-paragraph (8)(a)(ii), whichever the Secretary of State determines to be just.	
---	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(10) When deciding whether to make any grant to a body under this paragraph in circumstances where he considers that it would be appropriate to impose requirements falling within sub-paragraph (8), the Secretary of State may have regard to whether, if such requirements were imposed, that body would have an enforceable right against some other person to be given by that person such financial assistance as would be necessary to enable them to pay to the Secretary of State the amount mentioned in sub-paragraph (9). (11) No grant may be paid under this paragraph in respect of any expenses incurred in the provision of any premises which it is the duty of the local authority to provide. (12) In this paragraph— “appropriate schools”— (a) in relation to a voluntary aided school having a religious character, means schools which are either foundation or voluntary schools and whose specified religion or religious denomination under section <u>68A</u> or 69(4) is the same as that school's, and (b) in relation to any other voluntary aided school, means maintained schools; “relevant body”, in relation to a voluntary aided school, means the appropriate diocesan authority or the school's trustees; <i>“repair” does not include repair falling within paragraph 3(3).</i>	
SCHEDULE 19 Required Provision for Religious Education: <u>England</u> Section 69 <i>Introductory</i> 1 (1) In this Schedule “the required provision for religious education”, in relation to a school, means the provision for pupils at the school which is required by section 80(1)(a) or 101(1)(a) of the Education Act 2002 to be included in the school's basic curriculum.	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 42</i>

(2) In this Schedule “agreed syllabus” has the meaning given by section 375(2) of the Education Act 1996. <i>Community schools and foundation and voluntary schools without a religious character</i> 2 (1) This paragraph applies to— (a) any community school <u>in England</u>; and (b) any foundation or voluntary school <u>in England</u> which does not have a religious character. (2) Subject to sub-paragraph (4), the required provision for religious education in the case of pupils at the school is provision for religious education in accordance with an agreed syllabus adopted for the school or for those pupils. (3) If the school is a secondary school so situated that arrangements cannot conveniently be made for the withdrawal of pupils from it in accordance with section 71 to receive religious education elsewhere and the local authority are satisfied— (a) that the parents of any pupils at the school desire them to receive religious education in the school in accordance with the tenets of a particular religion or religious denomination, and (b) that satisfactory arrangements have been made for the provision of such education to those pupils in the school, and for securing that the cost of providing such education to those pupils in the school will not fall to be met from the school's budget share or otherwise by the authority, the authority shall (unless they are satisfied that because of any special circumstances it would be unreasonable to do so) provide facilities for the carrying out of those arrangements. (4) If immediately before the appointed day the school was a grant-maintained school (within the meaning of the Education Act 1996), and in relation to the school or any pupils at the school the appropriate agreed syllabus as defined by section 382 of that Act was a syllabus falling within subsection (1)(c) of that section, then until— (a) the end of such period as the Secretary of State may by order prescribe, or (b) such earlier date as the governing body may determine,	
---	--

the required provision for religious education in the case of the school or (as the case may be) those pupils is provision for religious education in accordance with that syllabus.

(5) No agreed syllabus shall provide for religious education to be given to pupils at a school to which this paragraph applies by means of any catechism or formulary which is distinctive of a particular religious denomination (but this is not to be taken as prohibiting provision in such a syllabus for the study of such catechisms or formularies).

Foundation and voluntary controlled schools with a religious character

3

(1) This paragraph applies to any foundation or voluntary controlled school in England which has a religious character.

(2) Subject to sub-paragraph (4), the required provision for religious education in the case of pupils at the school is provision for religious education—

(a) in accordance with any arrangements made under sub-paragraph (3), or

(b) subject to any such arrangements, in accordance with an agreed syllabus adopted for the school or for those pupils.

(3) Where the parents of any pupils at the school request that they may receive religious education—

(a) in accordance with any provisions of the trust deed relating to the school, or

(b) where provision for that purpose is not made by such a deed, in accordance with the tenets of the religion or religious denomination specified in relation to the school under section 69(4),

the foundation governors shall (unless they are satisfied that because of any special circumstances it would be unreasonable to do so) make arrangements for securing that such religious education is given to those pupils in the school during not more than two periods in each week.

(4) If immediately before the appointed day the school was a grant-maintained school (within the meaning of the Education Act 1996), and in relation to the school or any pupils at the school the appropriate agreed syllabus as defined by section 382 of that Act was a syllabus falling within subsection (1)(c) of that section, then until—

(a) the end of such period as the Secretary of State may by order prescribe, or (b) such earlier date as the governing body may determine, that syllabus shall be treated for the purposes of sub-paragraph (2)(b) as an agreed syllabus adopted for the school or (as the case may be) those pupils. <i>Voluntary aided schools with a religious character</i> 4 (1) This paragraph applies to any voluntary aided school <u>in England</u> which has a religious character. (2) The required provision for religious education in the case of pupils at the school is provision for religious education— (a) in accordance with any provisions of the trust deed relating to the school, or (b) where provision for that purpose is not made by such a deed, in accordance with the tenets of the religion or religious denomination specified in relation to the school under section 69(4), or (c) in accordance with any arrangements made under sub-paragraph (3). (3) Where the parents of any pupils at the school— (a) desire them to receive religious education in accordance with any agreed syllabus adopted by the local authority, and (b) cannot with reasonable convenience cause those pupils to attend a school at which that syllabus is in use, the governing body shall (unless they are satisfied that because of any special circumstances it would be unreasonable to do so) make arrangements for religious education in accordance with that syllabus to be given to those pupils in the school. (4) Religious education under any such arrangements shall be given during the times set apart for the giving of religious education in the school in accordance with the provision for that purpose included in the school's basic curriculum by virtue of section 80(1)(a) or 101(1)(a) of the Education Act 2002.	
--	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(5) Any arrangements under sub-paragraph (3) shall be made by the governing body, unless the local authority are satisfied that the governing body are unwilling to make them, in which case they shall be made by the authority. (6) Subject to sub-paragraph (3), the religious education given to pupils at the school shall be under the control of the governing body.	
SCHEDULE 20 Collective Worship Section 70 <i>Introductory</i> 1 In this Schedule “the required collective worship”, in relation to a school, means the collective worship in that school which is required by section 70. <i>General provisions as to collective worship</i> 2 (1) This paragraph applies to any community, foundation or voluntary school. (2) The arrangements for the required collective worship may, in respect of each school day, provide for a single act of worship for all pupils or for separate acts of worship for pupils in different age groups or in different school groups. (3) For the purposes of sub-paragraph (2) a “school group” is any group in which pupils are taught or take part in other school activities. (4) Subject to sub-paragraph (6), the arrangements for the required collective worship shall be made— (a) if the school is a community school or a foundation school which does not have a religious character, by the head teacher after consulting the governing body;	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 43</i>

(b) if the school is a foundation school which has a religious character or a voluntary school, by the governing body after consulting the head teacher. (5) Subject to sub-paragraph (6), the required collective worship shall take place on the school premises. (6) If the governing body of a community, foundation or voluntary school are of the opinion that it is desirable that any act of collective worship in the school required by section 70 should, on a special occasion, take place elsewhere than on the school premises, they may, after consultation with the head teacher, make such arrangements for that purpose as they think appropriate. (7) The powers of a governing body under sub-paragraph (6) shall not be exercised so as to derogate from the rule that the required collective worship must normally take place on the school premises. <i>Nature of collective worship in community schools and foundation schools without a religious character</i> 3 (1) This paragraph applies to— (a) any community school; and (b) any foundation school which does not have a religious character. (2) Subject to paragraph 4, the required collective worship shall be wholly or mainly of a broadly Christian character. (3) For the purposes of sub-paragraph (2), collective worship is of a broadly Christian character if it reflects the broad traditions of Christian belief without being distinctive of any particular Christian denomination. (4) Not every act of collective worship in the school required by section 70 need comply with sub-paragraph (2) provided that, taking any school term as a whole, most such acts which take place in the school do comply with that sub-paragraph. (5) Subject to sub-paragraphs (2) and (4)— (a) the extent to which (if at all) any acts of collective worship required by section 70 which do not comply with sub-paragraph (2) take place in the school,	
---	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(b) the extent to which any act of collective worship in the school which complies with sub-paragraph (2) reflects the broad traditions of Christian belief, and (c) the ways in which those traditions are reflected in any such act of collective worship, shall be such as may be appropriate having regard to any relevant considerations relating to the pupils concerned which fall to be taken into account in accordance with sub-paragraph (6). (6) Those considerations are— (a) any circumstances relating to the family backgrounds of the pupils which are relevant for determining the character of the collective worship which is appropriate in their case, and (b) their ages and aptitudes. (7) In this paragraph references to acts of collective worship in the school include such acts which by virtue of paragraph 2(6) take place otherwise than on the school premises. <i>Disapplication of requirement under paragraph 3(2)</i> 4 (1) This paragraph applies where a standing advisory council on religious education have determined (under section 394 of the Education Act 1996) that it is not appropriate for the requirement imposed by paragraph 3(2) to apply in the case of any school to which paragraph 3 applies or in the case of any class or description of pupils at any such school. (2) While the determination has effect— (a) paragraph 3 shall not apply in relation to the school or (as the case may be) the pupils in question, and (b) the collective worship required by section 70 in the case of the school or pupils shall not be distinctive of any particular Christian or other religious denomination; but paragraph (b) shall not be taken as preventing that worship from being distinctive of any particular faith. <i>Nature of collective worship in foundation schools with a religious character and voluntary schools</i>	
---	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

5 In the case of a foundation school which has a religious character or a voluntary school, the required collective worship shall be— (a) in accordance with any provisions of the trust deed relating to the school, or (b) where— (i) provision for that purpose is not made by such a deed, and (ii) the school has a religious character, in accordance with the tenets and practices of the religion or religious denomination specified in relation to the school under section <u>68A</u> or 69(4).	
Deddf Addysg 2002	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraffau 44 - 46</i>
Part 7 The Curriculum in Wales Preliminary 97 Interpretation of Part 7 In this Part— “assess” includes examine and test, and related expressions shall be construed accordingly; “assessment arrangements” means— (a) in relation to the foundation phase, the arrangements for assessing pupils in respect of that phase for the purpose of ascertaining what they have achieved in relation to the desirable outcomes; and (b) in relation to a key phase, the arrangements for assessing pupils in respect of that phase for the purpose of ascertaining what they have achieved in relation to the attainment targets for that phase;	<i>Paragraff 45</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

“attainment targets”, in relation to a key stage, means the knowledge, skills and understanding which pupils of different abilities and maturities are expected to have by the end of that stage; “course of study” means a course of education or training that— (a) — leads to a form of qualification or set of forms of qualification approved under Part 4 of the Qualifications Wales Act 2015 or designated under Part 5 of that Act, or (b) — is designated by the Welsh Ministers under section 34(8) of that Act; “desirable outcomes”, in relation to the foundation phase, has the meaning given by section 104; “the foundation phase” has the meaning given by section 102; “key stage”, or references to a particular key stage, shall be construed in accordance with section 103; “local curriculum” and “local curricula” are to be construed in accordance with section 116A and, in relation to a pupil's school, “local curriculum” means— (a) — where the local authority by which the school is maintained has formed a single local curriculum under section 116A, that local curriculum; or (b) — where the local authority by which the school is maintained has formed more than one local curriculum under section 116A, the local curriculum in respect of which the school is designated under section 116C(2); “maintained school” means— (a) — any community, foundation or voluntary school maintained by a local authority in Wales, or (b) — except where otherwise stated, any community special school which is maintained by a local authority in Wales and is not established in a hospital; “maintained nursery school” means a nursery school which is maintained by a local authority in Wales and is not a special school; “maintained secondary school”, in sections 116A to 116K, means a maintained school which is a secondary school unless it is a community special school which is maintained by a local authority in Wales;	
---	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

“programmes of study”, in relation to a key stage, means matters, skills and processes which are required to be taught to pupils of different abilities and maturities by the end of that stage; “pupil” includes a child for whom funded nursery education is provided; “regulations” means regulations made by the Welsh Ministers; “school”, in sections 116E to 116H, in relation to a pupil, means the maintained secondary school of which he or she was a registered pupil when he or she made an election under section 116D(1); “school year”, in relation to a school, means the period beginning with the first school term to begin after July and ending with the beginning of the first school term to begin after the following July; and has a corresponding meaning in relation to the provision of funded nursery education otherwise than at a school. 98 Meaning of “nursery education” and related expressions (1) — In this Part “nursery education” means full-time or part-time education suitable for children who have not attained compulsory school age (whether provided at schools or elsewhere). (2) — For the purposes of this Part, nursery education is “funded nursery education” in relation to a child if— (a) — it is provided in a maintained school or a maintained nursery school, or (b) — it is provided, by a person other than the governing body of any such school, under arrangements made with that person by a local authority in Wales in pursuance of the duty imposed on the authority by section 118 of the School Standards and Framework Act 1998 (c 31) and in consideration of financial assistance provided by the authority under those arrangements. (3) — For the purposes of this Part, funded nursery education provided in relation to a child otherwise than at a maintained school or maintained nursery school is to be taken to be provided by the person with whom the arrangements referred to in subsection (2)(b) are made by the local authority. General duties in respect of the curriculum 99 General requirements in relation to curriculum	
--	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(1) — The curriculum for a maintained school or maintained nursery school satisfies the requirements of this section if it is a balanced and broadly based curriculum which— (a) — promotes the spiritual, moral, cultural, mental and physical development of pupils at the school and of society, and (b) — prepares pupils at the school for the opportunities, responsibilities and experiences of later life. (2) — The curriculum for any funded nursery education provided otherwise than at a maintained school or maintained nursery school satisfies the requirements of this section if it is a balanced and broadly based curriculum which— (a) — promotes the spiritual, moral, cultural, mental and physical development of the pupils for whom the funded nursery education is provided and of society, and (b) — prepares those pupils for the opportunities, responsibilities and experiences of later life. 100 Duty to implement general requirements (1) — The Welsh Ministers shall exercise their functions with a view to securing— (a) — that the curriculum for every maintained school or maintained nursery school satisfies the requirements of section 99, and (b) — that the curriculum for any funded nursery education provided otherwise than at a maintained school or maintained nursery school satisfies the requirements of that section. (2) — Every local authority in Wales shall exercise their functions with a view to securing— (a) — that the curriculum for every maintained school or maintained nursery school which they maintain satisfies the requirements of section 99, and (b) — that the curriculum for any funded nursery education provided, under arrangements made by them, otherwise than at a maintained school or maintained nursery school, satisfies the requirements of section 99. (3) — The governing body and head teacher of every maintained school or maintained nursery school shall exercise their functions with a view to securing that the curriculum for the school satisfies the requirements of section 99.	
---	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(4) — The functions referred to in subsections (1) to (3) include in particular— (a) — functions conferred by this Part in relation to the National Curriculum for Wales, (b) — except in relation to maintained nursery schools or the provision of funded nursery education otherwise than at a maintained school or maintained nursery school, functions relating to religious education and religious worship, and (c) — functions conferred by this Part in relation to the local curriculum or curricula for a local authority's area. (5) — Any person providing funded nursery education under the arrangements mentioned in section 98(2)(b) shall secure that the curriculum for that funded nursery education satisfies the requirements of section 99. (6) — In exercising any function which may affect the provision of sex education in maintained schools, every local authority in Wales shall have regard to the guidance issued by the Welsh Ministers under section 403(1A) of the Education Act 1996 (c 56). (7) — Except to the extent provided in subsection (6), nothing in this section shall be taken to impose duties on a local authority with regard to sex education. (8) — In exercising any function which may affect the provision in maintained schools of education of a kind required by virtue of an order under section 101(3)(a), a local authority in Wales or the governing body of a maintained school shall have regard to any guidance from time to time given by the Welsh Ministers. 101 Basic curriculum for every maintained school in Wales (1) — The curriculum for every maintained school in Wales shall comprise a basic curriculum which includes— (a) — provision for religious education for all registered pupils at the school (in accordance with such of the provisions of Schedule 19 to the School Standards and Framework Act 1998 (c 31) as apply in relation to the school), (b) — a curriculum for all registered pupils at the school who have attained the age of three but are not over compulsory school age (known as “the National Curriculum for Wales”);	
--	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(ba) — provision for personal and social education for all registered pupils at the school who are of compulsory school age; (bb) — provision for work-related education for all registered pupils at the school during the third and fourth key stages; (c) — in the case of a secondary school, provision for sex education for all registered pupils at the school; (ca) — in the case of a secondary school, provision for education which satisfies the entitlements of registered pupils at the school under section 116E, and (d) — in the case of a special school, provision for sex education for all registered pupils at the school who are provided with secondary education. (2) — Subsection (1)(a) does not apply — (a) — in relation to a nursery class in a primary school, or (b) — in the case of a maintained special school (provision as to religious education in special schools being made by regulations under section 71(7) of the School Standards and Framework Act 1998 (c 31)). (3) — The Welsh Ministers may by order — (a) — amend subsection (1) so as to add further requirements (otherwise than in relation to religious education or sex education); (b) — amend subsection (1)(b) — (i) — by substituting for the reference to the age of three (or to any age specified there by virtue of this sub-paragraph) a reference to such other age as may be specified in the order, or (ii) — by substituting for the reference to compulsory school age (or to any age specified there by virtue of this sub-paragraph) a reference to such other age as may be specified in the order, and (c) — amend any provision included in subsection (1) by virtue of paragraph (a) of this subsection. <i>The National Curriculum for Wales</i> 102 The foundation phase	
--	--

~~For the purposes of this Part, the foundation phase in relation to a pupil is such period as may be specified in an order made by the Welsh Ministers.~~

~~103 The key stages~~

~~(1) For the purposes of this Part, the key stages in relation to a pupil are—~~

~~(a) [repealed]~~

~~(b) the period beginning at the same time as the school year in which the majority of pupils in his class attain the age of eight and ending at the same time as the school year in which the majority of pupils in his class attain the age of eleven (“the second key stage”);~~

~~(c) the period beginning at the same time as the school year in which the majority of pupils in his class attain the age of twelve and ending at the same time as the school year in which the majority of pupils in his class attain the age of fourteen (“the third key stage”), and~~

~~(d) the period beginning at the same time as the school year in which the majority of pupils in his class attain the age of fifteen and ending at the same time as the school year in which the majority of pupils in his class cease to be of compulsory school age (“the fourth key stage”).~~

~~(2) The head teacher of a school may elect, in relation to a particular pupil and a particular subject, that subsection (1) shall have effect as if any reference to the school year in which the majority of pupils in that pupil's class attain a particular age were a reference to the school year in which that pupil attains that age.~~

~~(3) If at any time, in the case of a pupil of compulsory school age, subsection (1) does not, apart from this subsection, apply to determine the period within which that time falls, that subsection shall have effect as if—~~

~~(a) in the case of paragraphs (a) to (c), any reference to the school year in which the majority of pupils in that pupil's class attain a particular age were a reference to the school year in which that pupil attains that age, and~~

~~(b) in the case of paragraph (d), the period were a period beginning at the same time as the school year in which he attains the age of fifteen and ending when he ceases to be of compulsory school age.~~

~~(4) The Welsh Ministers may by order—~~

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(a) — provide that, in relation to any subject specified in the order, subsection (1) shall have effect as if for the ages of seven and eight there specified there were substituted such other ages (less than eleven and twelve respectively) as may be specified in the order, or (b) — amend subsections (1) to (3). (5) — In this section “class”, in relation to a particular pupil and a particular subject, means— (a) — the teaching group in which he is regularly taught in that subject, or (b) — where there are two or more such groups, such one of them as may be designated by the head teacher of the school. 104 Curriculum requirements for foundation phase For the foundation phase, the National Curriculum for Wales shall specify areas of learning, and may specify in relation to them— (a) — the knowledge, skills and understanding which pupils of different abilities and maturities are expected to have by the end of the foundation phase (referred to in this Part as “desirable outcomes”); (b) — the matters, skills and processes which are required to be taught to pupils of different abilities and maturities during the foundation phase (referred to in this Part as “educational programmes”); and (c) — assessment arrangements. 105 Curriculum requirements for second and third key stages (1) — For the second and third key stages, the National Curriculum for Wales shall comprise the core and other foundation subjects specified in subsections (2) and (3) and shall specify attainment targets, programmes of study and assessment arrangements in relation to each of those subjects for each stage. (2) — The following are the core subjects for the second and third key stages— (a) — mathematics, (b) — English, (c) — science, and (d) — in relation to Welsh-speaking schools, Welsh.	
--	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(3) — The following are the other foundation subjects for the second and third key stages — (a) — design and technology, (aa) — information and communication technology, (b) — physical education, (c) — history, (d) — geography, (e) — art and design, (f) — music, (g) — Welsh, if the school is not a Welsh-speaking school, and (h) — in relation to the third key stage, a modern foreign language. (4) — In this section “modern foreign language” means a modern foreign language specified in an order made by the Welsh Ministers or, if the order so provides, any modern foreign language. (5) — An order under subsection (4) may — (a) — specify circumstances in which a language is not to be treated as a foundation subject for the third key stage, and (b) — provide for the determination under the order of any question arising as to whether a particular language is a modern foreign language. (6) — The Welsh Ministers may by order amend subsections (2) to (5). (7) — For the purposes of this section a school is Welsh-speaking if more than one half of the following subjects are taught (wholly or partly) in Welsh — (a) — religious education, and (b) — the subjects other than English and Welsh which are foundation subjects in relation to pupils at the school. (8) — In this section “school” includes part of a school.	
---	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

~~106 Curriculum requirements for fourth key stage~~

~~(1) For the fourth key stage, the National Curriculum for Wales shall comprise the core and other foundation subjects and specify attainment targets, programmes of study and assessment arrangements in relation to each of them.~~

~~(2) The following are the core subjects for the fourth key stage—~~

~~(a) mathematics,~~

~~(b) English,~~

~~(c) science, and~~

~~(d) in relation to Welsh-speaking schools, Welsh.~~

~~(3) The following are the other foundation subjects for the fourth key stage—~~

~~(a) physical education, and~~

~~(b) Welsh, if the school is not a Welsh-speaking school.~~

~~(4) For the purposes of this section a school is Welsh-speaking if more than one half of the following subjects are taught (wholly or partly) in Welsh—~~

~~(a) religious education, and~~

~~(b) the subjects other than English and Welsh which are foundation subjects in relation to pupils at the school.~~

~~(5) In this section “school” includes part of a school.~~

~~107 Power to alter or remove requirements for fourth key stage~~

~~(1) The Welsh Ministers may by order—~~

~~(a) amend any provision of section 106, or~~

~~(b) provide that, while the order remains in force, that section is not to have effect.~~

~~(2) Such an order may make such amendments of this Act as appear to the Welsh Ministers to be necessary or expedient in connection with the provision made under subsection (1).~~

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

~~108 Establishment of the National Curriculum for Wales by order~~

~~(1) The Welsh Ministers shall so exercise the powers conferred by subsections (2) and (3) as to—~~

~~(a) establish a complete National Curriculum for Wales for the foundation phase as soon as is reasonably practicable, and~~

~~(b) revise the National Curriculum for Wales for the foundation phase and the key stages whenever the Welsh Ministers consider it necessary or expedient to do so.~~

~~(2) In respect of the foundation phase, the Welsh Ministers—~~

~~(a) shall by order specify the areas of learning, and~~

~~(b) may by order specify in relation to each of those areas—~~

~~(i) such desirable outcomes,~~

~~(ii) such educational programmes, and~~

~~(iii) such assessment arrangements,~~

~~as the Assembly considers appropriate for that area.~~

~~(3) In respect of the second and third key stages and (subject to section 107) the fourth key stage, the Welsh Ministers may by order specify in relation to each of the foundation subjects—~~

~~(a) such attainment targets,~~

~~(b) such programmes of study, and~~

~~(c) such assessment arrangements,~~

~~as the Welsh Ministers consider appropriate for that subject.~~

~~(4) An order under subsection (2) or (3) may not require—~~

~~(a) the allocation of any particular period or periods of time during the foundation phase or any key stage to the teaching of any educational programme or programme of study or any matter, skill or process forming part of it, or~~

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

~~(b) — the making in school timetables (or the timetables of any person providing funded nursery education) of provision of any particular kind for the periods to be allocated to such teaching during any such stage.~~

~~(5) — An order under subsection (2) or (3) may, instead of containing the provisions to be made, refer to provisions in a document published as specified in the order and direct that those provisions are to have effect or, as the case may be, are to have effect as amended by the order.~~

~~(6) — An order under subsection (2) (b)(iii) may confer or impose such functions on—~~

~~(a) — the governing body and head teacher of a maintained school or a maintained nursery school,~~

~~(b) — a person providing funded nursery education under the arrangements mentioned in section 98(2)(b),~~

~~(c) — an early years development and childcare partnership, and~~

~~(d) — a local authority,~~

~~as appear to the Welsh Ministers to be required.~~

~~(7) — An order under subsection (3)(c) may confer or impose such functions on—~~

~~(a) — the governing body and head teacher, and~~

~~(b) — the local authority,~~

~~as appear to the Welsh Ministers to be required.~~

~~(8) — An order under subsection (2)(b)(iii) or (3)(c) may specify such assessment arrangements as may for the time being be made by a person specified in the order.~~

~~(9) — Provision shall be made for determining the extent to which any assessment arrangements, and the implementation of the arrangements, achieve the purpose for which the arrangements are made; and any such provision may be made by or under the order specifying the arrangements or (where the order specifies the person making the arrangements) in the arrangements themselves.~~

~~(10) — The duties that may be imposed by virtue of subsection (6) or (7) include, in relation to persons exercising any power in pursuance of provision made by virtue of subsection (9), the duty to permit them—~~

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(a) — to enter premises of the school or, as the case may be, premises on which the funded nursery education is being provided, (b) — to observe implementation of the arrangements, and (c) — to inspect, and take copies of, documents and other articles. (11) — An order under subsection (2)(b)(iii) or (3)(c) may authorise the making of such provisions giving full effect to or otherwise supplementing the provisions made by the order (other than provision conferring or imposing functions as mentioned in subsection (6) or (7)) as appear to the Welsh Ministers to be expedient; and any provisions made under such an order shall, on being published as specified in the order, have effect for the purposes of this Part as if made by the order. 109 Implementation of the National Curriculum for Wales in schools In relation to any maintained school and any school year— (a) — the local authority and the governing body shall exercise their functions with a view to securing, and (b) — the head teacher shall secure, that the National Curriculum for Wales as subsisting at the beginning of that year is implemented. 110 Implementation in respect of nursery schools etc (1) — In relation to any maintained nursery school and any school year— (a) — the local authority and the governing body shall exercise their functions with a view to securing, and (b) — the head teacher shall secure, that the National Curriculum for Wales as subsisting at the beginning of that year (so far as it relates to the foundation phase) is implemented. (2) — In relation to any school year, any person providing funded nursery education under the arrangements mentioned in section 98(2)(b) shall secure that the National Curriculum for Wales as subsisting at the beginning of that year is implemented (so far as it relates to the foundation phase) in respect of the pupils for whom the funded nursery education is provided.	
---	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

~~(3) — The local authority with whom the arrangements mentioned in section 98(2)(b) are made and the early years development and childcare partnership for the area of the authority shall exercise their respective functions with a view to securing that any person (other than the governing body of a maintained school or maintained nursery school) who provides funded nursery education complies with the obligation imposed by subsection (2)~~

~~***The National Curriculum for Wales: special cases***~~

~~**111 Development work and experiments**~~

~~(1) — For the purpose of enabling development work or experiments to be carried out, the Welsh Ministers may direct in respect of a particular maintained school or maintained nursery school that, for such period as may be specified in the direction, the National Curriculum for Wales —~~

~~(a) — shall not apply, or~~

~~(b) — shall apply with such modifications as may be specified in the direction.~~

~~(2) — A direction under subsection (1) may apply either generally or in such cases as may be specified in the direction.~~

~~(3) — In the case of a community, voluntary controlled or community special school or a maintained nursery school, a direction shall not be given under subsection (1) except —~~

~~(a) — on an application by the governing body with the agreement of the local authority,~~

~~(b) — on an application by the local authority with the agreement of the governing body, or~~

~~(c) — on a proposal by the Welsh Ministers with the agreement of both the local authority and the governing body.~~

~~(4) — In the case of a foundation or voluntary aided school, a direction shall not be given under subsection (1) except on an application by the governing body or with the agreement of the governing body.~~

~~(5) — The Welsh Ministers may make it a condition of a direction under subsection (1) that any person by whom or with whose agreement the request for the direction was made should, when so directed or at specified intervals, report to the Welsh Ministers on any matters specified by them.~~

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

~~(6) — The Welsh Ministers may by a direction under this subsection vary or revoke a direction under subsection (1).~~

~~112 Exceptions by regulations~~

~~Regulations may provide that the National Curriculum for Wales, or such of the provisions of the National Curriculum for Wales as may be specified in the regulations—~~

~~(a) — shall not apply, or~~

~~(b) — shall apply with such modifications as may be specified in the regulations, in such cases or circumstances as may be specified in the regulations.~~

~~113 Pupils with statements of special educational needs~~

~~The special educational provision for any pupil specified in a statement under section 324 of the Education Act 1996 (c 56) of his special educational needs may include provision—~~

~~(a) — excluding the application of the National Curriculum for Wales, or~~

~~(b) — applying the National Curriculum for Wales with such modifications as may be specified in the statement.~~

~~114 Temporary exceptions for individual pupils~~

~~(1) — Regulations may enable the head teacher of a maintained school or maintained nursery school, in such cases or circumstances and subject to such conditions as may be prescribed, to direct in respect of a registered pupil at the school that, for such period as may be specified in the direction (the “operative period” of the direction), the National Curriculum for Wales—~~

~~(a) — shall not apply, or~~

~~(b) — shall apply with such modifications as may be specified in the direction.~~

~~(2) — The conditions prescribed by the regulations shall, in particular, limit the operative period that may be specified in a direction to a maximum period specified in the regulations.~~

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

~~(3) — Any maximum period specified (whether in relation to directions given under the regulations or in relation to directions given under the regulations in circumstances specified in the regulations) shall be either—~~

~~(a) — a fixed period not exceeding six months, or~~

~~(b) — a period determinable (in such manner as may be specified in the regulations) not later than six months from its beginning.~~

~~(4) — Any maximum period so specified may, without prejudice to the generality of section 210(7) (which provides that regulations under this Act may make different provision for different cases or circumstances etc), differ according to whether or not the direction in question is given in respect of a period beginning—~~

~~(a) — immediately after the end of the operative period of a previous direction, or~~

~~(b) — within such period after the end of the operative period of a previous direction as may be specified in the regulations.~~

~~(5) — The regulations may enable the head teacher of a maintained school or maintained nursery school, in such cases or circumstances and subject to such conditions as may be prescribed—~~

~~(a) — to revoke any direction given by him under the regulations, and~~

~~(b) — to vary such a direction, except so as to extend its operative period.~~

~~(6) — Before making any regulations under this section, the Welsh Ministers shall consult with any persons with whom consultation appears to them to be desirable.~~

115 Information concerning directions under section 114

~~(1) — Where a head teacher gives or varies a direction under regulations made under section 114, he shall, in such manner as may be prescribed, give the information mentioned in subsection (2)—~~

~~(a) — to the governing body, and~~

~~(b) — to the local authority by whom the school is maintained,~~

~~and shall take such steps as may be prescribed to give that information also to a parent of the pupil concerned.~~

(2) — That information is — (a) — the fact that he has taken the action in question, its effect and his reasons for taking it, (b) — the provision that is being or is to be made for the pupil's education during the operative period of the direction, and (c) — either a description of the manner in which he proposes to secure the full implementation of the National Curriculum for Wales in relation to the pupil after the end of that period, or an indication that he has the opinion mentioned in subsection (3). (3) — That opinion is that the pupil has or probably has special educational needs by virtue of which the responsible authority would be required to determine the special educational provision that should be made for him (whether initially or on a review of any statement of his special educational needs which the authority are for the time being required under section 324 of the Education Act 1996 (c 56) to maintain). (4) — Where — (a) — the head teacher of a maintained school or maintained nursery school includes an indication of any such opinion in information given under subsection (1), and (b) — the local authority by whom the school is maintained are not the responsible authority in relation to the pupil in question, the head teacher shall also give that information, in such manner as may be prescribed, to the responsible authority. (5) — Where the responsible authority receive information given to them under subsection (1) or (4) which includes an indication that the head teacher has the opinion mentioned in subsection (3), they shall consider whether any action on their part is required in the case of the pupil concerned under section 323 of the Education Act 1996 (c 56) (assessment of special educational needs). (6) — In this section “the responsible authority”, in relation to a pupil, means the local authority responsible for him for the purposes of Part 4 of the Education Act 1996. 116 Appeals against directions under section 114 etc (1) — Where a head teacher —	
---	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(a) — gives, revokes or varies a direction under regulations made under section 114, (b) — refuses to give, revoke or vary such a direction in response to a request made, in such manner and circumstances as may be prescribed by the regulations, by the parent of a registered pupil at the school, or (c) — following the making of such a request, fails within such period as may be prescribed by the regulations to give, revoke or vary such a direction in accordance with the request, the parent of the pupil concerned may appeal to the governing body. (2) — On such an appeal, the governing body may — (a) — confirm the head teacher's action, or (b) — direct the head teacher to take such action authorised by the regulations as they consider appropriate in the circumstances. (3) — The head teacher shall comply with any directions of the governing body given under subsection (2)(b). (4) — The governing body shall notify the appellant and the head teacher in writing of their decision on such an appeal. The Local Curricula 116A Formation of local curricula for pupils in Key Stage 4 (1) — Each local authority in Wales must form for its area one or more local curricula for pupils in the fourth key stage. (2) — A local curriculum must consist of suitable courses of study each of which — (a) — falls within a category in subsection (3) (the “learning domains”); and (b) — is from time to time selected by a local authority to form part of that local curriculum. (3) — The learning domains are — (a) — mathematics, science and technology;	
---	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(b) — business, administration and law; (c) — services for people; (d) — arts, media, culture and languages; (e) — humanities, social sciences and preparation for life and work. (4) — Subject to any regulations made under subsection (5), a local authority may form a local curriculum as it sees fit. (5) — Regulations may make provision as to the formation of a local curriculum, including in particular provision— (a) — requiring a minimum number of courses of study to be included within— (i) — a local curriculum; or (ii) — a particular learning domain of a local curriculum; (b) — specifying— (i) — a minimum proportion of vocational courses of study (as compared with other courses of study) that must be included within a local curriculum; or (ii) — a minimum number of vocational courses of study that must be included within a local curriculum; (c) — preventing during a specified period any alteration to the contents of a local curriculum. (6) — For the purposes of this section— (a) — a course of study is suitable if it is designated as suitable for inclusion in local curricula by direction given by the Welsh Ministers; (b) — a vocational course of study is a course of study designated as such by direction given by the Welsh Ministers; (c) — a course of study falls within a particular learning domain if a direction of the Welsh Ministers so provides.	
--	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

~~(7) — Regulations under subsection (5) may make different provision in relation to local curricula formed by different local authorities.~~

~~**116B Local curricula: Welsh language**~~

~~(1) — Each local authority must exercise their functions in relation to local curricula so as to promote access to and availability of courses of study which are taught through the medium of the Welsh language.~~

~~(2) — In the discharge of its duty under subsection (1), a local authority must have regard to any guidance given by the Welsh Ministers.~~

~~(3) — Guidance under subsection (2) may be given to a particular authority, or to authorities of a particular class or to authorities generally.~~

~~(4) — Within two months of the end of each academic year, a local authority must, in accordance with any instructions given by the Welsh Ministers, provide the Welsh Ministers with a report which —~~

~~(a) — describes the courses of study included within local curricula established by the authority for that academic year which were to be taught through the medium of Welsh;~~

~~(b) — describes how many pupils elected to follow such courses under section 116D and how many pupils were entitled to follow such courses under section 116E;~~

~~(c) — explains what the authority plans to do in academic years following that to which the report relates so that registered pupils of schools maintained by the authority are given the opportunity to follow local curricula courses of study which are taught through the medium of Welsh.~~

~~(5) — For the purposes of subsection (4), “academic year” means the period of 12 months beginning on 1 September.~~

~~**116C Authorities with more than one local curriculum**~~

~~(1) — This section applies where a local authority forms more than one local curriculum under section 116A.~~

(2) — In relation to each local curriculum, the local authority must designate the maintained secondary schools whose registered pupils are to be entitled to elect under section 116D to follow courses of study included within the curriculum. 116D Pupils' choices of local curriculum courses (1) — A registered pupil of a maintained secondary school has the right to elect to follow, during the fourth key stage, a course or courses of study included within the local curriculum for the pupil's school. But this is subject to regulations made under subsection (2). (2) — Regulations may make provision as to the making of elections under this section, including in particular provision— (a) — specifying the maximum number of courses of study of a particular type that a pupil has the right to elect to follow; (b) — identifying points to be allotted to courses of study and preventing a pupil from having the right to elect to follow a combination of courses of study if their aggregate points exceed a specified amount; (c) — as to the period during which elections are to be made. 116E Pupils' local curriculum entitlements (1) — During the fourth key stage, a pupil who has made an election under section 116D(1) is entitled to follow the elected course of study unless— (a) — the pupil ceases to be a registered pupil of the school at which he or she was registered when he or she elected under section 116D(1) to follow the course of study; or (b) — before the beginning of the fourth key stage, the head teacher of the pupil's school has decided under section 116F that the pupil is not entitled to follow the course of study. (2) — Where a pupil is entitled to follow a course of study, it is for the head teacher of the pupil's school to decide upon which date during the fourth key stage the course is to begin. 116F Head teacher's decision as to entitlement	
--	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(1) — If the head teacher of a pupil's school is satisfied that any of the grounds in subsection (2) apply, the head teacher may decide that the pupil is not entitled to follow a course of study which the pupil has elected to follow under section 116D(1). (2) — The grounds referred to in subsection (1) are that — (a) — as a result of the pupil's level of educational attainment, the course of study is not suitable for him or her; (b) — as a result of other elections made by the pupil under section 116D(1), it is not reasonably practicable for him or her to follow the course of study; (c) — the amount of time likely to be spent travelling to the place at which the course of study is likely to be delivered would be detrimental to the pupil's education; (d) — disproportionate expenditure would be incurred if the pupil were to follow the course of study; (e) — the pupil's or another person's health or safety would be placed unacceptably at risk if the pupil were to follow the course of study. (3) — Regulations may make provision connected with the making of decisions under subsection (1), including in particular provision — (a) — as to the time or date by which decisions are to be made; (b) — as to the procedure to be followed in connection with the making of decisions; (c) — for appeals against decisions to be made to the governing body of a pupil's school or another person specified in the regulations; (d) — as to the time or date by which appeals are to be determined; (e) — as to the procedure to be followed in connection with the determination of an appeal. (4) — A head teacher and governing body or other person charged with determining appeals under regulations made under subsection (3) must have regard to any guidance given from time to time by the Welsh Ministers as to the exercise of their functions under this section. (5) — The Welsh Ministers may by order —	
--	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(a) — amend or omit any paragraph of subsection (2); (b) — add additional paragraphs to that subsection; (c) — amend or omit such additional paragraphs. 116G Delivery of local curriculum entitlements Where a pupil is entitled to follow a course of study under section 116E(1), the governing body of the pupil's school must ensure that during the fourth key stage the course is made available to the pupil by or on behalf of the governing body. 116H Head teacher's decision to remove entitlement (1) — If the head teacher of a pupil's school is satisfied that any of the grounds in subsection (2) apply, the head teacher may decide that a pupil is no longer entitled to follow a course of study that the pupil was entitled to follow under section 116E. (2) — The grounds referred to in subsection (1) are that — (a) — the pupil's or another person's health or safety would be placed unacceptably at risk if the pupil were to continue to follow the course of study; (b) — disproportionate expenditure would be incurred if the pupil were to continue to follow the course of study. (3) — Regulations may make provision connected with the making of decisions under subsection (1) including in particular provision — (a) — as to the procedure to be followed in connection with the making of decisions; (b) — for appeals against decisions to be made to the governing body of a pupil's school or another person specified in the regulations; (c) — as to the effect of a decision pending determination of an appeal; (d) — as to the procedure to be followed in connection with the determination of an appeal.	
---	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

~~(4) — A head teacher and governing body or other person charged with determining appeals under regulations made under subsection (3) must have regard to any guidance given from time to time by the Welsh Ministers as to the exercise of their functions under this section.~~

~~(5) — The Welsh Ministers may by order —~~

~~(a) — amend or omit any paragraph of subsection (2);~~

~~(b) — add additional paragraphs to that subsection;~~

~~(c) — amend or omit such additional paragraphs.~~

116I Planning the local curriculum

~~(1) — The following persons must assist a local authority in planning the local curriculum or curricula for its area —~~

~~(a) — the governing body and head teacher of any maintained secondary school maintained by the authority;~~

~~(b) — the governing body and principal or other head of an institution within the further education sector in the authority's area.~~

~~(2) — In subsection (1), “planning the local curriculum or curricula” means the process by which a local authority decides under section 116A which courses of study to include in the local curriculum or curricula for its area.~~

~~(3) — The persons mentioned in paragraphs (a) and (b) of subsection (1) must have regard to any guidance given from time to time by the Welsh Ministers as to the exercise of their functions under that subsection.~~

~~(4) — The persons mentioned in paragraph (a) of subsection (1) must comply with any direction given by the Welsh Ministers as to the exercise of their functions under that subsection~~

116J Delivery of local curriculum entitlements: joint-working

~~(1) — The objective of this section is to maximise the availability of courses of study included in a local curriculum formed under section 116A.~~

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(2) — In relation to the local curriculum or curricula for the area of a local authority, the persons mentioned in subsection (4) must take all reasonable steps in order to achieve the objective of this section. (3) — The duty under subsection (2) includes, but is not limited to, a duty to seek to enter into cooperation arrangements where, having considered whether it would further the objective of this section to do so, the persons mentioned in subsection (4) have concluded that entering into such arrangements would further that objective. (4) — The persons are — (a) — the local authority; (b) — the governing body of a secondary school maintained by the authority; and (c) — the governing body of an institution within the further education sector which is situated within the area of the authority. (5) — In this section and section 116K “co-operation arrangements” means — (a) — arrangements under which any person provides, on behalf of the governing body of a maintained secondary school, a course of study included within the relevant local curriculum for the school; (aa) — arrangements made in exercise of the powers of collaboration described in section 4 of the Education (Wales) Measure 2011 (b) — [repealed] (c) — [repealed] (6) — For the purposes of this section, in relation to a maintained secondary school, “relevant local curriculum” means — (a) — where the local authority by which the school is maintained has formed a single local curriculum for its area, that curriculum; or (b) — where the local authority by which the school is maintained has formed more than one local curriculum for its area, the curriculum in respect of which the school is designated under section 116C(2). 116K Joint working: guidance and directions	
--	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(1) — A local authority, a governing body of a maintained secondary school and the governing body of an institution within the further education sector in Wales must have regard to any guidance given from time to time by the Welsh Ministers as to the discharge of their duties under section 116J. (2) — Guidance given under subsection (1) may relate to the content of co-operation arrangements. (3) — A local authority and a governing body of a maintained secondary school must comply with any direction given by the Welsh Ministers as to the entering into of co-operation arrangements. (4) — A direction under subsection (3) — (a) — may require persons to enter into specified arrangements; (b) — may specify the terms upon which arrangements are to be entered into (whether generally or in respect of specified arrangements); (c) — in the case of a direction to enter into specified arrangements with a person who is not mentioned in subsection (1), must not be given unless that person consents to the direction 116L Power to amend learning domains The Welsh Ministers may by order — (a) — amend or omit any paragraph of subsection (3) of section 116A; (b) — add additional paragraphs to that subsection; (c) — amend or omit such additional paragraphs 116M Application of local curriculum provisions to children who are not registered pupils (1) — Regulations may apply the provisions of sections 116A to 116K and the provisions of any regulations made under section 46 of the Learning and Skills (Wales) Measure 2009 in respect of a person falling within subsection (3). (2) — The regulations may apply those provisions with such modifications as appear to the Welsh Ministers to be necessary or expedient. (3) — A person falls within this subsection if he or she — (a) — is of compulsory school age;	
--	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(b) — is not a registered pupil of a maintained school; and (c) — receives all, or the majority of, his or her education at, or under arrangements made by the governing body of, an institution within the further education sector in Wales 116N Application of local curriculum provisions to children who are registered pupils of special schools (1) — Regulations may apply the provisions of sections 116A to 116K and the provisions of any regulations made under section 46 of the Learning and Skills (Wales) Measure 2009 in respect of a person falling within subsection (3). (2) — The regulations may apply those provisions with such modifications as appear to the Welsh Ministers to be necessary or expedient. (3) — A person falls within this subsection if he or she — (a) — is of compulsory school age; and (b) — is a registered pupil of a community special school which is maintained by a local authority in Wales and is not established in a hospital. 116O Local curriculum: directions Any direction given by the Welsh Ministers under sections 116A(6), 116I(3) and 116K(3) may be varied or revoked by a further direction. Supplementary provisions 117 Procedure for making certain orders and regulations Where the Welsh Ministers propose to make — (a) — an order under section 103(4), 105(6), 108(2) (a) or (b)(i) or (ii) or (3)(a) or (b), or (b) — regulations under section 112, the Welsh Ministers shall make such arrangements for consultation about the proposals as the Welsh Ministers consider appropriate 118 Programmes of research etc in relation to Wales	
--	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

The Welsh Ministers may incur expenses in connection with the commissioning by the Welsh Ministers of such work, including programmes of research, development and dissemination, as they may require to be carried out for the purpose of facilitating the discharge of any of the Welsh Ministers' functions under sections 102 to 108.	
210 Orders and regulations (1) Subject to subsection (2), any power of the Secretary of State or the Welsh Ministers to make an order or regulations under this Act is exercisable by statutory instrument. (2) Subsection (1) does not apply to any order under— (a) section 165 or 192, or (b) paragraph 3(6) or 5 of Schedule 1. (3) No order shall be made by the Secretary of State under— (a) section 80(3), (b) section 82(4)(b), (c) <i>[repealed]</i> (d) section 84(6), (e) section 86, or (f) section 125(4), unless a draft of the instrument containing the order has been laid before, and approved by a resolution of, each House of Parliament. (4) Subject to subsections (5) and (6), a statutory instrument which contains any order or regulations made under this Act by the Secretary of State and is not subject to the requirement in subsection (3) that	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 46</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

a draft of the instrument be laid before and approved by a resolution of each House of Parliament, is subject to annulment in pursuance of a resolution of either House of Parliament. (5) Subsection (4) does not apply to an order under— (a) section 7(2), (b) section 87(3)(c), (c) section 128(2), or (d) section 216. (6) If an order under section 122 contains only provisions which in the opinion of the Secretary of State give effect without significant modification to recommendations of the School Teachers' Review Body— (a) the order shall contain a statement to that effect, and (b) subsection (4) shall not apply. (6A) Any statutory instrument containing regulations or an order made under section 32C(5) or Part 7 by the Welsh Ministers is subject to annulment in pursuance of a resolution of the National Assembly for Wales unless the instrument contains an order mentioned in subsection (6AB). (6AB) No order shall be made by the Welsh Ministers under section 101(3), 103(4)(b), 105(6), 107, 116F(5), 116H(5) or 116L unless a draft of the statutory instrument containing the order has been laid before, and approved by a resolution of, the National Assembly for Wales. (6B) Paragraphs 33 to 35 of Schedule 11 to the Government of Wales Act 2006 make provision about the National Assembly for Wales procedures that apply to any statutory instrument containing regulations or an order made in exercise of functions conferred upon the National Assembly for Wales by this Act that have been transferred to the Welsh Ministers by virtue of paragraph 30 of that Schedule. (7) Any power of the Secretary of State or the Welsh Ministers to make an order or regulations under this Act includes power— (a) to make different provisions for different cases or areas, (b) to make provision generally or only in relation to specific cases, and	
---	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(c) to make such incidental, supplemental, saving or transitional provisions as the Secretary of State or the Welsh Ministers think fit. (8) Nothing in this Act shall be regarded as affecting the generality of subsection (7).	
Deddf Trwyddedu	<i>Paragraffau 47 - 48</i>
<i>Schools, school proprietors and school premises</i> 21 (1) “School” means— (a) a maintained school as defined by section 20(7) of the School Standards and Framework Act 1998; (b) an independent school as defined by section 463 of the Education Act 1996 entered on a register of independent schools kept under section 158 of the Education Act 2002; (c) an independent educational institution within section 92(1)(b) of the Education and Skills Act 2008 entered on a register of independent educational institutions kept under section 95 of that Act; (d) a pupil referral unit as defined by section 19 <u>or 19A</u> of the Education Act 1996; (e) an alternative provision Academy within the meaning of section 1C(3) of the Academies Act 2010, other than an independent school as defined by section 463 of the Education Act 1996; (f) a school approved under section 342 of the Education Act 1996 (non-maintained special schools); (g) a 16 to 19 Academy within the meaning of section 1B(3) of the Academies Act 2010; (h) a sixth form college as defined by section 91(3A) of the Further and Higher Education Act 1992; and (i) a maintained nursery school as defined by section 22(9) of the Schools Standards and Framework Act 1998.	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 48</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(2) “School proprietor” means— (a) in relation to a school (other than a pupil referral unit or a sixth form college), the person or body of persons responsible for the management of the school, (b) in relation to a pupil referral unit— (i) the committee which is established to act as the management committee for that unit by virtue of paragraph 15 of Schedule 1 to the Education Act 1996, or (ii) if there is no such committee, the local authority (as defined by section 579(1) of that Act) which maintains that unit, (c) in relation to a sixth form college, the sixth form college corporation as defined in section 90(1) of the Further and Higher Education Act 1992. (3) In relation to a school, “premises” includes any detached playing fields.	
---	--

Deddf Ymddygiad Gwrthgymdeithasol 2003	<i>Paragraffau 49 - 50</i>
24 Interpretation In this section and <i>sections 19 to 21</i> [sections 19 to 22A]— ... “relevant school” means— (a) a community, foundation or voluntary school, (b) a community or foundation special school, (c) a maintained nursery school as defined in section 22(9) of the School Standards and Framework Act 1998, (d) a pupil referral unit as defined in section 19(2) <u>or 19A(2)</u> of the 1996 Act,	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 50</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(e) an Academy school, (ea) an alternative provision Academy, (f) a city technology college, or (g) a city college for the technology of the arts, ...	
Deddf Addysg 2005	
50 Inspection of religious <u>denominational</u> education: Wales (1) It is the duty of the governing body of any voluntary or foundation school in Wales which has been designated under section 69(3)<u>68A</u> of the School Standards and Framework Act 1998 by the Assembly as having a religious character to secure that— (a) any denominational education given to pupils, and (b) the content of the school's collective worship, are inspected under this section. (2) An inspection under this section is to be conducted by a person chosen— (a) in the case of a voluntary controlled school, by the foundation governors after consultation with any person prescribed for the purposes of this subsection in relation to the religion or religious denomination that is specified in relation to the school under section 69(4)<u>68A</u> of the School Standards and Framework Act 1998 (c 31), and (b) in any other case, by the governing body after consultation with any person so prescribed. (3) The person chosen need not be registered as an inspector under section 25.	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 51</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(4) Inspections under this section must be carried out at such intervals as may be prescribed. (5) It is the general duty of a person conducting an inspection under this section— (a) to report on the quality of the denominational education provided by the school for any pupils to whom denominational education is given by the school, and (b) to report on the content of the school's collective worship, and any such person may report on the spiritual, moral, social and cultural development of pupils at the school. (6) A person conducting an inspection under this section may do so with the assistance of such other persons chosen by him as are in his opinion fit and proper persons for carrying out the inspection. (7) Schedule 6 makes further provision with respect to inspections under this section. (8) In this section (and that Schedule)— “collective worship” means collective worship required by section 70 of the School Standards and Framework Act 1998; “prescribed” means prescribed by regulations made by the Assembly.	
Deddf Gwasanaeth Iechyd Gwladol 2006	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraffau 52-53</i>
SCHEDULE 1 Further Provision about the Secretary of State and Services under this Act 2 (1) A local authority may provide for any medical inspection or treatment of— (a) senior pupils in attendance at any educational establishment, other than a school, which is maintained by the authority and at which full-time further education is provided, or	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 53</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(b) any child or young person who, in pursuance of section 19 <u>or 19A</u> or 319 of the Education Act 1996 (c 56) section 53 of the Additional Learning Needs and Education Tribunal (Wales) Act 2018 or section 61 of the Children and Families Act 2014 (c 6), is receiving primary or secondary education otherwise than at a school. (2) A local authority may, by arrangement with the proprietor of any educational establishment in its area which is not maintained by the local authority, provide for any medical inspection or treatment of junior or senior pupils in attendance at the establishment.	
Deddf Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006	
SCHEDULE 1 Further Provision about the Welsh Ministers and Services under this Act 2 (1) The Welsh Ministers may, by arrangement with any local authority, provide for any medical inspection or treatment of— (a) senior pupils in attendance at any educational establishment, other than a school, which is maintained by the authority and at which full-time further education is provided, or (b) any child or young person who, in pursuance of section 19 <u>or 19A</u> or 319 of the Education Act 1996 (c 56), <i>section 53 of the Additional Learning Needs and Education tribunal (wales) Act 2018 or section 61 of the Children and Families act 2014 (c 6)</i> is receiving primary or secondary education otherwise than at a school. (2) The Welsh Ministers may, by arrangement with the proprietor of any educational establishment which is not maintained by a local authority, provide for any medical inspection or treatment of junior or senior pupils in attendance at the establishment.	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 55</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(3) Sub-paragraphs (1) and (2) do not affect the Welsh Ministers' powers apart from those sub-paragraphs.	
Mesur Dysgu a Sgiliau (Cymru) 2009	
Rhan 1 Cwricwlwm lleol ar gyfer disgyblion yng nghyfnod allweddol 4 Cyffredinol 1 Dehongli (1) Mae adran 97 o Ddeddf Addysg 2002 (p. 32) (dehongli Rhan 7) wedi'i diwygio yn unol â'r adran hon. (2) Ar ôl y diffiniad o "attainment targets", mewnoder— "course of study" means a course of education or training which leads to a qualification or set of qualifications approved under section 99 of the Learning and Skills Act 2000 for the purposes of section 96 of that Act;". (3) Ar ôl y diffiniad o "key stage", mewnoder— "local curriculum" and "local curricula" are to be construed in accordance with section 116A and, in relation to a pupil's school, "local curriculum" means— (a) where the local authority by which the school is maintained has formed a single local curriculum under section 116A, that local curriculum; or (b) where the local authority by which the school is maintained has formed more than one local curriculum under section 116A, the local curriculum in respect of which the school is designated under section 116C(2);". (4) Ar ôl y diffiniad o "maintained nursery school", mewnoder—	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 57</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

~~“maintained secondary school”, in sections 116A to 116K, means a maintained school which is a secondary school unless it is a community or foundation special school which is maintained by a local authority in Wales;”.~~

~~(5)Ar ôl y diffiniad o “pupil”, mewnosoder—~~

~~“regulations” means regulations made by the Welsh Ministers;~~

~~“school”, in sections 116E to 116H, in relation to a pupil means the maintained secondary school of which he or she was a registered pupil when he or she made an election under section 116D(1);”.~~

~~2 Dyletswydd i weithredu gofynion cyffredinol~~

~~(1)Mae adran 100 o Ddeddf Addysg 2002 (p. 32) (dyletswydd i weithredu gofynion cyffredinol) wedi'i diwygio'n unol â'r adran hon.~~

~~(2)Hepgorer “and” ar ddiwedd is-adran (4)(a) a mewnosoder “, and” ar ddiwedd is-adran (4)(b).~~

~~(3)Ar ôl is-adran (4)(b), mewnosoder—~~

~~“(c)functions conferred by this Part in relation to the local curriculum or curricula for a local authority’s area.”~~

~~3 Y cwricwlwm sylfaenol ar gyfer pob ysgol a gynhelir yng Nghymru~~

~~(1)Mae adran 101 o Ddeddf Addysg 2002 (p. 32) (y cwricwlwm sylfaenol ar gyfer pob ysgol a gynhelir yng Nghymru) wedi'i diwygio'n unol â'r adran hon.~~

~~(2)Hepgorer “and” ar ddiwedd is-adran(1)(c).~~

~~(3)Ar ôl is-adran (1)(c), mewnosoder—~~

~~“(ca)in the case of a secondary school, provision for education which satisfies the entitlements of registered pupils at the school under section 116E, and”.~~

~~Llunio cwricwla lleol~~

~~4 Llunio cwricwla lleol ar gyfer disgyblion yng Nghyfnod Allweddol 4~~

~~Ar ôl adran 116 o Ddeddf Addysg 2002 (p. 32) mewnosoder—~~

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

“The local curricula 116AFormation of local curricula for pupils in Key Stage 4 (1)Each local authority in Wales must form for its area one or more local curricula for pupils in the fourth key stage. (2)A local curriculum must consist of suitable courses of study each of which— (a)falls within a category in subsection (3) (the “learning domains”); and (b)is from time to time selected by a local authority to form part of that local curriculum. (3)The learning domains are— (a)mathematics, science and technology; (b)business, administration and law; (c)services for people; (d)arts, media, culture and languages; (e)humanities, social sciences and preparation for life and work. (4)Subject to any regulations made under subsection (5), a local authority may form a local curriculum as it sees fit. (5)Regulations may make provision as to the formation of a local curriculum, including in particular provision— (a)requiring a minimum number of courses of study to be included within— (i)a local curriculum; or (ii)a particular learning domain of a local curriculum; (b)specifying— (i)a minimum proportion of vocational courses of study (as compared with other courses of study) that must be included within a local curriculum; or	
--	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(ii) a minimum number of vocational courses of study that must be included within a local curriculum; (c) preventing during a specified period any alteration to the contents of a local curriculum. (6) For the purposes of this section— (a) a course of study is suitable if it is designated as suitable for inclusion in local curricula by direction given by the Welsh Ministers; (b) a vocational course of study is a course of study designated as such by direction given by the Welsh Ministers; (c) a course of study falls within a particular learning domain if a direction of the Welsh Ministers so provides. (7) Regulations under subsection (5) may make different provision in relation to local curricula formed by different local authorities.” 5 Cwricwla lleol: yr Iaith Gymraeg Ar ôl adran 116A o Ddeddf Addysg 2002 (p. 32) mewn osodder— “116B Local curricula: Welsh language (1) Each local authority must exercise their functions in relation to local curricula so as to promote access to and availability of courses of study which are taught through the medium of the Welsh language. (2) In the discharge of its duty under subsection (1), a local authority must have regard to any guidance given by the Welsh Ministers. (3) Guidance under subsection (2) may be given to a particular authority, or to authorities of a particular class or to authorities generally. (4) Within two months of the end of each academic year, a local authority must, in accordance with any instructions given by the Welsh Ministers, provide the Welsh Ministers with a report which— (a) describes the courses of study included within local curricula established by the authority for that academic year which were to be taught through the medium of Welsh;	
--	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

~~(b)describes how many pupils elected to follow such courses under section 116D and how many pupils were entitled to follow such courses under section 116E;~~

~~(c)explains what the authority plans to do in academic years following that to which the report relates so that registered pupils of schools maintained by the authority are given the opportunity to follow local curricula courses of study which are taught through the medium of Welsh.~~

~~(5)For the purposes of subsection (4), “academic year” means the period of 12 months beginning on 1 September.”~~

6 Awdurdodau â mwy nag un cwricwlwm lleol

~~Ar ôl adran 116B o Ddeddf Addysg 2002 (p. 32) mewnosoder—~~

~~“116CAuthorities with more than one local curriculum~~

~~(1)This section applies where a local authority forms more than one local curriculum under section 116A.~~

~~(2)In relation to each local curriculum, the local authority must designate the maintained secondary schools whose registered pupils are to be entitled to elect under section 116D to follow courses of study included within the curriculum.”~~

Hawlogaethau

7 Dewisiadau disgyblion o gyrsiau cwricwlwm lleol

~~Ar ôl adran 116C o Ddeddf Addysg 2002 (p. 32) mewnosoder—~~

~~“116DPupils' choices of local curriculum courses~~

~~(1)A registered pupil of a maintained secondary school has the right to elect to follow, during the fourth key stage, a course or courses of study included within the local curriculum for the pupil's school. But this is subject to regulations made under subsection (2).~~

~~(2)Regulations may make provision as to the making of elections under this section, including in particular provision—~~

~~(a)specifying the maximum number of courses of study of a particular type that a pupil has the right to elect to follow;~~

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

~~(b) identifying points to be allotted to courses of study and preventing a pupil from having the right to elect to follow a combination of courses of study if their aggregate points exceed a specified amount;~~

~~(c) as to the period during which elections are to be made.”~~

~~8 Hawlogaethau disgyblion o ran y cwricwlwm lleol~~

~~Ar ôl adran 116D o Ddeddf Addysg 2002 (p. 32) mewnosoder—~~

~~“116E Pupils' local curriculum entitlements~~

~~(1) During the fourth key stage, a pupil who has made an election under section 116D(1) is entitled to follow the elected course of study unless—~~

~~(a) the pupil ceases to be a registered pupil of the school at which he or she was registered when he or she elected under section 116D(1) to follow the course of study; or~~

~~(b) before the beginning of the fourth key stage, the head teacher of the pupil's school has decided under section 116F that the pupil is not entitled to follow the course of study.~~

~~(2) Where a pupil is entitled to follow a course of study, it is for the head teacher of the pupil's school to decide upon which date during the fourth key stage the course is to begin.”~~

~~9 Penderfyniad pennaeth ysgol ynghylch hawlogaeth~~

~~Ar ôl adran 116E o Ddeddf Addysg 2002 (p. 32) mewnosoder—~~

~~“116F Head teacher's decision as to entitlement~~

~~(1) If the head teacher of a pupil's school is satisfied that any of the grounds in subsection (2) apply, the head teacher may decide that the pupil is not entitled to follow a course of study which the pupil has elected to follow under section 116D(1).~~

~~(2) The grounds referred to in subsection (1) are that—~~

~~(a) as a result of the pupil's level of educational attainment, the course of study is not suitable for him or her;~~

~~(b) as a result of other elections made by the pupil under section 116D(1), it is not reasonably practicable for him or her to follow the course of study;~~

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(c)the amount of time likely to be spent travelling to the place at which the course of study is likely to be delivered would be detrimental to the pupil's education; (d)disproportionate expenditure would be incurred if the pupil were to follow the course of study; (e)the pupil's or another person's health or safety would be placed unacceptably at risk if the pupil were to follow the course of study. (3)Regulations may make provision connected with the making of decisions under subsection (1), including in particular provision— (a)as to the time or date by which decisions are to be made; (b)as to the procedure to be followed in connection with the making of decisions; (c)for appeals against decisions to be made to the governing body of a pupil's school or another person specified in the regulations; (d)as to the time or date by which appeals are to be determined; (e)as to the procedure to be followed in connection with the determination of an appeal. (4)A head teacher and governing body or other person charged with determining appeals under regulations made under subsection (3) must have regard to any guidance given from time to time by the Welsh Ministers as to the exercise of their functions under this section. (5)The Welsh Ministers may by order— (a)amend or omit any paragraph of subsection (2); (b)add additional paragraphs to that subsection; (c)amend or omit such additional paragraphs." 10 Cyflawni hawlogaethau'r cwricwlwm lleol Ar ôl adran 116F o Ddeddf Addysg 2002 (p. 32) mewnosoder—	
---	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

“116G Delivery of local curriculum entitlements Where a pupil is entitled to follow a course of study under section 116E(1), the governing body of the pupil’s school must ensure that during the fourth key stage the course is made available to the pupil by or on behalf of the governing body.” 11 Penderfyniad pennaeth ysgol i ddileu hawlogaeth Ar ôl adran 116G o Ddeddf Addysg 2002 (p. 32) mewnosoder— “116H Head teacher’s decision to remove entitlement (1) If the head teacher of a pupil’s school is satisfied that any of the grounds in subsection (2) apply, the head teacher may decide that a pupil is no longer entitled to follow a course of study that the pupil was entitled to follow under section 116E. (2) The grounds referred to in subsection (1) are that— (a) the pupil’s or another person’s health or safety would be placed unacceptably at risk if the pupil were to continue to follow the course of study; (b) disproportionate expenditure would be incurred if the pupil were to continue to follow the course of study. (3) Regulations may make provision connected with the making of decisions under subsection (1) including in particular provision— (a) as to the procedure to be followed in connection with the making of decisions; (b) for appeals against decisions to be made to the governing body of a pupil’s school or another person specified in the regulations; (c) as to the effect of a decision pending determination of an appeal; (d) as to the procedure to be followed in connection with the determination of an appeal. (4) A head teacher and governing body or other person charged with determining appeals under regulations made under subsection (3) must have regard to any guidance given from time to time by the Welsh Ministers as to the exercise of their functions under this section.	
---	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(5)The Welsh Ministers may by order— (a)amend or omit any paragraph of subsection (2); (b)add additional paragraphs to that subsection; (c)amend or omit such additional paragraphs.” Cydweithio 12 Cynllunio'r cwricwlwm lleol Ar ôl adran 116H o Ddeddf Addysg 2002 (p. 32) mewnosoder— “116IPlanning the local curriculum (1)The following persons must assist a local authority in planning the local curriculum or curricula for its area— (a)the governing body and head teacher of any maintained secondary school maintained by the authority; (b)the governing body and principal or other head of an institution within the further education sector in the authority's area. (2)In subsection (1), “planning the local curriculum or curricula” means the process by which a local authority decides under section 116A which courses of study to include in the local curriculum or curricula for its area. (3)The persons mentioned in subsection (1) must— (a)have regard to any guidance given from time to time; and (b)comply with any directions given, by the Welsh Ministers as to the exercise of their functions under that subsection.” 13 Cyflawni hawolgaethau'r cwricwlwm lleol: cydweithio Ar ôl adran 116I o Ddeddf Addysg 2002 (p. 32) mewnosoder—	
---	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

“116J Delivery of local curriculum entitlements: joint-working (1) The objective of this section is to maximise the availability of courses of study included in a local curriculum formed under section 116A. (2) In relation to the local curriculum or curricula for the area of a local authority, the persons mentioned in subsection (4) must take all reasonable steps in order to achieve the objective of this section. (3) The duty under subsection (2) includes, but is not limited to, a duty to seek to enter into co-operation arrangements where, having considered whether it would further the objective of this section to do so, the persons mentioned in subsection (4) have concluded that entering into such arrangements would further that objective. (4) The persons are— (a) the local authority; (b) the governing body of a secondary school maintained by the authority; and (c) the governing body of an institution within the further education sector which is situated within the area of the authority. (5) In this section and section 116K “co-operation arrangements” means— (a) arrangements under which any person provides, on behalf of the governing body of a maintained secondary school, a course of study included within the relevant local curriculum for the school; (b) arrangements made under regulations under section 26 (collaboration between schools); and (c) arrangements made under regulations under section 166 of the Education and Inspections Act 2006 (collaboration arrangements: maintained schools and further education bodies). (6) For the purposes of this section, in relation to a maintained secondary school, “relevant local curriculum” means— (a) where the local authority by which the school is maintained has formed a single local curriculum for its area, that curriculum; or (b) where the local authority by which the school is maintained has formed more than one local curriculum for its area, the curriculum in respect of which the school is designated under section 116C(2).”	
--	--

~~14 Cydweithio: canllawiau a chyfarwyddiadau~~

~~Ar ôl adran 116J o Ddeddf Addysg 2002 (p. 32) mewnosoder—~~

~~“116K Joint working: guidance and directions~~

~~(1) A local authority, a governing body of a maintained secondary school and the governing body of an institution within the further education sector in Wales must have regard to any guidance given from time to time by the Welsh Ministers as to the discharge of their duties under section 116J.~~

~~(2) Guidance given under subsection (1) may relate to the content of co-operation arrangements.~~

~~(3) The persons mentioned in subsection (1) must comply with any direction given by the Welsh Ministers as to the entering into of co-operation arrangements.~~

~~(4) A direction under subsection (3)—~~

~~(a) may require persons to enter into specified arrangements;~~

~~(b) may specify the terms upon which arrangements are to be entered into (whether generally or in respect of specified arrangements);~~

~~(c) in the case of a direction to enter into specified arrangements with a person who is not mentioned in subsection (1), must not be given unless that person consents to the direction.”~~

~~Atodol~~

~~15 Pŵer i ddiwygio meysydd dysgu~~

~~Ar ôl adran 116K o Ddeddf Addysg 2002 (p. 32) mewnosoder—~~

~~“116L Power to amend learning domains~~

~~The Welsh Ministers may by order—~~

~~(a) amend or omit any paragraph of subsection (3) of section 116A;~~

~~(b) add additional paragraphs to that subsection;~~

~~(c) amend or omit such additional paragraphs.”~~

~~16 Cymhwyso darpariaethau cwricwlwm lleol i blant nad ydynt yn ddisgyblion cofrestredig~~

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

Ar ôl adran 116L o Ddeddf Addysg 2002 (p. 32) mewn nosoder— “116M Application of local curriculum provisions to children who are not registered pupils (1) Regulations may apply the provisions of sections 116A to 116K and the provisions of any regulations made under section 46 of the Learning and Skills (Wales) Measure 2009 in respect of a person falling within subsection (3). (2) The regulations may apply those provisions with such modifications as appear to the Welsh Ministers to be necessary or expedient. (3) A person falls within this subsection if he or she— (a) is of compulsory school age; (b) is not a registered pupil of a maintained school; and (c) receives all, or the majority of, his or her education at, or under arrangements made by the governing body of, an institution within the further education sector in Wales.” 17 Cymhwyso darpariaethau cwricwlwm lleol i blant sy'n ddisgyblion cofrestredig mewn ysgolion arbennig Ar ôl adran 116M o Ddeddf Addysg 2002 (p. 32) mewn nosoder— “116N Application of local curriculum provisions to children who are registered pupils of special schools (1) Regulations may apply the provisions of sections 116A to 116K and the provisions of any regulations made under section 46 of the Learning and Skills (Wales) Measure 2009 in respect of a person falling within subsection (3). (2) The regulations may apply those provisions with such modifications as appear to the Welsh Ministers to be necessary or expedient. (3) A person falls within this subsection if he or she— (a) is of compulsory school age; and (b) is a registered pupil of a community or foundation special school which is maintained by a local authority in Wales and is not established in a hospital.”	
--	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

18 Cwricwlwm lleol: cyfarwyddiadau Ar ôl adran 116N o Ddeddf Addysg 2002 (p. 32) mewnosoder— “116O Local curriculum: directions Any direction given by the Welsh Ministers under sections 116A(6), 116I(3) and 116K(3) may be varied or revoked by a further direction.” 19 Pwerau i newid neu ddileu gofynion ar gyfer y pedwerydd cyfnod allweddol (1) Mae adran 107 o Ddeddf Addysg 2002 (p. 32) wedi'i diwygio'n unol â'r adran hon. (2) Mewnosoder “(1)” ar ddechrau'r adran ac yn lle “National Assembly for Wales” rhodder “Welsh Ministers”. (3) Ar ddiwedd yr adran mewnosoder— “(2) Such an order may make such amendments of this Act as appear to the Welsh Ministers to be necessary or expedient in connection with the provision made under subsection (1).” 20 Rheoliadau a gorchmynion: y weithdrefn (1) Mae Deddf Addysg 2002 (p. 32) wedi'i diwygio yn unol ag is-adrannau (2) a (3). (2) Yn adran 210(6A)— (a) ar ôl “regulations” mewnosoder “or an order”; (b) ar ôl “section 32(9)” mewnosoder “or Part 7”; ac (c) ar y diwedd mewnosoder— “unless the instrument contains an order mentioned in subsection (6AB).” (3) Ar ôl adran 210(6A) mewnosoder— “(6AB) No order shall be made by the Welsh Ministers under section 101(3), 103(4)(b), 105(6), 107, 116F(5), 116H(5) or 116L unless a draft of the statutory instrument containing the order has been laid before, and approved by a resolution of, the National Assembly for Wales.”	
--	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

--	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

46 Rheoliadau sy'n gysylltiedig â gweithredu'r cwricwlwm lleol (1)Os yw Gweinidogion Cymru o'r farn a grybwyllir yn is-adran (2), cânt wneud darpariaeth drwy reoliadau, at ddibenion penodedig deddfiad, ynghylch yr amgylchiadau— (a)pan fo, neu pan na fo, person i'w ystyried— (i)yn un y mae addysg yn cael ei darparu ar ei gyfer mewn ysgol; (ii)yn ddisgybl ofrestredig ysgol neu riant cofrestredig disgybl o'r fath; (iii)yn un sydd mewn ysgol; (iv)yn un sy'n mynychu ysgol neu'n bresennol ynddi; (v)yn un sy'n cael addysg mewn ysgol; (vi)yn un sy'n astudio, neu'n bwriadu astudio, mewn ysgol; (vii)yn un sy'n cael ei dderbyn i ysgol neu y gwrthodwyd ei dderbyn i ysgol; (viii)yn un sy'n gwneud cais i gael ei dderbyn i ysgol, yn cynnig derbyn person i ysgol, yn derbyn neu'n gwrthod derbyn cais person i gael ei dderbyn i ysgol neu'n penderfynu derbyniadau i ysgol; (ix)yn un sydd wedi penderfynu ym mha ysgol y darperir addysg i blentyn; (x)yn un y caniateir codi taliadau ar ei gyfer ynghylch cael ei dderbyn i ysgol a gynhelir. (b)pan fo, neu pan na fo, trefniadau ar gyfer darparu addysg ar ran ysgol i'w hystyried yn drefniadau derbyn; (c)pan fo, neu pan na fo, trefniadau ar gyfer galluogi mynegi dymuniadau ynghylch ym mha ysgol y mae'r person sy'n mynegi'r dymuniad yn dymuno y darperir addysg ar ei gyfer ei hun neu ar gyfer person arall yn gymwys; (d)pan fo, neu pan na fo, person i'w ystyried— (i)yn un sy'n cael addysg neu hyfforddiant mewn sefydliad yn y sector addysg bellach; (ii)yn un sy'n mynychu'r sefydliad hwnnw, neu'n bresennol ynddo; (iii)yn fyfyrwr y sefydliad hwnnw, neu'n fyfyrwr sydd ynddo;	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 58</i>
---	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(iv) yn un sy'n astudio, neu'n bwriadu astudio, yn y sefydliad hwnnw; (v) yn un sy'n gwneud cais i gael ei dderbyn i'r sefydliad hwnnw, yn cynnig derbyn person i'r sefydliad hwnnw, yn derbyn neu'n gwrthod derbyn cais person i gael ei dderbyn i'r sefydliad hwnnw, yn dethol person i gael ei dderbyn i'r sefydliad hwnnw neu'n penderfynu derbyniadau i'r sefydliad hwnnw; (vi) mewn perthynas â'r sefydliad hwnnw, yn berson anabl. (2) Y farn yw bod y ddarpariaeth yn angenrheidiol, yn ddymunol neu'n hwylus mewn cysylltiad â gweithredu'r diwygiadau a wnaed i Ddeddf Addysg 2002 (p. 32) a Deddf Dysgu a Medrau 2000 (p. 21) gan Rannau 1 a 2 Ran 2 o'r Mesur hwn. (3) Mae'r dibenion y caniateir eu pennu o dan is-adran (1) yn cynnwys y rhai sy'n ymwneud â gwneud rheoliadau neu orchymyn o dan ddeddfiad. (4) Yn yr adran hon mae "deddfiad" yn cynnwys deddfiad— (a) sydd wedi'i gynnwys yn y Mesur hwn; neu (b) sydd wedi'i gynnwys mewn Deddf Seneddol neu un o Fesurau Cynulliad Cenedlaethol Cymru a gaiff ei basio ar ôl pasio'r Mesur hwn.	
YR ATODLEN Mân Ddiwygiadau a Diwygiadau Canlyniadol ... <u><i>Deddf Addysg 2002</i></u> 11 Diwygier Deddf Addysg 2002 fel a ganlyn. 12 Yn yr adrannau a grybwyllir ym mharagraff 13 yn lle pob cyfeiriad at "National Assembly for Wales" rhodder "Welsh Ministers".	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 59</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

13

~~Yr adrannau yw 100(6) a (8), 101(3), 102, 103(4), 105(4) a (6), 108(1) i (3), (6), (7) a (11), 111(1), (3), (5) a (6), 114(6) a 118.~~

14

~~Yn adran 100(1) yn lle “The National Assembly for Wales shall exercise its functions” rhodder “The Welsh Ministers shall exercise their functions”.~~

15

~~Yn adrannau 108(1) a (3) yn lle pob cyfeiriad at “the Assembly considers” rhodder “the Welsh Ministers consider”.~~

16

~~Yn adrannau 111(5) a 118 yn lle “the Assembly” rhodder “the Welsh Ministers”.~~

17

~~Yn adran 111(5) yn lle “specified by it” rhodder “specified by them”.~~

18

~~Yn adran 114(6) yn lle “appears to it” rhodder “appears to them”.~~

19

~~Yn adran 117 yn lle—~~

~~(a) “the National Assembly for Wales proposes” rhodder “the Welsh Ministers propose”;~~

~~(b) “the Assembly” rhodder “the Welsh Ministers”; ac~~

~~(c) “the Assembly considers” rhodder “the Welsh Ministers consider”.~~

20

~~Yn adran 118 yn lle—~~

~~(a) “it may require” rhodder “they may require”; a~~

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(b) “the Assembly’s” rhodder “the Welsh Ministers”. ...	
--	--

Mesur Addysg (Cymru) 2009	
21 Y cyfnod sylfaen (1) Diwygir Deddf Addysg 2002 (p. 32) yn unol â'r adran hon. (2) Yn adran 97 (dehongli Rhan 7) — (a) yn y diffiniad o “assessment arrangements”, yn lle “stage”, bob tro y'i ceir, rhodder “phase”; (b) yn y diffiniad o “desirable outcomes”, yn lle “foundation stage” rhodder “foundation phase”; (c) yn y diffiniad o “the foundation stage”, yn lle “stage” rhodder “phase”. (3) Yn adrannau 102 (gan gynnwys y pennawd), yn lle “foundation stage”, bob tro y ceir y geiriau hynny, rhodder “foundation phase”. (4) Yn adran 103, hepgorer is adran (1)(a). (5) Yn adran 104 (gan gynnwys y pennawd), yn lle “foundation stage”, bob tro y ceir y geiriau hynny, rhodder “foundation phase”. (6) Yn adran 105 (gan gynnwys yn y pennawd), hepgorer y gair “first,” bob tro y'i ceir. (7) Yn adran 108 — (a) yn lle “foundation stage”, bob tro y ceir y geiriau hynny, rhodder “foundation phase”; (b) yn is adran (3), hepgorer y gair “first,”. (8) Yn adran 110 yn lle “foundation stage”, bob tro y ceir y geiriau hynny, rhodder “foundation phase”.	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 61</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

Deddf Cydraddoldeb 2010	
SCHEDULE 11 Schools: Exceptions Part 2 <i>RELIGIOUS OR BELIEF-RELATED DISCRIMINATION</i> <i>School with religious character etc</i> 5 Section 85(1) and (2)(a) to (d), so far as relating to religion or belief, does not apply in relation to— (a) a school designated under section <u>68A</u> or 69(3) of the School Standards and Framework Act 1998 (foundation or voluntary school with religious character); (b) a school (other than an alternative provision Academy) listed in the register of independent schools for England or for Wales, if the school's entry in the register records that the school has a religious ethos; (c) a school transferred to an education authority under section 16 of the Education (Scotland) Act 1980 (transfer of certain schools to education authorities) which is conducted in the interest of a church or denominational body; (d) a school provided by an education authority under section 17(2) of that Act (denominational schools); (e) a grant-aided school (within the meaning of that Act) which is conducted in the interest of a church or denominational body; (f) a school registered in the register of independent schools for Scotland if the school admits only pupils who belong, or whose parents belong, to one or more particular denominations; (g) a school registered in that register if the school is conducted in the interest of a church or denominational body.	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 63</i>

SCHEDULE 17 Disabled Pupils: Enforcement Case friends—Wales 6A (1) <i>The Welsh Ministers may by regulations provide for—</i> (a) <i>a disabled child in a local authority area in Wales to have a person to make representations on behalf of the disabled child with a view to avoiding or resolving disagreements about contraventions of Chapter 1 of Part 6; and</i> (b) <i>a relevant person (within the meaning of paragraph 3A) to have another person to exercise the relevant person's rights under that paragraph on the relevant person's behalf.</i> (2) <i>A person exercising rights or making representations on behalf of a disabled child or a relevant person under sub-paragraph (1) is referred to in this Schedule as a “case friend”.</i> (3) <i>A case friend must—</i> (a) <i>make representations and exercise rights fairly and competently;</i> (b) <i>have no interest adverse to that of the disabled child or relevant person;</i> (c) <i>ensure that all steps and decisions taken by the case friend are for the benefit of the disabled child or relevant person and take account of the disabled child or relevant person's views.</i> (4) <i>Regulations made under this paragraph may (among other things)—</i> (a) <i>confer functions on the Welsh Tribunal;</i> (b) <i>make provision about procedures in relation to case friends;</i> (c) <i>make provision about the appointment and removal of case friends;</i> (d) <i>specify the circumstances in which a person may or may not act as a case friend;</i> (e) <i>specify the circumstances in which a relevant person (within the meaning of paragraph 3A) must have a case friend;</i>	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 64</i>
--	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(f) <i>specify further requirements in respect of the conduct of case friends.</i> (5) <i>In this paragraph and in paragraphs 6B, 6C, 6D and 6E, “local authority” has the meaning given in section 89(10).</i> (6) <i>In this paragraph and in paragraphs 6B, 6C and 6D—</i> <i>“disabled child” means any disabled person who is a pupil (or a prospective pupil) of—</i> (a) <i>a maintained school or maintained nursery school,</i> (b) <i>a pupil referral unit,</i> (c) <i>an independent school, or</i> (d) <i>a special school not maintained by a local authority;</i> <i>“proprietor” has the meaning given in section 89(4);</i> <i>“school” has the meanings given in section 89(5).</i> (7) <i>In sub-paragraph (6)—</i> <i>“independent school” has the meaning given in section 89(8);</i> <i>“maintained school” has the meaning given in section 20(7) of the School Standards and Framework Act 1998;</i> <i>“maintained nursery school” has the meaning given in section 22(9) of the School Standards and Framework Act 1998</i> <i>“pupil” has the meanings given in section 89(3);</i> <i>“pupil referral unit” has the meaning given in section 19 or 19A of the Education Act 1996; and</i> <i>“special school” has the meaning given in section 89(9).</i>	
SCHEDULE 19 Public Authorities ...	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 65</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

<i>Other educational bodies</i> The governing body of an educational establishment maintained by an English local authority (within the meaning of section 162 of the Education and Inspections Act 2006). The governing body of an institution in England within the further education sector (within the meaning of section 91(3) of the Further and Higher Education Act 1992). The governing body of an institution in England within the higher education sector (within the meaning of section 91(5) of that Act). A local authority with respect to the pupil referral units it establishes and maintains by virtue of section 19 or <u>19A</u> of the Education Act 1996. The National Citizen Service Trust. The Office for Students. The proprietor of a City Technology College, a City College for Technology of the Arts, or an Academy.	
Mesur Addysg (Cymru) 2011	<i>Paragraffau 66-67</i>
9 Mân ddiwygiadau a diwygiadau canlyniadol (1)Yn adran 57(5A) o Ddeddf Addysg Bellach ac Uwch 1992, yn lle “make collaboration arrangements (within the meaning of section 166 of the Education and Inspections Act 2006) with such bodies” rhodder “exercise powers under section 5(2)(b) to (f) and (h) of the Education (Wales) Measure 2011 to collaborate with such persons”. (2)Yn adran 33K(5) o Ddeddf Dysgu a Medrau 2000— (a)ar ôl paragraff (b) mewnoder— “(ba)arrangements made in exercise of the powers of collaboration described in section 4 of the Education (Wales) Measure 2011.”;	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 67</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(b)hepgorer paragraffau (c) a (d). (3)Yn Neddf Addysg 2002— (a)yn adran 26(a), ar ôl “schools” mewnosoder “in England”; (b)yn adran 116J(5)— (i)ar ôl paragraff (a) mewnosoder— “(aa)arrangements made in exercise of the powers of collaboration described in section 4 of the Education (Wales) Measure 2011.”; (ii)hepgorer paragraffau (b) ac (c). (4)Yn adran 166(6) o Ddeddf Addysg ac Arolygiadau 2006— (a)yn y diffiniad o “further education body”— (i)ar ôl “(c.13))” mewnosoder “in England”; (ii)ar ôl “section 28(4) of that Act)” mewnosoder “in England”; (b)yn y diffiniad o “maintained school” ar ôl “means” mewnosoder “a school in England which is”; (c)yn y diffiniad o “regulations” hepgorer “or the Assembly (in relation to Wales)”.	
---	--

Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraffau 68-70</i>
98 Dehongli’n gyffredinol a mynegai o ymadroddion sydd wedi eu diffinio (1)Mae darpariaethau’r Ddeddf hon a darpariaethau Ddeddf Addysg 1996 i’w darllen fel petai nhw i gyd wedi eu cynnwys yn Neddf Addysg 1996. (2)Ond pan roddir i ymadrodd at ddibenion unrhyw ddarpariaeth yn y Ddeddf hon ystyr sy’n wahanol i’r un a roddwyd iddo at ddibenion Deddf Addysg 1996, mae’r ystyr a roddir at ddibenion y ddarpariaeth honno i fod yn gymwys yn lle’r un a roddwyd at ddibenion Deddf Addysg 1996.	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 69</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(3)Yn y Ddeddf hon— mae i “awdurdod esgobaethol priodol” yr un ystyr ag (“<i>appropriate diocesan authority</i>”) yn adran 142(1) o Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998; ystyr “awdurdod lleol” (“<i>local authority</i>”) (ac eithrio yn adran 54(2)(b)) yw cyngor sir neu gyngor bwrdeistref sirol yng Nghymru; mae “awdurdod ysgol” (“<i>school authority</i>”) wedi ei ddiffinio yn adran 32 at ddibenion Pennod 3 o Ran 2; ystyr “y Cod” (“<i>the Code</i>”) ym Mhennod 2 o Ran 3 yw’r cod ar drefniadaeth ysgolion a ddyroddir o dan adran 38(1); ystyr “corff crefyddol priodol” (“<i>appropriate religious body</i>”)— (a) yn achos un o ysgolion yr Eglwys yng Nghymru neu un o ysgolion yr Eglwys Gatholig Rufeinig, neu ysgol arfaethedig o’r fath, yw’r awdurdod esgobaethol priodol, a (b) yn achos ysgolion eraill neu ysgolion arfaethedig eraill, yw’r corff sy’n cynrychioli’r crefydd neu’r enwad crefyddol a ddatganwyd, neu y bwriedir iddo gael ei ddatgan, mewn perthynas â’r ysgol mewn gorchymyn o dan adran 69(3) <u>68A</u> o Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998; mae i “corff sefydledig” yr un ystyr â (“<i>foundation body</i>”) yn adran 21(4)(a) o Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998; mae “cyfnod gwrthwynebu” (“<i>objection period</i>”) wedi ei ddiffinio yn adran 49(2) at ddibenion Pennod 2 o Ran 3; mae “cynigydd” (“<i>proposer</i>”) wedi ei ddiffinio yn adran 56 at ddibenion Pennod 2 o Ran 3; mae “darpariaeth ranbarthol” (“<i>regional provision</i>”) wedi ei diffinio yn adran 64 at ddibenion Pennod 4 o Ran 3; mae “darparu” (“<i>provide</i>”) wedi ei ddiffinio yn adran 90 at ddibenion adrannau 88 a 89; mae “disgybl” (“<i>pupil</i>”) wedi ei ddiffinio yn adran 90 at ddibenion adrannau 88 a 89; ystyr “llywodraethwr sefydledig” (“<i>foundation governor</i>”), mewn perthynas ag ysgol sefydledig neu ysgol wirfoddol, yw person a benodwyd yn llywodraethwr sefydledig yn unol â rheoliadau o dan adran 19 o Ddeddf Addysg 2002;	
---	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

ystyr “newid rheoleiddiedig” (<i>“regulated alteration”</i>) ym Mhennod 2 o Ran 3 yw newid a ddisgrifir yn Atodlen 2; mae “pwerau i wneud cynigion i newid ei ysgol” (<i>“powers to make proposals to alter its school”</i>) wedi eu diffinio yn adran 83 at ddibenion Rhan 3; mae “pwerau i wneud cynigion i sefydlu, newid neu derfynu ysgolion” (<i>“powers to make proposals to establish, alter or discontinue schools”</i>) wedi eu diffinio yn adran 83 at ddibenion Rhan 3; ystyr “rhagnodedig” (<i>“prescribed”</i>) yw wedi ei ragnodi drwy reoliadau; ystyr “rheoliadau” (<i>“regulations”</i>) yw rheoliadau a wneir gan Weinidogion Cymru; mae “swyddogaethau addysg arbennig” (<i>“special education functions”</i>) [“swyddogaethau anghenion dysgu ychwanegol” (<i>“additional learning needs functions”</i>)] wedi eu diffinio yn adran 64 at ddibenion Pennod 4 o Ran 3; mae i “un o ysgolion yr Eglwys Gatholig Rufeinig” yr un ystyr â (<i>“Roman Catholic Church school”</i>) yn adran 142(1) o Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998; mae i “un o ysgolion yr Eglwys yng Nghymru” yr un ystyr â (<i>“Church in Wales school”</i>) yn adran 142(1) o Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998; ystyr “ysgol a gynhelir” (<i>“maintained school”</i>) yw ysgol yng Nghymru sy’n ysgol gymunedol, sefydledig neu wirfoddol, yn ysgol arbennig gymunedol neu’n ysgol feithrin a gynhelir; mae “ysgol fach” (<i>“small school”</i>) wedi ei diffinio yn adran 56 at ddibenion Pennod 2 o Ran 3; mae “ysgol gynradd” (<i>“primary school”</i>) wedi ei diffinio yn adran 90 at ddibenion adrannau 88 a 89. (4)Ar gyfer cyfeiriadau yn Rhan 3 at— (a)terfynu ysgol a gynhelir, gweler adran 83; (b)categori ysgol, gweler adran 83. (5)Mae cyfeiriad yn y Ddeddf hon at ysgol â chymeriad crefyddol yn cyfeirio at ysgol sydd wedi ei dynodi’n un sydd â chymeriad o’r fath drwy orchymyn o dan adran 69(3) <u>68A</u> o Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998.	
---	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

ATODLEN 5 Mân Ddiwygiadau a Diwygiadau Canlyniadol Rhan 2 Diwygiadau Sy'n Ymwneud â Rhan 3 (Trefniadaeth Ysgol) Deddf Addysg 2002 21 (1) Mae Deddf Addysg 2002 wedi ei diwygio fel a ganlyn. (2)Yn adran 19(2)(e) (cyrff llywodraethu) hepgorer “, a foundation special school”. (3)Hepgorer adran 72 (ailstrwythuro addysg chweched dosbarth). (4)Yn adran 97 (dehongli Rhan 7)— (a)ym mharagraff (b) yn y diffiniad o “maintained school” hepgorer “or foundation”; (b)yn y diffiniad o “maintained secondary school” hepgorer “or foundation”. (5)Yn adran 111(4) (gwaith datblygu ac arbrofion) yn lle “, voluntary aided or foundation special” rhodder “or voluntary aided”. (6)Yn adran 116N(3)(b) (cymhwyso darpariaethau cwricwlwm lleol i blant sy'n ddisgyblion cofrestredig mewn ysgolion arbennig) hepgorer “or foundation”. (7)Yn adran 129(6)(b) (trosglwyddo cyflogaeth) ar ôl “1998” mewnosoder “or Part 3 of the School Standards and Organisation (Wales) Act 2013”. (8)Yn adran 153(4) (pwerau awdurdod lleol mewn cysylltiad ag addysg feithrin a ariennir) yn y diffiniad o “maintained school” hepgorer “or foundation”. (9)Hepgorer adran 154 (sefydlu neu newid ysgolion meithrin a gynhelir). (10)Hepgorer adrannau 191 i 193 (darpariaeth ranbarthol ar gyfer anghenion addysgol arbennig). (11)Ym mharagraff 5(2)(b) o Atodlen 1 (ymgorfforiad a phwerau corff llywodraethu) yn lle paragraffau (i) i (iii) rhodder—	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 70</i>
---	---

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

“(i)the date on which proposals for discontinuing the school are implemented under Part 3 of the School Standards and Organisation (Wales) Act 2013, (ii)the date on which the school is discontinued under section 80 of the School Standards and Organisation (Wales) Act 2013, or (iii)the date specified in a direction given under section 16(2) or 81(1) of the School Standards and Organisation (Wales) Act 2013”. (12)Hepgorer Atodlenni 9 a 10 (cynigion sy’n ymwneud â chweched dosbarth a sefydlu ysgolion). (13)Yn Atodlen 21 (mân ddiwygiadau a diwygiadau canlyniadol) hepgorer paragraffau 98, 115, 116 a 126.	
Deddf Addysg Bellach ac Uwch (Llywodraethu a Gwybodaeth) (Cymru) 2014	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraffau 71-72</i>
6 Diddymu dyletswyddau sefydliadau addysg bellach i gydymffurfio â chyfarwyddiadau (1)Yn adran 33J o Ddeddf Dysgu a Sgiliau 2000 (cynllunio’r cwricwlwm lleol), yn lle is-adran (3) rhodder— “(3)The persons mentioned in paragraphs (a) to (c) of subsection (1) must have regard to any guidance given from time to time by the Welsh Ministers as to the exercise of their functions under that subsection. (4)The persons mentioned in paragraphs (a) and (b) of subsection (1) must comply with any direction given by the Welsh Ministers as to the exercise of their functions under that subsection.” (2)Yn adran 33L(3) o’r Ddeddf honno (cydweithio: canllawiau a chyfarwyddiadau), yn lle “The persons mentioned in subsection (1)” rhodder “A local authority and a governing body of a maintained school”. (3)Yn adran 116I o Ddeddf Addysg 2002 (cynllunio’r cwricwlwm lleol), yn lle is-adran (3) rhodder— “(3)The persons mentioned in paragraphs (a) and (b) of subsection (1) must have regard to any guidance given from time to time by the Welsh Ministers as to the exercise of their functions under that subsection.	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 72</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(4)The persons mentioned in paragraph (a) of subsection (1) must comply with any direction given by the Welsh Ministers as to the exercise of their functions under that subsection.” (4)Yn adran 116K(3) o'r Ddeddf honno (cydweithio: canllawiau a chyfarwyddiadau), yn lle “The persons mentioned in subsection (1)” rhodder “A local authority and a governing body of a maintained secondary school”.	
Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraffau 73-75</i>
14 Dyletswyddau i lunio a chynnal cynlluniau: awdurdodau lleol (1)Mae'r ddyletswydd yn is-adran (2) yn gymwys os yw awdurdod lleol yn gyfrifol am blentyn neu berson ifanc ac— (a)yn achos plentyn, os yw'r awdurdod lleol yn penderfynu o dan adran 13 fod gan y plentyn anghenion dysgu ychwanegol, (b)yn achos person ifanc sy'n ddisgybl cofrestredig mewn ysgol a gynhelir yng Nghymru neu sydd wedi ymrestru'n fyfyrwr mewn sefydliad yn y sector addysg bellach yng Nghymru, os yw'r awdurdod lleol yn penderfynu o dan adran 13 fod gan y person ifanc anghenion dysgu ychwanegol, neu (c)yn achos unrhyw berson ifanc arall, os yw'r awdurdod lleol— (i)yn penderfynu o dan adran 13 fod gan y person ifanc anghenion dysgu ychwanegol, a (ii)yn penderfynu yn unol â rheoliadau o dan adran 46 fod angen llunio a chynnal cynllun o dan yr adran hon ar gyfer y person ifanc i ddiwallu ei anghenion rhesymol am addysg neu hyfforddiant. (2)Rhaid i'r awdurdod lleol— (a)llunio a chynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer y plentyn hwnnw neu'r person ifanc hwnnw, neu (b)os yw'r plentyn neu'r person ifanc yn ddisgybl cofrestredig, neu i fod yn ddisgybl cofrestredig, mewn ysgol a gynhelir yng Nghymru a bod yr awdurdod yn ystyried ei bod yn briodol—	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 74</i>

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

(i)llunio cynllun datblygu unigol a chyfarwyddo corff llywodraethu'r ysgol i gynnal y cynllun, neu (ii)cyfarwyddo corff llywodraethu'r ysgol i lunio a chynnal cynllun. (3)Ond nid yw'r ddyletswydd yn is-adran (2) yn gymwys os yw'r cynllun yn ymwneud â pherson ifanc ac nad yw'r person ifanc yn cydsynio i'r cynllun gael ei lunio neu ei gynnal. (4)Caiff awdurdod lleol sy'n cynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer plentyn neu berson ifanc sy'n ddisgybl cofrestredig mewn ysgol a gynhelir yng Nghymru gyfarwyddo corff llywodraethu'r ysgol i gynnal y cynllun. (5)Rhaid i awdurdod leol sy'n llunio neu'n cynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer plentyn neu berson ifanc, neu sy'n ailystyried cynllun o dan adran 27— (a)ystyried a ddylai darpariaeth ddysgu ychwanegol gael ei darparu yn Gymraeg i'r plentyn neu'r person ifanc, a (b)os yw'n penderfynu y dylai math penodol o ddarpariaeth ddysgu ychwanegol gael ei ddarparu yn Gymraeg, bennu yn y cynllun y dylai gael ei ddarparu yn Gymraeg. (6)Os na ellir diwallu anghenion rhesymol plentyn neu berson ifanc am ddarpariaeth ddysgu ychwanegol oni bai bod awdurdod lleol hefyd yn sicrhau darpariaeth o'r math a grybwyllir yn is-adran (7), rhaid i'r awdurdod gynnwys disgrifiad o'r ddarpariaeth arall honno yn y cynllun. (7)Y mathau o ddarpariaeth yw— (a)lle mewn ysgol benodol neu sefydliad arall; (b)bwyd a llety. (8)O ran y ddyletswydd yn is-adran (6)— (a)nid yw'n gymwys i le mewn ysgol benodol neu sefydliad arall nad yw'n ysgol a gynhelir yng Nghymru os nad yw'r person neu'r corff sy'n gyfrifol am dderbyniadau i'r ysgol neu'r sefydliad arall yn cydsynio; (b)mae'n ddarostyngedig i'r dyletswyddau yn adrannau 55, 56(3) a 59. (9)Os yw'r ddyletswydd yn is-adran (6) yn gymwys i awdurdod lleol, ni chaiff roi cyfarwyddyd o dan is-adran (2)(b) neu (4).	
---	--

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

<u>(9A) Os yw'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol a ddisgrifir mewn cynllun datblygu unigol yn cynnwys darpariaeth o'r math a grybwyllir yn adran 43(1) o Ddeddf Cwricwlwm ac Asesu (Cymru) 2021, ni chaiff awdurdod lleol roi cyfarwyddydau i gorff llywodraethu ysgol o dan is-adran (2)(b) neu (4) mewn perthynas â'r cynllun.</u> (10)Pan fo awdurdod lleol yn cynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer plentyn neu berson ifanc, rhaid i'r awdurdod— (a)sicrhau'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol a ddisgrifir yn y cynllun, (b)sicrhau unrhyw ddarpariaeth arall a ddisgrifir yn y cynllun yn unol ag is-adran (6), ac (c)os yw'r cynllun yn pennu y dylai math penodol o ddarpariaeth ddysgu ychwanegol gael ei ddarparu yn Gymraeg, gymryd pob cam rhesymol i sicrhau ei fod yn cael ei ddarparu yn Gymraeg i'r plentyn neu'r person ifanc.	
ATODLEN 1 Môn Ddiwygiadau a Diwygiadau Canlyniadol a Diddymiadau ... 4 (1)Mae Deddf Addysg 1996 wedi ei diwygio fel a ganlyn. ... (b)ar ôl “have” mewn osoder “and in relation to a child or young person in the area of a local authority in Wales, means efficient education suitable to the child’s or young person’s age, ability and aptitude and to any additional learning needs the child or young person may have”. ...	<i>Atodlen 2</i> <i>Paragraff 75</i>

Atodiad 4 – Y ddeddfwriaeth a'r canllawiau presennol

Mae'r rhan fwyaf o'r ddeddfwriaeth sy'n gysylltiedig â'r cwricwlwm presennol yn deillio o Ddeddf Addysg 2002 ("Deddf 2002"), ac yn benodol: gofynion cyffredinol y cwricwlwm; a'r cwricwlwm sylfaenol sy'n cwmpasu cwricwlwm cenedlaethol Cymru.

Mae'r elfennau hyn yn gymwys i wahanol raddau mewn gwahanol leoliadau addysgol. Ceir isod hefyd ddadansoddiad o ddeddfwriaeth y cwricwlwm presennol ynghylch Unedau Cyfeirio Disgyblion, Cyfiawnder Ieuencid, dysgwyr sy'n derbyn Addysg Heblaw yn yr Ysgol (EOTAS), meithrinfeydd nas cynhelir, ysgolion annibynnol ac ysgolion sydd â chymeriad crefyddol, a sut y maent yn cyflwyno'r cwricwlwm.

A. Gofynion Cyffredinol y Cwricwlwm

Yn gysylltiedig â'r trefniadau presennol mae cyfres o egwyddorion cyffredinol y dylai cynnwys y cwricwlwm eu bodloni (adran 99 o Ddeddf 2002). Rhaid i'r cwricwlwm⁸⁰ ar gyfer ysgolion a gynhelir fod yn eang ac yn gytbwys, ac yn un:

- a) sy'n hybu datblygiad ysbrydol, moesol, diwylliannol, meddyliol a chorfforol disgyblion yr ysgol a'r gymdeithas, a
- b) sy'n paratoi disgyblion ysgol ar gyfer y cyfleoedd, y cyfrifoldebau a'r profiadau a ddaw yn nes ymlaen yn eu bywydau.

Mae adran 100 o Ddeddf 2002 yn gosod dyletswydd ar awdurdodau lleol, penaethiaid a chyrrff llywodraethu i arfer eu swyddogaethau i sicrhau bod y cwricwlwm ar gyfer pob ysgol yn bodloni'r gofynion cyffredinol.

Mae'r gofynion cyffredinol hyn yn cael eu harolygu gan Estyn yn rhan o swyddogaeth y Prif Arolygydd dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru fel y pennir yn adran 20 o Ddeddf Addysg 2005 – "The Chief Inspector has the general duty of keeping the Welsh Ministers informed about (a) the quality of the education provided by schools in Wales."

B. Y Cwricwlwm Sylfaenol

Rhaid addysgu'r cwricwlwm sylfaenol ym mhob ysgol a gynhelir yng Nghymru: mae'r hyn y mae rhaid ei addysgu o ganlyniad i hynny wedi ei nodi yn adran 101 o Ddeddf 2002. Mae rhagor o feysydd wedi'u hychwanegu ers 2002, gan gynnwys Addysg Personol a Chymdeithasol.

Mae'r cwricwlwm sylfaenol yn cwmpasu:

- (a) Addysg Grefyddol i bob disgybl cofrestredig⁸¹;

⁸⁰ Yn y ddeddfwriaeth bresennol cymerir mai ystyr y term 'cwricwlwm' yw'r cwricwlwm sylfaenol sy'n cynnwys y cwricwlwm cenedlaethol.

⁸¹ Ystyr 'disgybl cofrestredig' yw pob disgybl rhwng 3 a 19 oed sydd wedi'i gofrestru mewn ysgol.

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

- (b) Addysg Bersonol a Chymdeithasol i bob disgybl cofrestredig o oedran ysgol gorfodol⁸²;
- (c) Addysg Gysylltiedig â Gwaith i bob disgybl cofrestredig yn ystod Cyfnod Allweddol 3 a Chyfnod Allweddol 4;
- (d) Addysg Rhyw i bob disgybl cofrestredig mewn ysgol uwchradd a'r rhai mewn ysgolion arbennig sy'n derbyn addysg uwchradd;
- (e) Mewn ysgolion uwchradd, y cwricwlwm lleol⁸³ i ddisgyblion yng Nghyfnod Allweddol 4; ac
- (f) Y Cwricwlwm Cenedlaethol i bob disgybl cofrestredig yn yr ysgol sydd wedi cael ei ben-blwydd yn dair oed ond nad yw'n hŷn na'r oedran ysgol gorfodol.

Nid yw'r ddarpariaeth i ddarparu Addysg Grefyddol (is-adran 1(a)) yn gymwys i ddosbarthiadau meithrin mewn ysgolion cynradd nac yn achos ysgolion arbennig a gynhelir⁸⁴. Mae hawl gan rieni hefyd i dynnu eu plant yn ôl o addysg grefyddol yn adran 71 o Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998.

Addysg rhyw:

Nid yw cynnwys elfen addysg rhyw y cwricwlwm wedi ei ragnodi gan Weinidogion Cymru. Er hynny, mae adran 579(1) o Ddeddf 1996 yn nodi ei bod yn cynnwys addysg am Syndrom Diffyg Imiwnedd Caffaeledig (AIDS) a'r Feirws Imiwnoddiffygiant Dynol (HIV), ac unrhyw heintiau eraill a drosglwyddir yn rhywiol.

Mae adran 403 o Ddeddf 1996 hefyd yn darparu bod rhaid i'r corff llywodraethu a'r pennaeth gymryd unrhyw gamau sy'n rhesymol ymarferol i sicrhau bod addysg rhyw, pan fo'n cael ei rhoi i unrhyw ddisgybl cofrestredig mewn ysgol a gynhelir, yn cael ei rhoi mewn modd sy'n annog y disgyblion hynny i roi sylw dyladwy i ystyriaethau moesol ac i werth bywyd teuluol.

Mae dyletswydd ar Weinidogion Cymru i ddyroddi canllawiau statudol o dan adran 403 o Ddeddf 1996 er mwyn sicrhau, pan roddir addysg rhyw i ddisgyblion cofrestredig mewn ysgolion a gynhelir, eu bod yn dysgu am natur priodas a'i bwysigrwydd i fywyd teuluol a magu plant, a'u bod yn cael eu gwarchod rhag addysgu a deunyddiau sy'n amhriodol o ran oedran y disgyblion dan sylw a'u cefndir crefyddol a diwylliannol. Rhaid i'r canllawiau hynny gynnwys canllawiau ynghylch unrhyw ddeunyddiau sy'n cael eu llunio gan gyrff y GIG i'w defnyddio at ddibenion addysg rhyw mewn ysgolion.

Rhaid i gorff llywodraethu ysgol gadw a chynnal polisi ar ddarpariaeth addysg rhyw yn ei ysgol (adran 404 o Ddeddf 1996). Mae adran 405 o Ddeddf 1996 yn darparu bod

⁸² 'Disgybl o oedran ysgol gorfodol' (plant a phobl ifanc rhwng 5 ac 16 oed).

⁸³ Diffinnir y cwricwlwm lleol yn Neddf 2002 (adran 116A) fel un sy'n cynnwys cyrsiau astudio addas y mae rhaid i bob un ohonynt berthyn i'r "meysydd dysgu" ac y bydd awdurdod lleol yn eu dewis o bryd i'w gilydd i fod yn rhan o'r cwricwlwm lleol hwnnw.

⁸⁴ Gwneir darpariaeth ar gyfer addysg grefyddol mewn ysgolion arbennig drwy reoliadau o dan adran 71(7) o Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998. Trafodir hyn yn yr adran sy'n ymdrin ag addysg grefyddol yn y cwricwlwm.

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

gan riant (ac nid plentyn) hawl i dynnu ei blentyn yn ôl o addysg rhyw (yn gyfan gwbl neu'n rhannol) ar unrhyw adeg, ac eithrio i'r graddau y bo addysg o'r fath wedi'i chynnwys yn y Cwricwlwm Cenedlaethol.

Mae gan rieni yn unig hawl i dynnu eu plentyn yn ôl (yn gyfan gwbl neu'n rhannol) (adran 405 o Ddeddf Addysg 1996);

Addysg grefyddol:

Mae addysg grefyddol yn rhan o'r cwricwlwm sylfaenol. Mae'r darpariaethau deddfwriaethol ynghylch natur addysg grefyddol, y Maes Llafur Cytunedig a rôl y Gynhadledd Maes Llafur Cytunedig wedi eu cynnwys yn Neddf 1996. Mae gan y rhiant hefyd hawl i dynnu'r plentyn yn ôl (yn gyfan gwbl neu'n rhannol), sydd yn adran 71 o Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998 ("Deddf 1998"). Yn gryno, dyma'r pwyntiau allweddol yn y ddeddfwriaeth:

- a) pennir y Maes Llafur Cytunedig gan y Gynhadledd Maes Llafur Cytunedig (adran 375 o Ddeddf 1996 ac Atodlen 31 iddi);
- b) mae'r Gynhadledd Maes Llafur Cytunedig wedi ei chyfansoddi i raddau helaeth ar yr un patrwm â'r CYSAG (adran 390 o Ddeddf 1996);
- c) rhaid i'r Maes Llafur Cytunedig ar gyfer addysg grefyddol adlewyrchu'r ffaith mai Cristnogol yn bennaf yw traddodiadau crefyddol Prydain, gan roi sylw hefyd i addysgu ac arferion y prif grefyddau eraill sy'n cael eu cynrychioli ym Mhrydain (adran 375 o Ddeddf 1996);
- d) mae ysgolion cymunedol, ysgolion sefydledig ac ysgolion gwirfoddol heb gymeriad crefyddol yn dilyn y Maes Llafur Cytunedig (paragraff 2 o Atodlen 19 i Ddeddf 1998);
- e) mae ysgolion sefydledig ac ysgolion gwirfoddol a reolir sydd â chymeriad crefyddol yn darparu addysg grefyddol yn unol â'r Maes Llafur Cytunedig onid yw rhieni'n gofyn i'w plentyn dderbyn addysg grefyddol yn unol â gweithred ymddiriedolaeth yr ysgol, neu os nad oes gweithred ymddiriedolaeth, yn unol â daliadau'r grefydd;
- f) mae ysgolion gwirfoddol a gynorthwyir sydd â chymeriad crefyddol yn darparu addysg grefyddol yn unol â gweithred ymddiriedolaeth yr ysgol, neu os nad oes gweithred ymddiriedolaeth, yn unol â daliadau'r grefydd. Er hynny, os yw'r rhieni'n gofyn am hynny, rhaid ei darparu yn unol â'r Maes Llafur Cytunedig (paragraffau 3 a 4 o Atodlen 19 i Ddeddf 1998);
- g) mae gan rieni yn unig hawl i dynnu eu plentyn yn ôl (yn gyfan gwbl neu'n rhannol) (adran 71(1) o Ddeddf 1998);

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

h) mae unrhyw gwestiwn ynghylch a yw'r addysg grefyddol a ddarperir yn cyd-fynd â gweithred ymddiriedolaeth yr ysgol i'w bennu yn unol â'r weithred ymddiriedolaeth – os yw'r weithred ymddiriedolaeth yn darparu ar gyfer hynny.

Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith

Mae dwy elfen i Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith – addysg gysylltiedig â gwaith ac addysg gyrfaoedd.

Mae addysg gysylltiedig â gwaith yn rhan o'r cwricwlwm sylfaenol i bob disgybl cofrestredig rhwng 11 ac 16 oed mewn ysgolion a gynhelir. Mae hefyd yn rhan o ofynion Craidd Dysgu canllawiau Llwybrau Dysgu 14-19 sy'n cynnwys cyngor ac arweiniad diduedd ar yrfaoedd, profiad sy'n canolbwyntio ar waith a sgiliau eraill sy'n gysylltiedig â gwaith.

Mae adran 101 o Ddeddf 2002 sy'n ymwneud â'r cwricwlwm sylfaenol yn cynnwys darpariaeth i ysgolion addysgu Addysg Gysylltiedig â Gwaith i ddisgyblion ar draws Cyfnod Allweddol 3 a Chyfnod Allweddol 4 (sef, yn fras, disgyblion rhwng 11 ac 16 oed). Er nad yw Addysg Gysylltiedig â Gwaith wedi ei diffinio, ystyrir ei bod yn eang, ac yn darparu addysg/hyfforddiant o ran sgiliau sy'n briodol ar gyfer gyrfaoedd/byd gwaith. Nid oes darpariaeth statudol bellach ynghylch cynnwys y math hwnnw o addysg. Yn ymarferol, gall fod rhywfaint o orgyffwrdd rhwng y ddwy adran.

Yn ogystal, mae adran 43 o Ddeddf Addysg 1997 yn ei gwneud yn ofynnol i bob disgybl cofrestredig mewn ysgol yng Nghymru, yn ystod cyfnod perthnasol ei addysg (sef, yn fras, blwyddyn olaf Cyfnod Allweddol 3 a Chyfnod Allweddol 4) dderbyn rhaglen o addysg gyrfaoedd. Diben addysg gyrfaoedd yw darparu addysg a chynghor i baratoi unigolion i wneud penderfyniadau am eu gyrfa a'u dewisiadau gyrfa a sut y gellir gwireddu hyn i'w helpu i roi eu penderfyniadau ar waith, h.y. cyrsiau astudio priodol ar gyfer llwybr gyrfa penodol. Mae hyn yn cynnwys astudiaethau academaidd ac ymarferol, cyngor gan ddarpar gyflogwyr a phrofiad gwaith.

Wrth addysgu Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith, rhaid i awdurdodau lleol a chyrrff llywodraethu roi sylw i unrhyw ganllawiau. Ers 2008, mae canllawiau anstatudol ar gael drwy *Gyrfaoedd a'r byd gwaith: fframwaith i bobl ifanc 11 i 19 oed yng Nghymru* a'r ddogfen ategol *Gyrfaoedd a'r byd gwaith: Canllawiau atodol*. Canllawiau yw'r rhain i athrawon, penaethiaid a chyrrff llywodraethu ysgolion a gynhelir, colegau a darparwyr dysgu eraill ac maent yn cynnwys cyngor a chymorth wrth iddynt gynllunio eu darpariaeth gyrfaoedd a'r byd gwaith i'w disgyblion. Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ragor o gyngor yn 2012 yn egluro swyddogaethau a chyfrifoldebau arweinwyr gyrfaoedd, athrawon, tiwtoriaid personol, cydlynwyr gyrfaoedd a phrofiad gwaith, anogwyr dysgu a chynghorwyr gyrfaoedd ar lefel strategol, cynllunio a chyflawni.

C. Y Craidd Dysgu

Mewn perthynas â darpariaeth i ddysgwyr 14-16 oed:

Roedd Rhan 1 o Fesur Dysgu a Sgiliau (Cymru) 2009 yn mewnosod adrannau 116A-116O yn Neddf 2002 a hefyd yn diwygio'r cwricwlwm sylfaenol (adran 101 o'r un Ddeddf) i greu hawl i ddysgwyr 14-16 oed ddewis dilyn cwrs astudio o gwricwlwm lleol yn rhan o gwricwlwm yr ysgol.

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

Rhaid i bob awdurdod lleol yng Nghymru ddarparu cwricwlwm lleol i ddisgyblion ei ddilyn yng Nghyfnod Allweddol 4. Cyflwynwyd y gofyniad hwn drwy gyfrwng Mesur 2009 a oedd yn diwygio Deddf 2002 – mae'r darpariaethau yn adrannau 116A i 116O yn Rhan 2 o Ddeddf 2002. Rhaid i'r pynciau a gynigir yn rhan o'r cwricwla lleol berthyn i o leiaf un o'r meysydd dysgu a ganlyn:

- a) mathemateg, gwyddoniaeth a thechnoleg;
- b) busnes, gweinyddu a'r gyfraith;
- c) gwasanaethau i bobl;
- d) y celfyddydau, y cyfryngau, diwylliant ac ieithoedd;
- e) y dyniaethau, y gwyddorau cymdeithasol a pharatoi ar gyfer bywyd a gwaith.

Mae gan Weinidogion Cymru bŵer i ychwanegu at y meysydd dysgu neu i'w diwygio fel arall drwy Orchymyn. Nid oes gan Weinidogion Cymru bwerau i nodi rhaglenni addysgol, targedau cyrhaeddiad na threfniadau asesu ar gyfer pynciau'r cwricwla lleol. Bydd disgyblion yn dewis y pynciau y maent am eu hastudio yn y cwricwla lleol ym mlwyddyn olaf Cyfnod Allweddol 3.

Er mwyn gweithredu polisi'r Llwybrau Dysgu, mae'n ddyletswydd ar bob awdurdod lleol i lunio cwricwla lleol o gyrsiau astudio addas (o fewn "meysydd dysgu") i ddisgyblion yng Nghyfnod Allweddol 4. Rhaid i ddisgyblion ddewis cyrsiau astudio o dan y cwricwlwm lleol o fewn cyfnod penodedig a bydd darpariaethau ar waith i benaethiaid benderfynu ar seiliau penodedig p'un a ddylid cadw neu dynnu yn ôl hawl disgybl i ddilyn cwrs astudio. Yn yr un modd, mae dyletswyddau ar awdurdodau lleol hefyd i lunio cwricwla lleol drwy gyfrwng y Gymraeg ynghyd â gofynion adrodd i ddarparu adroddiad i Weinidogion Cymru yn dangos y mathau o gyrsiau a addysgir drwy'r Gymraeg, faint o ddisgyblion sy'n dewis y cyrsiau hynny a'u cynlluniau o ran darparu cyrsiau yn y flwyddyn academaidd nesaf.

Mae darpariaethau o ran cynllunio'r cwricwlwm lleol a dyletswyddau ar gyrff llywodraethu a phenaethiaid ysgolion uwchradd a gynhelir, ac eithrio ysgolion cymunedol neu ysgolion arbennig sefydledig, i gynorthwyo'r awdurdod lleol i wneud hynny. Yn ogystal, rhaid i gyrff llywodraethu sicrhau bod cyrsiau astudio ar gael i ddisgyblion a chymryd pob cam rhesymol i sicrhau bod cynifer o gyrsiau astudio â phosibl ar gael yn y cwricwlwm lleol yn ardal yr awdurdod lleol. Mae dyletswyddau i hwyluso trefniadau cydweithio ar y cwricwlwm lleol rhwng awdurdodau lleol, gyrff llywodraethu ysgolion a gynhelir a sefydliadau addysg bellach. Mae gan Weinidogion Cymru nifer o bwerau mewn perthynas â'r cwricwlwm lleol sy'n eu galluogi i:-

- wneud rheoliadau sy'n pennu uchafswm y cyrsiau astudio y caniateir eu cynnwys yn y cwricwlwm lleol yn ei gyfanrwydd ac mewn maes dysgu penodol gan gynnwys cyfran y cyrsiau astudio galwedigaethol;
- dyroddi canllawiau;
- diwygio'r meysydd dysgu drwy orchymyn;
- dyroddi cyfarwyddyd ynghylch ymrwymo i drefniadau cydweithredu, cynllunio'r cwricwlwm lleol a dynodi cyrsiau astudio addas i'w cynnwys yn y cwricwlwm lleol; a

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

- gwneud rheoliadau i wneud darpariaeth awdurdod lleol ar gyfer disgyblion nad ydynt yn gofrestredig a disgyblion mewn ysgolion arbennig.

Mae Rhan Dau o'r Mesur yn cynnwys gofynion ar gyfer cwricwlwm lleol i fyfyrwyr 16-18 oed ac yn mewnosod adrannau 33A-33Q o Ddeddf Dysgu a Sgiliau 2000.

D. Y Cwricwlwm Cenedlaethol

Mae Cwricwlwm Cenedlaethol Cymru mewn deddfwriaeth yn cynnwys y cyfnod sylfaen a'r cyfnodau allweddol. Un elfen yn unig o'r cwricwlwm sylfaenol yw'r cwricwlwm cenedlaethol. Mae'r cwricwlwm cenedlaethol wedi'i rannu ymhellach yn gyfnod sylfaen a'r cyfnodau allweddol fel a ganlyn:

- a) y cyfnod sylfaen i blant rhwng 3 a 7 oed;
- b) Cyfnodau Allweddol 2-4 i blant rhwng 7 ac 16 oed.

Y Cyfnod Sylfaen

Y Cyfnod Sylfaen yw'r cwricwlwm i blant rhwng 3 a 7 oed yng Nghymru, mewn lleoliadau meithrin a gynhelir a'r rheini a ariennir nas cynhelir.

Yn y Cyfnod Sylfaen, mae'r cwricwlwm wedi'i drefnu yn ôl saith maes dysgu:

- Datblygiad Personol a Chymdeithasol, Lles ac Amrywiaeth Ddiwylliannol
- Sgiliau Iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu
- Datblygiad Mathemategol
- Datblygu'r Gymraeg
- Gwybodaeth a Dealltwriaeth o'r Byd
- Datblygiad Corfforol
- Datblygiad Creadigol

Caiff Gweinidogion Cymru bennu drwy Orchymyn y meysydd dysgu; y canlyniadau dymunol; y deilliannau addysgol; a'r trefniadau asesu ar gyfer y cyfnod sylfaen (adran 108(2) o Ddeddf 2002).

Y Cyfnodau Allweddol

Ar hyn o bryd mae addysg ar ôl y Cyfnod Sylfaen yng Nghymru wedi ei rhannu'n dri chyfnod allweddol, pob un yn berthnasol i ddisgyblion o wahanol oedrannau (adran 103 o Ddeddf 2002).

Mae adrannau 105 a 106 o Ddeddf 2002 yn rhestru'r pynciau sy'n orfodol yng Nghyfnod Allweddol 2 a Chyfnod Allweddol 3 (adran 105) ac yng Nghyfnod Allweddol 4 (adran 106) ac yn nodi bod rhaid i'r Cwricwlwm Cenedlaethol bennu targedau cyrhaeddiad, rhaglenni astudio a threfniadau asesu mewn perthynas â phob un o bynciau'r Cwricwlwm Cenedlaethol ar gyfer pob cyfnod allweddol.

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

Dyma'r pynciau craidd ar gyfer Cyfnod Allweddol 2 a Chyfnod Allweddol 3:

- Mathemateg,
- Saesneg,
- Gwyddoniaeth, ac
- mewn perthynas ag ysgolion cyfrwng Cymraeg, Cymraeg.

Dyma'r pynciau sylfaen ar gyfer Cyfnod Allweddol 2 a Chyfnod Allweddol 3:

- dylunio a thechnoleg,
- technoleg gwybodaeth a chyfathrebu,
- addysg gorfforol,
- hanes,
- daearyddiaeth,
- celf a dylunio,
- cerddoriaeth,
- Cymraeg, os nad yw'r ysgol yn ysgol cyfrwng Cymraeg, ac
- yng Nghyfnod Allweddol 3, iaith dramor fodern.

Yng Nghyfnod Allweddol 4, mae'r pynciau craidd wedi eu nodi yn adran 106 o Ddeddf 2002:

- Mathemateg,
- Saesneg,
- Gwyddoniaeth, ac
- mewn perthynas ag ysgolion cyfrwng Cymraeg, Cymraeg.

Yng Nghyfnod Allweddol 4, dyma'r pynciau sylfaen:

- addysg gorfforol,
- Cymraeg, os nad yw'r ysgol yn ysgol cyfrwng Cymraeg.

Caiff Gweinidogion Cymru drwy Orchymyn bennu mewn perthynas â phob un o'r cyfnodau allweddol a) y cyfryw dargedau cyrhaeddiad, (b) y cyfryw raglenni astudio, ac (c) y cyfryw drefniadau asesu (adran 108(3) o Ddeddf 2002).

Ni chaiff Gweinidogion Cymru wneud darpariaethau i'w gwneud yn ofynnol i ysgolion a lleoliadau dreulio cyfnodau penodedig yn addysgu unrhyw sgîl, pwnc neu broses; na gwneud darpariaeth ar gyfer amserlenni ysgolion (adran 108(4) o Ddeddf 2002).

Caiff Gweinidogion Cymru, drwy Orchymyn, ychwanegu at y rhestrau o bynciau craidd a phynciau sylfaen, tynnu pynciau oddi arnynt a'u diwygio.

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

Yn ymarferol, mae gwahaniaethu rhwng “pynciau craidd” a “phynciau sylfaen” yn ffordd o gyfleu pwysigrwydd y pynciau craidd. Byddai disgwyl i ysgol neilltuo mwy o amser yn ei hamserlen i addysgu’r pynciau craidd.

E. Lleoliadau a gynhelir (gan gynnwys ysgolion arbennig a gynhelir) ac addysg feithrin a ariennir

Ystyr ysgol a gynhelir yng Nghymru yw ysgol a ariennir yn gyfan gwbl neu’n bennaf gan awdurdod lleol. Mae hyn yn cynnwys ysgolion arbennig a gynhelir ac a reolir gan yr awdurdod lleol.

Mae gofynion cyffredinol y cwricwlwm (adran 100 o Ddeddf 2002) yn gosod dyletswydd ar Weinidogion Cymru, awdurdodau lleol, penaethiaid a chyrrff llywodraethu ysgolion i arfer eu swyddogaethau i sicrhau bod y cwricwlwm ar gyfer pob ysgol a gynhelir yn bodloni’r gofynion cyffredinol hyn. Mae hyn yn gymwys i ysgolion a gynhelir, ysgolion arbennig a gynhelir, lleoliadau meithrin a gynhelir a darparwyr addysg feithrin a ariennir nas cynhelir.

Mae adran 109 o Ddeddf 2002 yn gosod dyletswydd ar awdurdodau lleol, cyrrff llywodraethu a phenaethiaid i sicrhau bod Cwricwlwm Cenedlaethol Cymru’n cael ei weithredu mewn ysgolion a gynhelir, gan gynnwys ysgolion cynradd sydd â disgyblion meithrin.

Yn ogystal, mae’n ofynnol i awdurdodau lleol sicrhau bod pob lleoliad meithrin a ariennir yn cyflwyno’r Cyfnod Sylfaen (adran 110 o Ddeddf 2002).

Mae adran 118 o Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998 yn darparu bod rhaid i awdurdodau lleol sicrhau darpariaeth ddigonol o ran addysg feithrin ran amser a llawnamser i blant yn eu hardal nad ydynt wedi cyrraedd oedran ysgol gorfodol neu unrhyw oedran a ragnodir mewn rheoliadau gan Weinidogion Cymru. Yn unol â hynny, mae Rheoliadau Addysg (Addysg Feithrin a Chynlluniau Datblygu Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant) (Cymru) 2003 (fel y’u diwygiwyd gan Reoliadau Addysg (Addysg Feithrin a Chynlluniau Datblygu Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant) (Cymru) (Diwygio) 2005) wedi eu gwneud o dan adran 118 uchod ac yn nodi’r gofyniad i ddarparu lle mewn addysg feithrin ar ôl pen-blwydd y plentyn yn dair oed.

Mae lleoliadau a ariennir nas cynhelir yn cynnwys ystod eang o leoliadau, gan gynnwys, ymhlith eraill: meithrinfeydd dydd preifat; Cylchoedd Meithrin; darparwyr cyn-ysgol; cylchoedd chwarae a gwarchodwyr. Os yw’r awdurdod lleol yn dewis ariannu lleoliad nas cynhelir i gyflwyno’r Cyfnod Sylfaen (ar hyn o bryd, mae dau awdurdod nad ydynt yn gwneud hyn – dim ond mewn ysgolion y maent yn darparu’r Cyfnod Sylfaen) mae’n ofynnol i’r lleoliadau hynny gyflwyno’r cwricwlwm cenedlaethol yn ei gyfanrwydd a chânt eu harolygu gan Estyn yn ogystal ag Arolygiaeth Gofal Cymru.

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

Rhaid i'r lleoliadau hynny nas cynhelir nad ydynt yn cael arian i gyflwyno'r Cyfnod Sylfaen ystyried y Cyfnod Sylfaen o hyd, ond nid oes disgwyl iddynt ddilyn y cwricwlwm yn eri gyfanrwydd.

F. Addysg Heblaw yn yr Ysgol (EOTAS)

Ar hyn o bryd, mae adran 19(1) o Ddeddf Addysg 1996 yn rhoi pŵer i awdurdodau lleol i wneud trefniadau i ddarparu addysg addas yn yr ysgol neu heblaw yn yr ysgol i'r plant hynny o oedran ysgol gorfodol nad ydynt, oherwydd salwch, neu am eu bod wedi'u gwahardd o'r ysgol neu am resymau eraill, yn derbyn addysg addas am unrhyw gyfnod, heblaw bod trefniadau o'r fath yn cael eu gwneud iddynt. Er hynny, nid oes deddfwriaeth sy'n atal darparwyr EOTAS rhag mabwysiadu'r cwricwlwm, nac yn eu gorfodi i'w fabwysiadu.

G. Unedau Cyfeirio Disgyblion

Mae adran 19 o Ddeddf Addysg 1996 yn sefydlu Unedau Cyfeirio Disgyblion.

Nid yw Rhan 7 o Ddeddf 2002 yn gymwys i Unedau Cyfeirio Disgyblion. Er hynny, mae Atodlen 1 i Ddeddf Addysg 1996 yn ei gwneud yn ofynnol i Unedau Cyfeirio Disgyblion gyflwyno cwricwlwm eang a chytbwys yn unol â gofynion cyffredinol y cwricwlwm. Yr un yw'r gofyniad cyffredinol hwn ag ar gyfer lleoliadau eraill.

O dan Reoliadau Addysg (Unedau Cyfeirio Disgyblion) (Cymhwysio Deddfiadau) (Cymru) 2007 dim ond adran 101(d) o Ddeddf Addysg 2002 sy'n gymwys i Unedau Cyfeirio Disgyblion. O'r herwydd, yr unig elfen o'r Cwricwlwm Sylfaenol sy'n gymwys i ddisgyblion oedran uwchradd mewn Unedau Cyfeirio Disgyblion yw'r elfen sy'n ymwneud ag addysg rhyw i bob disgybl cofrestredig mewn ysgolion uwchradd ac, mewn ysgolion arbennig, y disgyblion hynny sy'n derbyn addysg uwchradd.

H. Ysgolion Annibynnol

Nid yw Rhan 7 o Ddeddf 2002 yn gymwys i ysgolion annibynnol fel y'u diffinnir gan adran 463 o Ddeddf Addysg 1996 ("Deddf 1996").

Mae adran 463 o Ddeddf 1996 (fel y'i diwygiwyd gan adran 172 o Ddeddf Addysg 2002) yn diffinio ysgol annibynnol fel unrhyw ysgol sy'n darparu addysg lawnamser:

- (a) i bum disgybl neu ragor o oedran ysgol gorfodol; neu
- (b) i un disgybl neu ragor o oedran ysgol gorfodol sydd â datganiad anghenion addysgol arbennig (AAA), neu sy'n derbyn gofal cyhoeddus (o fewn ystyr adran 22 o Ddeddf Plant 1989); ac
- (c) Nid yw ysgol annibynnol yn cael ei chynnal gan awdurdod lleol.

Nid oes deddfwriaeth sy'n eithrio ysgolion annibynnol rhag dilyn y cwricwlwm os ydynt yn dewis gwneud hynny.

I. Cyfiawnder Ieuenctid

Mae cyfiawnder ieuenctid yn cwmpasu plant a phobl ifanc rhwng 10 a 17 oed. Mae sawl agwedd allweddol ar Gyfiawnder Ieuenctid yn parhau i fod yn gyfrifoldeb ar

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

Lywodraeth y DU, ond fel mewn sefydliadau i oedolion, mae gan Weinidogion Cymru bŵer i wneud y rheolau o ran addysg, hyfforddiant a llyfrgelloedd mewn canolfannau remánd, Sefydliadau Troseddwy'r Ifanc a chanolfannau hyfforddi diogel yng Nghymru.

Nid yw hyn yn gyfystyr â phŵer i sicrhau darpariaeth addysg mewn sefydliadau diogel, ond mae'n ategu swyddogaethau Gweinidogion Cymru mewn perthynas ag addysg a hyfforddiant y tu allan i'r sefydliadau diogel.

Mae adran 44(1) o Ddeddf Plant a Phobl Ifanc 1933 yn ei gwneud yn ofynnol i bob llys sicrhau darpariaeth briodol o ran addysg a hyfforddiant i bobl ifanc.

Mae adran 562 o Ddeddf Addysg 1996 yn eithrio pob dyletswydd yn y Ddeddf a osodir ar y llywodraeth, awdurdodau addysg lleol a rhieni, o'i darllen yng nghydestun personau sydd wedi eu cadw o dan orchymyn llys. Er hynny, mae'n caniatáu i awdurdodau addysg lleol wneud trefniadau addysg er mwyn i berson sydd wedi ei gadw yn unol â gorchymyn o'r fath elwa ar gyfleusterau addysgol a ddarperir gan yr awdurdod.

Nid yw'n ofynnol cyflwyno'r cwricwlwm i ddysgwyr mewn sefydliadau diogel.

J. Pwerau i Wneud Canllawiau

O dan adran 33 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013, mae pŵer i Weinidogion Cymru ddyroddi canllawiau i awdurdodau lleol, cyrff llywodraethu a phenaethiaid (awdurdodau ysgolion) ar sut i arfer eu swyddogaethau addysg er mwyn gwella safon addysg.

Rhaid i awdurdodau ysgolion roi sylw i'r canllawiau onid oes rheswm da dros beidio â'u dilyn a bod yr ysgol wedi cyhoeddi ei pholisi ei hun neu, mewn achos penodol, oni fyddai'n afresymol dilyn canllawiau Gweinidogion Cymru.

K. Gwaith datblygu ac arbrofion

Mae adran 111 o Ddeddf 2002 yn galluogi Gweinidogion Cymru i gyfarwyddo nad yw'r Cwricwlwm Cenedlaethol yn gymwys (yn gyfan gwbl neu'n rhannol) i ysgolion penodol a gynhelir neu i ysgolion meithrin penodol a gynhelir am gyfnodau penodedig.

L. Eithriadau dros dro i ddisgyblion unigol (datgymhwyso)

Ar hyn o bryd, mae adran 114 o Ddeddf 2002 yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n galluogi pennaeth ysgol a gynhelir i gyfarwyddo, mewn perthynas â disgybl yn yr ysgol, na fydd Cwricwlwm Cenedlaethol Cymru yn gymwys am gyfnod penodedig, neu y bydd yn gymwys gydag addasiadau penodedig. Rhaid i'r cyfnod a bennir yn y cyfarwyddyd fod naill ai'n gyfnod penodol heb fod yn hwy na chwe mis neu'n gyfnod sy'n derfynadwy (fel y pennir yn y rheoliadau) heb fod yn hwyrach na chwe mis ar ôl iddo ddechrau.

Sylwch: paratowyd y ddogfen hon yn unig i gynorthwyo pobl i ddeall Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru). Ni ddylid dibynnu arno at unrhyw bwrpas arall.

Mae Rheoliadau Addysg (Y Cwricwlwm Cenedlaethol) (Eithriadau Dros Dro i Ddisgyblion Unigol) (Cymru) 1999 yn darparu na chaniateir rhoi cyfarwyddyd ond pan fo pennaeth o'r farn nad yw'n briodol i'r disgybl ddilyn y Cwricwlwm Cenedlaethol a naill ai:

- (a) bod yr amgylchiadau'n debygol o newid fel y bydd y disgybl, ymhen chwe mis, yn gallu dilyn y Cwricwlwm Cenedlaethol; neu
- (b) bod angen i'r awdurdod lleol asesu'r disgybl er mwyn gwneud datganiad AAA neu, os oes datganiad AAA eisoes wedi'i wneud, er mwyn ei ddiwygio.

Mae adran 113 o Ddeddf 2002 yn darparu y caiff datganiad AAA disgybl gynnwys darpariaeth i eithrio'r cwricwlwm cenedlaethol neu y caiff addasu'r cwricwlwm cenedlaethol. Pan fydd wedi ei gweithredu'n llawn bydd Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 yn rhoi'r term anghenion dysgu ychwanegol yn lle anghenion addysgol arbennig, a Chynlluniau Dysgu Unigol yn lle Datganiadau Anghenion Addysgol Arbennig.

M. Rhaglenni ymchwil

Mae adran 118 o Ddeddf 2002 yn galluogi Gweinidogion Cymru i ariannu gwaith ymchwil a datblygu mewn perthynas â swyddogaethau'r Cwricwlwm Cenedlaethol.

Atodiad 5 - – Dysgu Proffesiynol

Tabl 17: Amcangyfrifon o'r amser dysgu proffesiynol sydd ei angen ar gyfartaledd fesul ymarferydd mewn ysgolion braenaru (unrhyw sector)

Amcangyfrifon o'r amser dysgu proffesiynol sydd ei angen ar gyfartaledd fesul ymarferydd mewn ysgolion braenaru (unrhyw sector)																		
	Pennaeth			Uwch-arweinydd			Arweinydd canol			Athro			Cynorthwydd Addysgu			Staff nad ydynt yn addysgu		
	Terfyn isaf	Amcangyfrif canolog	Terfyn uchaf	Terfyn isaf	Amcangyfrif canolog	Terfyn uchaf	Terfyn isaf	Amcangyfrif canolog	Terfyn uchaf	Terfyn isaf	Amcangyfrif canolog	Terfyn uchaf	Terfyn isaf	Amcangyfrif canolog	Terfyn uchaf	Terfyn isaf	Amcangyfrif canolog	Terfyn uchaf
19/20	5	16	212	5	14	230	3	11	70	2	11	57	1	6	14	0	1	7
20/21	5	18	212	4	16	230	8	12	70	7	11	57	3	7	14	0	1	8
21/22	1	17	212	7	14	230	9	12	70	8	12	57	1	7	14	0	1	9
22/23	0	16	212	4	14	230	6	12	70	5	12	57	0	7	14	0	1	10
23/24 ymlaen	0	12	212	1	11	230	5	10	70	5	11	57	0	6	14	0	1	10

Tabl 18: Amcangyfrifon o nifer y diwrnodau cyflenwi sydd eu hangen ar gyfartaledd fesul ymarferydd mewn ysgolion braenaru (unrhyw sector)

Amcangyfrifon o nifer y diwrnodau cyflenwi sydd eu hangen ar gyfartaledd fesul ymarferydd mewn ysgolion braenaru (unrhyw sector)																		
	Pennaeth			Uwch-arweinydd			Arweinydd canol			Athro			Cynorthwydd Addysgu			Staff nad ydynt yn addysgu		
	Terfyn isaf	Amcangyfrif canolog	Terfyn uchaf	Terfyn isaf	Amcangyfrif canolog	Terfyn uchaf	Terfyn isaf	Amcangyfrif canolog	Terfyn uchaf	Terfyn isaf	Amcangyfrif canolog	Terfyn uchaf	Terfyn isaf	Amcangyfrif canolog	Terfyn uchaf	Terfyn isaf	Amcangyfrif canolog	Terfyn uchaf
19/20	0	0	34	0	2	36	0	2	26	0	2	9	0	0	3	0	1	1
20/21	0	0	34	0	1	36	0	4	26	0	3	9	0	0	3	0	1	1
21/22	0	0	34	0	1	36	0	2	26	0	3	9	0	0	3	0	1	1
22/23	0	0	28	0	1	29	0	3	21	0	3	9	0	0	4	0	1	1
23/24 ymlaen	0	0	23	0	1	23	0	2	17	0	3	9	0	0	4	0	1	1